

provincie limburg

Limburgs
Parlement

Concept Notulen Statencommissie Economie en Samenleving (ESA) van 4 september 2026

Inhoud

Aanwezig:	3	
1	Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder/actualiteiten IPO en vaststelling agenda	5
2	Spreekrecht externen	5
3	Notulen	5
4	Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen	5
5	Voorraadagenda	6
6	Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen	6
7	KWALITEIT OPENBAAR BESTUUR	7
7.1	G-26-019 Statenvoorstel inzake verordening Systematische Toezichtinformatie Limburg 2026, brief GS van 07-07-2026 (GS DOC-00942356)	7
7.2	Nabespreking notulen / EGTS EMR ALV 05-06-2026	13
7.3	Nabespreking AV IPO 23-06-2026	14
7.4	Mededeling portefeuillehouder inzake geactualiseerde voortgangsrapportage omtrent regeldruk, brief Gedeputeerde Demollin van 09-06-2026 (GS DOC-00933912)	14
7.5.1	Rondvraag	27
7.5.2	Mondelinge mededelingen portefeuillehouder	27
7.5.3	Actualiteiten IPO	27
8	CULTUUR EN MAATSCHAPPIJ	27
8.1	Sonderend stuk inzake Gewijzigde motie 3270 ‘Limburg eert haar mijnverleden’, brief GS van 18-08-2026 (GS DOC-00969924)	27
8.2	Mededeling portefeuillehouder inzake incidenteel versterken lokale en regionale musea (toezegging 9801), brief Gedeputeerde Kuntzelaers van 16-06-2026 (GS DOC-00934420)	48
8.3.1	Rondvraag	59
8.3.2	Mondelinge mededeling portefeuillehouder	65
8.3.3	Actualiteiten IPO	65
9.	REGIONALE ECONOMIE	65
9.1	G-26-018 Statenvoorstel beëindiging status ‘Groot Project’ Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar, brief GS van 30-6-2026	65
9.2	Mededeling portefeuillehouder inzake Q4-kwartaalrapportage 2025 BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo, brief gedeputeerde Satijn van 7-4-2026	86
9.3	Informerend stuk inzake Derde Voortgangsrapportage Groot Project 'Transitie MAA' peildatum 1-1-2026, brief GS van 7-7-2026 (GS DOC-00881251)	101
9.4.1	Rondvraag	125
9.4.2	Mondelinge mededelingen portefeuillehouder	125
9.4.3	Actualiteiten IPO	125
10	FINANCIËN EN OVERHEAD	125
10.1.1	Rondvraag	125
10.1.2	Mondelinge mededelingen portefeuillehouder	125
10.1.3	Actualiteiten IPO	125
11	Sluiting	125

Presentielijst van de leden van de commissie ESA voor de vergadering van 4 september 2026

Voorzitter

Nijenhuis, D.J.

Griffie

Schulkens, mevrouw J.A.M.

Weesepeel, mevrouw D.M.L.

Leden

Partij

Aanwezig:

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

Berghorst, mevrouw mr. A.

Bijnen, H.M. van

Bloi MA, J.M.

Bommel, C.P.G. van

Boven, mevrouw I.

Fischer, mevrouw A.M.J.N.

Goossen, I.J.G.

Hanegraaff, dr. M.C.

Jetten, mevrouw T.G.M.

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.

Koopman M SEN, mevrouw S.N.

Kuiper, mevrouw L.Y.M.

Loomans, ir. P.J.M.

Mertens, mevrouw mr. K.G.M.

Mülders, M.T.G.

Nijskens, H.L.M.

Queisen, A.G.M.

Smeets, mevrouw C.A.H.

Sol MSc, H.P.A.

Wesseling, mevrouw A.

Wolters, mevrouw L.C.C.M.

Zeedzen, D.

CDA

PvdA

PVV

VVD

BBB

Partij voor de Dieren

50PLUS

BBB

CDA

GroenLinks

PVV

VVD

SP

Horizon

GroenLinks

GroenLinks

VVD

BBB

SP

GroenLinks

D66

PvdA

BBB

Afwezig

Megens, B.J.M.H.

Fractie Megens

Het College van Gedeputeerde Staten

Roemer, E.M.(CdK)

Caldenberg, M. van

Demollin-Schneiders, mevrouw E.A.M.B.

Kuntzelaers, J.J.M.

Satijn, S.H.M.

Burgercommissieleden

Beckers, N.J.H.T.

Est, drs. A.M.B. van

JA21

50PLUS

Kraa, J.F.F.
Meulenberg, D.T.A.S.
Roso, R.L.W.
Ubbink, M.

Partij voor de Dieren
D66
JA21
SP

Overige aanwezigen

Agendapunt 8.1

De heer Mastenbroek namens Werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits Heemkundevereniging Geleen

Agendapunt 9.1

De heer Van der Hoven namens de Stichting De Groene Sporenwolf

Agendapunt 9.2

De heer Kinderdijk, directeur Greenport Venlo

Agendapunt 9.3

De heer Sprangers namens Stichting Natuurlijk Geuldal

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter, inventarisatie rondvraag/mondelinge mededelingen portefeuillehouder/actualiteiten IPO en vaststelling agenda

De voorzitter: Goedemorgen, geachte commissieleden. We zijn met zijn twaalf. Dat betekent dat ik vast kan stellen dat we quorum hebben. Dat is heel mooi. Ik wil graag op tijd beginnen met de vergadering, want we hebben een overvolle agenda. Allereerst zou ik een extra welkom willen heten aan twee nieuwe fracties in deze commissie, maar die zijn alle twee niet aanwezig. Het gaat om RVL en om de Fractie Megens. We gaan de lunch op een logisch moment houden in deze vergadering. Dat geldt ook voor vanmiddag, rond 16.30 uur, 17.00 uur, 17.30 uur. Dan gaan we nog even een stop maken om de inwendige mens te versterken. Door het CDA en GroenLinks zijn rondvragen ingediend. Ik vraag even of er wellicht nog andere punten zijn voor de rondvraag. Dat is niet het geval. Dan gaan we naar de overige mededelingen. Ik kijk even naar mijn rechterzijde. Zijn er overige mededelingen vanuit GS? Dat is ook niet het geval. Dan vraag ik de commissie of we de agenda ongewijzigd vast kunnen stellen. Dat is het geval. Dank jullie wel.

2 Spreekrecht externen

De voorzitter: Dan zijn we aangekomen bij agendapunt 2, het spreekrecht voor externen. Er hebben zich in totaal drie sprekers gemeld. De sprekers zullen voorafgaande aan de inhoudelijke behandeling van het agendapunt inspreken.

3 Notulen

De voorzitter: Dan zijn we aangekomen bij agendapunt 3, de notulen. Er zijn door ons geen opmerkingen ontvangen. Mijn voorstel is dan ook om de notulen ongewijzigd vast te stellen. Ik zie ook nu niemand met een opmerking. De notulen zijn daarmee ongewijzigd vastgesteld. Dank u wel.

4 Overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen

Voorzitter: Dan agendapunt 4, overzicht aanbevelingen, moties en toezeggingen. Er is een opmerking van de heer Ubbink van de SP.

De heer Ubbink (SP): Ja, dank, voorzitter. In het overzicht van moties wordt aangegeven dat GS motie 3204 inzake de spreiding van rijksdiensten en meer rijksdiensten in Limburg als uitgevoerd beschouwt. Los van de vraag of de SP blij is met de toelichting van GS dat een motie van haar wordt geïnterpreteerd als de bedoeling hebbende om meer defensie-industrie naar Limburg te halen, wil ik er ook op wijzen dat het College in de mededeling van 26 juni dit jaar refereert aan het NPVR, over een betere samenwerking tussen Rijk en regio naar aanleiding van het rapport 'Elke regio telt!'. Dat proces is nog niet afgerond met positieve resultaten voor Limburg. Daarom willen wij die motie als nog niet afgedaan beschouwen. Maar misschien kan de Gedeputeerde zeggen hoe de lobby al heeft geleid tot meer rijksbanen in Limburg sinds deze motie. Is dat helder?

De voorzitter: Het is helder wat u betoogt. Ik kijk even naar mijn rechterzijde. Het woord is aan mevrouw Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Het is een andere microfoon. Ik weet niet of iedereen mij goed kan horen. Ja? Het thema dat in de motie wordt aangehaald, namelijk de spreiding van de rijksdiensten, is niet noodzakelijkerwijs dat wat ook het kernpunt is in het NPVR. In het kader van het NPVR, het Nationaal Programma Vitale Regio's, maak je een agenda op regionaal

niveau, tussen alle gemeenten in een regio, samen met het Rijk. Als Provincie heb ik contacten met de burgemeesters die daarvoor aan de lat staan. In elk van de drie regio's in de Provincie Limburg zijn er burgemeesters die daar namens alle burgemeesters en alle gemeenten de kar trekken. Het zou mogelijkerwijs zo kunnen zijn dat het wel of niet vestigen of behouden van een rijksdienst een onderdeel zou kunnen zijn, maar dat is afhankelijk van de agenda die de gemeenten opstellen. Als Provincie is het lastig om die agenda te gaan bepalen. We hebben wel een rol, omdat het Rijk 'de regio' ziet als de Provincie en de gemeenten. Maar er is geen causaal verband tussen de daadwerkelijke oproep van de motie tot plaatsing van die rijksdiensten en het traject van het NPVR dat op dit moment loopt. Dat is mijn antwoord.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Dan geef ik het woord aan de heer Ubbink om te zien of hij kan leven met dit antwoord.

De heer Ubbink (SP): Maar als we daar in brede zin nog niet echt concrete resultaten uit hebben gehaald, waarom wordt die motie dan wel als afgedaan gezien?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Omdat het altijd heel lastig is om als Provincie bepaalde specifieke zaken heel nadrukkelijk naar voren te brengen op het moment dat de gemeenten nog niet zover zijn. Die agenda is heel breed. Het hele verhaal van 'Elke regio telt!' staat op dit moment bij het kabinet ook niet bovenaan de agenda. Volgens GS is het belangrijk om te kijken wat er op dit moment aan de orde is, maar een causaal verband tussen specifiek de oproep in de motie en het NPVR is er niet.

De voorzitter: Mijnheer Ubbink, dan is de vraag aan u: wilt u die motie aanhouden? Zo ja, dan zal ik de commissie vragen of de commissie in meerderheid met u meegaat om die motie aan te houden. Of beschouwt u met dit antwoord de motie toch als afgedaan?

De heer Ubbink (SP): *[reactie buiten de microfoon]*

De voorzitter: Dan vraag ik even aan de commissie of de commissie met het voorstel van de heer Ubbink meegaat om die motie aan te houden. Ik zou graag handen willen zijn van degenen die meegaan met het standpunt van de heer Ubbink om die motie aan te houden. Dat zijn twee stemmen. Dat is een minderheid. Dan zal ik toch moeten concluderen dat de motie als afgedaan wordt beschouwd. Dan is het aan u om wellicht met een nieuw voorstel te komen. Zijn er meer mensen die nog een opmerking hebben over de lijst moties, toezeggingen en amendementen? Zo niet, dan wordt die ongewijzigd vastgesteld.

5 Voorraadagenda

De voorzitter: Dan ga ik naar agendapunt 5, de voorraadagenda. Zijn er opmerkingen over de voorraadagenda? Dat is niet het geval. Hij is lang, inderdaad. Bereidt u zich erop voor, zou ik zeggen. De voorraadagenda wordt bij dezen vastgesteld.

6 Lijst (AVG) ingekomen stukken en (AVG) uitnodigingen

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 6, de lijst van ingekomen stukken en uitnodigingen. Ik neem aan dat ik die ongewijzigd vast kan stellen. Dat is het geval.

7 KWALITEIT OPENBAAR BESTUUR

7.1 G-26-019 Statenvoorstel inzake verordening Systematische Toezichtinformatie Limburg 2026, brief GS van 07-07-2026 (GS DOC-00942356)

De voorzitter: Dan komen we bij agendapunt 7, de inhoudelijke onderwerpen. Het eerste thema is kwaliteit van het openbaar bestuur, met als agendapunt 7.1 het Statenvoorstel inzake de verordening Systematische Toezichtinformatie Limburg 2026. De Provincie houdt interbestuurlijk toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en het waterschap. Daarvoor is periodiek toezichtinformatie nodig. De huidige verordening uit 2014 is verouderd en moet worden geactualiseerd vanwege een wijziging in wetgeving en toezichtpraktijk, waaronder de Omgevingswet en Erfgoed. Provinciale Staten wordt gevraagd de verordening Systematische Toezichtinformatie Limburg 2026 vast te stellen. We gaan dit voorstel in twee termijnen behandelen, met een maximale spreektijd van drie minuten in de eerste termijn. Ik begin aan mijn linkerzijde, bij de heer Ubbink. Mijnheer Ubbink, aan u het woord.

De heer Ubbink (SP): Ja, dank, voorzitter. Ik ga het heel kort houden. Ik ga enkel een paar vragen stellen, met het oog op de zeer uitgestrekte agenda. Ten eerste vraag ik me het volgende af. Toezichtinformatie gaat over het verstrekken van toezicht aan ons als Provincie, als interbestuurlijk toezichthouder. Maar het is mij niet geheel helder wat wij doen als wij een melding krijgen dat er ergens dingen gebeuren die wij niet door de beugel vinden kunnen? Wanneer grijpen wij in? Erfgoed wordt toegevoegd aan deze verordening. We zijn dadelijk ook toezichthouder op erfgoed. Het is de SP echter niet geheel helder wat dat dadelijk concreet gaat inhouden. Wat gaat er concreet veranderen als we ook toezicht gaan houden op erfgoed bij gemeenten? Wat doen wij met die informatie? Dan mijn derde punt. Ik hoop dat onze gemeenten de beste bedoelingen hebben, maar er kunnen altijd dingen gebeuren. Hoe wij gaan ermee om als wij vermoeden dat ons niet de meest adequate informatie wordt verstrekt? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door naar de fractie van GroenLinks. Het woord is aan de heer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. De lengte van mijn woordvoering gaat geen recht doen aan het belang van het onderwerp interbestuurlijk toezicht, want ik realiseer me dat het een heel belangrijk thema is, waar we absoluut wettelijke verantwoordelijkheden hebben. Maar de toelichting op het stuk is voor mij volstrekt helder. De aanpassingen zijn grotendeels betrekkelijk technisch van aard. We hebben daar geen vragen over. Om maar vast op de conclusie vooruit te lopen: wat ons betreft zou dit ook een hamerstuk kunnen worden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sol. Dan is het woord aan de heer Van Est van de fractie 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Ook onze woordvoering zal kort zijn. Het is een redelijk technisch stuk. De enige verbazing is altijd: we voeren nieuwe wetgeving in en later gaan we nog die aanvullende zaken doen. Eigenlijk zou dat parallel moeten lopen met het invoeren van nieuwe wetgeving, maar dat is toch een utopie, volgens mij. Voorzitter, excuses dat ik iets later was. Het was heel interessante voorinformatie, die eigenlijk meer tijd verdiend had. Misschien dat we dat toch nog eens kunnen bekijken, want we hebben onze vragen moeten opsparen. Maar ten aanzien van dit stuk: ik denk dat wij dit mooi technisch onderbouwd hebben. Als wij niet de informatie krijgen

en er iets aan de hand is, hebben we in ieder geval een middel om daarop toe te zien. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Meulenberg van D66.

De heer Meulenberg (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, wij zullen het ook kort houden. Eigenlijk hebben wij twee vragen. We zien in dat dit stuk vernieuwd moet worden. Hulde dat het eindelijk goed gebeurt. De eerste vraag is: kan de Gedeputeerde aangeven hoe zij gaat monitoren of deze verordening in de praktijk niet ook onnodige administratieve lasten gaat geven voor lagere overheden of andere betrokken partijen? Het tweede: we zien dat heel veel informatie gegeven gaat worden. Kan de Gedeputeerde aangeven hoe deze informatie gebruikt gaat worden om eerder waar nodig verbeteringen aan te brengen en interventies toe te passen, zodat we er sneller op in kunnen springen? Dat zijn onze twee vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord aan de fractie van de PvdA. Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ook wij gaan het kort houden. Het is een formaliteit wat ons betreft en eigenlijk straks gewoon een hamerstuk. Ik wil de Gedeputeerde alleen het volgende meegeven. We hebben er een tijdje over gedaan om deze verordening aan te passen. In het verlengde van wat de heer Van Est zei, zouden wij graag eerder willen anticiperen op wetgeving waarin IBT van toepassing is, om die uiteindelijk ook eerder aan verordeningen toe te voegen. Erfgoed heeft er nu een tijdje gelegen. Het zou prettig zijn als we daar wat eerder op kunnen anticiperen. Dat was het. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Loomans van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Dank u wel, voorzitter. Ik zal kijken of ik het korthedsrecord kan breken. Helder stuk. Geen vragen. Hamerstuk. Dank u wel.

De voorzitter: Ik stel voor dat we het tempo er vandaag zo inhouden. Dan gaat het allemaal goedkomen. Het woord is aan de fractie van de PVV. Mevrouw Jiménez.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een hele lap tekst, maar ik zal die maar achterwege laten en echt alleen op de vragen terugkomen. In artikel 5 wordt aangeboden om met provinciale formats te werken. Kan de Gedeputeerde aangeven hoe wordt voorkomen dat zo'n format in de praktijk toch leidt tot extra administratieve lasten of werkzaamheden voor de gemeenten? Dan artikel 6. Dat artikel gaat erover dat Gedeputeerde Staten regels kunnen vaststellen ter uitvoering van deze verordening. Kan de Gedeputeerde bevestigen dat deze delegatie uitsluitend betrekking heeft op de praktische en technische uitvoering en niet gebruikt kan worden om zelfstandig nieuwe of zwaardere informatieverplichtingen in het leven te roepen? Daar laat ik het even bij. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jiménez. Dan geef ik het woord aan de heer Beckers van JA21.

De heer Beckers (JA21): Geen vragen. Hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan door met de VVD. De heer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Dat geeft mij wat meer tijd. Voorzitter, het kan voor de VVD ook een hamerstuk zijn, maar toch heb ik nog een paar vragen. Erfgoed is erbij gekomen. We lezen dat deze verordening van toepassing is op het toezicht als het gaat om rijksmonumenten. Maar hoe zit het met onze eigen provinciale monumenten bijvoorbeeld? Vallen die onder een andere verordening? Hoe gaan we daarmee om? Erfgoed is een best belangrijk onderdeel van onze actuele provinciale beleidskaders, maar in diezelfde kaders staat ook dat gemeenten zelf het specialisme vaak niet in huis hebben als het gaat om erfgoed. Als een gemeente veel minder geld krijgt vanuit andere overheden en moet kiezen of zij een medewerker jeugdzorg aanneemt of een specialist op erfgoed, weet ik wel wat de meeste gemeenten gaan kiezen. De vraag van de VVD is daarom: zijn onze gemeenten eigenlijk wel in staat om dadelijk echt te gaan voldoen aan deze verordening?

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaat het woord naar de fractie van het CDA. Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, mijn vragen borduren daar eigenlijk op voort, met name op het punt van erfgoed. Wat ons betreft is het trouwens ook een hamerstuk straks. Voor wat betreft erfgoed is een passage opgenomen over de regeldruk, waarvoor onze waardering. Gezegd wordt dat dat eigenlijk niet of nauwelijks tot lastenverzwaring bij gemeenten gaat leiden. Maar wij voorzien toch enige problematiek bij die gemeenten, waardoor het effect waarschijnlijk gaat zijn dat die vragen toch in de samenleving teruggelegd gaan worden, dan wel bij eigenaren van monumenten, dan wel bij stichtingen, dan wel bij verenigingen. Dus het is helder dat het een wettelijke taak is en dat het gewoon moet, maar de regeldruk gaat met name in op: wat betekent dit voor gemeenten? Is er ook nagedacht over: wat betekent dit voor de samenleving?

De voorzitter: Dank voor uw bijdrage. Dan gaan we tot slot van de eerste termijn naar de fractie van de BBB. Dat is de heer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Ook wij gaan het kort houden. Actualisatie is logisch. Het stuk was verouderd, kwam uit 2014. Wij zien goed interbestuurlijk toezicht op gemeenten, waterschap en GR als een wezenlijke taak van de Provincie. Wij willen ook zeker waken voor die regeldruk. Het moet geen doel op zich worden om informatie in te zamelen. Dat gaat namelijk ten koste van de schaarse ambtelijke capaciteit. Regeldruk staat als zelfstandig onderwerp later vandaag op de agenda, dus laten we dat ook hier inderdaad heel goed in ogenschouw nemen. Dan hebben we nog drie concrete vragen. Nettowerklast. Leidt deze nieuwe verordening per saldo tot meer uitvragen en administratieve lasten? Is bij elke nieuwe verplichting expliciet afgewogen of deze echt onmisbaar is voor onze toezichtstaak? Worden reeds beschikbare data binnen de overheid maximaal hergebruikt om dubbel werk te voorkomen?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zeedzen. Dan gaan we over naar de beantwoording door GS. U heeft daar maximaal 25 minuten voor. Ik ga ervan uit dat u die niet helemaal nodig zult hebben. Het woord is aan mevrouw Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Ook dank aan uw Staten voor de vragen. Het is heel belangrijk om het hier samen over te hebben. Voorzitter, Nederland heeft 35 jaar geleden, in 1991, het Europees Handvest inzake lokale autonomie van de Raad van Europa in Straatsburg ondertekend. Het doel van dit handvest is het beschermen en het versterken van de rechten en autonomie van de lokale overheid. Het handvest beschermt de zelfstandigheid van onder andere gemeenten en geeft de grenzen aan waarbinnen het interbestuurlijke toezicht wordt gehouden. Je zult wel moeten kijken: als je autonomie geeft, gaat het dan ook goed, in het belang van de burgers en in het belang van dat waar de gemeente de bevoegdheid voor gekregen heeft. IBT,

interbestuurlijk toezicht, is nodig om ervoor te zorgen dat gemeenten, waterschappen en gemeentelijke regelingen de wettelijke taken die zij toebedeeld hebben gekregen, met het daarbij behorende budget, naar behoren uitvoeren. Daar gaat dit stuk over. De huidige verordening sluit niet meer aan op het huidige wettelijke kader. In het omgevingsrecht is de Omgevingswet met het omgevingsbesluit ingetreden en het domein erfgoed is toegevoegd, waar ook een aantal mensen vragen over hebben gesteld. De thans voorliggende nieuwe integrale verordening is overzichtelijker, juridisch helderder en ze voorkomt een lappendeken van wijzigingsbesluiten. Dat is al meteen het antwoord op de vraag waarom het wat langer geduurd heeft om tot dit stuk te komen, in plaats van dat we dat gedaan hebben iedere keer dat er nieuwe wetgeving kwam. Dan ga ik nu over tot het beantwoorden van de vragen, voorzitter. De vragen van de SP, van mijnheer Ubbink, zitten een beetje in de lijn van: wat kun je van tevoren al doen en wat doe je met meldingen die bij ons binnenkomen, van 'ga daar eens naartoe en let daarop'? Als ons signalen bereiken die in het domein van IBT vallen, doen wij altijd aan hoor en wederhoor met degene die toezicht ontvangt van ons. We gaan altijd kijken: klopt deze informatie? Dat betekent dat je in overleg gaat, los van het reguliere traject van IBT. In het kader van de financiën houden we altijd toezicht op de begroting die de gemeente levert. Maar krijgen wij meldingen – dat gebeurt weleens – dan gaan we in ieder geval een traject in van hoor en wederhoor. Je weet nooit precies wat erachter zit. Het kan ook een teleurgesteld iemand zijn die iets niet voor elkaar heeft gekregen binnen de gemeente, waarbij de gemeente op zichzelf wel gelijk heeft. Dus je moet dat heel goed, zorgvuldig en gelijkwaardig behandelen. Afhankelijk van de aard en de ernst van dat wat er op dat moment aan de hand is, gaan we kijken wat dat voor effect heeft op het plaatsen van die gemeente op de interventieladder. De interventieladder heeft zes treden. Op het moment dat je in trede zes komt, ultimum remedium, dan is het indeplaatsstelling. Zo gaan we daarmee om. Er zijn een aantal vragen gesteld over erfgoed. Eén vraag is wat er concreet verandert met de toevoeging van erfgoed. Het is niet zo dat er nooit toezicht is geweest op erfgoed. Het is nu daadwerkelijk toegevoegd. Er werd eerder situationeel toezicht gehouden op dat erfgoed en nu wordt het systematisch toegevoegd, waardoor alle gemeenten structureel die in de verordening vastgelegde informatie moeten gaan aanleveren. Dat betekent dat je daarmee niet in de situatie komt dat je bij de gemeenten die toevallig heel veel erfgoed hebben daar nadrukkelijk naar gaat kijken en dat je dat bij andere gemeenten, die maar een beetje erfgoed hebben, niet zou doen. Nu geldt dus voor alle gemeenten in Limburg hetzelfde. Gaan wij ook actief op zoek? Ik zie mijzelf niet als een Miss Marple, die kijkt of iedereen het wel goed doet. Ik vind dat je op de eerste plaats gemeenten moet vertrouwen op wat ze doen. Maar – dat sluit aan bij de eerste vraag – als wij meldingen of signalen krijgen of we ambtshalve een waarneming doen, dan treden we altijd in overleg en gaat het altijd via hoor en wederhoor. Ik doe even mijn jasje uit. Het is hier echt heel erg warm, voorzitter. Dat kan ook met een storing in mijn thermostaat te maken hebben, gelet op mijn leeftijd. Ik heb een vraag van de heer Meulenberg van D66, voorzitter. Die gaat over monitoring. Die gaat ook over de administratieve last en over: hoe kunnen we die data preventief gebruiken? Dat was de vraag die gesteld is. De documenten die worden gevraagd, zijn voor het merendeel documenten die de toezichtontvangers, dus de mensen waar wij toezicht op houden, volgens de wet al moeten hebben. Dus het is niet zo dat zij nieuwe dingen moeten gaan maken, maar de zaken die zij ... Net als bij een begroting. Een gemeente moet een begroting hebben. Wij kijken naar die begroting. We gaan niet iets extra's vragen, maar wij kijken naar de zaken die ze sowieso moeten hebben. Dus ze hoeven niks extra's te doen. We willen de gemeenten absoluut niet meer werk geven. Dat is ook een vraag die mijnheer Bloi stelde. Ik ben er sowieso heel erg voor dat we goed kijken naar de uitvoeringskracht van gemeenten. We willen hun echt niet meer werk geven, maar juist ontlasten, door bijvoorbeeld met vaste formats te werken. Ik moet zeggen, ik ben erg tevreden over het team dat dit IBT oppakt, gezien ook de servicegerichtheid, waarbij met voorwerk, vaste formats en veel adviezen geprobeerd wordt de gemeenten te ontlasten in deze taak. Dat staat los van het feit dat we adequaat toezicht houden om te zien of de gemeenten de taken die zij hebben in de verschillende domeinen ook naar behoren

uitvoeren en er geen sprake is van taakverwaarlozing. De vraag van mevrouw Wolters heb ik al proberen toe te lichten, waarom we geen lappendeken willen hebben, maar we nu in één keer met een integraal stuk komen. Ik heb twee vragen, voorzitter, van mevrouw Jiménez van de PVV. Een van die vragen gaat over artikel 5, over die extra lasten. Een deel van het antwoord zit al in mijn antwoord op de vragen van de heer Meulenberg. Wij gebruiken die formats voor gemeenten. Daar hebben wij ook met gemeenten overleg over. Zij kunnen ons feedback geven, van: wat bedoel je daar nou precies mee, hoe zit dat? We hebben ook een team dat formats bijstelt. Het is geen strikte lijst, maar dat kan ook flexibel worden gedaan. Afhankelijk van de feedback die wij krijgen van gemeenten kijken wij hoe we het iedere keer makkelijker kunnen maken. Niemand hoeft opnieuw het wiel uit te vinden. We kunnen ook beter samenwerken op die manier. Daarmee proberen we de regeldruk bij gemeenten zo laag mogelijk te maken. Dan de vraag of de data preventief gebruikt kunnen worden. Op termijn, als je een aantal jaren aan IBT doet, kun je wel bepaalde informatie die je krijgt beter duiden. Je kunt zeggen: het is niet de primaire taak van IBT. Maar je hebt daarmee wel een bepaalde richting waar je op moet letten op het moment dat je het gesprek aangaat met de gemeente. Dan, voorzitter, zijn er de vragen van de heer Bloi van de VVD. Eentje was: voor hoeveel gemeentelijke regelingen is deze verordening ...

De heer Bloi (VVD): *[buiten de microfoon]*

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat heb je niet gevraagd? O, oké. Dan de vraag: hoe zit het met onze eigen monumenten? Even wachten. Ik zie dat de antwoorden anders zijn en niet passen bij de vragen die gesteld zijn. Ik kom hier dadelijk in de tweede termijn even op terug. Oké. Dan kan ik de vraag wel beantwoorden. We hebben geen provinciale monumenten. Volgens mij is het zo dat als een provinciaal monument in een gemeente staat, we ook met die gemeente ... Maar we hebben geen provinciale monumenten. Nee. Op het verhaal over de uitvoeringskracht heb ik al een toelichting gegeven. Dan ben ik bij het CDA, bij de vragen van mevrouw Absil. Zij vraagt wat het betekent voor de samenleving en de regeldruk. Ik heb al toegelicht hoe we dat zullen doen. We zullen de wettelijke taak moeten uitvoeren, maar we proberen zo goed mogelijk, ook samen met de gemeenten, ervoor te zorgen dat ze geen extra dingen hoeven aan te leveren en dat dat wat ze moeten aanleveren via vaste formats gebeurt. Er is ook goede hulp daarbij.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja. Dat zou willen zeggen dat wij ons proces zo makkelijk mogen maken voor de gemeenten, wat heel erg fijn is. Maar geven wij ook richtlijnen mee, zodat de gemeente, die die informatie toch vaak moet krijgen uit de samenleving of van eigenaren of stichtingen die erfgoedmonumenten bezitten ... Hoe gaan wij ervoor zorgen met deze vraag dat ook die stap zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt? Wij begrijpen heel goed dat die informatie noodzakelijk is, maar die informatie zal uit het veld moeten komen. Bijvoorbeeld artikel 4, lid a, programma's voor eisen aan archeologisch onderzoek. Hoe maken we het de burgers, stichtingen en initiatieven zo makkelijk mogelijk? Dat is eigenlijk mijn vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat is allemaal informatie die al bij de gemeenten aanwezig is. Het kan zijn dat de informatie die bij de gemeenten aanwezig is mogelijkerwijs anders moet of niet genoeg is. Dan gaan we daar met gemeenten over in overleg. Als de gemeente nou stelselmatig binnen een periode van vijf of tien jaar niet voldoet, komt die interventieladder in beeld. Maar als de gemeente zegt dat er nieuwe informatie moet komen, dan proberen wij altijd te helpen door exact aan

te geven: dit is de informatie die je nodig hebt. Dan kunnen ze ook met die gerichte informatie naar de initiatiefnemer of de eigenaar gaan om daarnaar te vragen. Tegelijkertijd is het ook belangrijk; je kunt ook in een situatie terecht komen, zeker als je monumenten gaat verbouwen, waarbij het heel belangrijk is dat een gemeente erop toeziet dat bepaalde elementen in dat erfgoed behouden blijven. We hebben ook voorbeelden waarbij een gemeente het mogelijkerwijs niet zo nauw neemt met de regels rondom erfgoed. Je hebt allerlei varianten, maar in beginsel is het de informatie die bij de gemeenten zelf aanwezig is die ze dan moeten aanleveren. Wij beoordelen op grond van dat wat in de wet staat of dat correct is, ja of nee. Dan, voorzitter, heb ik de vragen van de BBB, van de heer Zeedzen. Een van die vragen gaat ook over de werklust, met de vraag of dit echt onmisbaar is en of geen hergebruik kan plaatsvinden. Het IBT is een vrij strak geregeld instrument. Over de werklust heb ik het al gehad en heb ik aangegeven hoe wij werken. Dan hergebruik. Je bouwt altijd voort op iets. Op het moment dat er bij een gemeente echt sprake is van taakverwaarlozing, waarbij een gemeente iets niet doet, op erfgoed, financiën of noem maar op, dan ga je altijd terug naar dat wat ze de jaren daarvoor hebben aangeleverd. Als je een verbetering ziet, kunnen ze op de interventieladder een trede omlaag. Op die manier wordt wel gebruikgemaakt van de gegevens daarvoor, maar het is wel zo dat ze elk jaar opnieuw hun gegevens moeten aanleveren om goed te kunnen beoordelen hoe ze hun taken invullen. Dat was mijn beantwoording, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door met de tweede termijn van uw commissie. Daarvoor is één minuut per fractie beschikbaar. Ik kijk even naar links, mijnheer Ubbink.

De heer Ubbink (SP): Ja, dank, voorzitter. De beantwoording van de Gedeputeerde is helder. Daarmee is het wat de SP betreft een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk verder rond. Mijnheer Van Est, 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, voorzitter. Inhoudelijk heb ik me geen opmerkingen. Maar ik verbaas me over de opmerking over Miss Marple. Die keek niet de hele tijd of iemand iets fout deed, maar als er iets gebeurde, keek zij wie het gedaan had. Dat is toch een andere nuancering. Ik wil Miss Marple hier geen onrecht aandoen. Anders moet ik het weer op een andere manier gaan gebruiken.

De voorzitter: Waarvan akte. Dank u wel. Mijnheer Meulenberg, D66.

De heer Meulenberg (D66): Ja, dank u wel voor de antwoorden. Ik vind het fijn dat er een vast format is. Dat zal waarschijnlijk wel leiden tot een eenmalige investering in personeel en uren, maar dat is maatwerk. Ik vind het fijn. Het is voor ons ook een hamerstuk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Wolters. Niet. Dan mijnheer Loomans. Niet. Mevrouw Jiménez. Niet. De heer Beckers, JA21. Niet. De heer Bloi, VVD.

De heer Bloi (VVD): Ja, de Gedeputeerde begon mijn technische vragen al te beantwoorden, maar die stuur ik wel per mail nog door. Niet dat iedereen denkt: wat heeft die man van de VVD met de Gedeputeerde? Niks. Voor de rest is het een hamerstuk.

De voorzitter: Dan zal het misschien nog terugkomen in de beantwoording. Mevrouw Absil. Mijnheer Zeedzen. Niet. Dan is het slotwoord aan u in de tweede termijn, mevrouw Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja, dank je wel. Fijn dat mijnheer Bloi nog met technische vragen terugkomt. Ik heb in de eerste termijn ook antwoord gegeven op de vraag over provinciale

monumenten. Ik dank uw Staten, voorzitter, voor het support dat we hebben op dit belangrijke thema, waarbij de gemeenten hun lokale autonomietijd ook goed moeten kunnen invullen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is daarmee ook de tweede termijn tot een einde gekomen. Ik heb geen toezeggingen gehoord. Dan rest mij een aantal vragen aan uw commissie te stellen. De eerste vraag zal zijn: is het Statenvoorstel behandelbaar. Ik wil graag handen zien van degenen die het niet behandelbaar vinden. Dat betekent dat iedereen het behandelbaar vindt. Dank u wel. Vervolgens wil ik handen zien van degenen die het een hamerstuk vinden. Dat is voor iedereen het geval. Daarmee concludeer ik dat het Statenvoorstel als hamerstuk doorgeleid zal worden naar de Statenvergadering. Ik dank u wel.

T

Gedeputeerde Demollin zegt toe te bezien wat de haalbaarheid is van de in het adviesrapport STOER aangedragen aanbevelingen en welke rol de Provincie kan vervullen bij de daadwerkelijke uitvoering daarvan. Daarbij wordt expliciet gekeken naar de geldende provinciale regels, de vraag in hoeverre deze zijn verankerd in verordeningen, en op welke wijze eventuele aanpassingen of het schrappen van overbodige regels kunnen worden gerealiseerd.

T9891: Gedeputeerde Demollin zegt toe het adviesrapport STOER met Provinciale Staten vóór eind oktober te delen.

T9892: Gedeputeerde Demollin zegt toe te bezien wat de haalbaarheid is van de in het adviesrapport STOER aangedragen aanbevelingen en welke rol de Provincie kan vervullen bij de daadwerkelijke uitvoering daarvan. Daarbij wordt expliciet gekeken naar de geldende provinciale regels, de vraag in hoeverre deze zijn verankerd in verordeningen, en op welke wijze eventuele aanpassingen of het schrappen van overbodige regels kunnen worden gerealiseerd.

7.2 Nabespreking notulen / EGTS EMR ALV 05-06-2026

De voorzitter: We zijn toegekomen aan agendapunt 7.2. Misschien is het handig dat ik even de commissaris van de Koning vraag om ook aan te schuiven aan tafel, voor het geval er vragen zijn. Agendapunt 7.2, de nabespreking van de notulen EGTS EMR, de algemene ledenvergadering van 5 juni 2026. Op 5 juni 2026 heeft de vergadering EGTS EMR plaatsgevonden. De vraag aan de commissie is of dat vragen opgeleverd heeft. Ik zie dat dat niet het geval is. Wellicht dat de commissaris van de Koning nog een toelichting wil geven op dit agendapunt.

Gouverneur Roemer: Wellicht heel kort. Wat er besproken is, is helder. Ik denk dat er wel belangrijke besluiten zijn genomen in het kader van de uitvoeringskracht van de euregio. We hebben wel gemerkt dat er een veel te grote druk op de schouders van de directeur lag. Dat heeft er zelfs in geresulteerd dat hij een korte periode uitgevallen is. Het was echt aan ons om ervoor te zorgen dat mensen hem ook zouden kunnen vervangen, zodat hij af en toe ook gewoon taken aan iemand anders zou kunnen overdragen, wat eerder niet het geval was. Ik ben heel erg blij dat dat gelukt is en dat we voor een aantal uren een plaatsvervangend directeur hebben, die eventueel, waar nodig, ook taken van hem kan overnemen en in ieder geval ook bevoegd is om taken over te nemen, want ook dat was niet geregeld. Ik denk dat dat wel een van de grootste en belangrijkste dingen was die hersteld moesten worden. Dat is unaniem door alle vijf de regio's besloten. Verder gaat de samenwerking in de euregio goed vooruit. Er zijn een paar heel mooie recente voorbeelden van wat er allemaal loopt. Ik ben er heel erg trots op dat we dat hier in onze grensregio goed doen.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Dan vraag ik ook nog even aan onze afvaardiging van Statenleden in dat comité of zij daar wellicht nog een nadere toelichting op hebben. Mijnheer Bloi niet. Mijnheer Goossen niet. Dat is niet het geval. Dan mag ik concluderen dat we dit agendapunt daarmee kunnen afsluiten.

7.3 Nabespreking AV IPO 23-06-2026

De voorzitter: Dan gaan we door met een andere nabespreking, onder agendapunt 7.3. Dat is die van het IPO, de algemene vergadering. Die heeft plaatsgevonden op 23 juni. Wellicht dat een van onze afgevaardigden daar nog een terugblik op zou kunnen geven. Mijnheer Bloi of mijnheer Goossen? Mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Ja, dat zal ik doen, kort. Voor mij was het een eerste vergadering, aangezien ik in die vergadering ben geïnstalleerd als nieuw IPO-lid, ter vervanging van mijn collega Duncan Zeedzen. De heer Bloi was verhinderd die dag. Ik vond het een bijzondere vergadering, bijzonder om de dynamiek van een andere vergadering eens mee te maken. Maar ik moet zeggen: iedereen was kordaat en behoorlijk meewerkend. Verder hebben jullie de notulen kunnen lezen. Ik kan er verder niks aan toevoegen eigenlijk.

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Ik kijk even naar GS om te zien of er vanuit GS nog toevoegingen zijn op dit agendapunt. Dat is niet het geval. Zijn er vanuit de commissie wellicht nog vragen? Dat is ook niet het geval. Daarmee sluiten we ook dit agendapunt af.

7.4 Mededeling portefeuillehouder inzake geactualiseerde voortgangsrapportage omtrent regeldruk, brief Gedeputeerde Demollin van 09-06-2026 (GS DOC-00933912)

De voorzitter: Dan gaan we door met agendapunt 7.4. Dat is de mededeling portefeuillehouder inzake de geactualiseerde voortgangsrapportage omtrent regeldruk. Het CDA, mevrouw Absil, heeft verzocht om de mededeling portefeuillehouder inzake de geactualiseerde voortgangsrapportage omtrent regeldruk te agenderen. We gaan dit agendapunt in één termijn behandelen, waarbij mevrouw Absil eerst het woord krijgt om de agendering toe te lichten, waarna de Gedeputeerde een reactie kan geven. Vervolgens maken we een rondje langs de commissie. Het woord is aan mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Voorzitter, dank u wel. In het coalitieakkoord is regeldrukvermindering als belangrijk speerpunt benoemd. In de mededeling die voorligt wordt de voortgangsrapportage gedeeld en ook de voortgang van de commissie STOER, waar wij bijna Statenbreed om verzocht hebben. STOER staat voor Schrap Tegengestelde Overbodige Eisen en Regels. Dat is eigenlijk de clou waarom wij het nu willen agenderen. In de mededeling zien wij namelijk heel veel focus op de rol die de Provincie neemt: maak het makkelijker, vereenvoudig procedures, verduidelijk informatie, ondersteun bij de daadwerkelijke aanvragen. Dit terwijl de motie juist echt bedoeld is om daadwerkelijk regels te kunnen schrappen, dus niet alleen het makkelijker maken, maar daadwerkelijk regeldruk verminderen dan wel aanpassen. Ik heb in het agenderingsverzoek ook het voorbeeld genoemd van de vrijwillige verkeersregelaars. Ook dat is toegevoegd in onze voorschriften voor het weggebruik provinciale wegen naar aanleiding van signalen van OLS en Kindervakantiewerk Maasbree. Zo zien wij heel graag dat er met de stofkam door onze regelingen gegaan wordt, zodat het niet blijft bij makkelijker maken, maar daadwerkelijke verandering. We hebben het nu geagendeerd, wetende dat de rapportage STOER nog volgt. Maar daarin willen we heel graag een lijst met dilemma's terugzien. Als verordeningen, voorschriften of regelgevingen veranderd moeten

worden, dan zouden we dat wel heel graag nog deze periode moeten doen. Dan is de tijd kort. Dat is de aanleiding van het 'waarom nu?'.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Absil. Het woord is aan mevrouw Demollin voor een eerste reactie.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Inderdaad, vermindering van regeldruk is opgenomen in het coalitieakkoord. Tegelijkertijd is het onderwerp regeldrukvermindering al meer dan veertig jaar oud, ook in Nederland. De laatste jaren is de focus van sec kosten voor bedrijven verbreed naar ervaren regeldruk voor burgers, bedrijven, organisaties, onderwijs, politie, zorg, maar ook vrijwilligers. Voorzitter, ik denk dat GS in Limburg dit fenomeen niet in zijn eentje kan gaan oplossen. De kans is aanwezig dat dit onderwerp ook in volgende Colleges onderwerp van gesprek zal zijn. Desalniettemin is het zo dat wij in alle portefeuilles werken aan diverse zaken. Het gaat echt 100% de goede kant op. Als GS hebben we tijd nodig om ons werk te kunnen doen. Maar intern lopen er echt heel veel zaken, zoals het afschaffen van de regel dat binnenstedelijk wonen een provinciaal belang is. Hierdoor kunnen de gemeenten twaalf weken proceduretijd winnen. En ik noem de mkb-toets met een voortoetsing van regeldrukconsequenties bij het mkb of verkeersregelaars, waarbij de regels zijn versoepeld. Mevrouw Absil noemde het al. Sinds 2020 is de eis voor professionele verkeersregelaars op provinciale wegen en binnen de bebouwde kom komen te vervallen. In 2023 is opnieuw versoepeld, waarbij aangegeven is dat op provinciale wegen met een relatief beperkt gebruik de snelheid van 80 km/uur naar 50 km/uur kan gaan. Daarna kunnen vrijwilligers worden ingezet om het verkeer te regelen in plaats van dure professionele mensen. Maatschappelijke organisaties en vrijwilligersorganisaties kunnen hiervan profiteren. Dat is in ieder geval wat ik wilde aangeven als inleiding, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor uw eerste reactie. We gaan een rondje maken langs de commissie. Ik begin zoals gebruikelijk bij de indiener van het agenderingsverzoek. Dat is mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, voorzitter, we noemden het net al: STOER, Schrap Tegengestelde Overbodige Eisen en Regels. Het is een motie die ingediend is, waarvan wij de hoofdindiener waren, maar die echt breed gedragen werd in de Staten. Wij zien een toenemende druk op vrijwilligers, op initiatieven. Met name het regelen van evenementen, maar ook andere mooie initiatieven die wij allemaal een warm hard toedragen, verzuipen in regeldruk. De Gedeputeerde is aan de slag gegaan met die commissie STOER, ook op ons verzoek met mensen uit dat verenigingsleven. Vastelaovend is aangesloten. Andere verenigingen zijn aangesloten. Jeugdwerk is aangesloten. Dus we begrijpen dat u daar tijd voor nodig had. Dat neemt niet weg dat wij nu in het laatste half jaar van deze periode zitten en wij behalve de voorbeelden die u net noemde in het overzicht geen andere regels zien die daadwerkelijk geschrapt zijn. Wij begrijpen dat dat dilemma's oproept. Het voorbeeld van de verkeersregelaars was er trouwens eentje al uit de vorige periode. We begrijpen dat doorstroming van belang is, net als veiligheid, als je een provinciale weg wil oversteken, maar in onze ogen kan het niet zo zijn dat dan een activiteit van kindervakantiewerk aan de andere kant van de provinciale weg geen doorgang zou kunnen vinden omdat je betaalde verkeersregelaars zou moeten regelen. Dat is gelukkig op basis van die signalen opgepakt en aangepast, maar zo zijn er ongetwijfeld heel veel meer zaken die uit die commissie STOER komen. Die willen wij op tafel hebben. Uiteraard is een afweging altijd: veiligheid, andere criteria. Maar als dat altijd gewogen wordt ten opzichte van leefbaarheid en dat altijd wint, dan is dat de dood in de pot voor culturele evenementen, sportevenementen, dat wat Limburg Limburg maakt. Wij denken dat het van belang is dat die dilemma's op tafel komen. Wij vragen dan ook: zorg in die rapportage dat die dilemma's op tafel komen. Juist omdat we met gemeenten, waterschap en verzekeraars samen zaten, is het essentieel

dat ook wij het goede voorbeeld geven. We kunnen niet van de gemeenten vragen 'ga er anders mee om, zorg dat leefbaarheid een belangrijke waarde is, of ontmoeting of het samenkomen van inwoners' en het zelf achterwege laten. Dus het is essentieel dat wij zelf het goede voorbeeld geven. Dat was, even uit mijn hoofd, ook het tweede punt van het dictum: zorg dat wij dat ook echt zelf doen. Dat is heel concreet zo voor de commissie STOER, maar ook wat betreft de andere beleidsterreinen. Natuurlijk is dat een ongoing proces, maar wij willen nu toch wel, voordat deze coalitieperiode afgesloten is, meters maken.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Absil. Keurig binnen de tijd, die drie minuten bedraagt. Dat had ik misschien nog niet verteld, maar dat mag nu duidelijk zijn. Ik ga door naar de fractie van de BBB, mijnheer Queisen.

De heer Queisen (BBB): Ja, dank je wel, voorzitter. Als BBB-fractie zien wij in deze geactualiseerde voortgangsrapportage over regeldruk dat het College in de afgelopen twee jaar toch tal van initiatieven heeft genomen gericht op een vermindering van deze regeldruk. Logisch dat regels niet een-twee-drie geschrapt of vereenvoudigd kunnen worden. In de praktijk hangt dit vaak samen met gemeentelijke, landelijke en/of Europese regelgeving. Maar we zien wel dat er gericht wordt gewerkt en dat is op zich al een positief signaal. Zo vinden we het ook positief dat naar aanleiding van mijn maidenspeech over de regeldruk een bezoek aan mijn boerderij volgde door de Gouverneur, de Gedeputeerde, de burgemeester van Sittard-Geleen, de heer Hans Verheijen, en een afvaardiging van de buurtvereniging, waarbij afspraken zijn gemaakt om te komen tot een pilot aangaande het verlagen van de regeldruk voor lokale evenementen. Hier is nu ook concreet invulling aan gegeven. We hopen binnenkort de eerste concrete resultaten daarvan tegemoet te mogen zien. Ook zouden we het positief vinden als er per gemeente en Provincie een soort evenementenloket komt, waar vrijwilligersorganisaties kunnen aankloppen met vragen, waarbij ze vervolgens aan de hand worden genomen of begeleid bij het doorlopen van de met de vergunning samenhangende procedures. Maar mijnheer de voorzitter, ondanks het verminderen van de regeldruk komt nu weer een nieuwe regel voor organisatoren van evenementen bovendrijven. Dit is een regel met mogelijk echt verstrekkende gevolgen. Meer specifiek: het gaat om evenementen die worden georganiseerd in de nabijheid van diverse Natura 2000-gebieden die Limburg rijk is. Organisaties moeten voor de vergunningsaanvraag ook een onderzoek laten doen naar de omvang van de totale stikstofemissie van het evenement op het naburige natuurgebied, die samenhangt met het betreffende evenement. Het gaat om een totaal berekende emissie van organisatie, opbouw en zelfs afbouw en het vervoer naar en van het evenement. Dit vormt de zoveelste uitdaging voor de vele verenigingen. Het treft organisatoren van bijvoorbeeld een carnavalsoptocht, een dorpsfeest of schuttersfeest in of nabij een dorp grenzend aan een natuurgebied. Een concreet voorbeeld hiervan is de trekkertrekwedstrijd, die al tientallen jaren, om precies te zijn sinds 1981, op de Gulperberg in Gulpen door de KPJ wordt georganiseerd. Dit is bovendien het enige nog bestaande agrarische evenement in Zuid-Limburg. Het vormt voor vele duizenden inwoners, jong en oud, van Limburg een jaarlijks sociaal trefpunt.

De voorzitter: Komt u tot een afronding, mijnheer Queisen?

De heer Queisen (BBB): O, ja, nee, ik moet nog wat vragen. De organisatie moet nu alle zeilen bijzetten voor het krijgen van een stikstofvergunning. Dat heeft ook te maken met de voorgestelde stikstofplannen van het kabinet, van 1000 en 500 meter. Dat betekent dat allerlei organisaties de pijp aan Maarten zullen geven. Zo'n stikstofrapport kost een vereniging al snel ruim boven de € 1.000. Ik heb ter afronding nog een paar vragen, via u, mijnheer de voorzitter. Is de Gedeputeerde op de hoogte van deze nieuwe regeldruk met betrekking tot stikstofrapportages voor organisatoren van evenementen en waar ligt de grens van deze rapportages? Is de Gedeputeerde voornemens hierop

actie te ondernemen c.q. het hoe en wat te onderzoeken en te komen tot minimaal een vereenvoudiging van de gevraagde rapportages? Kan de Gedeputeerde ons ten slotte toezeggen dat ze gaat onderzoeken of en zo ja hoe een versoepeling van deze regelgeving met betrekking tot stikstof en/of het mede faciliteren van deze stikstofaanvraag mogelijk is?

De voorzitter: Dat levert een vraag op van mevrouw Absil van het CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Ja. Ik denk dat wij het over hetzelfde hebben. Ik meen mij te herinneren dat ik gelezen heb dat daar een uitzonderingsclausule voor GS mogelijk is. In die betreffende verordening zou dus ook staan dat juist voor activiteiten in het kader van leefbaarheid een hardheidsclausule is opgenomen.

De voorzitter: U heeft een vraag aan mijnheer Queisen?

Mevrouw Absil (CDA): Bedoelen wij hetzelfde?

De heer Queisen (BBB): Een hardheidsclausule ... Ik heb tot en met gisteravond nog contact gehad met de organisatoren om de laatste stand van zaken te horen. Zij worden van het kastje naar de muur gestuurd. De gemeente wijst naar de Provincie. De Provincie wijst naar de gemeente. Er is overleg met de gemeente om te kijken hoe en wat. Ze hebben een onderzoeksbureau ingeschakeld en nog een onderzoeksbureau. Het ziet er niet gunstig uit. Ik hoop dat er een hardheidsclausule is, want dit is ook een evenement dat voor Zuid-Limburg duizenden mensen jaarlijks aantrekt.

De voorzitter: Mevrouw Absil heeft een vervolgvraag voor u.

Mevrouw Absil (CDA): Ik ben het helemaal met u eens als het gaat over het belang van onder andere dit evenement. Maar dan zouden wij aan ons College moeten vragen: is die hardheidsclausule gebruikt? Zo niet, waarom niet? Als die er niet in staat, hoe zorgen wij er dan voor dat die er alsnog komt?

De heer Queisen (BBB): Daar kan ik me bij aansluiten.

De voorzitter: Dat is een statement. Ik wil even het woord geven aan de heer Sol van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Even een punt van orde. Hebben wij het nu over een verminderde regeldruk of hebben wij het over de omgevingsverordening, waar we vorige week uitgebreid over gesproken hebben? Mijn indruk is dat we het nu primair over de verordening hebben, waarin regels staan waar ook evenementen aan moeten voldoen.

De voorzitter: Als ik het goed geïnterpreteerd heb, dan heeft de heer Queisen ingebracht dat het feit dat een vergunning aangevraagd moet worden voor evenementen, in het kader van stikstof in dit geval, ook behoort tot regeldruk. In die zin kan ik de vraag begrijpen.

De heer Queisen (BBB): Klopt, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dan is de bijdrage van de heer Queisen hiermee beëindigd en steek ik over naar de fractie van de SP. De heer Ubbink.

De heer Ubbink (SP): Ja, dank, voorzitter. Wat de SP betreft – ik denk dat we het daar in deze zaal allemaal over eens zijn – is regeldruk per definitie niet goed. Regels mogen nooit leiden tot de verdrukking van mensen. We moeten een betrouwbare overheid zijn en geen web van regels creëren waar inwoners niet uitkomen. We moeten inwoners ook niet straffen voor een complexiteit aan regels die we zelf niet kunnen volgen of kunnen uitleggen. Dat geldt wat de SP betreft in het bijzonder voor vrijwilligersorganisaties. Maar – dan wil ik toch een kanttekening plaatsen bij de hele regeldiscussie – we moeten ook waakzaam zijn wanneer we regels gaan schrappen. Laten we niet met een spreekwoordelijke kettingzaag door de overheid heen gaan. Het afschaffen van regels mag wat de SP betreft dan ook geen legitimatie zijn om bijvoorbeeld milieu, leefomgeving of werknemers op de werkvloer minder te beschermen. Die kanttekening wil ik u ook meegeven in de hele regeldrukdiscussie. Tot zover mijn bijdrage. Ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van GroenLinks. Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Allereerst dank aan GS voor de best wel uitgebreide mededeling portefeuillehouder. Daar staat best veel in over wat er gebeurt. Ik sta zelf ook wel bekend als iemand die ongeduldig is, maar de motie STOER is net een jaar geleden aangenomen. Ik zou willen ervoor willen pleiten om de rapportage in Q3 van dit jaar af te wachten en het er dan verder over te hebben. Ik denk ook dat we ons met zijn allen moeten realiseren dat heel veel regels ook het gevolg zijn van het feit dat we vaak geen scherpe keuzes maken, waardoor er ook een noodzaak ontstaat om dingen tot in hoge mate van detail te regelen. Stikstof is daar bij uitstek, denk ik, een voorbeeld van, waar we heel ver moeten gaan of in ieder geval gaan in het bedenken van regels, omdat uiteindelijk het essentiële vraagstuk niet goed is aangepakt, namelijk herstel en instandhouding van belangrijke natuur. Daar wou ik mijn bijdrage bij laten.

De voorzitter: Dat levert toch nog een vraag op van mevrouw Absil, CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, voorzitter. De vraag aan de heer Sol is of hij het eens is met mijn verzoek om bij die rapportage dan minimaal de dilemma's op tafel te leggen. Als u zegt dat u dat af wil wachten ... Zonder dilemma's, bijvoorbeeld veiligheid ten opzichte van leefbaarheid in het geval van verkeersregelaars, komen wij denk ik weinig verder. Als je doet wat je deed, krijg je wat je had. Dus bent u het met me eens dat bij die rapportage dan wel echt een lijst met dilemma's hoort, die wij terugkrijgen, waardoor wij die afweging en die scherpe keuzes ook daadwerkelijk kunnen gaan maken, zodat er iets verandert?

De voorzitter: Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Uiteraard hoort bij elke discussie over nut en noodzaak van een regel en bij elke discussie over de vraag of die regel in lijn is met wat je ermee beoogt argumentatie. U noemt dat een dilemma. Eens. Dat hoort bij. Ja.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan door met de bijdrage van 50PLUS. Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Voorzitter, als ik hoor dat wij voor alles wat in het coalitieakkoord staat nog meters moeten maken, dan denk ik dat dit College nog heel veel werk heeft. Dan zijn er genoeg dingetjes die niet uitgekomen zijn, los van of je het coalitieakkoord zou ondersteunen of niet. Ik moet zeggen dat voor 50PLUS de commissie STOER iets anders heet. De afkorting is voor 50PLUS 'waarom toch?' Dat staat voor: waarom hebben we überhaupt regels? Wat zou er nu gebeuren als we die regels niet zouden hebben? Wat zou er dan gebeuren? Dat zou

eigenlijk de vraag moeten zijn die we moeten stellen. In ons vorige overleg, dat heel interessant was, was ook de vraag: hoe ver ga je? Hoe ver wil je gaan om alle criminelen achter de tralies te hebben? Dan heb je ook het risico dat je een onschuldige achter de tralies zet. De vraag bij alle regels is: als die regel ontbreekt, in hoeveel gevallen zou er dan iets ergs gebeuren wat je eigenlijk niet zou beogen? Dat kan voorkomen. Als we dat allemaal via regels proberen af te dekken, dan kan het niet voorkomen, maar vaak is het ook zo dat we regels maken, maar niet toetsen en niet handhaven. Dan zijn we een soort papieren werkelijkheid aan het maken, waaraan moet worden voldaan. Die regels kunnen overtreden worden, maar daar doen we toch niets aan. Dat is een veel breder scala. Die 'waarom toch?'-vraag blijft. Daar maken we dan toch weinig meters in? Zoals mijnheer Queisen net weer een voorbeeld geeft; waarom toch? Die vraag zouden we moeten stellen. Succes met het zetten van stapjes daarin het laatste half jaar. Ik denk echter dat het veel belangrijker is dat we in de volgende coalitieperiode, wie dan ook hier moge zitten, wel proberen dat 'waarom toch?'-idee te effectueren. Het zijn niet altijd dilemma's. Het is meer: wat zijn dan de consequenties en moeten we wel altijd de regels hebben om de kleine kans dat dat gebeurt af te dekken? Dat is onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel voor deze mooie beschouwing. Mijnheer Meulenberg, aan u het woord namens D66.

De heer Meulenberg (D66): Dank u wel, voorzitter. Het deed mij een beetje denken aan een vergadering die wij een tijdje geleden op school hadden, waarbij we regels gingen afspreken voor een heel kleine groep leerlingen, één of twee. Mijn vraag was eigenlijk hetzelfde: waarom doen we dit voor deze groep leerlingen; waarom gaan we zo'n grote generieke maatregel daarvoor nemen? Ik denk dat wij het als D66 heel erg eens zijn met de motie. Ik vind het heel belangrijk om mee te nemen waarom we dingen doen. Als we dat kunnen doen, als we dat boven water kunnen krijgen, dan is dat heel mooi. Ik denk dat het wel een heel korte periode is om dat nog allemaal boven water te krijgen, dus daar wens ik u heel succes mee.

De voorzitter: Dat levert nog een vraag op van mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ik stelde niet alleen de vraag: waarom doen we dingen? Maar ook: wat gebeurt er als we het niet doen? Ik denk dat die vraag ook heel interessant is, omdat die veel duidelijker maakt wat er gebeurt. Is D66 het met me eens dat we die vraag in dat kader ook meteen moeten stellen, dat we die eigenlijk specifieker moeten stellen dan de vraag waarom we het doen: wat gebeurt er als we het niet doen?

De voorzitter: Mijnheer Meulenberg.

De heer Meulenberg (D66): Ja, ik denk dat ik het daar wel mee eens ben. De toevoeging moet denk ik zijn: wordt het niet zo'n grote maatregel die we gaan nemen dat het eigenlijk tegen mensen gaat werken en problematisch gaat worden?

De voorzitter: Dat levert toch nog een vervolgvraag op van mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): We moeten niet alleen een regel maken, maar ook toetsen en handhaven. Als we dat niet kunnen, moeten we ons afvragen of we die regel überhaupt wel moeten maken. Ik vraag aan D66 of hij ook vindt dat als we een regel maken, we ook garanties moeten hebben dat we kunnen toetsen en kunnen handhaven.

De voorzitter: Mijnheer Meulenberg.

De heer Meulenberg (D66): Dat zou natuurlijk het meest mooie zijn, dat we dat zouden kunnen en dat dat mogelijk zou zijn. Anders werp je een regel op die bij voorbaat niet uitvoerbaar is.

De voorzitter: Dank u wel. U was aan het einde van uw bijdrage, geloof ik. Dan gaan we naar mevrouw Wolters van de PvdA.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik herken het pleidooi van mevrouw Absil natuurlijk heel sterk. Het is een heel ingewikkelde discussie, omdat wij als Provincie maar een klein radartje zijn in het grotere geheel. Dat neemt niet weg dat wij natuurlijk ook een aantal stappen kunnen maken. Dat is in de voortgangsrapportage ook heel duidelijk geworden. Waar ik me een beetje zorgen over maak is de invloed van externen. Het gaat om de verzekeraars. Het gaat om de Rijksoverheid en ook het gedrag van de overheid, wat weer bij ons en de gemeenten terugkomt en resulteert in zwaardere regeldruk. We zien dat bijvoorbeeld bij de eisen aan de EHBO bij een evenement. Die worden steeds zwaarder en steeds ingewikkelder, waardoor vrijwilligersverenigingen er niet meer aan kunnen voldoen, waardoor professionele EHBO'ers moeten worden ingezet die gruwelijk duur zijn. Met verkeersregelaars – daar hebben we het net over gehad – speelt zo'n zelfde issue. Ik ondersteun ook het pleidooi van mevrouw Absil daarin: maak zichtbaar aan welke radartjes wij kunnen draaien, welke radartjes extern zijn en welke dilemma's daarin meespelen. Zo wordt ook zichtbaar voor ons wat we wel en niet kunnen doen. En inderdaad, net als gezegd in de discussie die de twee heren zonet hadden: wat zijn de gevolgen daarvan en waarom doen we iets? Aan sommige dingen ontkomen we niet. Het is soms wat het is. We kunnen niet alle regels schrappen om alles maar los te laten, maar maak het wel duidelijk voor iedereen en laat het duidelijk zijn waar men naartoe kan gaan en hoe we dingen op kunnen lossen met elkaar. Dat was het. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Loomans, Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Ja, voorzitter. Ik was in eerste instantie van plan om dit maar even te laten gaan, maar nu ik langer luister heb ik het idee dat wij als politiek ook meer in de spiegel moeten kijken. Als er vandaag iets op de voorpagina van de krant staat, een zeldzame gebeurtenis, dan springen we naar de minister, naar de Gedeputeerde of naar het College met de opmerking: zorg ervoor dat dit nooit meer gebeurt! Dan komt er weer een nieuw regeltje, een nieuwe wet of een nieuwe weet ik wat bij, waardoor het woud aan regeltjes geleidelijk aan steeds onoverzichtelijker wordt. Onze maatschappij is niet maakbaar en ik denk dat we af en toe eens een keer moeten toestaan dat heel zeldzame gebeurtenissen zeldzaam zijn en dat we niet alles dood moeten proberen te regelen. Misschien moeten we af en toe ook eens een keer bij Statenvergaderingen ervoor zorgen dat we niet onnodige moties blijven indienen en meer van dat soort dingen. Vaak lossen dingen zich uiteindelijk weer vanzelf op. Laat ik het daarbij houden.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. We gaan naar mevrouw Jiménez Hastenrath van de PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank, voorzitter. Ik ben het helemaal eens met wat de heer Loomans net zei over onnodige moties. Dat versterkt natuurlijk ook de regeldruk. Goed. We moeten wel nog steeds in ons achterhoofd houden dat die adviesgroep pas net in het leven geroepen is. Ze zitten nog in de beginfase. Mijn oproep zou eigenlijk zijn: geef ze de tijd die ze nodig hebben. Maar ik begrijp ook de oproep van mevrouw Absil: maak nou een lijst van de problemen waar we tegenaan lopen, zodat we daar beter op kunnen inspelen. Ja. Dat gezegd hebbende: ik heb er eigenlijk wel vertrouwen in dat de Gedeputeerde dit bij de volgende rapportage zal oppakken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan steken we over naar mijnheer Beckers van JA21.

De heer Beckers (JA21): Dank aan GS voor het stuk. Sinds november 2025 staan volgens mij 23 acties op de teller. Ja. Als ik kijk naar wat echt tot regelwijziging heeft geleid, dan zijn het er twee, maar er zijn dus wel echt meters gemaakt sinds de introductie van de motie. Wij herkennen ons wel in het punt van het CDA. De motie vroeg echt om deregulering, maar laten we ook eerlijk zijn over waar het wel en niet in onze provincie ligt. Uit die GUN-gesprekken blijkt dat een heel deel uit het Rijk of uit Brussel komt. Daar kan GS zelf niets aan schrappen. Dat moet via de lobbylijn naar Den Haag. De STOER-aanpak – eerst breed ophalen bij gemeenten, verenigingen en brancheorganisaties en dan pas voorstellen – is wel verdedigbaar. Snel iets schrappen zonder die partij erbij levert vaak elders nieuwe knelpunten op. Een deel van de STOER-aanbevelingen zal onder de eigen bevoegdheid van GS vallen: beleidsregels, werkwijze. Dat hoeft niet eerst via een PS-besluit. Maar als iets wel een verordeningswijziging vereist, bijvoorbeeld bij subsidie- of aanbestedingsregels, is tijdig een PS-voorstel nodig. Ik heb drie vragen. Kan GS zodra de laatste STOER-sessie is afgerond uitsplitsen welke aanbevelingen onder de eigen bevoegdheid vallen en welke een verordeningswijziging vereisen. Die nulmeting en de herhaalmeting hebben volgens mij een responspercentage van 27%. Er valt weinig triomf te halen uit dat responspercentage. Is het dan wel een brede afspiegeling en is het dan representatief genoeg? Ik steun het verzoek van mevrouw Absil – tenminste, ik denk dat dat is wat ze vraagt – om die dilemma's op tafel te krijgen. En ja, ik ben het ook helemaal eens met de heer Van Est – ik weet dat die vraag gaat komen – over de vraag wat er gebeurt als we het niet doen. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Beckers. Dan gaan we naar mijnheer Bloi, de VVD.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Er is al veel gezegd. Je zou bijna zeggen dat de heer Loomans bij mij in de fractie zit, als ik hem zo hoor. Hij kan zich nog tot 1 oktober kandideren. Ik heb het stuk naar aanleiding van de agendering nog eens een keer gelezen. Ik was tot 1 april – dat is geen grapje – penningmeester van een carnavalsvereniging, die dit jaar de Einzelgängeroptocht organiseerde. Nu weet ik dat daar vrij weinig provinciale regelgeving bij langskomt, maar als je kijkt wat er gevraagd wordt van een groep vrijwilligers die in dit geval eigenlijk toch een provinciaal evenement organiseert, die dat naast een fulltimebaan vaak doen, en wat voor ondersteuning ze wel of niet krijgen, en je ook nog kijkt naar wat het kost achteraf, want als penningmeester mag je alles betalen, dan moet je oprecht gek zijn als je zo'n evenement nog gaat organiseren. Dat hoorde ik dus ook terug van collega-bestuursleden: het is mooi geweest, dit nooit meer. Het is zonde als deze vereniging nu zegt 'het is mooi geweest, dit nooit meer' en als dadelijk andere verenigingen ook gaan zeggen: goh, leuk en aardig, maar dit doen wij ook niet meer. Dan heb je toch wel een mooie traditie die teloorgaat. In het verlengde van wat de heer Loomans zei, denk ik: we moeten vooral ook naar onszelf kijken als Provincie, maar ook als collega-raadsleden en Kamerleden sowieso. Dat is de oproep. Ik had nog één concrete vraag over het stuk, want ja, als het geagendeerd wordt, lees je alles nog eens door. Helemaal onderaan staat de mkb-toets, maar er staat niet wat we willen bereiken. Willen we nu niks bereiken of is al te zeggen dat we al iets bereikt hebben voor onze Limburgse ondernemers?

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage, mijnheer Bloi. Dan gaan we naar de beantwoording door GS. U heeft daarvoor 22 minuten de tijd. Het woord is aan mevrouw Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen – ik denk dat de meesten van jullie dat wel weten – zeg ik: ik ben al 48 jaar lid van een harmonie bij ons in het kleine

dorp. Mijn man is meer dan 30 jaar bestuurslid geweest in verschillende rollen. Ik weet uit ervaring hoe de regeldruk is toegenomen, wat dat ook doet met het organiseren van evenementen, zeker in kleine gemeenschappen, en ook de enorme waarden van dit soort gebeurtenissen en organisaties in kleine gemeenschappen. Tot in mijn DNA voel ik waar we het hier over hebben. Tegelijkertijd zit ik hier niet als lid van de harmonie bij ons in het kleine dorp. Ik zit hier als bestuurder van de Provincie. Ik vertegenwoordig GS. Vanuit die hoedanigheid ben ik bezig met het thema regeldrukvermindering en heb ik contact met mijn collega's over hun portefeuilles. Maar ik zou wel willen meegeven dat ik tot in al mijn vezels aanvoel waar jullie het over hebben. Dat wilde ik in ieder geval aangeven voordat ik begin met het beantwoorden van vragen. Ik zal dadelijk op de specifieke vragen ingaan. Ik moet zeggen: de adviesgroep STOER is heel breed samengesteld. Wat eigenlijk als belangrijk punt naar voren komt is de zogenaamde risicoregelreflex. Er is al gezegd: er is een incident een keer met een carnavalswagen en er wordt een grote hoeveelheid nieuwe regels geïntroduceerd waarbij een aantal partijen zegt: ja, maar help, hoe dan, hoe nu verder? Nu is het zo dat niet alleen de regels van de nationale, provinciale en gemeentelijke overheid aan de orde zijn. Ook verzekeringsmaatschappijen stellen regels in, waarvan wij als overheid ... Daar kun je alleen het gesprek over voeren. Maar ook verzekeringsmaatschappijen zijn een bron van regeldrukvermeerdering, ook doordat ze zich indekken voor iets wat een keer gebeurd is en wat misschien nog een keer zou kunnen gebeuren. Heel veel initiatieven, zeker organisaties die niet zo breed bij kas zitten, kunnen daar ontzettend veel moeite mee hebben. Dit zijn zaken die uit die adviescommissie STOER komen. Die adviescommissie is drie keer bij elkaar gekomen nou, conform afspraak. Het rapport van de commissie STOER wordt nu opgemaakt. Dat is bijna af. Mevrouw Absil heeft er niet om gevraagd, maar ik kan haar wel toezeggen dat wij voor het einde van deze maand met dat rapport naar de Staten komen, waarbij duidelijk wordt aangegeven hoe dat gegaan is, wat daar besproken is en welke partijen daarin zaten. Het Verbond van Verzekeraars heeft daar ook bij gezeten. De adviesgroep STOER heeft gevraagd aan de Provincie: zou je dit twee keer per jaar willen doorzetten? Er is veel waardering uitgesproken naar de Provincie voor het feit dat we het initiatief hebben genomen om die mensen bij elkaar te brengen en advies te laten geven op specifieke casussen. We gaan dat ook weer mee terugnemen, niet alleen naar provinciale organisaties, maar ook richting het landelijke, richting gemeenten en richting verzekeraars. Dat zijn allemaal zaken waar we nu nog verder naar kijken: hoe kunnen we op een zo adequaat mogelijke manier iets doen, zodat het ook toegevoegde waarde heeft? Het gaat niet alleen maar om het op papier zetten van iets, maar de vraag is: wat ga je concreet doen? Daarmee begrijpen we elkaar heel goed. Tegelijkertijd moet ik er ook gewoon als overheid voor zorgen dat ik de zaken doe met inbegrip van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. We moeten zorgvuldig zijn. We moeten zorgen dat er veiligheid is. We moeten zorgen dat er evenredigheid is, gelijkwaardigheid et cetera. Die zaken zullen we moeten meenemen in het hele verhaal.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Voorzitter, blij met de toezegging dat dat voor het einde van de maand naar ons toe komt. Kunt u dan ook toezeggen dat behalve de procesbeschrijving ook de resultaatbeschrijving er komt? U schrijft zelf: de vertegenwoordiging levert suggesties en eventuele verbetervoorstellen op voor regeldrukvermindering. Wat wij nu juist willen is een lijst met regels waar het om gaat, of dat nu op gemeentelijk niveau is of in de veiligheidsregio, maar juist ook bij ons. Welke voorstellen zijn dat? Welke knelpunten levert het op? Mijn collega hier rechts zei het net al: het is nog mooier als u het al meteen kan schrappen, maar anders willen wij die dilemma's op tafel krijgen, zodat wij daar ook iets van kunnen gaan vinden. Anders ben ik bang dat wij heel goede sessies met deze organisaties hebben, maar het resultaat uiteindelijk uitblijft. Wij willen behalve dat de ervaren regeldruk verandert ... Daar hebt u heel veel goed werk op geleverd. Ik doel dan op: hoe kunnen wij hen helpen om het makkelijker te maken? Maar wij willen daadwerkelijk dat het makkelijker wordt.

Juist de algemene beginselen van behoorlijk bestuur zouden ertoe nopen – die horen wat mij betreft bij die dilemma's – dat het proportioneel moet zijn. Dat geeft u ook de mogelijkheid om hardheidsclausules op te nemen in bepaalde regelingen en aanpassingen te doen, zoals bijvoorbeeld in verkeersregelingen. Dat resultatenlijstje wil ik er echt bij hebben. Daar vraag ik om.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De adviezen die de commissie STOER heeft gegeven, zitten in die lijn. Wat ik ook toe zal voegen is een lijst van zaken die we al hebben geschrapt. Ik noemde net al het feit dat wij als provinciale regel hadden om iets ervan te vinden als een gemeente binnenstedelijk iets gaat bouwen. Daar hebben we van gezegd: we schrappen die regel en we gaan daar niets meer van vinden. Het levert een gemeente twaalf weken extra proceduretijd op, waarop ze niet meer hoeven te wachten. Dus dat doen we. Maar ik zal daarbij ook aangeven waarom we bepaalde regels niet schrappen. Als je kijkt naar bijvoorbeeld het voorbeeld van verkeersregelaars: ik vind dat wat het cluster hier gedaan heeft intern bij de Provincie ... Zij hebben echt gekeken: hoe kunnen we hen, met het belang van de vrijwilligersorganisaties voor ogen, zo goed mogelijk helpen? Maar ik zou het nooit op mijn geweten willen hebben dat ik een regel geschrapt heb als bestuurder of als GS en dat ik dan naar een begrafenis van een kind zou moeten. We zetten ook in die lijst als we regels niet schrappen, waarom we dat niet doen. Dat kan ook zijn omdat het bijvoorbeeld een landelijke regel is, waarbij wij bijvoorbeeld als Provincie beleidsruimte hebben. Dan kunnen wij de regel niet schrappen. We kunnen in die beleidsruimte of beleidsvrijheid wel kijken hoe we die regel zo goed mogelijk in het belang van de maatschappij vorm kunnen geven. Als dat zodanig gebeurd is in het verleden dat vrijwilligersorganisaties zeggen dat het ook anders kan, dan zijn we altijd bereid ... Daarom noemde ik in mijn inleiding ook de voorbeelden van verkeersregelaars, verkeer en mobiliteit. Daar zijn al stappen gezet, maar het is altijd goed om nog te kijken: kunnen we nog extra stappen zetten? Maar ik zal er ook inderdaad gewoon bij zetten waarom we bepaalde regels niet schrappen, want in beginsel is een regel er niet voor niks gekomen. Laatst had ik iemand aan de telefoon. Toen zei ik ook: het is eigenlijk ook een beetje vergelijkbaar met het schoonmaken van je koelkast thuis. Uiteindelijk moet die koelkast een keer helemaal schoon. Dan kijk je wat nog goed is. Dan gaat iets terug de koelkast in of er komt iets nieuws in. Dus het is ook altijd goed om alert te blijven op de regels die je hebt, waarbij je ook heel goed kijkt naar de volgende zaken. Wat is nationaal? Daar kunnen wij niks aan schrappen. Wat is gemeentelijk? Daar kunnen wij niks aan schrappen. We kunnen wel het gesprek aangaan met gemeenten. Wat is van onszelf? Regels van verzekeraars staan helemaal buiten ons. De adviesgroep STOER heeft een heel belangrijke bijdrage geleverd door vanuit het grote integrale geheel wat meer helderheid te krijgen. Een vraag van ons was: willen jullie door, ja of nee? Ze hebben zelf aangegeven dat ze dit werk het liefst twee keer per jaar zouden willen continueren. Dat vind ik op zichzelf wel heel belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, voor mij is niet helder of die lijst met concrete voorstellen ook echt toegevoegd gaat worden. Het voorbeeld van verkeersregelaars heb ik niet voor niks genoemd. Dat is juist een heel goed voorbeeld, waarbij GS zich heeft aangetrokken wat er uit de samenleving komt. Nu hebben we dat georganiseerd met drie sessies in de commissie STOER, waardoor die regeling is aangepast. Doorstroming en veiligheid zijn dus tegenover incidentele activiteiten gezet. Bijvoorbeeld kindervakantiewerk, het oversteken van een weg. Er zat niks in van vrijwillige verkeersregelaars, dus de kosten lopen waanzinnig op als je een activiteit hebt. Hetzelfde geldt voor het verhaal van mevrouw Wolters over EHBO'ers. Daar speelt dat ook. Dus als wij die signalen krijgen, dan wil ik van u – dat is

de toezegging die ik zoek – echt een lijst met: op deze punten kunnen wij zelf als Provincie aan de slag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Aan de zaken waar wij voor aan de lat staan, wordt al hard gewerkt. Die kunnen wij toevoegen bij het rapport dat de adviesgroep STOER heeft opgeleverd. Maar nogmaals, ik vind het ook heel belangrijk om aan te geven als een regel niet wordt afgeschaft, waarom we dat niet doen. Het kan ook gewoon simpel zo zijn dat het een nationale regel is, waarbij wij niet de bevoegdheid hebben om die af te schaffen. Even terug naar de verkeersregelaars. Ik vind het wel belangrijk om toe te voegen dat de mensen hier intern zowel in 2020 als in 2023 al aanpassingen gedaan hebben. Ze zijn er al langer mee bezig. Die pluim wil ik hun ook wel echt geven. Ze kijken ook wel echt: hoe kunnen we in de samenleving niet strikt zijn, maar meebewegen, ook op verzoek van de samenleving?

De voorzitter: Er is toch nog een vervolgvraag van mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ik krijg geen antwoord op mijn vraag. Ik wil echt een lijst met verbetervoorstellen dan wel dilemma's. Daar kan prima bij staan waarom je een regel niet kunt aanpassen. Maar dat was het idee van die commissie STOER. De eerste drie sessies zijn afgerond, dus het wordt nu wel tijd voor een rapportage, inclusief die lijst.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik probeer het nog een keer te verduidelijken: u krijgt het rapport van de adviesgroep STOER. Daar staat in wat behandeld is en hoe de adviesgroep STOER vanuit de integraliteit naar het aspect regeldrukvermindering kijkt. De lijst die ik heb toegezegd gaat in op een aantal specifieke thema's op basis van de portefeuilles, met daarin een aantal zaken die al geschrapt zijn, maar ook een aantal zaken waar de regeldruk verminderd is zonder de regel te schrappen, met een verklaring waarom we die regel niet schrappen. Dus feitelijk krijgt u twee dingen. U krijgt het rapport van de adviesgroep STOER en u krijgt een lijst met die zaken, waarbij er meer concreetheid is vanuit ons als Provincie.

De voorzitter: Ik zie nog enige twijfel bij mevrouw Absil. Zoals ik het interpreteer vroeg ze om een lijst met alle mogelijke punten, los van degene die nu al behandeld zijn en waar een antwoord op gegeven kan worden.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, dat is zo. Die toezegging zou ik gewoon heel graag hebben. Dan kunnen we concreet verder spreken. Anders blijven we toch in het luchtledige hangen. Wij willen graag een motivering zien daarin, met name op de regelingen en voorschriften die wij zelf als Provincie kunnen wijzigen. Dus u zou ons ook helpen, denk ik, en het is ook echt in lijn met de commissie STOER, als u dat toevoegt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat wat we hebben ... Ik ben ervan overtuigd dat we nog lang niet alles hebben. Er wordt op dit moment nog, zoals ik al in de inleiding zei, heel hard gewerkt door een aantal mensen, over alle portefeuilles heen, om alles tegen het licht te houden. Daar waar ik nog niet zeker ben of het iets gaat worden, vind ik het niet rijp genoeg om het nu toe te voegen aan een

lijst. Dat betekent dat die lijst waarschijnlijk ook nog kan groeien. Uiteindelijk, als een regel is aangeschaft, heeft het geen zin om te blijven herhalen dat we die regel ooit hebben afgeschaft. Dat is ook de reden dat er in die mededeling portefeuillehouder op een gegeven moment twee verschillende tabellen komen. dat hebben we al gedaan en dit is de impact. Dat zijn de lopende acties die we nu doen.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ik heb hier grote moeite mee, want dat zou zeggen dat wij geen inzicht krijgen in die voorstellen of die knelpunten die juist uit die drie bijeenkomsten komen. Wij willen inzicht – ik denk dat dat ook reëel is – in wat eruit komt, ongeacht wat het College daarmee heeft kunnen doen, al gedaan heeft of nog zou willen doen. Zo eenvoudig is mijn vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde. Ik stel vast dat we in een semantische discussie terechtkomen. Tot slot nog even de Gedeputeerde op dit thema.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Naar dat wat op dit moment in concept in dat rapport staat van de commissie STOER gaan we goed kijken, rekening houdende met de oproep die u doet. Dus we proberen van dat wat in de adviesgroep STOER behandeld is en de voorbeelden die daar besproken zijn een bijlage te maken, waarbij we die zaken wat meer toelichten. Maar het is niet de bedoeling om in dat adviesrapport al die concrete voorbeelden te noemen. Er zijn heel veel voorbeelden aan de orde geweest vanuit de organisaties zelf. De scouting bijvoorbeeld had ontzettend veel voorbeelden. 'We willen een vuurtje maken in het bos.' Ja, dan zit je met bosbranden. Dus heel veel voorbeelden zijn de revue gepasseerd. We willen het ook behapbaar houden. Ik begrijp dat u zegt: ik wil gewoon concrete zaken hebben. Wat is daar besproken? Wat gaat ermee gebeuren? Et cetera. Maar ik wil even de balans zoeken tussen dat wat we in dat adviesrapport opschrijven en wat daadwerkelijk het advies is ... Dat is het doel van de adviesgroep STOER: advies geven om de regeldruk te verminderen, te verzachten, te versoepelen, noem maar op. Tegelijkertijd heb ik u toegezegd dat ik bij dat rapport ook een lijst voeg met dat waar wij als Provincie voor aan de lat staan, wat we al hebben gedaan, wat we aan het doen zijn. Als we zeggen dat we de regel niet gaan schrappen, dan leggen we uit waarom we dat niet doen, maar geven we wel aan hoe we hem gaan versimpelen, versoepelen, de druk verminderen et cetera.

De voorzitter: Gaat u door met uw beantwoording.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Wat ik nog wilde toevoegen – ik was bij de beantwoording van de vraag van mevrouw Absil, maar ik heb al een hele hoop behandeld bij de vragen die mevrouw Absil stelde – is dat we vanuit de adviesgroep STOER brede waardering hebben gekregen als Provincie voor het feit dat we dit initiatief hebben genomen. Dat heeft ook landelijk geleid tot ideeën om met heel veel vrijwilligersorganisaties samen te zitten, die elkaar dan ook kunnen helpen, waardoor je best wel een diepe discussie krijgt over hoe het dan wel zou kunnen. Dan de vragen van de BBB, van de heer Queisen. Hij vraagt of er een soort evenementenloket zou kunnen komen. Daar gaan we naar kijken. Ik heb de eerste concepten gezien van de adviesgroep STOER. Daar zeggen ze in ieder geval per gemeente ... In de gesprekken bij GUN, bij de gemeenten, merken we dat de gemeenten al bezig zijn met een soort van evenementencoördinator. Daar kunnen we naar kijken. Dat past bij: ik ga de regel niet afschaffen, maar ik ga ervoor zorgen dat hij beter te begrijpen is et cetera. Dus op zichzelf is dat een goed idee. Daar gaan we naar kijken. **Dan het concrete voorbeeld met betrekking tot stikstofemissie.** In zijn algemeenheid kan ik zeggen: er zijn natuurlijk meerdere ... Dat geldt ook voor agrariërs bij Natura 2000-gebied. Ik kan nu niet exact antwoord geven

op de vraag wat voor soort regel dat is. We gaan nazoeken wat het betekent. Ik wil ook even met mijn collega Faassen bespreken hoe dit precies zit, ook naar aanleiding van dit evenement. Ik begrijp dat dit evenement daar wat moeite mee heeft gehad. **Ik stel voor dat we dan met de mensen van de adviesgroep STOER of mensen hier intern kijken wat we zouden kunnen doen binnen de passende regels en ook gelijkwaardig voor een hele hoop partijen. Ik kan u toezeggen dat ik daarmee aan de slag ga, zonder dat ik aangeef wat daar het concrete resultaat van gaat zijn. Maar we gaan er wel mee aan de slag.** Mijnheer Ubbink stelde geen vraag, maar had het over 'met een kettingzaag door de regels gaan'. Mevrouw Absil noemde het woord stofkam. Ik denk: laten we de kerk in het midden houden en iets daar tussenin nemen, waarbij we wel heel goed gaan kijken. Het mag niet te drukkend zijn in de maatschappij. Ik heb bij 50PLUS en D66 ook de risicoregelreflex opgeschreven. Er gebeurt iets en men gaat ik weet niet hoeveel regels maken. Er gebeurt iets met een carnavalswagen of met een monstertruck en dan gaat er van alles komen, waardoor heel veel andere initiatieven daarmee moeten dealen. Dat is bekend. Dat is ook iets wat echt nadrukkelijk in de adviesgroep STOER aan de orde is geweest. Daar is tot op het bot gefileerd: hoe zou je dat nou kunnen doen? In de adviesgroep STOER zeiden partijen: dat is wel een belangrijke regel, maar hoe kunnen we het dan zo doen dat daar in ieder geval die ervaren regeldruk niet zo vervelend is? Dat sluit ook een beetje aan bij wat mevrouw Wolters van de PvdA inbracht. Voorzitter, mevrouw Jiménez vroeg nog om een lijst met problemen waar we tegenaan lopen. Ik ben uitgebreid ingegaan op de lijst die mevrouw Absil ook vroeg. Ik neem aan dat dat een beetje dezelfde lijst is: wat speelt er nu eigenlijk, zeker bij de Provincie zelf? Mijnheer Beckers had nog een aantal vragen.

De voorzitter: Ik heb van diezelfde mijnheer Beckers even een vraag.

De heer Beckers (JA21): Ik moet mezelf even corrigeren. Ik had het net over die 27%, maar dat was van het klanttevredenheidsonderzoek van het subsidieproces. Wat was dan de respons op die nulmeting?

De voorzitter: Ik denk dat ze nog toekomt aan het beantwoorden van die vraag.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De eerste vraag was: welke eigen bevoegdheden hebben we nu? **U stelde ook de vraag of wij kunnen toezeggen dat we kunnen uitsplitsen wat wel en niet onder een verordening valt. Dat kunnen we doen. Dat gaan we u toesturen. We gaan kijken wat onder een provinciale regeling valt en wat externe regelgeving is.** Ik heb het al een beetje genoemd: je hebt nationale regels, regels van gemeenten, van Provincies, van verzekeringsmaatschappijen et cetera. Ik moet u even het antwoord schuldig blijven, en ik zal ervoor zorgen dat ik dat nog toestuur, over dat respondentenverhaal. Ik heb wel voordat ik hier naartoe kwam nog gevraagd bij de afdeling Subsidies – ik weet dat daar altijd het verzoek wordt gedaan – van: hoe worden trajecten rondom subsidieaanvragen beoordeeld? De score op het onderzoek van 2020 tot en met 2025 samen levert een 7.6 gemiddeld op voor subsidieverlening. We hebben iemand uit het onderwijs hier. Als ik een 7.6 had, rondde ik dat af naar een 8. Je zou zeggen dat we het niet slecht doen als Provincie. **Maar specifiek met betrekking tot die 27% zal ik het even navragen, zodat u het juiste antwoord krijgt van ons.** U hebt ook nog gezegd dat u de dilemma's op tafel wil hebben. Dat sluit heel goed aan bij het gesprek dat we hebben gehad. Voorzitter, mijnheer Bloi van de VVD vraagt wat we wel hebben bereikt? Dat zal ook in die lijst komen, wat we al gedaan hebben, waarbij we ook zeggen: daar waar wij het als GS niet verstandig vinden om een regel te schrappen, geven we aan wat we wel hebben gedaan om ervoor te zorgen dat we de druk verminderen op het geheel? Tot zover mijn beantwoording, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde, voor de beantwoording namens GS. Ik heb twee toezeggingen genoteerd. **Voor het eind van de volgende maand – er was gezegd deze maand, maar ambtelijk is het bericht teruggekomen dat het de volgende maand zou moeten zijn – komt er een rapportage van de adviesgroep STOER, inclusief een lijst met thema's waar de Provincie voor aan de lat staat.** Dat heb ik goed genoteerd, zo?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik bedoelde eind september.

De voorzitter: Maar ik begrijp hier dat eind oktober teruggekoppeld is. Wat wordt het? Voor eind oktober. Dat kan ook nog september zijn. **De tweede toezegging die ik heb gehoord is dat u gaat kijken naar de instelling van een evenementenloket dan wel een evenementencoördinator, op de vraag van de BBB. Welke termijn mogen we daaraan koppelen?**

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik denk dat we daar Q4 2026 aan koppelen.

De voorzitter: Q4 2026. Akkoord. Heb ik dan de toezeggingen genoteerd? Dan komen we aan het eind van agendapunt 7.4.

7.5.1 Rondvraag

7.5.2 Mondelinge mededelingen portefeuillehouder

7.5.3 Actualiteiten IPO

De voorzitter: Ik constateer dat voor de agendapunten 7.5.1 tot en met 7.5.3 geen punten aangedragen zijn. Dan schors ik de vergadering even voor vijf minuten om te herschikken hier aan tafel. Dan gaan we voor de lunch nog door met het agendapunt 8, Cultuur en Maatschappij.

[SCHORSING]

8 CULTUUR EN MAATSCHAPPIJ

8.1 Sonderend stuk inzake Gewijzigde motie 3270 'Limburg eert haar mijnverleden', brief GS van 18-08-2026 (GS DOC-00969924)

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen bij agendapunt 8, Cultuur en Maatschappij. Onder 8.1 staat geagendeerd het sonderende stuk inzake de Gewijzigde motie 3270 'Limburg eert haar mijnverleden'. De tussenrapportage 'Limburg eert haar mijnverleden' geeft uitvoering aan de oproep van PS om te komen tot een structurele, jaarlijks terugkerende dag van de Limburgse mijnwerkers en mijnen. Gedeputeerde Staten leggen Provinciale Staten vier sonderende vragen voor. Deze heeft u in iBabs kunnen lezen. Voordat we het onderwerp inhoudelijk behandelen wil ik het woord geven aan een spreker. Dat is de heer Mastenbroek namens de Werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits Heemkundevereniging Geleen. Mijnheer Mastenbroek, welkom in de commissie. U krijgt vijf minuten spreektijd. Het woord is aan u.

De heer Mastenbroek: Ja, goedemorgen. Dank dat ik hier mag inspreken over het stuk 'Limburg eert haar mijnverleden'. Mijn naam is Marcel Mastenbroek. Ik ben voorzitter van de Werkgroep Mijnverleden Staatsmijn Maurits in Geleen. Dat is sinds twee jaar onderdeel van de Heemkundevereniging. Ik ben zelf geen kompel en geen zoon van een kompel, maar mijn familie was wel nauw verbonden met het mijnverleden en de mijnen. Mijn opa en mijn vader hadden een staalconstructiebedrijf in Geleen. Zij hebben voor een groot deel werkzaamheden verricht voor de

staatsmijnen. Eind jaren zeventig mocht hij ook in dit huis werken, maar dan aan de herstructurering van Zuid-Limburg, als gevolg van de sluiting van de mijnen, samen met Gouverneur Kremers. Onze werkgroep is in 2022 ontstaan als een burgerinitiatief. In die periode sprak de gemeente Sittard-Geleen over de Omgevingsvisie. Wat ons opviel was dat er nauwelijks aandacht was voor het verleden. Juist dat verleden is voor onze regio van grote betekenis. Geleen en de omliggende regio hebben op economisch, sociaal en cultureel gebied ontzettend veel te danken aan de mijnen. Geleen is voor een belangrijk gedeelte gevormd door Staatsmijn Maurits. Wijken, verenigingen en gemeenschappen zijn verbonden aan het mijnverleden. Ook Fortuna is er gekomen vanuit de Maurits. Ook het huidige Glanerbrook, dat zojuist geopend is, is ontstaan uit het Burgemeester Damenpark uit 1930. Dat is allemaal gelinkt aan het mijnverleden. Zo heeft elke regio wel een mijnverleden. Tegelijkertijd zien we dat de kennis hierover langzaam verdwijnt. Vooral jongeren weten steeds minder over de mijnen en met name over wat het voor deze streek betekend heeft. Daarom vinden wij dat er iets aan moet gebeuren. Onze werkgroep probeert het verleden weer zichtbaar en beleefbaar te maken. Je moet je verleden namelijk kennen om je omgeving te kunnen begrijpen. Daarom organiseren we gastcolleges op basisscholen en voortgezet onderwijs en geven we presentaties aan zorginstellingen. Een jeugdtheater heeft een dertigtal voorstellingen gemaakt over de mijnen, ook met een koppeling met het heden. Er zijn muurschilderingen. Zo zijn we ook bezig met het bekijken van de mogelijkheid voor een basisschool om de leerlingen het mijnmonument, het Barbara Mijnmonument, te laten adopteren. Maar uiteindelijk gaat het niet alleen over de activiteiten alleen. Het gaat natuurlijk ook over de verhalen. Het is toch prachtig wanneer het kind na zo'n presentatie aan vader of opa vraagt: pap, heb je ook in de mijnen gewerkt en wat betekent dat? Of dat je gebeld wordt door een verpleegkundige, die vertelt dat een dementerende man na de presentatie weer spreekt over de mijnen, over zijn verleden. Dan zijn er de vele verhalen van oud-kompels tijdens een reünie: mooie, moeilijke, emotionele, persoonlijke verhalen. Het is een beetje net als Veteranendag, die ikzelf ook mag bijwonen. Maar allemaal vertellen ze ons iets over wie we zijn en waar deze streek vandaan komt. Die verhalen mogen we niet verloren laten gaan. Onder onze voeten ligt namelijk een belangrijk deel van de geschiedenis van Zuid-Limburg, het grootste industriële complex van Nederland, onzichtbaar onder de grond. Mijngangen van Geleen tot Kerkrade en verbonden met Duitsland. In Zuid-Limburg zijn er gelukkig veel verenigingen die veel initiatieven hebben, maar ik denk dat we elkaar kunnen versterken. Laten we inderdaad een jaarlijkse dag voor de Limburgse mijnen organiseren, een dag waarop verenigingen, oud-kompels, gezinnen en jongeren samenkomen om de verhalen te delen, herinneringen te geven en het mijnverleden zichtbaar te maken, maar vooral om te laten zien dat het mijnverleden niet over vroeger gaat. Het is onderdeel van Limburg en van Limburg vandaag. Ons voorstel is om deze dag ieder jaar in een andere regio of gemeente te organiseren. Laten we het verleden met het heden verbinden, bijvoorbeeld als we kijken naar Geleen, dit jaar 'honderd jaar Maurits' in de Loonhal. De Loonhal is ook met Monumentendag over twee weken geopend. Dat is het voormalige hoofdkantoor van de Maurits.

De voorzitter: U komt tot een afronding, mijnheer Mastenbroek?

De heer Mastenbroek: Ja hoor. Dan kunnen we het mijnverleden verbinden met het heden, bijvoorbeeld met Chemelot, dat het bestaansrecht te danken heeft aan de Maurits. Heerlen kan je verbinden met Mijnwater. Daar weet de Gedeputeerde alles van. In Landgraaf kan bijvoorbeeld een euregionale dag worden georganiseerd. Ook over de grenzen heen bestaan nog altijd waardevolle contacten. Zo heeft iedere regio zijn eigen verhaal. De lokale verenigingen kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. De Provincie kan helpen als aanjager en verbinder, want het erfgoed is van ons allemaal. Het gaat om verhalen, om herinneringen en om wat te begrijpen van onze omgeving en onze identiteit. Daarom mijn oproep: laten we samenwerken, laten we lokale initiatieven verbinden, laten we het verleden verbinden met het heden, maar ook met de toekomst en laten we ervoor zorgen

dat huidige en toekomstige generaties weten wat de mijnen voor Zuid-Limburg hebben betekend. Laten we ervoor zorgen dat dit bijzondere stukje Limburgs erfgoed behouden blijft. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Mastenbroek. Blijft u even staan. Ik kijk even of de commissie wellicht nog verhelderende vragen voor u heeft. Dat is het geval. Mevrouw Smeets van de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Heel erg fijn dat u vandaag bent komen inspreken en dat u zoveel aandacht geeft aan onze geschiedenis. Ik vroeg me wel af: bent u de afgelopen tijd ook betrokken geweest bij het proces en de gesprekken die de Gedeputeerde over deze dag heeft gehad of bent u daar niet bij betrokken geweest?

De voorzitter: Mijnheer Mastenbroek.

De heer Mastenbroek: Ik, maar ook een ander lid van de werkgroep, ben geïnterviewd. We hebben ons verhaal, zoals wij het zien, kunnen meegeven.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Mülders van GroenLinks.

De heer Mülders (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de spreker voor zijn bijdrage. U vertelde inderdaad over het primair onderwijs, over de basisscholen. Ik ben benieuwd: benadert uw stichting proactief die basisscholen of benaderen de basisscholen proactief uw stichting en kunt u ook iets vertellen over de deelnemersaantallen? Zeg dat er in Sittard-Geleen pak 'm beet 25 basisscholen zijn. Kunt u iets zeggen van die deelnemersaantallen van die basisscholen? Dank u wel.

De voorzitter: De heer Mastenbroek.

De heer Mastenbroek: Dat is een heel moeilijk proces. Aan het begin, in 2022, hebben we alle basisscholen van Sittard-Geleen aangeschreven en kregen we nauwelijks respons. Je moet echt de basisscholen benaderen, telefonisch benaderen. Je gaat ernaartoe en je vraagt de leerkracht om dit verhaal te mogen vertellen. Afhankelijk van de leerkracht kom je binnen. Heeft de leerkracht veel met het verleden van pa en ma, dan lukt het wat makkelijker. Heeft de leerkracht daar weinig mee en gaat hij de proefwerken nakijken, heb je het heel moeilijk. Maar ben je eenmaal binnen, dan lukt het om elk jaar weer terug te komen. Dit jaar hebben we twaalf scholen bezocht, hebben we twaalf klassen bezocht. We hebben een film laten maken speciaal voor het basisonderwijs. Die wordt door de leerkracht van tevoren getoond. Afhankelijk van de leerkracht wordt daar ook met elkaar over gesproken. Elke leerling formuleert een vraag. Wij gaan dan met een oud-kompel daarnaartoe. Die vertelt zijn verhaal, afhankelijk van de vragen. Dan krijg je wellicht een discussie. We laten hun ook zien: hoe is het nou in de mijn? Ze mogen de voorwerpen, een helm et cetera bekijken. Dan komen we waarschijnlijk elk jaar terug.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Ik kijk nog even rond. Er is nog een vraag van mevrouw Absil, CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, dank u wel voor uw mooie bijdrage. In het stuk dat zo meteen voorligt wordt ook gesproken over samenwerking met bijvoorbeeld het Mijnmuseum, het Discovery Museum. Ik denk dat in uw bijdrage al heel terugkwam van wat in het stuk staat, wat u al doet als stichting. Werkt u ook al actief samen met andere actieve partners die ofwel met het mijnverleden bezig zijn ofwel de brug maken naar de toekomst?

De voorzitter: Mijnheer Mastenbroek.

De heer Mastenbroek: We werken samen. We kennen de verenigingen. Er is ook een convenant met de verenigingen die met name het mijnverleden weer willen uitventen, in Brunssum, Kerkrade en Heerlen. Leen Roels van het Mijnmuseum is voorzitter van dit convenant. Ook het Miljoenenlijntje zit erbij. Het Discovery Museum zit erbij. Dus we willen dat hele erfgoed in het kader van het mijnverleden samen uitdragen. Het is nu nog heel veel geënt op Parkstad. Dat zag je ook bij 'Het Stof Daalt'. De Maurits is een heel ander verhaal. De Maurits is gesloten in 1967. Toen kwamen SBB en Chemelot. Die doorstart was veel makkelijker. In Parkstad was het veel moeilijker. Daar was er een monocultuur en er was geen vervangende werkgelegenheid. Dus Kerkrade en Parkstad hebben een veel sterkere binding. Wij proberen als Maurits elke maand bij elkaar te komen, samen met deze verenigingen. Dus ja.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Dank voor uw inbreng. U mag weer plaatsnemen op de publieke tribune. Dan gaan we over tot de behandeling in de commissie. Elke fractie heeft daarbij een spreektijd van vijf minuten. Ik begin dit keer achteraan bij mevrouw Jiménez Hastenrath van de PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Voorzitter, de Limburgse mijnbouw heeft onze provincie gevormd. Generaties mijnwerkers hebben onder zware omstandigheden gewerkt en hun gezondheid en zelfs soms hun leven gegeven, maar ook gezinnen droegen de gevolgen. Daarom vindt de PVV het belangrijk dat deze geschiedenis niet verloren gaat. We kunnen ons dan ook goed vinden in het idee van een jaarlijkse dag van de Limburgse mijnwerkers en mijnen. Wat betreft de procesaanpak: sluit vooral aan bij wat er al is. In de mijnstreek zijn er gemeenten, verenigingen, monumenten en erfgoedorganisaties die deze geschiedenis al jarenlang levend houden. Voorkom nieuwe bureaucratische structuren, maar benut hun kennis. Wat betreft de betrokken partijen: betrek naast gemeenten en erfgoedorganisaties ook oud-mijnwerkers, nabestaanden, lokale verenigingen en het onderwijs, zoals al benoemd is in het stuk. Het moet een initiatief worden met de mensen die de geschiedenis dragen. Dan de vraag over een herdenkingsdatum. Wat ons betreft moet die een duidelijke historische betekenis hebben. 31 augustus ligt voor de hand. Op die dag werd in 1974 de laatste Nederlandse steenkolenmijn gesloten. 17 september zou een optie kunnen zijn. Dat is ook een betekenisvolle datum. Op die dag werd in 1965 officieel de sluiting van de Nederlandse mijnen aangekondigd. Daarmee markeert deze datum juist het begin van het einde van de Limburgse mijnbouw. We horen graag welke van deze historische momenten de Gedeputeerde het meest passend vindt. Tegelijkertijd kan een vaste zondag rond een van deze data praktisch beter uitvoerbaar zijn. Ook St. Barbara, 4 december, verdient wat ons betreft een plek in de afweging. Dan de euregionale herdenking. De mijnbouwgeschiedenis stopt niet bij de grens. Als er voldoende draagvlak voor bestaat, staan wij positief tegenover een gezamenlijke herdenking met onze Duitse en Belgische burens, maar: eerst draagvlak, dan organiseren. Voorzitter, dan de financiën. Er is een voorschot van € 350.000 opgenomen voor planontwikkeling en participatie. We begrijpen dat de voorbereiding geld kost, maar wij willen bij het definitieve voorstel duidelijkheid over de besteding, bijdragen van andere partijen en structurele kosten. Kan de Gedeputeerde dit toezeggen? Een jaarlijkse bedenking hoeft wat ons betreft geen steeds groter en duurder wordend evenement te worden. Het moet vooral waardig, herkenbaar en dicht bij de mensen zijn. Voorzitter, laten we vooral niet zo lang vergaderen over de datum zodat we uiteindelijk vergeten waarom we überhaupt hier bij elkaar komen. De PVV steunt het initiatief, want wie het Limburgse mijnverleden kent, weet waar Limburg vandaan komt. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor de bijdrage. Dan gaan we naar mijnheer Loomans van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Ja, dank u wel, voorzitter. Dit stuk is natuurlijk een heel interessant onderwerp. Het is zeker de moeite waard om hier meer aandacht aan te besteden. Ik lees in het stuk dat ook al een hele hoop ideeën opgehaald zijn en een hele hoop verschillende organisaties al meegedacht hebben. Dan begint eigenlijk het probleem. Ik heb, nadat ik het hele stuk bekeken heb, niet echt eruit kunnen halen wat nu het concrete voorstel is. Daar worstel ik zelf ook mee. Wat wil je nou precies herdenken? Wil je dit geschiedkundig bekijken, waarbij het dreigt het zoveelste onderwerp te zijn waar we aandacht aan geven. Als je daar op een gegeven moment de jeugd bij wil betrekken ... Er zijn nu nog oud-mijnwerkers in leven die dat kunnen doen, die op school een verhaal kunnen vertellen, maar hoe ga je dat dan doortrekken naar de toekomst? Dan vraag ik me ook af: hoe maak je het relevant voor vandaag de dag? Ik denk dat als je zo'n feestdag op langere termijn wil handhaven ... Ja, goed. Hoe ga je dat dan op een gegeven moment doen? Daar speelt natuurlijk ook mee dat de impact van de mijnen in Zuid-Limburg een heel andere geweest is dan in Noord-Limburg. Dus wil je op een gegeven moment dan echt een provinciale activiteit doen, een herdenking, of wil je het met name toch richten op Zuid-Limburg? Zo nadenkend over wat je zou kunnen doen, kwamen bij mij een aantal ideetjes of voorstelletjes nog op. We weten natuurlijk dat er vanuit die hele mijnperiode heel veel verdwenen is wat boven de grond te zien was. Ik vraag me eigenlijk af of wij in beeld hebben wat er nu nog uiteindelijk bewaard is gebleven, industrieel erfgoed, en in hoeverre dat nog toegankelijk is. Als het bijvoorbeeld op het Chemelot-terrein ligt achter grote muren, kan je er ook niet meer bij komen. Dus zijn er nog dingen die de moeite waard zijn om toegankelijk te maken? We hebben hier natuurlijk een route voor allerlei Romeinse monumenten. Ik ben de naam even kwijt. Zou je niet ook een route kunnen maken, voor auto's of fietsen, weet ik veel, om het mijnverleden zichtbaarder te maken? Voor de mondelinge overlevering lijkt het mij dat er een rol is voor het Limburgs Museum. Die is er waarschijnlijk al, maar ik kan me niet herinneren dat ik het in het stuk gezien heb. Zij kunnen een hele hoop van de verhalen van de mensen optekenen, opnemen en voor het nageslacht bewaren. Ik had het net al even over het betrekken van de jeugd. Dan krijg je natuurlijk het idee om een lespakket te maken. Maar dan is het weer het zoveelste lespakket. Ik vroeg me af: kan je er niet een andere vorm aan geven? Ik denk aan bijvoorbeeld een wedstrijd voor de jeugd: kijken of je een verhaal kan maken, een kunstwerk of iets artistieks dat herinnert aan het mijnverleden. Zo kan je leerlingen op een andere manier met het onderwerp bezig laten zijn. Nog een andere mogelijkheid is het niet alleen geschiedkundig bekijken voor de jeugd, maar het koppelen aan onze hele energievoorziening. Wat is de relatie tussen de kolenmijnen en een windmolen of een windturbine? Die kinderen zal het waarschijnlijk niet heel veel zeggen, maar daarmee maak je wel het hele onderwerp van die energievoorziening iets wat gaat leven, hoop ik. Dan de dag, de jaarlijkse feestdag. Mijn buurvrouw had het al even over 17 september. In 1902 was dat de dag waarop de oprichting van de staatsmijnen bekend gemaakt is. Dat zou volgend jaar precies 125 jaar geleden zijn. Misschien is dat een heel mooi moment om voor de eerste keer zo'n dag te organiseren. En misschien, om het in heel Limburg wat herkenbaarder te maken, zou een mooie vlag ontworpen kunnen worden, die op alle gemeentehuizen en overheidsinstellingen die dag gevlagd wordt. Dan een euronale dag. Ik kan me even niet herinneren of in het stuk geïnventariseerd is wat er in Duitsland en België allemaal gebeurt, maar voor zover daarbij aangesloten kan worden of ervaringen gedeeld kunnen worden, zou ik dat zeker aanbevelen. Maar ik heb zelf dus ook geen heel concrete suggestie voor hoe we hier invulling aan zouden kunnen geven. Het initiatief steun ik in ieder geval van harte en ik hoop dat het concreter wordt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan gaan we naar mevrouw Wolters van de PvdA.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik wil allereerst GS bedanken voor het supergedetailleerde stuk. Ik vind dit echter te gedetailleerd voor aan deze tafel, heel eerlijk gezegd. Ik

vertrouw er eigenlijk gewoon op dat dat proces door GS en door dit huis op een goede manier uitgevoerd kan worden. Ik waardeer de vragen om onze input, dus ik zal daar ook wel antwoord op geven, maar ik wil eigenlijk beginnen met de intentie. De keuze om dit te doen heeft natuurlijk ook een bepaalde intentie. We hebben het net hier over historisch/geschiedkundig aanvliegen gehad. Ik zie het meer als historisch besef: het plaatsen van de tijd van deze gebeurtenis die Limburg heeft gevormd, waarvan nu nog steeds de gevolgen worden ondervonden in onze sociaaleconomische lijn, zowel in Zuid-Limburg, als ook gedeeltelijk in Noord-Limburg. Ik zou daar graag in dit proces wat meer aandacht op willen vestigen. Daarnaast is ook de zichtbaarheid van dit verleden een aandachtspunt. In de vorige beantwoording hadden we het over provinciale monumenten, die we niet hebben. Het is van wezenlijk belang dat we aandacht besteden aan de dingen die er nog zijn. Het is natuurlijk lastig, want dat zit niet in uw portefeuille, dus ik moet eigenlijk een andere portefeuillehouder erop aanspreken, maar sowieso: industrieel erfgoed is in Limburg een aandachtspunt. We zien dat op meerdere vlakken terug. In het kader van de mijnen is dat een heel belangrijke. Na het sluiten van de mijnen is er heel veel verdwenen en is heel veel kapotgemaakt. Eigenlijk heeft men dat letterlijk willen verbergen. Er zijn nog een paar dingen. ZLSM bijvoorbeeld. Dat is een van de dingen die we nog fysiek aanwezig hebben en waar men ook nog fysiek met de trein mee door Zuid-Limburg kan. Dat zie ik in deze situatie wat minder terug. Ik geef wat suggesties, maar in navolging van de woordvoering van de heer Loomans zeg ik: maak een keuze. Kies een duidelijke richting waar we met z'n allen naartoe gaan. Maak dat ook zichtbaar in de samenleving. Dan de suggesties die gedaan zijn voor de data. Ook dat vind ik een heel specifieke vraag voor PS. Ik wil er nog eentje aan toevoegen. Dat is misschien wat meer voor onze internationale collega's. Dat is 1 mei. Ik zie de voorzitter lachen. Maar ik laat dat vooral aan jullie over. Ik vind het best, zolang het maar goed geregeld is. We ondersteunen het voorstel van harte, zodat er ook iets blijvends komt, fysiek, maar ook immaterieel, om hier op de juiste manier mee om te gaan. En, dat vergeet ik bijna: even nog over degenen die hierbij betrokken moeten worden. Ik zou ook een expliciete rol willen zien voor onze rijksoverheid. De sociaaleconomische gevolgen ten tijde van de mijnen, maar ook na sluiting van de mijnen, zijn ook onderdeel van deze situatie. De rijksoverheid heeft daarin zeker een rol, al dan niet een bijzonder – hoe ga ik dit netjes framen? – ingewikkelde rol. Ik vind het belangrijk dat zij zich ervan bewust zijn wat dit met Limburg heeft gedaan. Dat was mijn woordvoering. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wolters. Ik geef het woord aan de heer Meulenberg van D66.

De heer Meulenberg (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik begin met een kleine persoonlijke noot. Ik ben teruggegaan in mijn eigen geschiedenis. Mijn overgrootvader heeft in de Maurits gewerkt. Mijn grootvader heeft daarna nog te maken gehad met de grindkuilen in Stein. Ieder jaar leggen we op zijn sterfdag bloemen bij het graf. We zijn er ook nog zelf mee bezig als familie. Dat vind ik wel heel mooi. Voorzitter, ik denk dat hier het grote probleem zit in de uitvoering vooral. We vragen aan scholen, aan gemeenschappen, aan heel veel instellingen om mee te doen. Het is nog maar kortdag. Als nu een stichting bij mij aanklopt en zegt dat hij graag in een les iets wil gaan doen met de mijnen, dan moet ik gaan kijken waar dat nu in mijn curriculum nog gaan passen. Dat is heel lastig. De vraag is: gaat dit qua tijd nog passen? Gaat het lukken om dit voor 2027 van de grond af te hebben en al die gesprekken te doen? Dan de provinciale taak. We herdenken en we erkennen. Dat hoort ook bij een overheid thuis, denk ik, maar ik denk dat dit meer lokaal thuishoort. Wij vragen ons dan ook af: gaat de Provincie hier niet iets te ver in zijn rol? We zijn eigenlijk regisseur, financier, initiatiefnemer. Misschien moeten we daar een klein stapje in terug doen en misschien één rol teruggeven aan de instellingen die er al mee bezig zijn, bijvoorbeeld Maurits. Dat is een vraag die ik heb aan de Gedeputeerde, om wellicht hier een stap in terug te doen, te kijken waar de expertise ligt, deze toe te voegen en daar ook de expertise te laten. Onze tweede vraag gaat over het risico op symboolpolitiek. We hebben het er al vaak over gehad. Het is een lastig iets. Zeker als je dat nu nog op deze korte

termijn wilt gaan organiseren, is dat vrij lastig. In de stukken lezen we ook dat nog geen twee derde van de gesprekken is gevoerd. Vier van de zes grote schoolbesturen zijn nog niet benaderd. Er is geen euregionaal overleg geweest met Duitse of Belgische overheden. Althans, ik kon dat niet vinden. Laat staan dat is gesproken over de financiering. Heeft de Gedeputeerde er zicht op hoe dat op de korte termijn, laten we zeggen voor 2027, vorm gaat krijgen en hoe de sturing hierin gaat lopen? Daarnaast vragen we ook aan de Gedeputeerde hoe het staat met het eventuele euregionale overleg met Duitsland en België en eventuele subsidieaanvragen. Dat konden wij niet terugvinden in de stukken. Ja, voorzitter, dan de laatste vraag. Ik blijf erop terugkomen: onderwijs. Het is heel belangrijk om dit te laten zien en zichtbaar te houden. Mevrouw Wolters en mijnheer Loomans benoemden het al: hoe gaan we dit laten zien? Ik denk dat het heel belangrijk is om scholen vroegtijdig mee te nemen, dus dat het in het curriculum meegenomen kan worden. Dit gaat niet dit schooljaar gebeuren. Ik kan er gif op innemen dat het voor de middelbare scholen in ieder geval heel lastig gaat zijn. Basisscholen hebben hun projecten ook al klaar. Hoe denkt de Gedeputeerde dit voor de komende schooljaren – ik zal het dan maar zo formuleren – vorm te gaan geven en tijdig alles klaar te hebben? Voorzitter, het is een belangrijk punt. Laten we heel eerlijk zijn: het is een belangrijk punt in onze geschiedenis, in onze cultuur. Maar we vragen wel om dit goed en degelijk uit te voeren en niet snel, snel iets te gaan doen waardoor het resultaat matig te noemen gaat zijn. Geef het de eer die het toekomt. Dank u wel. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Meulenberg. Het woord is aan mevrouw Fischer van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS); Dank u wel, voorzitter. Voordat ik op de vier vragen in het sonderende stuk inga, neem ik u even mee in de tijd. Minister Joop den Uyl kondigde de grootschalige sluiting van de Limburgse mijnen aan op 17 december 1965, met de boodschap: geen mijnsluiting zonder vervangende werkgelegenheid. De eerste mijn, Maurits, werd in 1968 gesloten. Twaalf mijnen gingen dicht in zes jaar, veel sneller dan gepland. 70.000 mensen werden werkloos. De allerlaatste steenkolenmijn, Oranje-Nassau I, sloot op 31 december 1974. Het verdriet van de Oostelijke en Westelijke Mijnstreek werd hierdoor geboren. 'Van zwart naar groen', was het overheidsmotto na de sluiting van de Limburgse steenkolenmijnen. Ze wilden het industriële mijnverleden snel wissen en het landschap herstructureren. Onder het motto 'van zwart naar groen' is het hele mijnverleden weggepoetst als iets waar je niet trots op mocht zijn. Bijna alles wat met de mijnen te maken had ging tegen de vlakte, ook de schoorstenen en gebouwen. De schoorsteen Lange Jan van Oranje-Nassau I nam wraak, zo'n vijftig jaar geleden, en wel op 21 augustus 1976, toen staven dynamiet tot ontploffing werden gebracht. Lange Jan werd eventjes opgetild en viel naar de verkeerde kant. Naar schatting kwamen 1.500 mijnwerkers om tijdens het werk in de periode dat de mijnen open waren. Het werkelijke aantal overleden mijnwerkers door beroepszaken, onder andere door stoflongen, zal nooit achterhaald worden. **Longarts en chirurg Maesen van het ziekenhuis in Heerlen [2.04.50]** zei vaak dat hij door de mijnen moest snijden om het gezwel van de longen weg te halen. Voorzitter, het eren van het mijnverleden is meer dan het herdenken van overleden mijnwerkers. Dat straalt zo'n heel stuk dan ook uit. Het herdenken gaat verder, met een centrale rol voor de mijnwerker, hun gezinnen en families en met betrokkenheid van de nog levende mijnwerkers, nog levende weduwen en hun kinderen. 50PLUS heeft moeite met het noemen van drie personen in bijlage 2 van de lijst van partners en personen. Ze worden aangemerkt als bijzondere personen. Het schrijven van een boek is bijzonder en een gave. Dat is ook zo voor het schrijven en zingen van mooie liedjes. Deze limitatieve opsomming van personen doet geen recht aan tal van andere bijzondere personen, om er maar één te noemen de schrijver Jacques Vriens van Tien Torens Diep, waarover een zesdelige tv-serie gemaakt is, die door de AVRO en L1 uitgezonden is. 50PLUS kan met de opzet van de participatieve aanpak leven, maar vraagt extra aandacht voor de betrokkenheid van oud-mijnwerkers en hun nabestaanden. Volgens 50PLUS staan zij nu achteraan in de rij en wordt over hun hoofden besloten door alle genoemde

instanties. Betrek ouderenorganisaties, migratieorganisaties, gezondheidsorganen, heempuntenverenigingen en zorginstellingen, net als het mbo-onderwijs. Dat laatste moet heel erg helder zijn. Het geven van een voorkeur voor een herdenkingsperiode is lastig. Is dat rond 31 december, gekoppeld aan de sluiting van de laatste kolenmijn in 1974? Is het 21 augustus, toen Lange Jan de verkeerde kant op viel? 50PLUS heeft nog geen voorkeur. Houd een jaarlijkse Limburgse kompeldag en organiseer bijvoorbeeld eens per vier of vijf jaar een euregionale kompeldag met België en Duitsland. Voorzitter, ik wil afsluiten met de mijnwerkersgroet. 'Gluck auf.' Dat wil zeggen: ga naar beneden en kom gezond weer op. Dat proberen wij ook te doen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik het woord aan mijnheer Mülders van GroenLinks.

De heer Mülders (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan Gedeputeerde Staten voor het voorliggende stuk. Ik loop de vier vragen langs. De eerste vraag is: welke aandachtspunten of verbeteradviezen heeft u voor de voorgestelde procesaanpak? GroenLinks kan zich in grote lijnen vinden in de voorgestelde procesaanpak, maar het belangrijkste aandachtspunt is de educatieve component. Die moet vanaf het begin een volwaardige plek krijgen. De dag van de Limburgse mijnwerkers en mijnen zou wat ons betreft niet alleen een moment van herdenken moeten zijn, maar ook een moment waarop jongere generaties kennis kunnen maken met de geschiedenis en de betekenis van ons Limburgse mijnverleden. Daarbij zou ik vooral de bestaande structuren willen benutten. Ik denk daarbij ook aan twee groepen die ik echt in dit stuk heb gemist: de CmK-penvoerders en bijvoorbeeld het Huis voor de Kunsten in Limburg. Ze hebben al relaties met scholen, ICC'ers, culturele instellingen en erfgoedpartners. Laten we vooral geen nieuwe educatieve infrastructuur optuigen, als al zoveel kennis en netwerk aanwezig is. Mijn voorkeur gaat dan ook niet uit naar een eenmalig lespakket rondom die herdenkingsdag. Ik zou vooral willen kijken naar een aanpak waarin het mijnverleden duurzaam onderdeel wordt van cultuur- en erfgoededucatie. Denk aan lokale mijnverhalen en projecten waarin leerlingen zelf onderzoek mogen gaan doen naar het mijnverleden en hun omgeving. Voorzitter, ik zou daarom willen pleiten voor een duidelijke pilotfase. D66 zei het al: dit jaar is het natuurlijk heel lastig. Maar ga zelf met scholen hele testen wat werkt en haalbaar is. Ik weet van mijn eigen werk rondom het cultuuronderwijs dat schoolprogramma's vaak ver vooruit worden gepland. Als we jongeren echt willen betrekken en ook onze jongste inwoners in het primair onderwijs, moeten we daar dus van het begin af aan duidelijk rekening mee gaan houden. De Provincie moet wat mij betreft voorkomen dat we nu een herdenkingsdag organiseren die na één dag weer voorbij is. Gebruik die herdenkingsdag als kapstok voor een duurzame educatieve aanpak rondom het Limburgse mijnverleden. Dan wil ik ingaan op de vraag of er partijen zijn die in het vervolgtraject nog nadrukkelijker betrokken moeten worden. Naast de partijen die al zijn genoemd, zou ik dus nadrukkelijker de CmK-penvoerders en het Huis voor de Kunsten betrekken. Betrek ook vooral de jongeren zelf. Zij moeten niet alleen de doelgroep zijn, maar ook medebepalen hoe het mijnverleden aan hun generatie wordt verteld. Ik zou ook kijken naar makers, bijvoorbeeld Toneelgroep Maastricht, dat met 'Het geluk van Limburg' heeft laten zien hoe je met onderzoek en storytelling historische verhalen op een aansprekende manier bij een breed publiek kunt brengen. Juist de combinatie van erfgoed, onderwijs, cultuur, makers en jongeren kan ervoor zorgen dat dit verhaal blijft leven. Dan de vraag welke datum of periode wij vinden dat bestuurlijk en maatschappelijk het beste past. Over de datum van 4 december is al het nodige gezegd in het voorstel. Als we echt het onderwijs erbij willen betrekken, moeten we ons in het primair onderwijs ook realiseren dat de maand december een heel drukke maand is voor onze jongste inwoners, want dan is het ook Sinterklaas en Kerst. Maar ik vind de onderwijspraktijk veel belangrijker, voorzitter. Ik zou GS daarom met klem willen oproepen om schoolbesturen nadrukkelijker bij die keuze te betrekken en hun advies zwaar mee te laten wegen. Denk bijvoorbeeld aan schoolbesturen als Movare, Kindante en Innovo.

Wellicht kan ook steekproefsgewijs aan de leerkracht zelf de vraag worden gesteld. Ik zou daar graag een reactie op willen van mevrouw Demollin. De PVV noemde al de datum 31 augustus. Afhankelijk van hoe het schooljaar valt, en de schoolvakanties, is het in het primair onderwijs mogelijk geen optie om de scholen dan te betrekken aangezien het dan nog schoolvakantie is. Ik zou bovendien willen onderzoeken, voorzitter, of we de herdenking kunnen verbinden aan een bredere Limburgse mijnweek. Dan kunnen scholen, musea, culturele instellingen en gemeenten gedurende een langere periode activiteiten organiseren. Dan wordt het niet alleen herdenken, maar ook leren en beleven. Dan de laatste vraag: hoe zou een euregionale herdenkingsdag het beste vorm kunnen worden gegeven? We vinden een euregionale herdenkingsdag een mooi uitgangspunt. Het mijnverleden stopt immers niet bij de landsgrens. Ik zou jongeren uit Nederland, België en Duitsland bijvoorbeeld gezamenlijk onderzoek laten doen naar hun mijnverleden en verhalen uit hun eigen omgeving. Laat hen die verhalen vervolgens op een creatieve of digitale manier aan elkaar presenteren in de euregio. Maar voorzitter, als we toch over grenzen gaan denken, waarom zouden we ons dan beperken tot de euregio? Ook het Verenigd Koninkrijk kent een rijk mijnverleden. Misschien moeten we dus niet alleen euregionaal, maar ook op termijn – let wel, op termijn – Europees gaan denken, juist om jongeren te laten ontdekken dat het mijnverleden onderdeel is van een veel groter verhaal. Graag een reactie van de Gedeputeerde daarop. Voorzitter, ik ga afronden. Geef een nieuwe traditie de ruimte om te groeien. Begin met een sterke inhoudelijke basis. Verbind onderwijs, cultuur en erfgoed. Geef jongeren in de mijnstreek zelf een actieve rol en laat vervolgens de samenleving bepalen hoe deze traditie zich ontwikkelt. Daarbij hoort nog een praktische vraag tot slot: wat wordt eigenlijk de voertaal van al deze herdenkingen? Zou het Limburgse dialect, met andere woorden, de kompeltaal, niet juist een mooie manier zijn om de verhalen van de mijnstreek een eigen stem te geven? Graag een reactie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. We gaan naar de fractie van de SP, mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Om daar gelijk even op door te gaan: onze mijnen zijn natuurlijk mede opgebouwd en deze streek is mede opgebouwd door allerlei migranten, uit Polen, Bulgarije of Spanje bijvoorbeeld. Heb daar ook vooral aandacht voor. Voorzitter, over sommige zaken uit de geschiedenis lees je in boeken en andere delen van de geschiedenis draag je in iedere vezel van je zijn mee. Ik ben zelf een product van de mijnstreek. Ik groeide namelijk op in Heerlen-Noord, in een omgeving waarin de mijnen allang gesloten waren, maar waarin de gevolgen van die sluiting nog iedere dag voelbaar zijn. Mijn generatie groeide op na de mijnen, maar niet na de gevolgen van de mijnsluiting. Ik zag in mijn jeugd wat er gebeurt als werk verdwijnt en er onvoldoende voor terugkomt, wat langdurige werkloosheid en armoede met gezinnen doet en wat er met een streek gebeurt wanneer mensen het gevoel krijgen dat Nederland verdergaat terwijl zij achterblijven. Toen de mijnen verdwenen, verdween niet alleen een industrie. Er verdwenen banen, zekerheid en ook perspectief. Hele gezinnen en buurten dragen daar nog altijd, decennialang al, de gevolgen van. En tegelijkertijd mogen we nooit vergeten wat eraan voorafging. Tienduizenden medewerkers hielpen met hun zware en gevaarlijke arbeid Nederland verder aan energie en hielpen ook mee met de opbouw na de oorlog. Meer dan 1.500 mijnwerkers kwamen om tijdens het werk, maar dat waren er nog veel meer dóór het werk. Daarom is het belangrijk om juist aan deze component aandacht te blijven geven. Dat is geen Calimero-gedrag wat mij betreft, maar dat is wel het effect van keuzes die toen gemaakt zijn. Daar moet nationaal blijvend aandacht aan worden besteed. Wat mij betreft is het het minste wat bedrijven en de erfopvolgers van deze particuliere mijnen zouden kunnen doen: bijdragen aan een dag zoals hier wordt bedoeld. Maar laat het alsjeblieft niet zijn het afkopen van hun schuld aan deze regio. We vragen ons ook af – dat is een vraag aan de Gedeputeerde – of die € 45.000 per jaar voor het eren en gedenken van deze geschiedenis überhaupt wel voldoende is. Ik denk overigens dat de voorgestelde procesaanpak passend is bij het betrekken van de oud-mijnwerkers, hun families, de

kompelverenigingen, de musea, de erfgoedorganisaties, scholen, gemeenten en al die vrijwilligers die deze geschiedenis levend houden, met de kanttekeningen die alle collega's al gemaakt hebben daarover. Ik vind ook dat zij echt centraal moeten staan op deze dag. Maar ik wil wel meegeven dat we ook moeten leren van de lessen die werden betrokken tijdens het Jaar van de Mijnen in 2015. Ik was daar zelf ook onderdeel van. Dat heeft heel veel gebracht, onder andere dat je het doorgeven van erfgoed moet stimuleren, maar ook dat je begrip moet hebben voor de transformatie van de regio, dus niet alleen maar kijken naar de geschiedenis, maar ook naar de toekomst. Er was ook trots en bewustwording. Vanaf dat moment zijn we denk ik ook echt trots geworden op onze regio en op waar we vandaan komen. Dat mogen we ook echt niet vergeten met elkaar. Een project waar ik bijvoorbeeld zelf aan bijdroeg was Koelpot. Dat is een kookboek, onder andere met allerlei recepten van oud-mijnwerkers. Dat leverde nieuwe eetculturen op. Dat zijn natuurlijk de verhalen die we ook graag willen vertellen en moeten blijven doorgeven. Dan over de datum. Het is wat ons betreft minder relevant welke datum we kiezen. We vinden wel de dag waarop de mijnsluiting werd aangekondigd, 16 december 1965, een heel belangrijke en cruciale dag. Het moet gaan over wat de mijnen in Nederland brachten en over wat de sluiting Limburg kostte en hoe dat nog altijd doorwerkt. Voorzitter, misschien moeten we er niet alleen een herdenkingsdag van maken, maar ook een transitiedag richting de toekomst, want Nederland kan heel veel leren van de mijnstreek. Dat is voor mij de echte betekenis van deze dag: het verleden niet alleen conserveren, maar ook echt gebruiken. Of en op welke wijze er invulling wordt gegeven aan de euregionale component willen wij vooral laten afhangen van al die organiserende partijen. Denkt u alstublieft mee! Wij kunnen niet wachten tot deze dag plaatsvindt, dus ik zou zeggen: aan de slag ermee!

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. We gaan naar de heer Goossen van de BBB.

De heer Goossen (BBB): Ja, voorzitter en collega's. [2.16.05-2.16.15; Limburgs dialect] Of eenvoudigweg, zoals mevrouw Fischer het zei: Glück auf. Dit waren typische uitspraken waarmee kompels elkaar moed inspraken. Ze verrichtten zwaar en gevaarlijk werk, soms op 1.100 meter diepte en bij temperaturen rond de 40°C. Dag en nacht, in drie ploegen van acht uur, haalden ze het zwarte goud naar boven. Steenkool vormde Limburg. Nederland werd voorzien van energie. Het gaf een enorme impuls aan onze economie. Achter iedere kompel stond een gezin dat meeleefde met het zware werk en de risico's. De mijnwerkers en hun gezinnen verdienen erkenning en hun eigen jaarlijks terugkerende dag. Daarover spreken we vandaag. De voorgestelde procesaanpak kunnen we steunen. Het roulerende model, de lokale invulling en de verbinding met onderwijs passen precies bij de motie. Laat het een waardige en levendige dag worden, een dag waarop we herdenken, verhalen doorgeven en samen vieren wat de mijnwerkers en hun gezinnen voor Limburg en Nederland hebben betekend. Leg het eigenaarschap vooral bij de mensen neer, zoals bij de spreker, om het mijnverleden te dragen. De lijst van betrokkenen is wat ons betreft breed en passend. Het is ook goed dat naar alle tien de mijnbouwgemeenten wordt gekeken. De ondergrondse gangen en de gemeenschappen van mijnwerkers hielden immers niet op bij de huidige gemeentegrenzen. Dan even naar de datums.

De voorzitter: Ik zie een vraag van mevrouw Absil, CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Yes. Ik heb een vraag aan collega Goossen. Hij zei net: het eigenaarschap zou bij die partijen moeten blijven. U noemt volgens mij de initiatiefgroep daarbij.

De heer Goossen (BBB): Ja.

Mevrouw Absil (CDA): Dat staat voor mij zo haaks op het voorstel. Zou dan niet ook het initiatief daar moeten liggen?

De voorzitter: Mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Nee, voor mij niet.

Mevrouw Absil (CDA): Hoe rijmt u dat met het eigenaarschap?

De heer Goossen (BBB): Misschien is 'eigenaarschap' de verkeerde woordkeuze, maar ik vind dat de Provincie dit moet initiëren, ondersteund door alle betrokken partijen, zoals vermeld in het voorstel.

De voorzitter: Gaat u door met uw bijdrage.

De heer Goossen (BBB): Even kijken. Waar was ik gebleven? Bij de datums. O ja. Op 21 augustus 1976 werd Lange Jan opgeblazen. Dat werd door collega's ook al benoemd. Mogelijk is dat een datum om aan te grijpen. Een kanttekening daarbij is wel: dat is vol in de zomervakantie. We vinden het erg jammer als dat de dag zou zijn, want dan komt er niemand of komen er minder mensen. Even kijken. Wat heb ik hier nog meer? 7 november 2025. Waarom? Dat is de dag dat wij als Staten hebben voorgesteld dit plan in gang te zetten. Daar hebben we toen massaal voor gestemd. Onze voorkeur gaat echter meer uit naar een weekendversie, rond 26 september. Waarom 26 september? Op 26 september in 1742 besloot het kapittel van Abdij Rolduc om de steenkoolwinning ter hand te nemen. Dit was een belangrijke stap in de ontwikkeling van de mijnbouw rond Kerkrade en de vorming van uiteindelijk de basis van de Domaniale Mijn.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van mijnheer Mülders van GroenLinks.

De heer Mülders (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor mijnheer Goossen van de BBB zeggen dat de BBB eraan denkt dit in het weekend te gaan organiseren. We hebben het ook best wel uitgebreid gehad over het onderwijs. Hoe ziet mijnheer Goossen dan de rol van het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en eventueel het mbo als we deze herdenking in weekenden gaan organiseren, terwijl we juist onze jongste inwoners willen betrekken bij dit momentum?

De voorzitter: Mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Ik begrijp de vraag. Maar aanstaande zaterdag, morgen, hebben we de herdenking bij het Indië-monument. Dan heeft iedereen de mogelijkheid om naar zo'n herdenking te gaan. Daar zijn ook kinderen en scholen aanwezig. Dus ik zie de belemmering daar niet in.

De heer Mülders (GroenLinks): Voorzitter, dan eerder een opmerking, via u. Dan is het nog altijd aan de leerling of aan het gezin zelf of om daar wel of niet naartoe te gaan. Dan kan het niet een verplicht onderdeel zijn van het onderwijscurriculum, terwijl we juist de jongste inwoners daarbij willen betrekken. Dit is meer een opmerking. Het is geen vraag.

De voorzitter: In dat geval kan de heer Goossen verder met zijn betoog.

De heer Goossen (BBB): Ja, ik was bij de Domaniale Mijn gebleven. Door de herdenkingsdag in het weekend te houden, rond een historische datum, kunnen ook alle partijen aansluiten. Tot slot de euregio. De mijnbouwgeschiedenis stopt niet bij de grens. Dat weten we. We steunen daarom de

regionale kompenddag eens in de vijf jaar, zowel voor Nederlands Limburg, Belgisch Limburg als aangrenzende Duitse mijnsteden. De jaarlijkse dag zelf moet herdenkbaar, Limburgs en lokaal geworteld blijven. We bedanken iedereen die zich heeft ingezet en betrokken is geweest bij de vorming van het voorstel. Zo eren we de kompels en hun gezinnen en geven we hun verhalen door aan de volgende generatie. Aanvullende vragen heb ik nog wel. Dat zijn er drie. Zit ik nog binnen de tijd? Mooi. Er zijn steeds minder oud-mijnwerkers – dat haalden mijn collega's ook al aan – die hun ervaringen zelf kunnen doorgeven. Hoe zorgt het College ervoor dat de verhalen op korte termijn alsnog worden vastgelegd, zodat de persoonlijke geschiedenis behouden blijft voor de toekomstige generatie? Er wordt gekozen voor een roulerend model langs tien mijnbouwgemeenten. Op basis van welke criteria wordt de volgorde bepaald en hoe wordt gegarandeerd dat zowel de voormalige mijnzetelgemeenten als de andere betrokken mijnbouwgemeenten ook aan bod komen? Hoe wordt voorkomen dat de educatiecomponent beperkt blijft tot het aanbieden van lesmateriaal? Worden scholen en jongeren ook interactief betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van de jaarlijkse herdenkingsdag? Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Goossen. We gaan naar mevrouw Absil van het CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, voorzitter. Wij hebben een iets ander geluid dan de voorgangers. We hebben wel met dit voorstel geworsteld. Wij hebben de motie eerder niet gesteund, samen met twee andere partijen. Dat heeft alles te maken met de rol die wij als Provincie hierin aannemen. Eigenlijk hebben de bijdrage van de heer Mastenbroek en ook wel de worsteling die ik voel in de commissie, van 'tot op welk niveau gaan wij ons hier mee bemoeien?' mij gesterkt in de bijdrage die ik vooraf al had. Wij zouden willen meegeven: leg het initiatief terug waar het hoort. Dat is bij al die partijen die al zo van waarde zijn in dat eren van dat mijnverleden, in het zichtbaar maken van het mijnverleden, in educatie. We hebben het net gehoord. Daar gebeurt al heel veel. Dat blijkt ook uit die 27 pagina's die u heeft opgesteld. Er is al heel veel. Mensen werken daarin al samen. Wij denken dat het beter zou passen om het initiatief, welke dag het dan ook zou worden, bij hen te laten liggen, om het van onderop op te pakken. Wij hebben een uitnodiging gekregen voor het Liberation Concert volgende week. Misschien een beetje naar analogie daarvan: dat is ook van onderop ontstaan. Dat financieren wij. Dat subsidiëren wij. Dat faciliteren wij waar mogelijk. Als er een dag komt, welke dag dat ook zou zijn, als er meer educatie komt, andere vormen, met kunst, met cultuur ... Wij zouden er alles aan willen doen als CDA om dat vervolgens te faciliteren, ook financieel mee mogelijk te maken, maar het initiatief moet wel van onderop gedragen worden. Ik denk dat wij een rol aannemen die ons als overheid wat minder past.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van mevrouw Smeets, SP.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, voorzitter, dank. Hoe strookt uw bijdrage dan toch met de analyse? Uit de gesprekken die de Gedeputeerde heeft gevoerd met heel veel partijen blijkt dat zij juist wel zeggen: wij zien een concrete rol voor de Provincie hierin.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Wij zien dat die rol al heel erg ingevuld wordt, of dat nu in het Mijnmuseum is of middels de mooie voorstelling 'Het geluk van Limburg'. Ik ben vorige week bij de opening van het culturele seizoen, Cultura Nova, geweest. Daar heeft Yuni het levenslicht gezien. In uw bijdrage sprak u ook over transformatie, over trots. Dat was daar heel erg voelbaar, op een heel mooie manier vormgegeven. Dus er zijn ook andere manieren waarop wij als overheid ook al faciliteren. Wij denken dat dat de rol zou moeten zijn. U zegt dat er wordt gezegd dat er ook iets nodig is van de Provincie.

Als dat initiatief nemen is, dan zouden wij hulp kunnen bieden bij het maken van een projectgroep, maar wel bestaande uit die mensen die daar passie voor hebben en die daar al mee bezig zijn. Zo zien wij onze rol. Die rol gaat nu heel veel verder.

De voorzitter: Gaat u door.

Mevrouw Absil (CDA): Yuni heb ik al genoemd. Dit gezegd hebbende: ook wij willen graag dat dat verleden geëerd wordt, met een iets andere rol van ons. Dat maakt dat de vragen die u stelt eigenlijk een beetje blijven hangen bij vraag 1: wat zou u ons mee willen geven? Wij zouden vooral willen meegeven: leg het initiatief weer terug waar het wat ons betreft hoort, bij convenantpartners, bij burgerinitiatieven. Wat ik wel mee zou willen geven is het volgende. De vraag kwam al een paar keer aan bod: hoe speelt of leeft dit in Noord-Limburg. Zelf kom ik uit Helden. Wij hebben de Heldense bossen, een prachtig mooi natuurgebied, te danken aan de mijnen. Daar werd allemaal sparrenhout geplant om te stutten. Uiteindelijk zijn die niet meer gekapt, maar hebben wij daar prachtige bossen aan overgehouden. Mijn vader is nog twee keer onder de grond geweest, omdat hij de Bovengrondse Vakschool bezocht. Dus zo zit dat ook wel in onze streek verankerd, maar op een heel andere manier dan de impact die collega Smeets net benoemde. Dat is ook op een heel andere manier voelbaar in het dagelijks leven, op een andere manier en wel minder. Dus ik zou daar aandacht voor willen vragen. Ik zou aandacht willen vragen voor de transformatie en de vooruitgang. Wat ik in werkbezoeken in Heerlen-Noord heb geleerd is dat die trots de motor voor de vooruitgang is. Dat zou ik mee willen geven. Ook wel dat wij onderwijs nog niet meer belasten. Dat krijgt al steeds vragen. Ook daarbij zie ik – of dat nu via de Gezonde Basisschool van de Toekomst is of via het Huis voor de Kunsten – dat er heel veel meer mogelijkheden zijn om jeugd te betrekken zonder dat je het curriculum daadwerkelijk belast. Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Keurig binnen de tijd. Dank u wel. Het woord is aan de fractie van de VVD, mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ook de VVD heeft destijds tegen de motie gestemd. Dat betekent niet dat wij tegen het Limburgse mijnverleden zijn of dat we dat niet belangrijk vinden. Nee, integendeel. De betekenis van de mijnen voor Limburg, voor de wederopbouw van Nederland en vooral voor de mijnwerkers, hun gezinnen en gemeenschappen waarin zij leefden staat voor ons buiten kijf. Maar wij hadden wel vragen bij de noodzaak om daar vanuit de Provincie een nieuwe, structureel terugkerende dag voor te organiseren en daarvoor voor tien jaar middelen vrij te maken. Maar de motie is aangenomen, dus daarmee ligt er een opdracht aan het College. Daarom kijken wij constructief, maar kritisch, naar de manier waarop die opdracht wordt uitgevoerd. Voorzitter, de eerste sonderende vraag. De procesaanpak. Als deze dag er komt, dan vinden wij het belangrijk – u gaf het ook al aan, mevrouw Absil – dat die van onderop wordt opgebouwd. Niet de Provincie moet bepalen hoe Limburg zijn mijnverleden herdenkt. Juist oud-mijnwerkers, hun families, gemeenten, erfgoedorganisaties, verenigingen en andere betrokkenen moeten daarin leidend zijn. Er werden diverse data genoemd, heel veel inderdaad in december. Als ex-juf heb ik best wel veel moeite met het opleggen van programma's en lesbrieven. Die verdwijnen gewoon in een la, zeker in december, kan ik u vertellen. Inderdaad, de drukte rondom de vieringen van Sinterklaas en Kerst maakt het gewoon in december praktisch bekeken onhaalbaar. Voor de kinderen is dat sowieso geen verstandig moment. Ik denk dat we die zeker voorop moeten stellen. Ja, de Provincie kan wat ons betreft verbinden en faciliteren, maar moet voorkomen zelf de organisator van een steeds groter provinciaal evenement te worden. Kijk vooral naar wat er al is. Ja, het is een beetje een herhaling als je hier aan het einde zit. Maar ja. Rond het mijnverleden bestaan er al herdenkingen, musea, monumenten en lokale initiatieven. Voorkom dat we daar met publiek geld een nieuwe structuur naast gaan bouwen,

zoals u ook al aangaf, mevrouw van de PVV. Ja. Een samenwerking tussen bestaande initiatieven is misschien wel veel effectiever. Dan over de betrokken partijen. Ja, de lijst is breed, maar we vinden vooral de verbinding met nieuwe generaties belangrijk. Als we publiek geld inzetten om het verleden levend te houden, dan moet het ook daadwerkelijk worden doorgegeven. Daarom zien wij wel mogelijkheden voor school, opleiding en jongeren. Misschien kun je dat in een taelopdracht doen, waarbij je bijvoorbeeld jongeren verhalen vast laat leggen, de taal-geschiedeniscombi. Laat ze oud-mijnwerkers en hun families interviewen en kennismaken met de plekken waar deze geschiedenis zich heeft afgespeeld. Inderdaad, mevrouw Absil verwees net ook al naar Cultura Nova. Daar is het ook op een heel mooie wijze aan bod gekomen, niet alleen met Yuni, maar ook de koffietafel voor Lange Lies en Jan. Wat ons betreft moet het gaan om het hele verhaal, dus niet alleen de mijnwerker onder de grond, maar ook de gezinnen en de vrouwen die thuis veel opvingen, en inderdaad ook de arbeidsmigranten, die naar Limburg kwamen en mede vorm hebben gegeven aan onze Provincie. Dan de datum. 4 december niet gebruiken voor deze brede dag. Sint Barbara heeft binnen de mijnwerkersgemeenschap al een eigen historische en emotionele betekenis, dus respecteer de traditie. Als er een bredere dag komt, kies dan een moment waarop herdenken, erkennen en het doorgeven van kennis aan jongeren goed samen kunnen komen. Tot slot de euregionale component. De mijnbouwgeschiedenis stopt natuurlijk niet bij onze provinciegrens. Belgisch Limburg en delen van Duitsland kennen dezelfde geschiedenis. Daar liggen interessante kansen voor samenwerking op het gebied van erfgoed, educatie en het delen van verhalen. Maar voor de VVD geldt ook hier: houdt het praktisch en proportioneel. Bouw eerst een goed Limburgs model op, voordat we alweer een nieuwe euregionale structuur of een groot evenement optuigen. Voorzitter, nu deze opdracht er ligt, willen we wel dat zij verstandig wordt uitgevoerd, met respect voor de mensen om wie het gaat, zo veel mogelijk gebruikmakend van wat er al bestaat, met een duidelijke rol voor jongeren en met een sobere omgang met publiek geld. Het mijnverleden verdient erkenning, maar die erkenning wordt niet groter naarmate de provinciale organisatie groter wordt. Dus laat vooral de verhalen, de families, de gemeenschappen en de bestaande Limburgse initiatieven centraal staan.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koopman. Dan gaan we tot slot ... Nee, we gaan nog even terug naar mevrouw Koopman door een vraag van mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af wat de VVD vindt van een bijdrage van het bedrijfsleven of in ieder geval de erfopvolgers van de mijnen en ook van de particuliere mijnen aan dit soort initiatieven, of op zijn minst, wat mevrouw Absil misschien ook zegt, aan de rijke historie die deze regio heeft.

De voorzitter: Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Dat staat de bedrijven vrij als het vrijwillig is.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koopman. Dan gaan we nu wel tot slot van de termijn van uw commissie naar de heer Beckers van JA21.

De heer Beckers (JA21): Voorzitter, JA21 is trots op de Limburgse identiteit en op alles wat onze provincie uniek maakt. Het mijnverleden hoort daar onlosmakelijk bij. Ik zal me aan de sonderende vragen houden. De procesaanpak. Wij waarderen het dat GS kiest voor lean en mean werken, zonder dat een nieuwe permanente provinciale organisatie ontstaat die op lange termijn alleen maar blijft groeien. Onze oproep is: houd dit traject uitvoerbaar en begrensd binnen het toegekende budget. De regie hoort bij de partijen in het veld te liggen. De Provincie is aanjager en medefinancier. Ook het roulerende model kunnen wij onderschrijven. Verder heb ik hier aan de overkant nog goede

suggesties gehoord over industrieel erfgoed. Dan de betrokken partijen. De lijst van bijna vijftig te interviewen partijen is ook goed samengesteld. Daarnaast vragen wij om het lokale bedrijfsleven met wortels in de mijnindustrie, naast DSM, actief te betrekken of in ieder geval met hen in contact te komen om te kijken of er interesse is om bij te dragen aan dit initiatief. Dan de datum. Wat ons betreft kan dat beter overgelaten worden aan de betrokken organisaties. Ik heb een aantal goede suggesties gehoord aan de overkant, maar het zou natuurlijk wel fijn zijn als het goed weer is voor een buitenherdenking of een mijnoptocht, dat soort voorbeelden die in het stuk staan. Het moet natuurlijk zo zijn inderdaad dat die onderwijscomponent er op een of andere manier logisch in kan passen. Dan de euregionale dag. We staan open voor een praktische grensoverschrijdende samenwerking wanneer die een meerwaarde heeft, dus misschien één keer in de vijf jaar, zolang het maar laagfrequent en praktisch is, zonder nieuwe permanente bestuurslagen of wat dan ook. Daar wil ik het eigenlijk bij laten.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de ronde door de commissie. Dat brengt me op een punt van orde. We gaan nu de vergadering schorsen om te lunchen. We hervatten de vergadering om 13.30 uur. Ik schors de vergadering.

[SCHORSING]

De voorzitter: Beste mensen, ik heropen de vergadering. We zijn aangekomen onder agendapunt 8.1 bij de beantwoording door GS. Die heeft daarvoor 38 minuten de tijd. Daarvoor geef ik het woord aan mevrouw Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Dank aan de Staten voor alle gemaakte opmerkingen, suggesties en verbeterpunten tijdens deze sonderende commissievergadering. Dat is heel fijn. Daarnaast wil ik de spreker, de heer Mastenbroek, van harte bedanken voor de input en ook het warme pleidooi voor het feit dat we niet mogen vergeten hoe onze voorouders hebben gewerkt in de mijnbouw. Sinds november 2025 zijn we als GS aan de slag om partijen te identificeren die een verbinding hebben met de Limburgse mijnwerkers en mijnen, waarna een projectleider is gezocht om het voorstel uit te werken dat thans voorligt. We gaan alle input die u heeft gegeven meenemen om te komen tot een definitief plan voor de dag van de Limburgse mijnwerkers en mijnen. De eerste versie daarvan zal als een pilot worden ingericht, waar we van leren, om te kijken hoe het vervolg definitief uitgerold kan worden. Voorzitter, dan ga ik nu in op de specifieke vragen die ik heb gekregen van uw Staten. De eerste vraag die ik heb gekregen is van de PVV. Het zijn eigenlijk een aantal vragen. Er wordt gevraagd: hoe zit het nou eigenlijk met de financiën en hoe worden die verdeeld over de verschillende stakeholders? Dat is ook een vraag die ik terug heb zien komen bij de SP en bij een aantal andere mensen, dus ik wil die gezamenlijk behandelen. We hebben een bepaald budget gezocht voor dit initiatief en we hebben daarbij een indicatie gegeven van wat de kosten zouden kunnen zijn. Daarbij realiseren we ons heel goed dat dat een heel ander bedrag uiteindelijk kan worden. Daarom is die pilot ook zo belangrijk. Maar tegelijkertijd hebben we ook in GS afgesproken dat we dat op een gelijkwaardige, evenredige en proportionele manier doen ten opzichte van andere initiatieven die ook in de categorie 'eren en gedenken' vallen en die ook een financiële bijdrage van ons krijgen, zodat je geen verschil krijgt tussen de initiatieven. Maar het is natuurlijk wel zo als je boodschappen gaat doen: afhankelijk van wat je in je boodschappenmandje laadt, betaal je uiteindelijk de prijs. Dus we moeten even goed kijken: welke elementen zitten uiteindelijk in die dag en wat gaat dat kosten? Mocht er op termijn, zeker in het veld, naar aanleiding van alle mensen die nu geïnterviewd worden, blijken dat een euregionale dag goed zou zijn, dan is het natuurlijk zo dat daar een extra impuls aan wordt gegeven ten opzichte van een reguliere Limburgse dag. Dat bedrag is dus een indicatie. Het definitieve bedrag

zal nog verder uitgewerkt worden. Dan heb ik een aantal vragen van mijnheer Loomans gekregen. Wat wil je nou precies herdenken en hoe trek je het door naar de toekomst? Hebben we eigenlijk wel een beeld van wat behouden moet blijven? Wat in ieder geval belangrijk is, is dat die verhalen worden vastgelegd. Er wordt ook over de jeugd gesproken. Hoe maken we het nou actueel en relevant? De verhalen blijven, net als de infrastructuur die onder de grond zit, maar dat zijn zaken die anders zijn dan bijvoorbeeld een oud-mijngebouw zoals er in België nog een aantal staan. Als ik naar die verhalen kijk; er zijn al meerdere initiatieven geweest waarbij verhalen verteld worden. Als je naar de didactiek kijkt, dan is ons voorstel – tenminste, dat hebben we ook een keer besproken – om daarover bijvoorbeeld met studenten of docenten van de nieuwe pedac in Sittard, de Zuid Hogeschool, of Fontys te praten en te zeggen: als je naar dit thema kijkt, wat zou dan de beste didactiek zijn om dat in te zetten in het onderwijs? Ik ben daar geen specialist in. Die mensen wel. Op die manier hebben we nagedacht over hoe we dat het beste zouden kunnen vormgeven in de praktijk. Daarnaast is het zo, als je kijkt naar de jeugd ... Daar wil ik eigenlijk een voorbeeld bij geven, of een ervaring die ik ongeveer twee jaar geleden heb gehad. Eind 2024 kreeg ik de vraag of ik een hackathon wilde openen voor 400 of 500 kinderen in Heerlen, op de campus. Zij gingen het hebben over een energievoorziening voor de toekomst, ook gerelateerd aan het oude mijnbouwverleden. Toen kreeg ik van een oud-collega een speech van drie pagina's. Ik zag die kinderen voor me. Ik dacht: dit gaat helemaal fout, want die kinderen gaan nooit luisteren naar wat ik ga zeggen. Maar ik wilde ook niet dat mijn collega zich naar zou voelen als ik zijn speech niet zou voorlezen. Ik zei: ik ga het op een andere manier doen dan voorlezen wat jij nu op papier hebt gezet. Ik was iets aan het vertellen. Ik zag de kinderen al onderuitzakken. Ik dacht: ik moet even ingrijpen. Ik heb gezegd: dit heeft natuurlijk ook met de mijnen te maken. Ik vroeg: wie van jullie heeft een opa of een overgrootopa die in de mijnen heeft gewerkt? Toen ging letterlijk van meer dan 80% van de kinderen de vinger omhoog. Ze gingen rechtop zitten en ik had hun aandacht. Daardoor dacht ik: wow, als dat bij zo'n jonge kinderen zo is, dan betekent dat wel dat erover gepraat wordt en dat het dus tussen de oren zit. Ik denk dat het verstandig is om ook hen daarin mee te nemen. Daar was toen een hackathon voor georganiseerd. Dat maakt ook meteen het bruggetje: hoe zou je dat op een heel leuke manier bij kinderen kunnen vormgeven? Dat zou ook iets kunnen zijn. Maar ik verwonderde me over het feit dat die kinderen er in ieder geval heel bewust van waren dat die verbinding met het mijnverleden er is. Als het gaat over de vraag of we in beeld hebben wat allemaal bewaard is gebleven, zeg ik het volgende. We helpen verbinden en opschalen. We gaan bundelen wat er allemaal al is. Er is al best veel. Dat is het voorstel dat we gaan doen. Dan heb ik de inbreng van de PvdA. Er is niet echt een vraag gesteld, maar ik zou toch ergens op willen ingaan, zeker daar waar het gaat over het erfgoed. Ik heb lang in Heerlen gewerkt. Wat ik gezien heb, is dat eigenlijk het overgrote deel van dingen die met de mijnen te maken hadden, uitgedumd is uit het landschap. Daardoor ziet het hele gebied er stedenbouwkundig gek uit. Op dit moment, als je daar denkbeeldig mijnzetels indenkt, denk je: o ja, heel logisch hoe het is opgebouwd. Dat zou ook iets kunnen zijn, tenminste, als het veld dat wil ... Ik bedoel, we gaan dat als GS niet bepalen. In onze omringende landen zijn die gebouwen wel nog zichtbaar. Bij ons niet meer. Dan iets wat niet direct met mijnherdenken te maken heeft, maar meer met mijnbouwschade en de nazorg. De mijnmeters maakten vroeger de kaarten in de mijnen met een enorme gedetailleerdheid, tot op de millimeter. Die kaarten zijn allemaal handmatig bewaard gebleven en door een aantal mensen is er heel veel moeite voor gedaan om die niet te laten vernietigen door de geologische dienst van het Rijk, die daarna alles heeft overgenomen. Die kaarten zijn allemaal gedigitaliseerd. Je zou – dat zie je dus nu al, maar dat is niet voor het publiek beschikbaar – kunnen zeggen: ik woon in de Anjelierstraat 112 in Heerlen en ik wil weten wat hieronder zit. Dat zou mogelijk moeten zijn. Daar zou je ook iets mee kunnen doen, om in ieder geval visueel te maken op basis van de kartering in die kaarten, wat voor industrieel erfgoed eigenlijk allemaal in die ondergrond zit. Terecht, dat is gewoon ontzettend groot. Voorzitter, dan heb ik de vragen van D66. Gaat dit nog lukken voor 2027? Dat hangt van een hele hoop dingen af. Als de scholen zeggen van 'vergeet het maar, we nemen het nu niet

meer op in het curriculum' gaan we niks afdwingen. Het zal een groeimodel zijn. Dat is ook afhankelijk van de scholen. Met alle scholenkoepels is er wel een gesprek geweest. In de stukken staat nog dat we ongeveer met de helft hebben gesproken, maar sinds het indienen van dit voorstel tot nu is 80% van de mensen die in de lijst staan geïnterviewd. Ook dat zal een groeimodel zijn. Maar we gaan kijken, samen met de scholen, hoe we dat het beste kunnen oppakken, ook met het verhaal dat ik net noemde van de didactiek, hoe we dat het beste zouden kunnen vormgeven, in welke vorm we dat zouden kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Absil heeft een vraag.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, u spreekt over 'we'. 'We' gaan dat met scholen oppakken en 'we' gaan kijken hoe dat in het curriculum past. Daar bedoelt u toch niet de provinciale overheid mee, denk ik?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat is een goede vraag. Ik wil daar dadelijk op terugkomen. Ik pak het nu even samen. Die vraag heb ik van meerdere partijen gehoord. 'We' is niet de Provincie. Het voorstel dat wij doen op dit moment gaat over een commissie van tussen de zes en de acht personen vanuit verschillende organisaties. Dat zou een heemkundevereniging kunnen zijn, de koepelverenigingen van de verschillende mijnen, iemand van het Mijnmuseum, in ieder geval een brede afvaardiging uit dat veld van die mijnen. Zij zijn dedicated om elk jaar deze dag te organiseren. Wij als Provincie doen dat niet. Uiteindelijk gaan wij als Provincie financiering geven voor die dag. Er zullen meerdere partijen zijn die mogelijk mee kunnen financieren. Dat is het voorstel dat we doen. Als wij bij de eerste 50% van de interviews die we afnamen te horen hadden gekregen als Provincie 'Provincie, wat ben je eigenlijk aan het doen, daar zitten we niet op te wachten', dan was dat ook een signaal geweest terug naar uw Staten: er is een motie aangenomen, maar we merken in het veld dat er geen behoefte aan is. Dan zouden we er ook mee zijn gestopt. We hebben het tegenovergestelde signaal ontvangen, waarbij de mensen die we interviewden zeiden: wat fijn dat dit wordt opgepakt en dat in ieder geval een verbinding tot stand komt. Maar wij zeggen ook heel duidelijk: wij als Provincie gaan die dag niet organiseren. Wij hebben het organiserend vermogen gecreëerd. Wij verbinden. Uiteindelijk zal een organisatie die organisatie moeten gaan oppakken.

De voorzitter: Mijnheer Goossen heeft een vraag.

De heer Goossen (BBB): Ja. De noodzaak voor de scholen is natuurlijk in het eerste jaar niet het summum. Als scholen zeggen 'we gaan het dit jaar niet doen', blijft er altijd de mogelijkheid om volgend jaar te starten en daarna te kijken of het wel in het lespakket past bij de verschillende scholen. Daar ligt het dus niet aan. Maar ik wil GS er wel aan helpen herinneren dat de Limburgse Veteranendag, het bevrijdingsfestival en de herdenking van het Verdrag van Maastricht, wel allemaal initiatieven zijn die door de Provincie zijn geïnitieerd en vervolgens zijn overgedragen aan de verschillende zelfwerkende comités. Bent u het daar mee eens? Ik moet er natuurlijk wel een vraag van maken.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat is exact wat ik zeg. Ja, daar ben ik het mee eens. Het is niet een kerntaak van de Provincie om dit soort dingen te doen. Het is wel zo dat wij een verbindende rol hebben, om vervolgens te kijken: is er een commissie die dit kan gaan oppakken? Dat is in lijn met wat u zegt. Ik hoop ook dat ik het comfort kan geven aan uw Staten dat wij het als Provincie niet naar

binnen halen om dit jaar op jaar te gaan doen. Maar wij initiëren, we hebben het organiserend vermogen en een commissie die bij elkaar komt, gaat het uiteindelijk oppakken. Wij hebben daar een verbindende rol in. Dat moet zich ook allemaal een beetje zetten. We hebben gezegd: het kan een idee zijn om het het eerste jaar als pilot te doen en dan goed te evalueren en te kijken hoe je doorgaat. Dat hebben we ook aan de geïnterviewden gevraagd.

De voorzitter: Dat roept nog een vraag op van mevrouw Koopman van de VVD.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Net werd als voorbeeld aangehaald dat er diverse initiatieven vanuit de Provincie zijn overgepakt van onderop, dat dat over is gedragen. Kunt u aangeven of deze initiatieven nog steeds geld vragen aan de Provincie, behoudens een bevrijdingsfestival of een Veteranendag?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik heb niet de exacte bedragen in mijn hoofd. De Veteranendag krijgt wel een financiële bijdrage. Dat weet ik.

De voorzitter: Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Inderdaad. Dat is dus precies het punt. Niet om de cijfers hoor, via u, voorzitter, maar omdat er net vrij makkelijk wat werd gesteld. Bij dezen.

De voorzitter: Gaat u door.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja, dank u wel. D66 vroeg ook nog naar de rol die we aannemen. Ik ben er net op ingegaan dat we het niet gaan organiseren, maar verbinden en dat een commissie van tussen de zes en acht personen aan de slag gaat. De timing is krap. Je moet ergens beginnen. De pilot is belangrijk om er goed van te leren en te kijken hoe verschillende partijen erin kunnen stappen. Dan ben ik bij de vragen van GroenLinks, voorzitter. Ik had een mooi pleidooi ...

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Er is nog een vraag van de heer Meulenberg, D66.

De heer Meulenberg (D66): Voorzitter, is het dan ook een idee om deze pilot misschien op een centralere plek te laten plaatsvinden, zodat zowel de Westelijke Mijnstreek als de Oostelijke Mijnstreek daar evenredig bij betrokken gaat worden? Dat vraag ik aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Kijk, dat sluit ook een beetje aan bij: waar wordt die dag georganiseerd? Mijnheer Goossen heeft daar een vraag over gesteld. De interviews die nu worden gehouden zijn breed georganiseerd over de Westelijke en Oostelijke Mijnstreek samen. Ik kom dadelijk even bij mevrouw Absil, want die had het ook nog over de rest van Limburg. Ik heb nog een voorbeeld misschien voor de rest van Nederland. Maar uiteindelijk wordt het vormgeven van de inhoud met al die partijen afgestemd. Er zitten partijen van de Westelijke en Oostelijke Mijnstreek bij elkaar. Het voorstel dat we hebben gedaan is om die dag te laten rouleren. Je kunt allerlei manieren bedenken om dat op de een of andere manier te laten rouleren. Maar de inhoud is bepaald door ... Iedereen moet zich gezien en gehoord voelen, zeker in het oude mijngebied.

De voorzitter: Mevrouw Absil, CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, voorzitter. Tijdens de bijdrage van de Gedeputeerde heb ik het even opgezocht. Ik dacht: goh, heb ik het nu verkeerd gelezen? Op dit punt is juist onze bijdrage gericht. Wie is initiatiefnemer? Wie gaat het organiseren? Wie zijn 'we'? Daarom ook die vraag. Dan kijk ik op bladzijde 8 en dan staat er onder het kopje Samenwerking en Financiën: 'De Provincie Limburg wordt gezien als initiatiefnemer van een structurele herdenkingsstructuur, als centrale organisator van een eventuele provinciale of euregionale kompenddag en als partij die een deel van de financiering voor haar rekening neemt.' Zo heb ik het gelezen. Naar mijn idee schetst u nu veel meer het beeld waar wij fan van zijn: geef het initiatief terug aan de maatschappelijke partners die hier al lang mee bezig zijn, aan het Mijnmuseum, dat prachtige verhalen al vertelt, aan andere partijen; laat die dat doen en wij trekken ons terug als Provincie. Zo begrijp ik u nu. Maar zo staat het niet in het stuk. Dat is het beeld dat bij mij is blijven hangen.

De voorzitter: Mevrouw Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik begrijp wat u schetst, waarop u reflecteert. Maar de bedoeling is dat wij het initiatief nemen om die eerste stap zetten en de verbinding te leggen. Uiteindelijk willen we een soort organisatieadvies geven aan het brede veld. We halen nu zaken op in het brede veld. Ze zeggen: dit is heel belangrijk. Dit willen we heel graag. Fijn dat jullie in ieder geval de verbinding maken.' Maar we gaan het ook teruggeven: dan moet het ook georganiseerd worden. Het advies dat wij gaan geven is: zorg dat er een commissie is van tussen de zes en acht personen die die jaarlijks gaat doen. Ik doel dan op al die geledingen vanuit het veld, om dit te gaan organiseren. Zo is het initiatief bedoeld, dat wij het initiatief nemen om hiertoe te komen.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ik heb een vervolgvraag daarop. Begrijp ik het dan goed dat u zegt: het eerste jaar organiseren wij het als Provincie. Wij zijn het organiserende comité, laat ik het zo even zeggen, en dus ook verantwoordelijk. Wij zijn de uitragende partij, de faciliterende partij en de organiserende partij. Zegt u: na dat ene jaar dragen wij het over aan de commissie?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Daar zijn we nog niet helemaal uit. Het liefste zou ik het nu al overdragen aan een organiserende partij. Dat is ook iets wat we met de partijen buiten nu aan het verkennen zijn. Daar zijn ook de gesprekken voor. Die gesprekken worden dadelijk verdiept. Het liefste zou ik hebben dat je een commissie hebt of een aparte stichting, noem maar om, maar dat commitment moet er zijn. We halen nu op dat er heel veel draagvlak is en commitment. Dat moet zich dadelijk ook gaan vertalen in zo'n organisatiecommissie. Maar het is gevaarlijk ... Je moet een stevige fading out hebben als Provincie. Zo is het niet bedoeld. Anders moeten we het straks voor heel veel dingen gaan organiseren en dat is niet onze kerntaak. Dus zo zitten we erin. Welke rol wij exact hebben, of we ons bij de eerste organisatie al helemaal terugtrekken of niet, hangt ook een beetje af van wat wij dadelijk in de praktijk nog allemaal gaan tegenkomen.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Ik hoorde bij mevrouw Fischer een heel mooi pleidooi over het initiatief. Ik weet ook dat zij uit Kerkrade afkomstig is. Dat was mijn schoonmoeder ook. Van haar hoorde ik ook altijd heel veel verhalen over de mijnen. Voorzitter, dan heb ik de vragen van GroenLinks. Kunnen de scholen erbij betrokken worden, inclusief het mbo? Met

de koepels zijn er gesprekken geweest. Het is mooi dat u het mbo noemt. We hebben in het voorstel al gezegd: hoe mooi zou het zijn als we zeker de opleiding Mediatechniek van het mbo betrekken om te kijken hoe je verhalen in theaters, straattheaters of wat voor vorm dan ook kan tonen? Ik ben niet degene die dat bedenkt. Maar er is een educatieve component en ook een inhoudelijke component die aansluit bij het gebied waar de opleiding gevestigd is. Dus ja, dat willen we doen, maar dan wel op een manier die ook past bij de opleiding, zodat ze daar ook iets uit kunnen halen. Dan was de vraag van GroenLinks: wat als we ons niet beperken tot de euregio, maar ook kijken naar bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk of Europa? Dat is meteen heel groot denken. Uiteindelijk is de basis van Europa de EGKS, de verenging van kolen en staal in Europa na de Tweede Wereldoorlog. Ik heb het niet teruggehoord in de verhalen van de mensen, van de geïnterviewden. Het is wel zo, maar dat is een zijstapje, dat er in het kader van mijnbouwschade op dit moment een Europees project loopt, dat getrokken wordt door een Limburgse universiteit. Dat heet EUMINDA, European Mining Damage. Dat sluit ook aan bij het verhaal van mevrouw Smeets. Het gaat niet alleen om schadegevallen, maar ook om: welke sociale en economische effecten heeft de manier waarop wij de mijnen gesloten hebben opgeleverd, om als voorbeeld te dienen voor andere regio's in Europa die nu voor die opgave staan? Ik denk dan aan Polen, Roemenië, Bulgarije, noem maar op. Zo kunnen zij leren van voorbeelden en zien ze hoe je het eigenlijk niet moet doen, hoe je het ook anders kan doen. Dat project loopt nu, is in uitvoering. We kunnen verkennen in hoeverre daar culturele elementen in zitten. Ik dacht het niet. Dit verhaal speelt wel in Europa, maar om het nu zo groot te trekken zou niet direct mijn voorstel zijn. Van het euregionale denk ik: in andere landen is er in ieder geval veel meer erfgoed. Kijk naar de mijnen in Blegny bijvoorbeeld, waar je echt nog naar beneden kunt om dingen te bezoeken. Dat hebben wij niet meer. We hebben wel de steenkolenmijn in Valkenburg, maar ja, Valkenburg is eigenlijk nooit onderdeel geweest van het mijngebied. Laten we eerst even beginnen met dat wat we hier hebben liggen. De voertaal vind ik een heel mooie. Dat zal zeker belangrijk zijn, maar het moet natuurlijk ook voor iedere Limburger te volgen zijn. Het verbinden van het dialect zou heel mooi zijn, maar het zou ook een cultureel aspect kunnen zijn. Het zou wat mij betreft deels dialect moeten zijn. We moeten zeker het Nederlands niet vergeten, zeker als we het bij ons in Limburg doen. Dan heb ik de vragen van de SP. Daar ben ik al op ingegaan.

De voorzitter: Er is nog een vraag van de heer Mülders voor u.

De heer Mülders (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb in mijn betoog ook gevraagd om een reactie van de Gedeputeerde op de vraag of steekproefsgewijs leerkrachten betrokken kunnen worden. De schoolbesturen kunnen wel allerlei dingen gaan besluiten of allerlei adviezen geven, maar ik denk dat juist die groepsleerkracht, waar het net over ging, ook belangrijk is. Die moet worden meegenomen in de besluitvorming over de dag van de Limburgse mijnen in het primair en voortgezet onderwijs en het mbo, waar mevrouw Fischer en ik een pleidooi voor hielden.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja, ik vind dat een goed voorstel, voorzitter. Het zou mij niets verbazen als bij die groepsleerkrachten ook nazaten van mijnwerkers zitten. Dan weer even een zijstapje. De mensen die op dit moment werken bij I3ML, het rijksloket voor de afhandeling van mijnbouwschade in Heerlen, hebben vrijwel allemaal een verbinding met het mijnverleden. Zij zijn ontzettend enthousiast. Ik neem mee dat het waard is om te onderzoeken: waar zijn er groepsleerkrachten die vanuit zichzelf, intrinsiek, al een verbinding hebben? Dan heb je die energie en het enthousiasme denk ik nog meer. Maar het meenemen van de groepsleerkrachten is belangrijk, dat zij niet het gevoel krijgen van: ik word gedwongen om iets te gaan doen waarvan ik niet weet hoe ik het in het lespakket moet frotten. Daarom noemde ik ook dat groeimodel. Het moet ook groeien. Er

was de vraag van de SP of € 45.000 niet te weinig is. Ik heb toegelicht dat we daar goed naar kijken. In vergelijking met andere initiatieven moeten we niet uit de pas gaan lopen. Maar het hangt ook een beetje af van wat we gaan doen. Dan heb ik de vragen van de BBB, voorzitter, over dat er steeds minder oud-mijnwerkers beschikbaar zijn om het door te geven. Dat is zo. Ik weet nog, toen ik in Heerlen startte met werken, waren er heel veel oud-mijnwerkers die op scholen het verhaal gingen vertellen. Dat wordt natuurlijk steeds minder. GS vindt het belangrijk om te kijken wat voor ideeën er in het veld zijn om die verhalen vast te houden. Ik denk dat er al heel veel dingen gebeurd zijn. Hoe kun je dat bundelen? Ik noem maar iets: je kunt oud-mijnwerkers nu voor de camera nog iets laten vertellen, zodat het de komende twintig jaar nog behouden is. Dat is waardevol als je weet dat zo'n oud-mijnwerker waarschijnlijk geen twintig jaar meer gaat leven. Dan vul ik het in. We moeten samen gaan zien hoe we dat gaan doen, met de mensen. Wat daar denk ik ook nog een belangrijk aspect is, is het volgende. Achteraf dacht ik: ik had het me kunnen bedenken. Ik kreeg twee voorbeelden in de vakantie. Een collega van mij uit Overijssel heeft een vrouw die bij Rijkswaterstaat werkt. Haar grootouders zijn nazaten van Slovenen die hier zijn gekomen om in de mijnen te werken op De Heksenberg. Je zag dat zij een ontzettende behoefte had om te gaan zoeken en te graven in dit gebied naar de wortels van haar familie. Anderzijds kwam ik de bekendste oogarts van Nederland recentelijk tegen. Met nieuwjaar is hij vaak op het nieuws. Het gaat om Jan-Tjeerd de Faber. Hij komt uit Kerkrade. Je hoort het niet meer aan zijn spraak. Hij is een kleinzoon van een Fries die uiteindelijk via vele omwegen in Kerkrade terechtgekomen is. Dat is de melkboer van de Domaniale geweest. Een heel verhaal. Op een gegeven moment wilde ik wat te drinken gaan halen, maar ik kwam niet van hem af, want hij wilde dat verhaal vertellen. Je ziet ook dat mensen hun verhalen willen vertellen. Ik denk dat dat mooi is. Ik heb het dan over mensen die uiteindelijk ooit een keer hier weg zijn gegaan of mensen die elders in Nederland wonen, die weten dat ze nazaat zijn. Hoe kunnen we dat soort dingen ook verzamelen en het daarmee ook een nationaal tintje geven? Dat zou iets kunnen zijn waarmee we het wat cachet geven. Dus dat met betrekking tot het vastleggen van verhalen. De andere vraag gaat over het roulerende model. Het voorstel dat we nu hebben, is om dat aan het veld over te laten en te kijken wat men daarvan vindt. Op het moment dat de tien gemeenten in de Westelijke en Oostelijke Mijnstreek er niet uit komen, kan je altijd het alfabetische model hebben, noem maar op, maar ik ga als Provincie niet bepalen wie als eerste aan de buurt is. Daar moeten ze zelf iets van vinden. Over de educatieve component hebben we het al gehad, met de didactiek en hoe we dat zouden kunnen koppelen. Dan de vragen met betrekking tot 'van onderop gedragen'. Ik ben er al op ingegaan hoe we dat willen gaan organiseren met zo'n commissie. Het is inderdaad echt belangrijk dat het van onderop gedragen is. Als wij, nogmaals, bij de allereerste gesprekken te horen hadden gekregen dat er geen behoefte aan is, waren we gestopt en hadden we dat uw Staten medegedeeld. Het leven van dit initiatief in Noord- en Midden-Limburg is heel relevant. In de buurt van Weert heb je ook zo'n bos, de Laurabossen. Daar is hout geteeld voor de Lauramijn in Kerkrade. Je hebt in Midden-Limburg nog de Beatrixmijn, waarvoor er ooit een keer een put geslagen is, maar waarbij er nooit mijnbouw gekomen is. In heel Limburg heb je elementen zitten die nadrukkelijk verbonden zijn met die mijnen. Ik stel ook voor dat de partijen buiten, zeker de mensen die straks in de commissie aan de slag gaan, daar de verbindingen gaan zoeken. Als er behoefte aan is, kunnen zij kijken hoe ze dat kunnen betrekken in het geheel. Dat hangt natuurlijk ook af van het landelijke verhaal dat ik net al noemde. Als er heel veel behoefte is bij mensen om het verhaal van familie te vertellen, maar ook op te halen wat de roots van de familie is, kan dat door zo'n commissie worden opgepakt. Dat waren mijn antwoorden, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan constateer ik dat we aan het einde gekomen zijn van dit agendapunt. Ik heb geen toezeggingen genoteerd. Ik kijk even rond. Dat wordt beaamd. Dat betekent dat we door kunnen met het volgende agendapunt.

8.2 Mededeling portefeuillehouder inzake incidenteel versterken lokale en regionale musea (toezegging 9801), brief Gedeputeerde Kuntzelaers van 16-06-2026 (GS DOC-00934420)

De voorzitter: We zijn aangekomen bij agendapunt 8.2. Daarvoor zal een wissel van Gedeputeerden plaatsvinden. Zoals gezegd gaan we door met agendapunt 8.2, de mededeling portefeuillehouder inzake incidenteel versterken lokale en regionale musea. Op 6 februari jongstleden is door uw Staten de meerjarige Museumvisie vastgelegd. In de meerjarige Museumvisie is vastgelegd dat in het derde kwartaal van 2026 een subsidieregeling wordt opengesteld die toegankelijk is voor alle regionale en lokale musea in Limburg. Middels de mededeling informeert GS u over de opzet van de subsidieregeling kleine musea, voordat deze definitief wordt uitgewerkt en vastgesteld. Wij gaan dit agendapunt behandelen in één termijn, met een maximale spreektijd van drie minuten per fractie. Ik denk dat ik dit keer eens begin bij de heer Beckers van JA21.

De heer Beckers (JA21): Dat bevalt mij wel, voorzitter. Limburg heeft een rijke geschiedenis en een sterke eigen identiteit. Onze musea spelen een belangrijke rol bij het bewaren en doorgeven daarvan. We zijn daarbij positief over het uitgangspunt van deze regeling. Maar voorzitter, publiek geld moet wel doelmatig besteed worden. Daar hebben we een aantal vragen over. Om te beginnen de € 1,75 miljoen. De motie waar dit op gebaseerd is ging over het versterken van kleinere musea in Limburg. Van dat bedrag gaat nu € 750.000 naar de subsidieregeling voor lokale musea, terwijl € 1 miljoen wordt gereserveerd voor drie grote regionale musea. Dat betekent dus dat het grootste deel van het beschikbare budget niet onder lokale musea wordt verdeeld. Kan de Gedeputeerde uitleggen hoe deze verdeling zich verhoudt tot de oorspronkelijke bedoeling van de motie en op basis van welke inhoudelijke en financiële criteria voor deze drie musea is gekozen? Dan de subsidieregeling zelf. Er komen twee categorieën, een laagdrempelige categorie voor kleinere bedragen en een categorie voor hogere bedragen, met zwaardere voorwaarden. Wat zijn die voorwaarden precies? Dat is juist voor kleine musea van belang. Veel van deze organisaties draaien grotendeels op vrijwilligers. Voor veel van deze kleine musea moet deze regeling ook toegankelijk zijn. Ik zag in de beantwoording van de technische vragen van het CDA dat een aanzienlijk deel van de Limburgse musea niet in het museumregister staat. Bovendien weet de Provincie niet welke van deze musea de intentie hebben zich te laten registreren. Tegelijkertijd is registratie of de intentie daartoe wel een voorwaarde om voor deze regeling in aanmerking te komen. Hoe weet het College dan dat we met deze regeling de kleinere musea, waarvoor deze middelen oorspronkelijk bedoeld zijn, bereiken? Is ook enige vorm van proportionaliteit toegepast als uitgangspunt? Dus: hoe kleiner de bijdrage, hoe eenvoudiger de aanvraag en verantwoording? Er moet voor worden gezorgd dat ook bij hogere bijdragen de eisen voor vrijwilligersorganisaties praktisch uitvoerbaar blijven. Daarnaast zien we dat de subsidie niet allen kan worden ingezet voor collectiebeheer, reparaties, depots en museumgebouwen, maar ook voor zaken als coaching, workshops, netwerkevenementen en externe inhuur voor marketing en communicatie. Voor ons moet deze incidentele investering uiteindelijk aantoonbaar bijdragen aan een museum dat na afloop sterker op de eigen benen staat. Hoe gaat het College beoordelen of dergelijke uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de structurele toekomstbestendigheid van een museum? Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Beckers. Dan gaan we door met mevrouw Koopman van de VVD.

Mevrouw Koopman (VVD): Dank u wel, voorzitter. De VVD vindt het goed dat de Provincie naast de grote provinciale musea ook regionale musea ondersteunt die voor omvangrijke investeringen staan. Het Natuurhistorisch Museum Maastricht, het Cuypershuis en het Missiemuseum Steyl hebben ieder hun eigen betekenis en uitdagingen. Daarom is maatwerk belangrijk. Deze drie musea moeten niet

aan dezelfde standaard worden gebonden. Bij grote verbouwings- of huisvestingsopgaven moet eerst duidelijk zijn wat inhoudelijk nodig is en welk toekomstbestendig plan daarbij past. Dat vraagt soms tijd. De VVD heeft daarom de volgende vragen aan de Gedeputeerde, via u voorzitter. Is de Gedeputeerde bereid om bij deze incidentele bijdrage nadrukkelijk maatwerk per museum mogelijk te maken? Kan daarbij niet alleen worden gekeken naar het moment van aanvragen, maar ook naar een realistische periode voor voorbereiding en uitvoering? En is de Gedeputeerde bereid om wanneer een museum aantoonbaar meer voorbereidingstijd nodig heeft voor een goed onderbouwd plan daar ruimte voor te bieden? Voorzitter, er wordt gezamenlijk € 1 miljoen gereserveerd. Het uitgangspunt moet niet zijn dat dit geld zo snel mogelijk wordt uitgegeven, maar dat het zo goed mogelijk wordt besteed. Dus liever een zorgvuldig plan dat iets later wordt uitgevoerd, dan een haastig plan omdat de kalender dat voorschrijft. We horen daarom graag dat maatwerk, inhoudelijke kwaliteit en een realistisch tijdpad leidend zijn bij de verdere uitwerking. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koopman. Er is een vraag voor u van mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, mag ik mevrouw Koopman een vraag stellen? Ik snap uw betoog helemaal. Zouden we dat kunnen oplossen door aan het College te vragen van 2026/2027 wellicht 2028 te maken, zodat zij de ruimte hebben om die plannen echt goed voor te bereiden? Is dat uw vraag? Dus zodat zij de ruimte krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Mijn vraag ligt bij de Gedeputeerde. Ik wacht heel graag even zijn antwoord af. Ik denk dat daarbij de nadruk moet liggen op wat de vraag is van musea en wat nodig is voor hen. Ik wil er niet specifiek een tijdpad nu aan koppelen op deze manier.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Absil. Of had u nog een vervolgvraag?

Mevrouw Absil (CDA): Nee, die verwerk ik in mijn bijdrage. Die heb ik wel.

De voorzitter: Heel fijn. Het woord is aan u.

Mevrouw Absil (CDA): Dan zou ik willen vragen aan de Gedeputeerde: is het verschuiven van de termijn een oplossing voor de vraag van mijn collega? Ik snap de vraag namelijk. Wij zijn blij met de uitwerking van deze regeling en blij dat die binnenkort open kan, zeker omdat het voor 2026/2027 is en dat krap aan wordt.

De voorzitter: Nu is er wel een vraag van mevrouw Koopman voor u.

Mevrouw Koopman (VVD): Ik wil u vragen of u uw vraag bij uzelf kunt houden. Dat is niet gekoppeld aan de mijne. Ik heb gesproken met een aantal mensen hierover. Daaruit ontstond mijn vraag.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Als antwoord op deze opmerking: die vraag is door mij al eerder gesteld bij het indienen van de motie: in hoeverre is 2026/2027 haalbaar als we hem in Q3 indienen? Dat wordt Q4. Wat is dan nog de resterende tijd? Mijn vraag is eigenlijk uitgebreider en gaat niet alleen over die drie musea, maar over de musea überhaupt. Dan het volgende. We zijn wel blij dat het hier sonderend voorligt, want we missen echt een aantal essentiële zaken. De grondslag van de motie lag in de

ondersteuning van al die andere dan de drie eigen provinciale musea. Nu is die beperkt tot musea die ingeschreven staan in het museumregister. Het ging er juist om al die musea te ondersteunen. In de Museumvisie zagen we voor die drie: de basis op orde houden is nogal uitdagend. Dat geldt eigenlijk voor hen allemaal. Uit de beantwoording van de technische vragen blijkt dat er nogal een verschil is tussen de musea die we zouden willen steunen en degene die ingeschreven staan. Bovendien is bijna € 4.000 inschrijfgeld niet voor de poes. Het kan 80% van je subsidie opslurpen, als je niet oppast. Wat ons betreft zouden wij dus willen meegeven: kies voor een categorie à la het Leefbaarheidsfonds, dus een gradatie. Daar kan dan bijvoorbeeld een categorie tot € 2.500 bij komen, die relatief vrij te besteden is. Er zijn namelijk ook best wel strikte eisen, die wat beter passen bij musea die hun zaken al helemaal op orde hebben, het digitale ontsluiten, maar er zijn ook genoeg musea die hun eigen digitalisering nog op orde moeten krijgen, AVG-proof moeten worden, waar veiligheid een ding is. Wij zouden graag willen dat daar geld aan uitgegeven kan worden. Wij willen dus een regeling voor alle musea, groot en klein. Wij willen juist ook de musea ondersteunen die vaak gedragen worden door de vele vrijwilligers, die op die manier met heel veel mensen samen het verhaal van Limburg vertellen, zodat het ook verteld kan blijven worden. De vraag is: kan het College daarop reflecteren? In het dictum van de motie is de mogelijkheid opengelaten voor nieuwe museale concepten. In de Statenvergadering van 6 februari, bij de behandeling van de Museumvisie, heeft u de toezegging gedaan om als GS een visie te vormen op de plannen van het Annapark, waar erfgoed, monumenten en een museaal concept samen zouden kunnen komen. Wij hadden verwacht en ook gehoopt dat dat perspectief vooraf ontvangen zou zijn en gelijktijdig met deze mededeling besproken had kunnen worden, zodat we ook hadden kunnen beoordelen: er gaat nu € 1 miljoen naar die drie musea ... Dan was er wellicht nog ruimte geweest om ook iets voor het Annapark te reserveren.

De voorzitter: U rondt af?

Mevrouw Absil (CDA): Wat is de status daarvan?

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie van de BBB, naar de heer Queisen.

De heer Queisen (BBB): Ik heb de invulling gelezen van de motie die mede door ons is ingediend, motie 3233, ook wat betreft het maximale bedrag van € 1,75 miljoen. Maar hoe is die € 1 miljoen gespecificeerd voor die drie musea, het Natuurhistorisch Museum Maastricht, het Cuypershuis en Missiemuseum Steyl? Hoe komen we aan die € 1 miljoen? Die drie musea slokken het voor het grote deel op. Er blijft dus nog € 750.000 over voor de kleinere musea. Dan sluit ik me aan bij de voorgangster: zet het open voor alle musea. Als een klein museum al bijna € 5.000 moet betalen aan inschrijvingskosten, dan helpt dat ook niet. Ik dacht: net als bij de carnavalsmakers, iedereen moet eigenlijk een stimulus krijgen. Misschien is het een beetje te ver gezocht, maar het zou goed zijn als meer musea ervan gebruik kunnen maken. De toegankelijkheid moet ook eenvoudig zijn. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Kuiper van de SP.

Mevrouw Kuiper (SP): Dank u wel, voorzitter. De SP vindt het goed dat € 750.000 beschikbaar komt om lokale kleine musea te versterken. De regeling richt zich op belangrijke zaken als collectiebeheer, digitalisering, toegankelijkheid en professionalisering. Maar juist voor de kleine musea hebben we een aantal aandachtspunten. Veel lokale musea draaien grotendeels op vrijwilligers. Dan is het niet alleen belangrijk waarvoor de subsidie beschikbaar is, maar vooral of zij er in de praktijk gebruik van kunnen maken. Allereerst de looptijd en spreiding. De regeling is voorzien voor 2026/2027. Wij zouden graag zien dat er een meerjarig karakter aan zit, zodat aanvragen over meerdere jaren kunnen worden verspreid. Dat voorkomt dat alle musea tegelijk een aanvraag indienen en geeft de ruimte om te leren

van ervaringen en de regeling waar nodig te verbeteren. Een tweede punt betreft de twee categorieën. Er komt een lagere bijdrage met lagere eisen en een hogere bijdrage met zwaardere voorwaarden. Dat klinkt logisch, maar we moeten voorkomen dat uiteindelijk vooral de musea met de meeste professionele capaciteit het meeste geld binnenhalen. Juist de kleinere, vaak door vrijwilligers gerunde musea moeten een reële kans hebben. De voorwaarden mogen daarbij niet te hoogdrempelig zijn. Daarbij is het ook belangrijk dat deze musea weten dat de regeling er is. We moeten niet alleen de regeling publiceren en afwachten wie de weg naar de Provincie vindt. Juist kleinere musea moeten actief geïnformeerd worden over de mogelijkheden en de beschikbare ondersteuning. Die toegankelijkheid speelt ook bij de registratie. Musea die nog niet geregistreerd zijn, kunnen volgens de regeling meedoen als zij de intentie hebben om registratie te verkrijgen. Dat is positief. Maar zo'n registratieproces kan meerdere maanden duren. We moeten voorkomen dat een klein museum eerst die stap zet en vervolgens na registratie te horen krijgt dat het subsidiebudget inmiddels op is. Daarom onze vraag aan de Gedeputeerde: kan de Gedeputeerde toezeggen dat bij definitieve uitwerking wordt gezorgd voor gespreide aanvraagmogelijkheden over meerdere jaren, haalbare voorwaarden voor kleine, door vrijwilligers gerunde musea en voldoende ruimte voor musea die nog bezig zijn met hun registratie, zodat zij na registratie niet achter het net vissen? Voorzitter, uiteindelijk gaat het er niet alleen om het geld beschikbaar te stellen. Het gaat erom dat het geld ook daadwerkelijk terechtkomt bij de lokale musea, waarvoor het bedoeld is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kuiper. We gaan naar mevrouw Jetten van GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ben bang dat het een beetje meer van hetzelfde gaat worden. Wij zijn gewoon heel blij met het stuk en de aandacht voor de kleine musea. Ook dank aan de indiener van deze motie. Als er, zoals in het stuk staat verwerkt, sprake is van een eerlijke verdeling en regionale spreiding, dan word ik nog blijer natuurlijk. Ik had ook een vraag over de verdeling van het budget over de drie regionale musea en of dat niet in strijd is juist met de intentie van de motie, maar dat heeft de indiener zelf al naar voren gebracht. Die vraag kan ik dus makkelijk overslaan. Een andere vraag is: die extra ondersteuning bij die subsidieaanvragen, is die voldoende om die vrijwilligersorganisatie daadwerkelijk in staat te stellen om een kwalitatief goede aanvraag in te dienen en wordt dat gemonitord? Dat vonden wij belangrijk. Wordt gewerkt met een verdeelsleutel, maximumpercentages of regionale plafonds, juist om te voorkomen dat een beperkt aantal musea een groot deel van het budget ontvangt of opslokt, hoe je het maar wil noemen? Hoe reëel is de verwachting dat problemen als vergrijzing van vrijwilligers, professionalisering en exploitatie na afloop van deze incidentele subsidie opgelost zijn en blijven? De focus ligt natuurlijk op digitalisering, collectiebeheer, gebouwen en bedrijfsvoering. Dat snappen we. Maar als je kleine musea spreekt, geven ze ook aan te worstelen met die vrijwilligers, met die exploitatiekosten en met die bestuurscontinuïteit. Daar zit wat frictie, heb ik het gevoel, dus waarom deze keuze? Tot slot zouden we graag van het College een onderbouwing willen waarom deze besteding van € 1,75 miljoen niet alleen leidt tot kwaliteitsverbeteringen, maar daadwerkelijk ook een duurzame oplossing biedt voor de onderliggende problemen van deze kleine musea. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jetten. We gaan naar mevrouw Fischer van 50PLUS.

Mevrouw Fischer (50PLUS): Dank u wel. We hebben een paar vragen. Ik begin met de budgetverdeling. Van de € 1,75 miljoen die volgens de aangenomen motie beschikbaar is gesteld voor kleinere musea gaat uiteindelijk slechts € 750.000 naar die kleine musea en € 1 miljoen naar drie vooraf geselecteerde regionale musea. Kan de Gedeputeerde toelichten waarom meer dan de helft van het budget niet via een open regeling beschikbaar wordt voor alle Limburgse musea en hoe zich dit verhoudt tot de oorspronkelijke motie? We hebben het er net over gehad dat musea moeten

kunnen aantonen dat ze zover zijn en dat alle aanvragen en zo geregeld zijn. In Kerkrade is er een mijnmuseum, Schacht. Maar dat is een stichting en geen bestuur. Ik heb met die mensen gesproken. Ik ben er geweest. Ik wilde er graag naar boven, maar dat ging niet, want er is geen lift. Ze zeiden: je weet waar je het vragen moet. Ik zei: wat zouden jullie willen? Hij zei: het hoeft niet veel te zijn; met € 1.000 kunnen we al even vooruit. Stel dat daar iets mee gedaan kan worden; het zijn allemaal vrijwilligers daar. Er is geen enkele betaalde kracht. Dan vind ik dat dat ook gehonoreerd moet worden. Het is echt een schat van een museum. Tot zover de eerste vraag. Dan vrijwilligers en vergrijzing. Daar heb je het. In de Museumvisie wordt de vergrijzing van vrijwilligers als belangrijke uitdaging genoemd. Welke concrete resultaten verwacht het College dat deze subsidieregeling oplevert voor het aantrekken en behouden van nieuwe vrijwilligers? Hoe wordt achteraf gemeten of deze investering daadwerkelijk bijdraagt aan de continuïteit van lokale musea? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. We gaan naar mevrouw Wesseling van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, dank, voorzitter. Ik ben bang dat ik iets meer van hetzelfde heb, maar ik ga een aantal zorgpunten toch herhalen om duidelijk te maken dat het breder gedragen wordt. D66 was de mede-indiener van de motie over de kleine musea. Die aanleiding was ook heel helder: juist heel veel van die musea bewaren belangrijk lokaal erfgoed, draaien grotendeels op vrijwilligers en hebben niet altijd de mensen of de middelen om noodzakelijke stappen richting de toekomst zelf in te kunnen zetten. We hebben twee aandachtspunten bij de regeling. Ten eerste de verdeling van het geld, die € 1,75 miljoen, waarbij € 750.000 gaat naar de lokale musea en € 1 miljoen toch naar die drie grotere regionale musea. De Museumvisie bood de ruimte om de regionale musea bij grote opgaven te ondersteunen. Die steun stellen wij ook helemaal niet ter discussie, maar die motie was juist echt bedoeld voor de kleinere musea. Waarom is uiteindelijk voor deze verhouding gekozen? Waarop is uiteindelijk gebaseerd dat € 750.000 voldoende zal zijn voor die kleinere musea? Dan ook over toegankelijkheid en regeldruk. Het stuk bevat echt wel goede elementen in dit kader, dus ondersteuning bij aanvragen en categorieën met lichtere voorwaarden. Maar mevrouw Absil noemde ook al de registratie in het museumregister die geldt. Natuurlijk is het goed om enige professionalisering te stimuleren, maar het zou geen feitelijke drempel moeten gaan vormen om uiteindelijk de subsidie aan te kunnen vragen. We vroegen ons af of GS ook in beeld heeft hoeveel procent van de lokale musea nou eigenlijk voldoet aan die eis van het museumregister. Dus hoe groot is die groep die hierdoor alsnog buiten de boot valt? Wij kunnen ons ook best wel vinden in het voorstel van mevrouw Absil om eventueel een extra trap te maken binnen de regeling, waarbij we met nog iets kleinere budgetten mogelijk nog minder regeldruk kunnen realiseren, speciaal voor de musea die niet zijn ingeschreven in het museumregister. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de PvdA, mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik ga niet al die vragen van mijn collega's herhalen. Ik ben wel gefascineerd door de discussie over het museumregister. Het Museumregister is een organisatie die ervoor zorgt dat musea de kwaliteit hebben en ook de ethische verantwoording afleggen om hun zaken op orde te hebben. Wat ik eigenlijk aan de Gedeputeerde wil vragen is of de subsidie die gegeven wordt aan de musea ingezet kan worden om zo'n registratie te bereiken. Dan heb ik het niet over het inschrijfgeld, maar wel over de verbeteringen die gedaan moeten worden om in aanmerking te komen voor die registratie. Er zat een heel mooie lijst bij vanwege de technische vragen van mevrouw Absil. Dank daarvoor. Daar staan ook een aantal musea op die geen registratie hebben, die dat misschien wel zouden willen, maar die nu niet de kwaliteit hebben om dat te doen, waarbij deze subsidie dat wel kan bereiken. Dat was mijn vraag. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we tot slot naar mevrouw Jiménez van de PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik ga mijn tekst niet aanpassen. Ik lees het op zoals ik de tekst heb gemaakt. Vandaag zien we hoe invulling wordt gegeven aan motie 3233. Voorzitter, daar kunnen wij als PVV-fractie op hoofdlijnen wel mee leven. Er wordt € 750.000 beschikbaar gesteld voor de subsidieregeling Lokale Musea 2026/2027. Lokale musea kunnen daarmee tussen de € 5.000 en € 50.000 aanvragen voor al die al opgenoemde aspecten, die ik niet nog een keer ga opnemen. Dat vinden wij belangrijk, want juist deze kleinere musea draaien vaak op vrijwilligers en hebben niet de financiële en organisatorische slagkracht van de grotere instellingen. Tegelijkertijd dragen zij een belangrijk deel van onze Limburgse geschiedenis, cultuur en identiteit. Wij vinden het daarom goed dat niet alleen wordt gekeken naar tentoonstellingen of publieksactiviteiten, maar juist naar het versterken van de basis van deze musea. Tegelijkertijd vragen wij ons af of het investeren in stenen automatisch bijdraagt aan een basis die op orde is. Een verbouwing of investering in een museumgebouw kan noodzakelijk zijn, maar alleen wanneer duidelijk is welk probleem daarmee wordt opgelost en hoe dit bijdraagt aan de toekomstbestendigheid, toegankelijkheid en exploitatie van het museum. Een museum moet immers niet alleen een gebouw zijn, maar de instelling moet ook zijn collectie, organisatie en financiële basis op orde hebben voordat het verder kan bouwen aan de toekomst. Voorzitter, daarnaast wordt € 1 miljoen gereserveerd voor de drie regionale musea. Wij hadden liever gezien dat het merendeel van de investeringen gaat naar de kleinere musea. In de stukken wordt aangegeven dat er bij deze grotere musea sprake is van een grootschalige verbouwingsopgave van het museumgebouw. Het blijft voor ons echter onduidelijk om welk gebouw of om welke gebouwen het precies gaat. Kan het College dit nader toelichten en aangeven welke verbouwingsopgave hiermee wordt bedoeld? We begrijpen dat ook deze instellingen voor grote uitdagingen staan, met name rondom hun museumgebouwen, maar investeren in stenen is wat ons betreft geen doel op zich. Het moet aantoonbaar bijdragen aan een gezonde en duurzame basis voor het museum. Kan het College daarom ook toelichten welke resultaten met deze investeringen worden beoogd en hoe wordt vastgesteld of deze investering daadwerkelijk bijdraagt aan de toekomstbestendigheid van de betrokken musea? Voor ons blijft het uitgangspunt helder. De uitvoering van deze motie moet daadwerkelijk ten goede komen aan de kleinere musea. Met de € 750.000 voor de subsidieregeling wordt daar in ieder geval al enige invulling aan gegeven. We zijn daarom benieuwd naar de verdere uitwerking van de regeling en zullen daarbij vooral letten op de toegankelijkheid ervan voor de kleinere musea en de vrijwilligers die deze instellingen draaiende houden. Tot zover, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Dat betekent dat we naar de beantwoording door GS gaan. Daar heeft Gedeputeerde Kuntzelaers 25 minuten voor. Aan u het woord.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dat moet lukken, voorzitter. Dank u wel. Dank ook aan de Staten voor de vragen die zijn gesteld. Ik ben blij met de op hoofdlijnen positieve reactie die ik in de zaal aantref en ook de begrijpelijke vragen en aandachtspunten die zijn aangedragen. Laat ik beginnen met de verdeling. Ik denk dat dat een van de vragen is die we met z'n allen graag willen beantwoorden, ook waarom we een bepaald aantal keuzes daarin gemaakt hebben. Met het bedrag dat gereserveerd was in de motie zijn we aan de slag gegaan. In het debat investeerden wij natuurlijk zelf royaal in onze drie provinciale musea, de grote musea van deze provincie. U heeft ons daar de steun voor gegeven. Er wordt nu driftig gewerkt aan de uitwerking van de Museumvisie. Daarbij kwam wel de reactie uit uw Staten: het is wenselijk dat die andere musea ... Ik ben erachter gekomen hoe breed die opmerking is in dit proces. Dat is een enorm divers landschap in Limburg, 'die andere musea'. Het werd wenselijk geacht om daarmee aan de slag te gaan, van groot tot klein, en daar een passende regeling voor aan te bieden. Daarbij hebben we eerst teruggekeken in de tijd. Aan het begin van deze periode stond

bijvoorbeeld nog een regeling open voor kleine musea in Limburg, een subsidieregeling van € 120.000 destijds. Dat doe ik even uit mijn hoofd. Die is niet uitgeput. Die stond toen open. Je kon tot € 10.000 aanvragen. Dat was vrij laagdrempelig. Een aantal musea hebben in dat kader wat aangevraagd. Destijds kregen we de € 120.000 niet op.

De voorzitter: Er is een vraag voor u van mevrouw Jiménez, PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Mag ik vragen waarom die subsidie niet is uitgeput? Waren er te weinig aanvragen of lag het echt aan de procedure, dat veel bureaucratische belemmeringen in de weg stonden?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Voorzitter, destijds zijn er gewoon te weinig aanvragen binnengekomen. Dus het is niet zo dat zich een aantal organisaties gemeld heeft en op een gegeven moment gedacht heeft: laat maar, dit duurt me allemaal te lang / dit is te veel. Die regeling werd niet uitgeput. Dan kun je nog zeggen: was hij wel goed onder de aandacht gebracht/heb je genoeg aandacht gespendeerd aan hoe je hiermee omging? Het ging ook sec om een bedrag van € 10.000. Misschien hadden sommige musea – dat weten we ook – behoefte aan een grotere investering of sommige, zoals mevrouw Fischer net zei, aan een veel kleinere bijdrage. Dat was voor ons even de zoektocht. Met die regeling, die destijds maar matig gefunctioneerd heeft, in het achterhoofd, hoe ga je dan die € 1,75 miljoen op een goede manier inzetten met z'n allen? Daarbij hebben we gekeken: wat hebben we aan signalen de afgelopen jaren binnengekregen? We hadden een aantal grote signalen van kleine musea. Van het Missiemuseum, het Cuypershuis en het Natuurhistorisch Museum wisten we dat er grotere opgaves lagen. Dit zijn relatief gezien nog steeds kleine musea. Er zitten ook heel veel vrijwilligers in die organisaties. Maar om een voorbeeld te noemen; mevrouw Jiménez Hastenrath vroeg ernaar. Wat betekent dat dan, die investering? Als je kijkt naar het monumentale pand waar het Missiemuseum bijvoorbeeld in zit; als je daar de klimatologische beheersing niet goed doet, kan die heel fragiele collectie die ze hebben, namelijk met opgezette vlinders et cetera, aangetast worden door schimmels of anderszins. Dus je zult bepaalde aanpassingen moeten doen in zo'n oud pand om te zorgen dat je collectie ook bij de tijd blijft. Dat soort vraagstukken – dat zijn serieuze verbouwingen, dat kost serieus geld – zul je met elkaar moeten adresseren. We hebben natuurlijk gekeken naar de duidelijke opdracht die we hadden: doe aan regionale spreiding. Het is niet voor niks dat er een Noord-, Midden- en Zuid-Limburgse variant in dit geheel zit. Daarom hebben we gezocht: kunnen we op sommige plekken een fundamentele bijdrage leveren? Dat is de selectie van de drie grote kleine musea. Ik denk dat dat de beste omschrijving is. Daarnaast zijn we op zoek gegaan naar: hoe ga je dan om met al die andere musea? Dan pak ik wel meteen even de opmerking die velen van jullie maakten. We hebben de categorie € 5.000 tot € 50.000 gemaakt, met registratie bij het museumregister als een van de verplichtende onderdelen, met name met als doel kwaliteitsverbetering, een bepaalde standaard. Dan kom ik ook meteen op de vragen van mevrouw Wolters. Als je aan de voorwaarden van het museumregister voldoet, dan zorgt dat automatisch voor de invulling van een heel aantal van die zaken als professionalisering van je vrijwilligers, ondersteuning van vrijwilligers et cetera. Die zaken krijg je automatisch op orde als je aan die eisen voldoet. Kun je dus je middelen inzetten om aan die voorwaarden te voldoen? Het antwoord daarop is: ja. Ik ben wel getriggerd door de opmerkingen die ik hoorde: moet er niet een nog laagdrempeligere categorie zijn, waarbinnen registratie binnen het museumregister niet de voorwaarde is? Daar werd een bedrag van € 2.500 genoemd door mevrouw Absil. Ik denk dat het best een goede suggestie is om voor de musea die ... We hebben die lijst aan u doen toekomen in de antwoorden op de technische vragen. Ook wij keken daarnaar en dachten: daar zitten ook wel een aantal musea bij die

niet de behoefte hebben aan de stap naar een registratie binnen het museumregister, maar misschien zouden die alleen al gebaat zijn bij aansluiting bij de CEL in Limburg, de Coöperatie Erfgoed Limburg, bij het zijn van een onderdeel van het Limburgse ecosysteem en bij het krijgen van een kleine vergoeding daarbij om aan de slag te gaan met – you name it – een heel open categorie zoals dat in het Leefbaarheidsfonds gebeurt of zoals wij het zelf kennen bijvoorbeeld van de stimuleringsregeling voor bovenlokale evenementen. Dat zit in diezelfde categorie. Daarmee kan ik ook meteen de geruststelling afgeven. Als we die categorie introduceren – een beetje naar de reacties hier luisterend is er een breed gedragen gevoel dat dat wenselijk is – dan kunnen we dat in dezelfde lijn van de regelingen die we al hebben met elkaar introduceren. Dan is het dus, zoals mevrouw Kuiper terecht stelde, niet complicerend voor vrijwilligersorganisaties om dat aan te vragen. Er zit een relatief lage verantwoordingssystematiek achter. Het enige wat we dan vragen is: sluit je aan bij de CEL, want het is heel fijn om op erfgoedgebied in Limburg van elkaar te leren en ook af en toe bij elkaar aan tafel te schuiven om wijze lessen van elkaar over te nemen.

De voorzitter: Dat roept een vraag op van mevrouw Wolters, PvdA.

Mevrouw Wolters (PvdA): Ik heb daar een korte vraag over. Wordt er bij de CEL ook gekeken naar ethische verantwoording? Juist dat museumregister checkt ook de ethische verantwoording van een museum. Waar ik een beetje bang voor ben – met name op historisch gebied hebben we daar een aantal dubieuze voorbeelden van – is dat daar iets in sluipt wat we liever niet willen subsidiëren. Dan zal ik het even zo formuleren. Als die check er is, dan denk ik dat dit een prima voorstel is, maar anders heb ik daar wel nog wat vraagtekens bij.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. Dan ga ik het met name over de meest toegankelijke categorie hebben. De CEL heeft wel een zelfreinigend vermogen, want daar zitten al onze grote musea en kleine erfgoedinstellingen al samen in. De blik op wie er toetreedt tot je gezelschap heeft in zichzelf al een louterende werking. Denk ik dat je voor bedragen onder de € 2.500 een genadeloze selectie moet toepassen? Laat ik eerlijk zijn. Ik vind dat we daar terughoudend mee moeten zijn. Voor de bedragen van € 5.000 tot € 50.000 mogen we wel een tandje strenger zijn. Dan krijg je een iets grotere vraag met een iets grotere subsidieopgave. Als je € 30.000 voor een bepaalde ontwikkeling in je organisatie wil, dan begeef je je in een andere voetbaldivisie. Dan ga je van de goede amateurs naar de hoofdklasse. Ik kijk even naar mijnheer Queisen; voordat ik het woord 'Champions League' in de mond neem ... In dit geval blijven we gezellig bij de amateurs, maar ook daar zijn er natuurlijk verschillen in hoe bepaalde clubs functioneren. Dat geldt ook hier. Dat zijn verschillen die ik zou willen aanbrengen in verantwoording en vragen die we uitzetten.

De voorzitter: Mevrouw Wolters.

Mevrouw Wolters (PvdA): Dat snap ik. Maar ik bedoelde daarmee ook niet het Merklappenmuseum waar ze schattige konijntjes op kruissteek hebben, zeg maar.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Wij zullen erop letten dat er geen heel dubieuze spontane musea ontstaan.

De voorzitter: Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ik ben blij met de richting waarin u denkt. Dat roept bij mij wel de volgende vraag op. Die € 750.000 was gebaseerd op volgens mij minder dan dertig musea die in het museumregister staan. Dat wordt nu meer dan verdubbeld, alhoewel het mogelijk kleine aanvragen zijn. Maar komen we dan nog steeds met die € 750.000 uit? Dat is de vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Wij gaan die puzzel proberen te leggen. Ik ga er eigenlijk wel van uit, omdat je een dermate klein bedrag uit het geheel vraagt. Stel dat je vijftig musea hebt, die ieder € 2.500 aanvragen, dan nog is dat op het grote geheel een heel overzichtelijk bedrag. Zeker als we in ogenschouw nemen dat we de vorige keer de € 120.000 die we hadden niet op kregen, moet ik zeggen dat met € 750.000 deze keer de ambitie om het geld weggezet te krijgen ... Dan kom ik op het volgende punt in deze vraag, een punt ook van mevrouw Koopman, dat misschien in algemenere zin geformuleerd werd voor de overige musea. Kan de tijdsperiode waarin dat moet gebeuren, zowel de aanvraag als het wegzetten van de middelen, worden opgerekt naar 2028? Het antwoord daarop is: ja. Ik denk dat we dat kunnen doen. Daar verzet zich niks tegen. In 2029 begint de nieuwe culturele infrastructuur. Dat zijn sowieso periodes op cultuurgebied die mooi op elkaar aansluiten. In die gedachte zou 2028 niet eens heel verkeerd zijn. Dat geeft ons misschien ook de mogelijkheid om de middelen die we hebben ook weggezet te krijgen. Ik denk niet dat het probleem is dat je ze allemaal kwijt bent. Ik wil mevrouw Kuiper ook wel geruststellen: ik denk niet dat alles in één keer op is. Ik denk eerder dat we ons best moeten doen om musea te motiveren om een juiste aanvraag te doen. Ik denk dat de kleine aanvragen tot € 2.500 overzichtelijk zullen zijn. Dat zijn kleine investeringen binnen een kleine organisatie. Maar als je een goed plan moet neerleggen om iets aan te pakken in je organisatie voor € 30.000, vergt dat ook wat voorbereiding en tijd. Daarom is tot en met 2028 ... Laten we daar meteen een toezegging van maken, voorzitter. Dat vindt u vast fijn om te notuleren. Wij doen de toezegging dat we de regeling zullen oprekken tot en met 2028. Dat geeft ook aan de drie grote musea bijvoorbeeld de ruimte om de planvorming wat rustiger op gang te laten komen. Sommige musea, het Natuurhistorisch Museum bijvoorbeeld, zijn al heel ver in de uitwerking en zijn al richting uitvoering aan het denderen, maar bijvoorbeeld bij het Cuypershuis denk ik dat we met elkaar nog een gesprek moeten hebben. Ze weten wat ze willen, maar dan nog denk ik dat daar ruimte mogelijk is.

De voorzitter: Er is nog een vraag van mevrouw Kuiper, SP.

Mevrouw Kuiper (SP): Ik bedoelde eigenlijk ook: stel, je bent een kleiner museum. Ja, omdat je niet zo professioneel bent, kun je dan ooit een aanvraag zover krijgen, vanuit vrijwilligers, dat het gaat om bijvoorbeeld € 30.000?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, dat denk ik wel. De meeste musea die wij kennen ... Bijna alle musea die hier op onze lijst staan, draaien vrijwel volledig op vrijwilligers. Zelfs de musea die misschien twee professionele krachten hebben leunen volledig op vrijwillige besturen, op vrijwilligersorganisaties om die musea mee uit te baten. Dan kan het zijn dat je bijvoorbeeld een professionele kracht hebt om de collectie te registreren of als conservator, maar dat betekent niet diegene gespecialiseerd is in bijvoorbeeld subsidievragen. Ook daar zullen wij er zeker rekening mee houden dat degenen die dit aanvragen ... Of je nou een 'groot klein' museum bent of een 'klein klein' museum, in alle gevallen moet dit toegankelijk zijn voor vrijwilligersorganisaties. Daar hebben we heel veel ervaringen mee, met de regeling voor bovenlokale evenementen, met het Leefbaarheidsfonds.

We hebben heel veel voorbeelden waar we werken met vrijwilligersorganisaties die kleine bedragen, maar ook iets grotere bedragen bij ons aanvragen. Dus dat kunnen we zeker goed organiseren. Het museumregister blijft bij de tussencategorie, € 5.000 tot € 50.000, wel de gewenste koers. Of je hebt hem al, of je maakt de weg naar het museumregister. De kosten daarvoor zijn wel subsidiabel. Wij realiseren ons ook dat als je € 5.000 subsidie aanvraagt en je moet € 4.000 betalen voor de registratie, het feest wel zo'n beetje voorbij is. We snappen dat daar hulp noodzakelijk is. Dat gaan we dan natuurlijk ook verwerken in het geheel. Mevrouw Absil had een vraag over het Annapark, een onderwerp waar we over gesproken hebben aan het begin van dit jaar. Wij hebben twee weken geleden zo ongeveer de reactie van de organisatie van het Annapark mogen ontvangen op de uitvraag naar aanvullende informatie die we hadden gedaan. De tot op heden bekende informatie was wat beknopt. We zijn nu met elkaar in gesprek om te komen tot nog een verdiepingsslag – we zijn er nog niet helemaal – om met u ook een beeld te kunnen delen: wat is nu een goedlopende businesscase, wat is precies nodig en hoe groot zijn die bedragen? Wij helpen hen met de uitvraag. 'Dit en dit en dit en dit hebben we nog van elkaar nodig om te komen tot een duidelijk beeld.' Waarom zit dit nog niet in deze regeling? Omdat de wensen en de vragen vanuit de Renschdael Groep en de gemeente Venray het bedrag dat we hier hebben ver overstijgt. De vraag die daar ligt is misschien wel twee keer of anderhalve keer het totale bedrag van die € 1,75 miljoen hier in de regeling. Dus het initiatief dat er ligt in Venray is fantastisch. Laten we dat ook zeggen. Er ligt een heel mooie collectie met een heel diepe wens om dat op een prachtige monumentale locatie neer te zetten. Dat zou een enorme aanwinst kunnen zijn voor Venray en voor de hele regio, denk ik, maar ik denk dat de regeling voor kleine musea niet de geijkte weg is om een oplossing voor het vraagstuk rond het Annapark te creëren met elkaar. Dat is de huidige stand van zaken. Ik zeg toe dat we in Q1 van volgend jaar ... Dan moeten we samen met het Annapark en met de gemeente Venray ... Met hen wil ik ook aan tafel, want ook zij hebben additioneel kunnen bijdragen. Dus dat we samen gaan zitten om te kijken: wat kun je dan met elkaar en wat heb je nodig? Dan kan ik natuurlijk niks zonder uw prachtige instemming of uw vurige wens om daar iets te realiseren. Dat is misschien nog wel een weg. Uiteindelijk hebben we het gesprek wel in commissievorm met elkaar gevoerd, maar ik merk ook wel dat een koers en een richting vanuit de Staten ook wel een gewenste stap zou zijn. Anders zit ik als Collegelid af te tasten: ben ik nu met een heel groot project bezig waar er geen behoefte aan is in de Staten of leeft hier een vurige wens om iets in Venray te realiseren waar ik antwoord op moet geven? Daar is een commissievergadering misschien niet het geijkte gremium voor. Dat is een gedachte die we met elkaar misschien later nog kunnen verkennen.

De voorzitter: Mevrouw Koopman heeft nog een vraag voor u.

Mevrouw Koopman (VVD): Dank u wel, voorzitter. Gedeputeerde, ik hoor u zojuist enthousiast wat vertellen over het Annapark. Dat zal dan niet alleen betrekking hebben op het museum, maar ook op erfgoed, neem ik aan?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter. De Provincie heeft voor € 2 miljoen subsidie zitten in het Annapark aan de monumentale kant. Dat is een van de grootste projecten waar we de afgelopen jaren in geïnvesteerd hebben. Dat proces is net afgerond, aan het begin van deze periode. Inmiddels is het ook bijna administratief afgerond. Maar de verbouwingen et cetera hebben plaatsgevonden. Het gaat daar om een geweldig monumentaal complex. Voor iedereen die er nog niet geweest is: ga kijken! Het is geweldig. De potentie die er ligt in wat wij het gekkenhuis noemden vroeger. Het is een waanzinnig complex met heel veel potentie. Monumentaal zitten we er maximaal in. Ik zou ook zeggen: meer dan € 2 miljoen investeren in een monumentaal complex is moeilijk te verantwoorden. Er zijn maar een

paar grote producten – Abdij Rolduc, Kloosterdorp Steyl – waar je met € 1 of € 2 miljoen in zit als Provincie. Ik kan me alles voorstellen bij een vervolgstap om een museale functie in een van die panden te krijgen. Dat proces loopt. Daar is er ook de ambitie toe van de eigenaar, de Renschdael Groep. Zij hebben ook een collectie die het bezichtigen waard is. Dat proces blijft lopen.

De voorzitter: Dat leidt tot een vervolgvraag van mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, destijds ben ik met uw fractiegenoot, mevrouw Wolters, daar geweest op een avond. Dat was een mooie avond. Maar daar kwam ook een Interreg-project Rijn-Maas-Noord waar ze mee bezig waren ter sprake. Speelt dat ook nog steeds? Als dat voor deze commissie te uitgebreid is, voorzitter, mag het ook later aan bod komen, maar weet dat deze vraag bij mij in ieder geval speelt.

De voorzitter: Ja, dat is duidelijk. Dat brengt mij ook even op de verwarring die ontstond over de toezegging die gedaan is. Dat valt enigszins buiten de scope van dit agendapunt. De vraag is of we dat als toezegging moeten noteren of dat we dat even op zijn beloop laten.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik kan gewoon een antwoord geven op deze vraag in ieder geval. Het antwoord is: volgens mij is de Interreg-aanvraag niet meer een levende aanvraag op dit moment. Het was ook een vrij complexe grote samenwerking waarnaar gestreefd werd. Ik denk dat in de toekomst die samenwerking wel overeind kan blijven, maar ik heb niet het gevoel dat er op dit moment een actuele situatie is rondom dat Interreg-project.

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Absil, CDA.

Mevrouw Absil (CDA): Eigenlijk een orde vraag, want u brengt mij enigszins in verwarring. Ik hoorde namelijk duidelijk de toezegging: in Q1 kom ik met dat perspectief dat in februari is toegezegd. U zegt dat dit buiten de orde van het stuk valt. Ik was juist blij met de toezegging.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ik zou mevrouw Absil niet willen teleurstellen, voorzitter.

De voorzitter: Als de Gedeputeerde mevrouw Absil niet wil teleurstellen, dan zal de voorzitter van deze commissie dat zeker niet willen, dus we noteren het als een toezegging. U kunt door met uw betoog.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik krijg zelfs in mijn oor gefluisterd: op dit moment is dat in ieder geval de officiële status van de destijds gedane toezegging: terugkoppeling richting Staten in Q1. Dat staat op dit moment ook al in uw lijst met moties en toezeggingen. Wat dat betreft is het eerder een onderstreping van een bestaande toezegging dan dat het een nieuwe toezegging aan uw Staten is. Ik ben ingegaan op de verdeling in ieder geval van de middelen, de museumregistratie en de additionele categorie die we gaan toevoegen aan de regeling. Wij gaan ervoor zorgen dat de voorwaarden in ieder geval zo toegankelijk mogelijk zijn, ook voor vrijwilligersorganisaties. Ik denk dat dat een veelgehoorde vraag was hier in dit gezelschap. Dan denk ik ...

De voorzitter: ... dat mevrouw Koopman nog een vraag heeft voor u.

Mevrouw Koopman (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. De Gedeputeerde gaf het zojuist al aan: er is ruimte qua tijd voor de musea. Maar dat betekent ook ruimte voor maatwerk, mag ik aannemen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, maatwerk is er zeker, zeker bij die drie grotere musea. Die hebben ieder een eigen traject dat ze doorlopen. Dat is niet identiek, want dat zijn kleinere musea of in ieder geval niet-provinciale musea die we ondersteunen, met ieder een totaal andere collectie, met een totaal ander ... Of het nou het natuurhistorische deel is of het Missiemuseum of het Cuypershuis. Architectuur is natuurlijk heel wat anders dan de historie van het Missiemuseum. Ook de vraag die daaruit komt is evident anders. Wij zullen maatwerk in die samenwerking realiseren. Ja.

De voorzitter: Ik begrijp dat u dat als toezegging genoteerd wil zien?

Gedeputeerde Kuntzelaers: Omdat het een-op-eenuitwerking met die musea is, is dat per definitie zo. Ik zit even te denken. Hoe noteer ik nou dat het maatwerk is, zonder dat je tot in de eeuwigheid op de toezeggingenagenda hebt staan dat het maatwerk is? Anders blijf je drie jaar lang een toezegging hebben dat het maatwerk is. Mevrouw Koopman, omdat het een-op-eensubsidie wordt, is het daarmee sowieso maatwerk en dat zit eigenlijk verankerd in de regio. Als u het goed vindt, maak ik er geen additionele toezegging van die blijft zweven voor de eeuwigheid, maar gaan we dit gewoon, omdat het een een-op-eensubsidie wordt, sowieso op die manier inkleden. Daarmee, voorzitter, hoop ik dat ik alle vragen beantwoord heb. Als ik iemand teleurgesteld heb, dan hoor ik dat nog graag, want ik wil u graag verblijden met het juiste antwoord, als dat nodig is.

De voorzitter: Dank u voor deze uitvraag, Gedeputeerde. Ik constateer dat er geen vragen meer zijn. Dan zijn er toch twee toezeggingen gedaan. **Dat is allereerst dat de regeling wordt opgerekt tot en met 2028 en dat in Q1 GS terugkomt op de casus Annapark Venray.** Dank u wel, Gedeputeerde. Daarmee sluiten we dit aandachtspunt af.

T9890: Gedeputeerde Kuntzelaers zegt toe de looptijd van de subsidieperiode van de subsidieregeling lokale musea te verlengen t/m 2028.

8.3.1 Rondvraag

Dan komen we bij de rondvraag bij het onderdeel Cultuur en Maatschappij. Onder dit agendapunt zijn maar liefst drie rondvragen ingediend, waarvan de eerste beantwoord zal gaan worden door Gedeputeerde Demollin. Die mag dan ook plaatsnemen naast mij. Die rondvraag is ingediend door de heer Mülders van GroenLinks. Het betreft mbo-studenten en de deelname aan de introductieweken. Ik stel voor dat mijnheer Mülders een toelichting geeft op de rondvraag. U heeft allen de rondvraag ook weergegeven gezien in iBabs. De heer Mülders.

De heer Mülders (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb inderdaad een introductie voordat ik de vragen stel. Uit recente berichtgeving, onder meer naar aanleiding van een rondgang naar de deelname van mbo-studenten aan introductieweken, blijkt dat mbo-studenten nog altijd aanzienlijk minder vaak deelnemen aan introductieactiviteiten dan studenten in het hbo en aan de universiteit. Volgens GroenLinks gaat het om meer dan de vraag of een student meedoet aan een INKOM of introductieweek. Het raakt aan sociale verbondenheid, jongerenparticipatie, netwerkvorming en uiteindelijk ook aan de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Juist voor Limburg is dat een relevant vraagstuk. Niet alle mbo-opleidingen worden overal aangeboden, wat betekent dat jongeren voor hun opleiding soms buiten hun eigen woonplaats of regio terechtkomen. Dat geldt mogelijk ook voor mbo-studenten. Een mbo-student uit Eindhoven kan bijvoorbeeld in Maastricht een opleiding volgen en daar gedurende de opleiding een belangrijk deel van zijn of haar sociale en professionele

netwerk opbouwen. Daar ligt wat GroenLinks betreft ook een kans voor Limburg. Een opleiding is immers niet alleen een plek om een vak te leren, maar kan ook een ingang zijn naar het sociale leven, nieuwe vriendschappen, stages, werkgevers en een toekomst in de regio. Hoe mooi zou het zijn als een mbo-student die voor zijn opleiding naar Maastricht komt niet alleen een diploma behaalt en waardevolle contacten opdoet met andere mbo-studenten, maar ook met studenten van het hbo en de universiteit en vervolgens vanuit die verbondenheid kansen ziet om na het afstuderen in Limburg te gaan werken en wonen? Met andere woorden, laten we beginnen met alle studenten, ook mbo-studenten, zo veel als mogelijk te laten deelnemen aan een introductieweek of -weken. Voorzitter, ik realiseer me dat dit niet een-op-een een kerntaak van de Provincie is, maar juist de Provincie kan soms het verschil maken door partijen bij elkaar te brengen, verbindingen te leggen en te kijken waar kansen blijven liggen. Als we willen dat jongeren leren, werken en wonen in Limburg, vind ik het de moeite waard om hier die verbindende rol te pakken. Dat brengt me bij de volgende vier vragen namens de fractie van GroenLinks aan de Gedeputeerde. 1. Herkent de Gedeputeerde dit beeld ook in Limburg en ziet zij hierin een aandachtspunt voor de participatie van mbo-studenten? 2. Hoe kijkt de Gedeputeerde naar het belang van een goede aansluiting van mbo-studenten bij het sociale en professionele netwerk rondom hun opleiding? 3. Welke mogelijkheden ziet zij voor de Provincie om mbo-studenten hierin beter te betrekken vanuit de verbinding tussen jongerenparticipatie, onderwijs en arbeidsmarkt? Dat zijn ook de drie portefeuilles die mevrouw Demollin in haar dossier heeft. 4. Kan de Gedeputeerde toezeggen hierover met Limburgse mbo-instellingen en jongerenorganisaties in gesprek te gaan en Provinciale Staten voor het einde van dit jaar hierover een terugkoppeling te geven, waarbij ze ook de meest recente cijfers over de deelname van mbo-studenten aan introductieactiviteiten in 2026 en eventuele verbeterpunten voor Limburg meeneemt? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Mülders. Dan is het woord aan mevrouw Demollin voor de beantwoording.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. GS herkent dat deelname aan introductieactiviteiten onder mbo-studenten niet altijd vanzelfsprekend is. We hebben inmiddels met alle drie de mbo-instellingen gesproken. Eén mbo-instelling zegt: we zijn nog een beetje zoekende. Eén mbo-instelling zegt: we onderschrijven dit verhaal niet echt. Een andere mbo-instelling onderschrijft het wel en zegt al mee te doen met het hbo en het wo. Wat ik wel van alle drie de instellingen terugkrijg, is: mbo-studenten komen over het algemeen voor het overgrote deel uit de eigen regio. Daar waar wo-studenten die elders uit het land komen of elders uit Europa Maastricht moeten leren komen, kent iemand die uit de regio komt hier Maastricht eigenlijk al wel. Dat is iets wat ik terugkrijg. Wat ik ook terugkrijg is dat ze het wel interessant vinden om mee te doen aan ontmoetingsactiviteiten en vooral feesten en partijen. Vanuit het onderwijs geredeneerd vind ik het cruciaal dat wij de onderwijswaai, die ooit geïntroduceerd is door Robbert Dijkgraaf, goed invullen hier. Dat is ook heel belangrijk voor de regionale economie. Tegen die achtergrond is het denk ik ook belangrijk dat die mbo-studenten met die hbo- en wo-studenten goed hun plek vinden. Maar als ik dan kijk naar de kerntaken van de Provincie, dan hebben wij daar als Provincie eigenlijk niets over te zeggen. Vandaar dat we, gelet op het feit dat deze rondvraag er zou komen, contact hebben opgenomen met de mbo's om te vragen: hoe zitten jullie erin, wat doen jullie al, wat vinden jullie belangrijk en waar zou je hulp nodig hebben? Dat hebben we al gedaan. Wat ik in ieder geval kan toezeggen is dat ik dit bespreekbaar maak in het bestuurlijk overleg, waar de hele onderwijswaai bij elkaar zit. Vier keer per jaar komen het bestuur van de drie mbo-instellingen, de drie hbo-instellingen en de twee wo-instellingen bij elkaar. Ik zal dit agenderen, waarbij natuurlijk voor het wo en het hbo die introductieweek going concern is. Ik zal in ieder geval daar ter sprake brengen dat ik deze vraag vanuit de Staten gekregen heb. Ik zal vragen hoe ze hier tegen aankijken en wat ze ermee gaan doen. Ik moet ervoor zorgen dat ik dat op een passende manier bij u krijg. Ik vind een mededeling

portefeuillehouder een te zwaar instrument, omdat het niet onze taak is als Provincie. Dus ik ga met mijn team kijken hoe we op een passende manier de informatie die ik uit dat bestuurlijk overleg terugkrijg bij u krijg als Statenlid, omdat u daar specifiek naar vraagt. Het woord 'aantallen' heb ik duidelijk gehoord. Ik zal ook vragen aan de mbo's of zij een indicatie kunnen geven van de aantallen, maar ik ben ook een beetje afhankelijk van wat zij willen delen met ons.

De voorzitter: U heeft nog de kans om één verdiepende vraag te stellen.

De heer Mülders (GroenLinks): Ja, één verdiepende vraag, voorzitter. Ik weet, we gaan hier geen debat over voeren. U mag me altijd een mailtje sturen. Dat weet u. Dan kunt u ook het antwoord aan mij adresseren. U hebt het over die drie mbo-instellingen. Kunt u daar wel even naam en rugnummers bij noemen? U zegt dat één mbo-instelling zoekende is, de andere doet al mee. Kunt u dat wat concreter maken en aangeven over wie we het hebben, wie wat zegt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Natuurlijk, dat kan ik. Yuverta is zoekende. Maar je ziet ook dat dat een instelling is die de hoofdzetel van het bestuur niet in Limburg heeft. Desalniettemin hebben ze wel heel belangrijke mbo-instellingen in het groen hier in Limburg. Gilde Opleidingen zeggen: daar waar wij al introductieweken meelopen, doen we dat met name in Noord-Limburg, omdat daar de Universiteit van Maastricht gevestigd is in Venlo en ook de Fontys Hogeschool daar zit. Zij focussen zich met name dus op Noord-Limburg, dus niet op het midden van Limburg. Zij delen de zorgen niet en herkennen zich er ook niet in. Het Vista College zegt: we zien het wel. We doen ook in heel Zuid-Limburg mee met de introductieweek van de universiteit. De HIT-week van Zuyd herken ik omdat mijn dochter daaraan mee heeft gedaan. Het T-shirtje met HIT ligt nog altijd ergens in de kast. Maar dat ter zijde. Zij zeggen: ja, we zien dit wel, maar de populatie qua studenten is anders. Dat hoor ik breed. Dat hoor ik overal. Het heeft ook nog wat aanlooptijd nodig. Ik zie het als je het over jongerenparticipatie ook daarin terug. Dat niveauverschil gaat wel maken dat mensen in hun schulp kruipen. Op het moment dat je aan het feesten gaat, dan vallen eigenlijk heel veel dingen weg. Dus ik denk dat dat wel elementen zijn die we niet uit het oog moeten verliezen. Iemand die uit Malmberg komt bijvoorbeeld hoeft Maastricht niet meer te leren kennen. Die kent Maastricht. Maar iemand die uit Amsterdam komt, uit Groningen of uit Lutjebroek wil Maastricht wel nog graag leren kennen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Zou u die toezegging nog even willen formuleren en daar ook een tijd aan willen koppelen?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Natuurlijk. **De toezegging is dat ik het aspect dat de heer Mülders hier inbreng in het bestuurlijk overleg Onderwijs op 21 september.** Wachtend op het antwoord ga ik even voorzichtig zitten en zeg ik dat het volgt in Q4 2026, omdat Q3 te kort dag is. Ik hoop dat ik zo snel als mogelijk binnen Q4 dat antwoord kan geven op een passende manier. **Ik deel de resultaten van het overleg met mijnheer Mülders.**

De voorzitter: Dan noteren we dat zo. Dank u wel. Er zijn een tweetal rondvragen aan Gedeputeerde Van Caldenberg gericht. We maken even een wissel hier aan tafel. Beide rondvragen zijn ingediend door mevrouw Absil van het CDA. De eerste gaat over de beschikbaarheid van zwemwater in Limburg. Ik stel voor dat mevrouw Absil haar rondvraag even toelicht. Mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Yes, voorzitter. Ik wacht even tot de Gedeputeerde op zijn plek zit. Fijn dat u komt voor de beantwoording. Zwemwater is al langer een issue. In november 2024 hebben wij de motie ingediend. Die is ook heel breed gesteund in de Staten. Dat is dus bijna twee jaar geleden. In juni heeft u de mededeling portefeuillehouder uitgestuurd, ook omdat ik eerder al in deze commissie heb gevraagd: goh, hoe staat het ermee? Wij hadden heel graag voor de voorjaarsnota destijds dat plan gehad, zodat wij ook hadden geweten van: goh, willen wij daar als Staten ook financieel aan bij gaan dragen? De zorg zit 'm in: hebben wij voldoende zwemwater voor de toekomst beschikbaar gezien de grote dubbele vergrijzing waar wij voor staan, gezien de problematiek waar zwembaden mee kampen en ook aangezien we weten dat de zwemveiligheid van kinderen echt afneemt en de wachttijden voor zwemles gewoon lang zijn. Dat is de achtergrond. U hebt ons een mededeling gestuurd. Naar aanleiding daarvan heb ik de volgende vragen. Erkent uw College dat met deze inventarisatie er al een reëel eerste beeld ligt als het gaat om: is er voor doelen en de doelgroepen die door PS genoemd zijn voldoende beschikbaar en bereikbaar zwemwater? Er zijn namelijk nog steeds wachtlijsten van meer dan een jaar voor leszwemmen en senioren die langere tijd moeten reizen of op tijden ingedeeld worden die niet ideaal zijn. Hoe reflecteert u op het eerste beeld in relatie tot toekomstbestendigheid van ons zwemwater? Dit vraag ik zeker omdat u zelf ook constateert dat er veel verschillen zijn op het gebied van wachtlijsten, personeelstekorten, tarieven en fysieke bereikbaarheid. Is het College het met ons eens dat de keuze om dit in de verdere uitwerking van de sport- en beweegakkoorden te doen niet voldoende strookt met punt 2 uit het dictum, waarin stond dat GS zelf een plan zou opstellen, samen wel met gemeenten, met mogelijke oplossingsrichtingen. De vraag is dan ook: wanneer mogen wij dit plan van u verwachten? Wij zien nu het teruggaat naar de regionale sport- en beweegakkoorden dat het een vertraging oplevert. Wanneer gaat u de eventuele financiële consequenties van dit plan, zoals ook in de motie gevraagd, aan PS voorleggen? Welke mogelijke acties en knelpunten komen tot nu toe uit de uitwerking met gemeenten in de regionale sport- en beweegakkoorden naar voren? U geeft zelf aan dat de inwerkingtreding van nieuwe wet- en regelgeving met veel strengere kwaliteitseisen de beschikbaarheid van het zwemwater eigenlijk nog verder onder druk gaat zetten. Welke acties heeft u daar tot nu toe op genomen?

De voorzitter: Gedeputeerde, aan u het woord voor de beantwoording.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, hartelijk dank aan mevrouw Absil voor de vragen. Ik kom uiteraard graag naar deze commissie om vragen te beantwoorden die u stelt. Dat is een vanzelfsprekendheid, zou ik willen zeggen. De eerste vraag die u stelt is of wij vinden dat wij een voldoende reëel eerste beeld hebben. Het antwoord daarop is eigenlijk: nee. We hebben nog niet een voldoende reëel beeld. We hebben met name nog geen eenduidig beeld van of er voldoende zwemwater en bereikbaar zwemwater is. Dat komt doordat we in regio's en bij verschillende gemeenten ook verschillende signalen over verschillende accommodaties horen. Dat maakt dus ook dat we die verkenning ook met de gemeenten en met de regio's verder willen vormgeven. Dat is een proces dat we nu ingaan. U vroeg: hoe reflecteert u op dat eerste beeld in relatie tot toekomstbestendigheid, zeker omdat we dus constateren dat er veel verschillen zijn op het gebied van wachtlijsten, tekorten, tarieven en bereikbaarheid? Onze reflectie is dat we een gedifferentieerd beeld hebben. Dat is niet in iedere regio en zelfs niet in iedere gemeente allemaal hetzelfde. Het nemen van een generieke maatregel is dus ingewikkeld. Vandaar ook dat we spreken met de gemeenten om te kijken hoe we de problemen in een regio die specifiek daar spelen daar aan de orde kunnen stellen. Dat doen we op dit moment ook op verzoek van de gemeenten met een werkgroep, waarbij bijvoorbeeld ook de regio's, de Vereniging Sport en Gemeenten en zwembaden dit vraagstuk aan de orde stellen. Dan zoomen we dus in op de regio, op welke problematiek daar specifiek speelt. In de ene regio is dat een personeelstekort, in de andere is dat een tekort aan zwemwater. Het is dus niet overal hetzelfde. Mevrouw Absil vraagt hoe het College aankijkt tegen de uitwerking hiervan in het

licht van het dictum. Ja, wij delen het standpunt dat GS dit proces samen met gemeenten uitvoert. De gemeente is ook bevoegd gezag en ook vanuit de wet verantwoordelijk voor zwembaden. Dat maakt ook dat we de rol die wij daarin innemen in samenhang met gemeenten doen. Zelfstandig een plan opleveren kan wel, maar dan bereiken we niet iets effectiefs. Wanneer mogen we dat plan verwachten? U stelde zelf al voor de voorjaarsnota van juni. De mededeling portefeuillehouder die wij u gestuurd hebben, is om de toezegging af te doen. De motie is nog niet afgedaan daarmee. Dat zullen we afhandelen voor de voorjaarsnota. Dat is conform de planning zoals we dat vorig jaar met elkaar gewisseld hebben. Daarbij zitten ook de financiële consequenties die daarbij horen. Welke mogelijke acties en knelpunten komen tot nu toe uit de uitwerking met de gemeente en de regionale sport- en beweegakkoorden? Ja, zonder daar al te veel op vooruit te willen lopen, heeft de regio behoefte aan een Provincie die een ondersteunende rol vervult in hun processen. Gemeenten zien voor de Provincie een rol als belangenbehartiger, zeker daar waar er op provinciaal niveau vragen spelen. Een voorbeeld dat we tot nu toe hebben gekregen, maar er zijn er ongetwijfeld meer, is het niet hebben van een opleiding tot zwemdocent in onze provincie daar waar er wel behoefte is aan personeel. Dat is een van de signalen die we op dit moment krijgen ten aanzien van wat er speelt om de knelpunten met betrekking tot zwembaden te kunnen oplossen. De laatste vraag ging over de inwerkingtreding van nieuwe wet- en regelgeving. Nieuwe wet- en regelgeving betreft specifiek de Omgevingswet. Bij het vaststellen van de Omgevingswet is in het Besluit activiteiten leefomgeving een aantal eisen uitgebreid en aangescherpt. In de praktijk blijkt dat een aantal van die eisen die op basis van de Omgevingswet worden gesteld niet logisch of niet goed uitvoerbaar zijn voor de zwembaden. Ik heb het dan over aanvullende eisen. Dat wordt op dit moment samen met het IPO opgepakt. Vanuit de AAC en de BAC Ruimte en Leefomgeving ligt er op dit moment een voorstel bij de minister van Infrastructuur en Waterstaat, om hem te benaderen, simpelweg omdat de minister over de praktijkoplossingen die inmiddels zijn ontwikkeld moet worden geïnformeerd, om zo snel mogelijk daar stappen in te kunnen maken. Als Provincie Limburg ondersteunen we die lijn van harte. Gelet op mijn eigen achtergrond: vroeger mat je het chloor, het vrije chloor en de pH-waarde. Daar is een enorme set aan toegevoegd die niet eens per se meetbaar is, maar waar u wel aan moet voldoen. Als u niet kunt aantonen dat u eraan voldoet, dan bent u in overtreding als zwembad. Dat is wel een probleem. Ja. Dat maakt dat u juridisch nog steeds in overtreding bent, maar om daarvoor nou alle zwembaden in de provincie te gaan sluiten, dat gaat ook wel ver. Deze lobby brengen we naar de minister, om toch nog eens even te kijken of hier bij de invoering van de Omgevingswet niet te rigoureus te werk is gegaan.

De voorzitter: Dat was uw beantwoording. Dank u wel. Dat geeft mevrouw Absil de kans om één verdiepende vraag te stellen.

Mevrouw Absil (CDA): Een vraag in drievoud dan. Over drie weken stellen wij de verordening vast, waar u nu de lobby voor op heeft gezet. Heeft u gezorgd voor een uitzonderingsclausule? Dat zou ik willen vragen. U gaf in uw beantwoording aan dat het volgens afspraak voor de voorjaarsnota is. Maar toch, in de motie spreken we over juni 2025. Dat is toch een voorjaarsnota terug. Maar het allerbelangrijkste heb ik niet beantwoord gekregen. In ieder geval, ik kan u niet volgen. Als u tegelijkertijd zegt en ook opschrijft dat u per regio heeft onderzocht waar de knelpunten zitten ... U geeft nu ook aan: soms is het een tekort aan zwemwater, soms een tekort aan personeel. Zeker als wij nu al duidelijk hebben dat het een tekort aan zwemwater is, waardoor het een jaar duurt voordat je kind op zwemles kan en een jaar later pas zwemveiligheid bereikt wordt, wat moeten we dan nog verder onderzoeken? Ja, dat vind ik heel ingewikkeld.

De voorzitter: Dank u wel. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Wij kunnen natuurlijk van alles vinden over iets waar we niet over gaan. De vaststelling van 'vindt een regio of vinden gemeenten dat er een tekort aan zwembaden is' ... Dat is geen vaststaande definitie in ons land. Je zou op basis van de definitie van het Mulier Instituut bijvoorbeeld kunnen concluderen dat er meer dan genoeg zwembaden in Limburg is. Aan de andere kant, de constatering is dat er wachtlijsten zijn. Dan moeten we dus het gesprek aangaan met degenen die verantwoordelijk zijn voor de exploitatie van de zwembaden. Dat zijn in veel gevallen ook gewoon de gemeentelijke overheden. We moeten dan vragen: wat vindt u een redelijke norm, wat vindt u een redelijke norm in uw regio en kunt u dat met elkaar afspreken? Dat zijn gesprekken die wij nog gaan voeren en die daar in ieder geval moeten leiden tot een beeld, een gedragen beeld, zodat de maatregelen die we uiteindelijk in het plan waar u om vraagt voorstellen bij de rol van de Provincie passen en tegelijkertijd ook gedragen worden door de regio en door de gemeenten die uiteindelijk aan de lat moeten staan voor een belangrijk deel van de uitvoering. Dus dat is de reden waarom we dat doen.

De voorzitter: Dank u wel voor deze beantwoording. We gaan nu naar de derde rondvraag van dit agendapunt. Dat is ook een rondvraag van mevrouw Absil van het CDA, maar dan over de Academische Werkplaats Ouderenzorg. Ook deze mag u even toelichten, mevrouw Absil.

Mevrouw Absil (CDA): Ja, even een wat lichter onderwerp. Bij de ingekomen stukken staat het jaarverslag Academische Werkplaats Ouderenzorg, met heel veel mooie aanknopingspunten in de samenwerking die zij hebben en hoe je concreet het leven van alledag van onze ouderen leefbaarder of meer de moeite waard maakt. Dat jaarverslag hebben wij toegezonden gekregen. Eigenlijk wil ik graag aandacht vragen voor het jaarverslag, vooral voor het werk van de Academische Werkplaats, en hoe wij dat kunnen koppelen ook aan de motie die nagenoeg Statenbreed is ingediend over die dubbele vergrijzing, die brede aanpak van vergrijzing, die ons te wachten staat. Die motie bestaat eigenlijk uit twee onderdelen: de zorg voor de eenzaamheid bij onze ouderen, met met name een prioriteit bij de oudere ouderen, en de vraag hoe wij op langere termijn met die demografische verschuiving omgaan en wat onze sturingsmogelijkheden naar de toekomst toe zijn. U heeft uitdrukkelijk gezegd dat u daar wat later in de tijd mee terugkomt. Dat begrijp ik ook. Alle begrip daarvoor. Maar juist over de concrete aanpak van eenzaamheid bij oudere ouderen zouden wij binnenkort een mededeling krijgen. Daar zou ik graag dit in willen betrekken. Dus de vragen zijn de volgende. Bent u bekend met het jaarverslag? Hoe reflecteert u op dit jaarverslag in relatie tot deze motie? Kunt u de aandachtspunten dit jaarverslag biedt op met name de eenzaamheid bij de doelgroep ouderen en dan de oudere ouderen meenemen in de mededeling portefeuillehouder die in dit kwartaal naar ons toe gaat komen? Kunt u als GS een reactie geven aan de Academische Werkplaats naar aanleiding van dit jaarverslag in relatie tot die vervolgaanpak. Kunt u ons in het kader van deze motie, maar ook in het kader van de borging van de Sociale Agenda ... Volgens mij is er op 16 oktober een rondgang. Kunt u ons meenemen op werkbezoek bij deze organisatie dan wel in het programma specifieke aandacht hebben voor het verminderen van eenzaamheidsproblematiek en sociale cohesie bij ouderen, met prioriteit bij onze oudere ouderen?

De voorzitter: Het woord is aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: De eerste vraag is: is het College bekend is met het jaarverslag? Wij zijn daar nu mee bekend. Hoe reflecteert het College op dit jaarverslag in relatie tot de motie? Het jaarverslag laat in die zin zien dat het netwerk ook door de werkplaats een aanvullende bijdrage kan leveren aan het vraagstuk van vergrijzing in relatie tot eenzaamheid, met name ook bij die oudere ouderen. We zien in het jaarverslag in die zin relevante aanknopingspunten, bijvoorbeeld waar het gaat over wonen, zorg, welzijn, leefomgeving en ook sociale verbinding. In die zin sluit het inhoudelijk

goed aan bij de motie waar u zelf eerder aan refereerde. Dat is helemaal waar. Vervolgens stelde u de vraag: kunt u de aandachtspunten die dit jaarverslag biedt meenemen in de mededeling portefeuillehouder die we toezenden? Dat kan niet. We hebben kennisgenomen van dit jaarverslag nadat we die mededeling al hebben verzonden. Die heeft u in iBabs staan. Maar de informatie van deze werkplaats hebben wij pas ontvangen nadat wij u de mededeling hebben verzonden. Dat heeft zich gekruist. Dus u heeft de mededeling al, maar daar is deze informatie nog niet in verwerkt. Tot slot, kunt u als GS een reactie geven op het jaarverslag in relatie tot de vervolgaanpak? Het heeft onze oprechte interesse. We gaan in ieder geval kijken of we de mogelijke meerwaarde die de Academische Werkplaats Limburg op dit moment op het thema heeft ... We gaan kijken of we die aanknopingspunten in relatie tot vergrijzing, welzijn en sociale cohesie kunnen meenemen. **We zullen daarom ook zo snel mogelijk ambtelijk in contact treden met de Academische Werkplaats. U vroeg nog of wij een werkbezoek kunnen organiseren.** Volgens mij wilt u dat graag. **Als uw Staten graag een keer op pad gaat, dan gaan wij met de Griffie schakelen om te zien wanneer dat het beste kan en dan gaan we kijken hoe we dat kunnen organiseren.**

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Dan heeft mevrouw Absil nog de kans om één ...

Mevrouw Absil (CDA): Ik heb een korte vervolgvraag. We weten allemaal hoe druk het is. Het zou in mijn ogen heel erg passen bij de borging van de Sociale Agenda. Mij lijkt het dat deze problematiek in ieder geval dan in het programma moet komen, want anders gaan we dat in de tijd niet meer redden. Dan kunnen wij het in ieder geval niet meer bij het agendapunt in november betrekken en dat zou heel zonde zijn.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Ja, we gaan heel even kijken wat we mogelijk maken, zeg ik tegen mevrouw Absil. Ik heb het signaal goed gehoord.

De voorzitter: Dank voor de beantwoording en uw komst naar deze commissie.

Gedeputeerde Van Caldenberg: Graag gedaan, voorzitter.

De voorzitter: Ik constateer dat we de rondvraag onder 8.3.1 afgehandeld hebben.

8.3.2 Mondelinge mededeling portefeuillehouder

8.3.3 Actualiteiten IPO

De voorzitter: Ik constateer dat voor de agendapunten 8.3.2 en 8.3.3 geen punten zijn aangedragen. In principe gaan we door met agendapunt 9.1, Regionale Economie. Maar voordat het zover is en voordat onze spreker aangekomen is, houd ik even vijf minuten pauze of schorsing.

[SCHORSING]

9. REGIONALE ECONOMIE

9.1 G-26-018 Statenvoorstel beëindiging status 'Groot Project' Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar, brief GS van 30-6-2026

De voorzitter: Beste mensen, wij hervatten de vergadering en we zijn aangekomen bij agendapunt 9.1: Statenvoorstel beëindiging status 'Groot Project' Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar. GS heeft uw Staten verzocht (GS DOC-00814841) om over te gaan tot beëindiging van de status 'Groot Project' voor het programma 'Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar'. Op 10 april 2026 heeft uw commissie het verzoek gedaan aan GS om een eindrapportage op te stellen en deze middels een Statenvoorstel voor te leggen aan de Staten. Voordat we het onderwerp inhoudelijk behandelen, wil ik graag het woord geven aan de spreker die is gearriveerd, en dat is mijnheer Van der Hoven namens de Stichting De Groene Sporenwolf. Mijnheer Van der Hoven, u mag plaatsnemen achter het spreekgestoelte. U krijgt vijf minuten inspreektijd. Welkom. Het ligt aan ons dat u haast heeft moeten maken, want de commissie heeft dusdanig veel discipline betracht dat we behoorlijk vollopen op de agenda. Dat neemt niet weg dat u vijf minuten inspreektijd krijgt, en aan u het woord.

De heer Van der Hoven: Moet ik hier drukken op het knopje?

De voorzitter: U mag op het knopje drukken, ja.

De heer Van der Hoven: Voorzitter, dank u wel. Mijn naam is Dirkjan van der Hoven. Ik spreek namens Stichting De Groene Sporenwolf uit Nieuwstadt. U sluit vandaag het project VDL Nedcar af. Twee dingen zijn niet af: circa vijf en een half hectare natuur bij Nieuwstadt, een wettelijke verplichting van de Provincie, waarvoor VDL u al heeft betaald, en een voetgangersbrug over de N297, die VDL bouwt en betaalt en die tegelijk uitvoering geeft aan de voorwaarden uit de eigen ontheffing voor de vleermuizen. Eerst de brug. Hij is er niet, omdat u eist dat hij ook geschikt is voor fietsers en mindervaliden. En zo'n brug wilde VDL niet bouwen, omdat die volgens hun eigen brief substantieel duurder is. Die eisen gelden om één reden: omdat de Provincie eigenaar wil worden. Wordt een ander eigenaar, dan vervallen ze, dat staat in uw eigen nota van 8 juli 2024. Ik citeer: 'Laat de toegankelijkheidseisen vallen, mits de brug na de realisatie in eigendom komt van een andere wegbeheerder.' Waarop steunt dat eigendom? Uw stukken geven vijf gronden. De eerste: uw beheervisie wijst het bouwwerk toe aan de hoogste wegbeheerder. Maar die visie zegt zelf: de visie doet dus geen uitspraken over welke wegen de provinciale wegbeheerder behoort te beheren. ... [5:34:14] noemt zich een leidraad met maatwerk. De tweede: de brug ligt boven een provinciale weg, maar de Wegenwet kent die rangorde niet. Daarin is het voetpad zelf een weg en een brug ook, en de onderhoudsplicht volgt uit de wegenlegger. De derde: het waarborgen van de functie van de weg. Uw eigen notitie van maart 2024 zegt, ik citeer: 'De brug dient geen professionele mobiliteitsbelangen.' De vierde: ja, zo gaat het nou eenmaal. Van de zestien bruggen over provinciale wegen in Limburg die alleen voor voetgangers en fietsers zijn, houden gemeenten er twaalf bij. En uw eigen nota van 8 juli zegt: 'Normaliter worden dergelijke voetgangersbruggen namelijk niet door de Provincie beheerd.' Dan blijft er één grond over, en die staat in dezelfde zin. Voorgesteld is om, ik citeer: 'Als partner in de gebiedsontwikkeling VDL Nedcar aan te bieden om de brug door de Provincie te laten beheren.' Op 1 september herhaalt het College dat: 'Overdracht aan de gemeente zou onevenredig zijn, gezien de rol van de Provincie in het project VDL Nedcar.' Voorzitter, dat is geen verplichting. Dat is een aanbod aan de partner, en dat partnerschap sluit u vandaag af. Dan die vijf en een half hectare. In 2020 schreef het College aan de raad van Echt-Susteren: 'De realisering van tien hectare natuurcompensatie in Nieuwstadt is wettelijk.' Ruim vier hectare ligt er, de rest niet. VDL betaalde de Provincie ruim vijf ton voor het deel dat zij zullen realiseren. Op 1 september schrijft het College dat dat deel niet bij Nieuwstadt komt maar bij Haeselaarsbroek, een andere kern, ruim drie kilometer verderop, buiten wat het zelf de primaire zoekgebieden noemt, en dat de einddatum niet wordt gehaald. Drie vragen aan uw commissie. Eén: wilt u het College laten bevestigen wat in zijn eigen nota staat: dat de toegankelijkheidseisen vervallen als de gemeente eigenaar wordt? Twee: wilt u het College het besluit laten benoemen, met datum en kenmerk, waarin staat dat deze brug provinciaal

eigendom moet worden? En als dat er niet is, waar en wanneer is die beheervisie dan bekendgemaakt? We hebben haar in geen enkel register van provinciale regelgeving kunnen vinden. Drie: wilt u het College laten zeggen met welk besluit de toewijzing aan Nieuwstadt is losgelaten en hoe het Haeselaarsbroek verhoudt tot artikel 12 van bijlage 9 van uw omgevingsverordening? Dat verbiedt compensatie waarin natuurverplichtingen liggen, en daar loopt al een project van vijf hectare dat u zelf subsidieert. Uw reglement bepaalt dat u of een commissielid, naam en bijdrage, een voorstel doet voor de behandeling van ... Ik vraag u dan ook om dat te laten luiden. Het College beantwoordt deze drie vragen schriftelijk voor uw vergadering van 15 september. De brug kost u niets. De hectares zijn al betaald. Wat ertussen staat, zijn twee keuzes zonder aanwijsbaar besluit, gedragen door een project dat u vandaag afsluit. Daar vraag ik u steun voor. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Hoven. Blijft u even staan. Er kunnen wellicht nog verhelderende vragen komen vanuit de commissie. En dat is het geval, ten eerste van mijnheer Sol van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u, voorzitter. Dank voor uw bijdrage, mijnheer Van der Hoven.

De voorzitter: Zou u uw microfoon even uit willen zetten. Dank u.

De heer Sol (GroenLinks): Dank. Ik ben voornemens straks aan de Gedeputeerde te vragen om aan zijn collega, die gaat over mobiliteit, te vragen om een apart overlegje te organiseren over het onderwerp voetgangersbrug, omdat dit betrekkelijk losstaat van het formele besluit wat we nu op de agenda hebben staan. En ik denk ook dat als we dat een keer apart bespreken met de Gedeputeerde die daar ook over gaat, dat we wellicht makkelijker tot een gemeenschappelijk punt zouden kunnen komen. Even onder de aanname, stel dat GS dat voorstel zou overnemen, is dat dan ook naar uw genoegdoening?

De voorzitter: Mijnheer Van der Hoven. Graag even in de microfoon als u antwoordt.

De heer Van der Hoven: Ik hoor u geen inhoudelijke vraag stellen.

De voorzitter: Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, dat klopt.

De voorzitter: Mijnheer Van der Hoven.

De heer Van der Hoven: Ik wacht op een inhoudelijke vraag. Er mag één inhoudelijke vraag worden gesteld uit de commissie, heb ik begrepen, geen procesvraag.

De voorzitter: U bedoelt dat u de vraag even verhelderend wilt zien?

De heer Van der Hoven: Een verhelderende vraag mag gesteld worden.

De voorzitter: Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Er staat nergens dat ik wel of geen vragen aan ... Want ik stel een vraag aan u, niet aan de commissie, vooruitlopend op een vraag die ik wellicht aan het College ga stellen. En mijn vraag is nog steeds: bent u bereid om medewerking te verlenen aan zo'n afspraak om het

uiteindelijk met de verantwoordelijke Gedeputeerde en andere betrokkenen expliciet over het onderwerp voetgangersbrug te hebben, en dat nu even los te koppelen van de bespreking hier in de commissie?

De voorzitter: Mijnheer Van der Hoven.

De heer Van der Hoven: Eén: dat ik hier sta, geeft al aan dat wij dat niet als losgekoppeld zien. En twee: ik heb u dat inderdaad aangeboden. Op uw aanbod wilde ik ingaan, mits er eerst antwoord komt op de vraag dat ook de basis voor het gesprek helder is.

De voorzitter: Dank u wel. Er is ook een verhelderende vraag van mevrouw Smeets van de SP.

Mevrouw Smeets: (SP): Dank u wel. Ja, ik vroeg me heel erg af: heeft VDL nou ook contact met u gehad de afgelopen tijd? En zo niet, voelt u zich dan niet ook bedrogen door VDL? En wat zou volgens u de rol van de Provincie moeten zijn in de voetgangersbrug?

De voorzitter: Mijnheer Van der Hoven.

De heer Van der Hoven: Ik sta regelmatig in contact met VDL, al is het al omdat ik ook voorzitter ben van de stichting Groenfonds Omgeving VDL Nedcar, waarmee we overigens al negen hectare hebben gerealiseerd rond Nieuwstadt en Holtum, waar de Provincie meent dat daar niks meer te halen valt aan hectare. Nou, er is heel veel nog te halen en te realiseren. En ik voel me absoluut niet bedrogen door VDL Nedcar. VDL en VDL Nedcar hebben altijd uiterst netjes, zorgvuldig en conform onze afspraken gehandeld. De enige partij waar we eigenlijk altijd een probleem mee hebben gehad in dit hele dossier, is de Provincie Limburg. Daarom sta ik ook weer hier. Ik zou deze tijd beter kunnen gebruiken.

De voorzitter: Dank u wel voor deze beantwoording. Ik kijk even rond of er nog meer verdiepende vragen zijn. Dat is niet het geval. Dan wil ik u bedanken voor uw inbreng, en dan mag u weer plaatsnemen op de publieke tribune.

De heer Van der Hoven: Dank u wel.

De voorzitter: We zijn dan aangekomen bij de inhoudelijke behandeling, en deze zal plaatsvinden in twee termijnen, met een maximale spreektijd van drie minuten per fractie in de eerste termijn. En ik wil dit keer beginnen bij de fractie van 50PLUS, mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Mijnheer Van Est kan het dit keer kort houden in dit kader, omdat wij volgens mij ook nog een soort vergelijkbare vergadering hebben gehad in april, en toen hebben wij al heel goed aangeven dat het voor ons ook een afsluiting zou kunnen zijn in dat kader. En aangezien wij als 50PLUS wel consistent zullen blijven in onze stellingname, zullen we dat ook hier hanteren. En verder luister ik eventjes naar het verdere verloop van het debat om eventueel in de tweede termijn erop terug te komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Est. Ik ga dan naar mijnheer Kraa van de Partij voor de Dieren.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, bij dit onderwerp willen wij nogmaals benadrukken dat een eeuwenoud bos, een leefgebied voor vleermuizen en andere soorten

dieren, onnodig is gekapt voor de uitbreiding van een bedrijf, terwijl de plannen die deze kap rechtvaardigen uiteindelijk niet tot stand zijn gekomen. Desondanks zijn wij content met de compensatie zoals die nu is afgesproken. Tegelijkertijd wil ik ... ik herformuleer die zin even. Ondanks dat er ambities zijn om het verlies van het Sterrebos te compenseren, zijn deze nog lang niet waargemaakt. Onze fractie maakt zich zorgen over de stand van zaken van de natuurcompensatie, ook in het licht van de voorgenomen beëindiging van het 'Groot Project', en hebben hier een aantal vragen over. Uit de beantwoording van de Gedeputeerde blijkt dat de compensatie pas in 2027 wordt gerealiseerd. Graag zouden wij in verband met het eindigen van dit 'Groot Project' op de hoogte worden gehouden van de voortgang. De zoekgebieden van de natuurcompensatieverplichting en de additionele natuur komen vrijwel overeen. Hoe worden die boekhoudkundig en inhoudelijk uit elkaar gehouden? Oftewel, hoe voorkomen we dat de additionele hectares worden meegerekend voor de verplichte natuurcommissie, of andersom? Voorzitter, dan missen wij in het voorliggende Statenvoorstel de reflectie op de vraag waarom er destijds wel is gewacht met bepaalde infrastructurele investeringen, maar niet met de kap van het Sterrebos? En zijn er voor de kap van het bos geen vergelijkbare randvoorwaarden gesteld, terwijl die er voor de besteding aan infrastructuur wel waren? Wij zouden daarom graag van de Gedeputeerde horen welke lessen de Provincie eruit trekt. Kunnen we voorkomen dat er in de toekomst opnieuw een oud bos wordt gekapt, voordat er voldoende zekerheid bestaat over de plannen waarvoor die kap noodzakelijk wordt geacht? In het Statenvoorstel wordt gesproken over compensatie als gevolg van de aanpassing van de infrastructuur, alsof de uitvoering daarvan nog afhankelijk is van verdere ontwikkeling. Kunnen wij van de Gedeputeerde de toezegging krijgen dat de afgesproken compensatie daadwerkelijk wordt uitgevoerd en dat de Provincie erop toeziet dat deze ook door de gemeente Sittard-Geleen wordt gerealiseerd? Voorzitter, dan de bovenwettelijke natuurcompensatie. Hier staat omschreven dat de gemeente Sittard-Geleen dit invult als gemeentelijk groen, oftewel mensgerichte natuur, maar voor de Partij voor de Dieren is niet ieder stuk groen automatisch natuur. Een park of recreatieve groenvoorziening kan waardevol zijn voor de leefomgeving, maar vervangt niet zonder meer de ecologische functies van een oud bos en een natuurlijk leefgebied voor dieren. Kan de Gedeputeerde toezeggen dat gemeentelijk recreatief groen niet als volwaardige natuurcompensatie wordt aangemerkt? En tot slot: worden er eisen gesteld aan de ecologische kwaliteit, biodiversiteit, samenhang en het leefgebied voor soorten, en wordt er ook rekening gehouden met de toenemende droge periodes die we helaas door de aanhoudende klimaatcrisis steeds meer gaan meemaken? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kraa. Dan is het woord aan mijnheer Sol van GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Dank, voorzitter. Laat ik beginnen met te stellen dat het beëindigen van de status 'Groot Project' ook wat ons betreft geen punt van discussie is, daar zijn we het wel mee eens. Wat ons wel opvalt, is dat de evaluatie die is bijgevoegd in de stukken eigenlijk niet heel erg kritisch is op de eigen rol van de Provincie. Voor mij is de kernzin in die evaluatie de wil, de wens om VDL maximaal in positie te brengen, en dat heeft ertoe geleid dat we uiteindelijk toch aanzienlijke kosten hebben gemaakt, voorbereidingskosten, het Sterrebos hebben gekapt en uiteindelijk dat allemaal op basis van wat strikt genomen toch gewoon prospects waren van het bedrijf, potentiële klanten. Ik ben zelf ook ondernemer. Als ik mensen ga aanstellen op basis van, of had aangesteld op basis van de prospects die ik in mijn lijstje had, dan was het niet goed afgelopen met mijn bedrijf. Dus ik denk ook dat we ons als Provincie ook beter moeten bezinnen op de vraag of wij niet op andere manieren ... Want deze situatie gaat zich ongetwijfeld, of doet zich ook vaker voor dat je uiteindelijk als Provincie zegt van bedrijvigheid is goed, we willen wel maximaal faciliteren, maar wat is dan het moment, welke randvoorwaarden zouden dan gerealiseerd moeten zijn om ook als Provincie daadwerkelijk te zeggen van we gaan nu dingen doen, we gaan geld uitgeven of we gaan

toestemming geven om een bos te kappen of wat dan ook? En wat mij betreft zou ik er ernstig voor willen pleiten om die lat veel hoger te leggen dan hij in ieder geval gelegen heeft in dit dossier. Om maar nog een voorbeeld te geven ...

De voorzitter: Dat roept een vraag op van het CDA, mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): De heer Sol wou net een voorbeeld geven, en misschien geeft hij dan wel antwoord op mijn vraag. Kan de heer Sol daar iets meer over vertellen? Gaat het er dan om dat we bijvoorbeeld pas als het contract getekend is zo'n contract gaan aanbieden? Want ik kan me ook voorstellen, de fout die hier gemaakt is, lijkt mij eerder dat er gewoon geen voorwaardelijkheid in het contract is opgenomen, een domme fout, een heel domme fout, maar daarmee zou het probleem wel opgelost zijn. Want als dat erin had gestaan, dan hadden we pas ... Op het moment dat ze voldaan hebben, ga je pas dat soort volgende stappen nemen. Dus is het nou echt zo'n groot probleem of is het ... Misschien maakt de heer Sol het een beetje groter dan het in werkelijkheid is? Of bent u dat niet met me eens?

De voorzitter: Mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Het is in ieder geval een duur probleem geworden. Groot of klein, dat laat ik aan ... Het had denk ik ook inderdaad met goede condities best voorkomen kunnen worden. En het voorbeeld wat ik wil aanhalen, is van een situatie eerder waar ook door VDL werd gesteld dat de spoorontsluiting absoluut noodzakelijk was om door te groeien naar 400.000 productievolume en achteraf bleek dat ook niet per se nodig. Dus er zijn wat dat betreft ook denk ik eerdere voorbeelden geweest waar dus randvoorwaarden toch best wel zijn veranderd. Ten slotte over de natuurcompensatie, daar heeft mijn buurman ook al het nodige over gezegd. En ik denk inderdaad dat, zeker ook na de evaluatie die we door onze Statenonderzoeker hebben laten doen ... Oké, er is nu in ieder geval uitzicht op realisatie, dat is al heel wat. Het is te laat. Dat is jammer, maar goed, dat kunnen we nu ook niet meer veranderen. Maar ook daar denk ik, even los van het feit dat we nu in de verordening sowieso de financiële compensatie eruit hebben gehaald, dat we beter aan de voorkant zouden moeten bedenken van wat dat dan betekent als er gecompenseerd moet worden. Dus die opmerkingen wou ik meegeven, en graag daar een reflectie over.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door met mevrouw Smeets van de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Dank u wel, voorzitter. Volgens mij is het heel logisch dat wij vandaag ... O, mijn wekker gaat al.

De heer Sol (GroenLinks): Dat is mijn wekker nog.

Mevrouw Smeets (SP): O ja. ... dat wij vandaag met elkaar het gesprek voeren over de beëindiging van de status 'Groot Project'. We hebben daar ook nadrukkelijk zelf om gevraagd de afgelopen tijd. En deze eindrapportage voldoet, wat mij betreft, ook aan het uitvoeren van de formele Regeling Grote Projecten, dus ik ben er gewoon heel blij mee dat dat op deze manier en in deze procedure ook is gebeurd, waarbij we het beëindigen natuurlijk dadelijk in PS verankeren met dat formele besluit, en daar kunnen wij ook mee instemmen. We hebben wel heel erg geleerd van een besluit dat we destijds namen. We betreuren niet alleen dat het redden van Nedcar is gefaald, maar ook dat de werknemers op straat zijn komen te staan, en dat wij bijzondere natuur hebben laten slachtofferen voor de uitbreiding van een fabriek die geen auto's kan produceren, maar waar de basis is gelegd voor oorlogsindustrie. En wij hebben ook heel nadrukkelijk niet mee ingestemd met herbestemming van de

middelen die vrij zijn gevallen en worden besteed aan creëren van voor ons onmenselijke economische activiteiten. Maar des te meer zullen wij wel controle blijven voeren op die natuurcompensatie, want dat vinden we juist wel een heel belangrijk component in dat vervolg. Daar wil ik het voor nu bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie BBB, mijnheer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Dank je wel, voorzitter. Er is al veel gezegd, maar we gaan kijken. Laten we beginnen met de realiteit onder ogen te zien. De ambitie is niet gehaald door het vertrek van BMW en het wegblijven van nieuwe opdrachtgevers. Daar moet je gewoon eerlijk over zijn. Maar wat destijds wel heel begrijpelijk was vanuit de rol van de Provincie, was het streven naar het behoud van de maakindustrie en werkgelegenheid en de keuzes die daar destijds gemaakt zijn om daar geld in te investeren. De fundamentele vraag voor BBB is nog steeds of het grootschalig aanpassen van de fysieke omgeving en infrastructuur rond de fabriek dan wel de meest aangewezen knop was om aan te draaien om die concurrentiepositie van VDL Nedcar te versterken, maar dat gaan we nooit weten. Dan iets wat al bij verschillende collega's aan bod is gekomen, de contractuele les en de kwetsbaarheid van het go-moment. Het ingebouwde go-moment heeft ergere kapitaalschade voorkomen, dus daar zijn we heel blij mee, maar de realiteit is ook dat we afhankelijk waren van VDL Nedcar, die uiteindelijk zelf aangaf dat het go-moment niet meer haalbaar was. Hadden zij dat niet gedaan om een of andere reden, dan hadden wij waarschijnlijk als Provincie nog heel lang in onzekerheid kunnen blijven hangen, met wellicht oplopende voorbereidingskosten. Dus we hebben behoefte aan actieve regie voor als lessons learned naar de toekomst toe. Een goed projectkader vraagt niet alleen om voorwaarden om door te gaan, maar juist ook om contractuele criteria om tijdig en beheerst te kunnen stoppen. Dan eindig ik met twee vragen, die gaat dus over het contract en de exitstrategie. Hoe zorgt GS ervoor dat we bij toekomstige, tussen haakjes, anterieure overeenkomsten bij projecten niet alleen een go-moment hebben, maar ook juist een strak gekaderd no-go-moment, met objectieve criteria en duidelijke einddatum? En over de lopende verplichtingen: kan GS aan Provinciale Staten een helder en actueel overzicht geven van wat er na het intrekken van deze projectstatus nog exact aan verplichtingen openstaat, zowel inhoudelijk als financieel? Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Zeedzen. Dan gaan we naar mijnheer Hanegraaff van het CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Wij zullen het ook kort houden, want de vorige keer hebben we eigenlijk al een evaluatie gegeven over wat we van het hele project vonden, dat is een beetje in lijn met wat de heer Van Est zei. Eén korte vraag, die gaat over de kruising bij de huidige ingang, die blijft wat ons betreft belangrijk, omdat het natuurlijk een ontsluiting voor het terrein is, maar juist ook omdat het een goede internationale aansluiting richting Duitsland potentieel mogelijk maakt. Er is al best veel werk in gestoken in het onderzoek naar die mogelijkheden. Het zou zonde zijn als dat volledig wordt weggeduwd, dus is dat een mogelijkheid dat dat behouden blijft en eventueel in het IPML wordt geschoven? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de VVD, mijnheer Bloi.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, vooralsnog komt er een einde aan bijna 60 jaar auto-industrie in Limburg, maar tegelijkertijd ontstaat er op de VDL-site in Born ruimte voor een nieuw hoofdstuk. Ontwikkelingen op het gebied van automotive, defensietechnologie, energieopslag en autonome systemen kunnen nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid naar Limburg brengen. De VVD ziet hier grote kansen en blijft de ontwikkelingen van deze voor Limburg belangrijke locatie nauwlettend volgen. We hebben de eindrapportage aandachtig gelezen en hebben nog enkele vragen

over de afronding van het 'Groot Project' en 'Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar'. In de rapportage lezen we over € 6,5 miljoen aan voorbereidingskosten, € 3,3 miljoen aan nog te maken kosten en mogelijk € 8,9 miljoen in verband met een achtergestelde lening van het ministerie van Economische Zaken. Kan GS helder aangeven wat uiteindelijk de totale kosten voor de Provincie zijn, en ontvangt Provinciale Staten hierover nog een definitieve eindafrekening? Twee: voor de financieel afgekochte zes en een half hectare natuurcompensatie is volgens de rapportage pas 0,9 hectare gerealiseerd. Wat is de concrete planning voor de resterende vijf en een half hectare? En de gemeente Sittard-Geleen zou die aanplant uitvoeren. Hoe zit het met de verantwoordelijkheid in de toekomst voor beheer en onderhoud? Hoe zit het met die kosten en wie gaat die betalen? Vraag drie: ook de natuurcompensatie die samenhangt met de infrastructuur en die uiteindelijk niet is aangelegd, wordt volledig uitgevoerd. Kan GS toelichten waarom hiervoor is gekozen en waar het bedrag specifiek voor het infrastructuurdeel is gemoeid, en ook welke concrete meerwaarde dit gaat opleveren voor de omgeving? Vier: de nieuwe ontwikkelingen richten zich op automotive, defensietechnologie, energieopslag en autonome systemen. De VVD juicht deze koers toe. Welke concreet meetbare doelstellingen hanteert GS voor werkgelegenheid, bedrijvigheid en investering op de VDL-site, en op welk moment wordt PS hierin meegenomen? En tot slot, de herontwikkeling staat volgens GS formeel los van het oude grote project. Tegelijkertijd wordt er gesproken over € 10 miljoen die opnieuw beschikbaar wordt gesteld voor de herontwikkeling. Hoe houdt GS Provinciale Staten aangehaakt bij de besteding van dit bedrag, de resterende financiële verplichtingen en de openstaande natuurcompensatie, en hoe wordt de controlerende positie van Provinciale Staten daarbij gewaarborgd? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. We gaan naar mijnheer Roso van JA21.

De heer Roso (JA21): Voorzitter, we kunnen het ook heel kort gaan houden. Wij zijn voorstander van het beëindigen van in ieder geval het zijn van een 'Groot Project', de uitbreiding van WDL. Ik had allemaal financiële vragen willen stellen, maar die zijn door de buurman gesteld, dus daar wil ik me bij aansluiten. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan steken we over naar de fractie van de PVV, mijnheer Van Bijnen.

De heer Van Bijnen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ten eerste is het natuurlijk treurig dat we vandaag het 'Groot Project' Gebiedsontwikkeling VDL Nedcar gaan beëindigen. Door links activistisch beleid in Brussel is VDL Nedcar natuurlijk uiteindelijk gesloten. En we moeten er zeker voor waken hier in Limburg dat niet andere sectoren, zoals de luchtvaart, inclusief ook de chemische industrie, gesloopt gaan worden. Ik mis de ... Nieuwe microfoons, hè? Ik moet er dichterbij gaan zitten. We moeten ervoor waken dat niet andere sectoren in Limburg ook gesloopt gaan worden. Verder eigenlijk nog een paar inhoudelijke ... Wilt u nog wat zeggen?

De voorzitter: Het was een onderonsje tussen mevrouw Berghorst, die had een verkeerd naambordje.

De heer Van Bijnen (PVV): O, verkeerde naam. Oké, ik heb de goede staan. Eigenlijk dan nog wel wat vragen, los dat het natuurlijk treurig is dat de sector daar is gesloopt. We zien natuurlijk wel wat dingen staan over natuurcompensatie. Het is eigenlijk de vraag van kan GS daar meer termijnen aan koppelen wanneer dat allemaal wel gerealiseerd gaat worden? En hetzelfde geldt eigenlijk voor het stukje verbetering van de leefbaarheid, zeg maar, als GS daar iets over kan roepen, meer van termijnen als dat er nu te lezen valt in de eindrapportage, als ze daar iets over hebben, en dan eigenlijk meer de lessen voor de toekomst? Ik heb ze net al voorbij horen komen en betogen van

andere collega's, natuurlijk, maar vooral ook het stukje ... Er zijn wel kosten gemaakt, natuurlijk, proceskosten. Wel lessen voor de toekomst: waren die nodig geweest op het moment dat we pas dat hadden gedaan, natuurlijk, als er zeker weten een nieuwe opdrachtgever zou komen? Had het voorkomen kunnen worden? Misschien ook niet, maar misschien kunnen we daar een toelichting op krijgen, want als we dat voor de toekomst kunnen voorkomen bij andere projecten zou dat mooi zijn. En dan natuurlijk de belangrijkste les voor de toekomst is om zeker in die overeenkomsten zeg maar een clause op te nemen, waardoor we ook onder bepaalde voorwaarden zelf het initiatief kunnen nemen om eruit te stappen. Voor de rest eigenlijk geen op- of aanmerkingen aan straks het voorstel om het project nu te gaan beëindigen, helaas.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Bijnen. Dan gaan we naar de bijdrage van mijnheer Loomans van Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Dank u wel, voorzitter. In april van dit jaar hebben de Staten, gelijktijdig met het besluit om het 'Groot Project' Gebiedsontwikkeling VDL Nedcar te beëindigen, aan GS opdracht gegeven om nog een eindevaluatie op te stellen en deze ligt nu vandaag voor. Zoals te verwachten was, gaat deze evaluatie vooral in op het verloop van het project, de financiën en de gevolgen voor de Limburgse economie, en dat heeft gelukkig een aantal interessante leerpunten opgeleverd die bijvoorbeeld konden worden meegenomen bij de actualisatie van SiS 4.0. En hoewel de evaluatie ook uitgebreid ingaat op de natuurcompensatie, heeft de brief van De Stichting De Groene Sporenwolf over dit onderwerp duidelijk gemaakt dat hier het laatste woord nog niet over is gezegd. Uit de reactie van GS blijkt dat de figuurlijke bal nu bij de gemeente Sittard-Geleen ligt om de resterende natuur te realiseren en dat de Provincie de handen ervan aftrekt. Voelt GS dan nog wel de verantwoordelijkheid om te bewaken dat deze compensatie volgens afspraak en binnen de gestelde termijn wordt gerealiseerd? Een vergelijkbare onbevredigende situatie is ontstaan met betrekking tot de voetgangersbrug over de N297, waar Provincie, VDL en De Groene Sporenwolf in een patstelling terecht zijn gekomen, en het er alvorens nog naar uitziet dat er, ondanks gewekte verwachtingen en een onderbouwde behoefte, geen zicht op is dat deze brug gerealiseerd gaat worden. Dit ondanks het feit dat er nog een verplichting van VDL openstaat om een hop-over voor vleermuizen over de N297 te realiseren. Is er nog een weg mogelijk uit deze impasse en kan de Provincie hier wellicht nog wel voor wat smeerolie zorgen? En dan is er nog een ander open einde bij dit grote project, want wat volledig ontbreekt in de evaluatie is dat ondanks het feit dat 'Groot Project' VDL uiteindelijk niet door is gegaan, er in dit smalste stukje Limburg een diep litteken is achtergebleven, een pijnlijk kaal gebied waar voorheen het oude Sterrebos stond, het Sterrebos dat veel te vroeg, voordat duidelijk was dat er überhaupt een levensvatbaar project was, is gekapt. Ik vind het triest dat hier niets over wordt gezegd in die evaluatie en er ook geen lering uit wordt getrokken om in de toekomst veel zorgvuldiger om te gaan met dit soort oude natuur. Geld kan je compenseren, het verlies van een baan is te compenseren, maar een 200 jaar oud bos is niet zomaar te compenseren door ergens anders een stukje land als natuur te bestempelen. Ik mag toch hopen dat we als Provincie ons uiterste best doen om een herhaling van deze situatie in de toekomst te allen tijde te voorkomen. En ik ben van mening dat hierover nog iets moet worden toegevoegd aan deze evaluatie, en niet alleen daar, maar ook bij andere relevante procedures en kaders, en ik hoor graag van de Gedeputeerde of hij daartoe bereid is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan gaan we naar de bijdrage van mevrouw Berghorst, PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Allereerst zou ik het College graag willen vragen of het wil reflecteren op de bijdrage van de spreker. De spreker snijdt daar aan dat verhouding met

VDL op orde is, maar dat het probleem bij de Provincie ligt, en ik zou graag de visie van het College daarop horen. Dan even naar vraag vijf van de evaluatie, want die vraagt om actuele informatie over de wijze van beheersing, beheer, het functioneren van de projectorganisatie. En het antwoord is, en ik vat hem even samen: wij hebben PS geïnformeerd met voortgangsrapportages en mededelingen. Voor mij is dat niet een antwoord op de gestelde vraag. Het klopt dat wij geïnformeerd zijn via voortgangsrapportages en mededelingen, maar volgens mij vraagt vraag vijf om te reflecteren op de manier waarop wij risico's hebben beheerst, de manier waarop we het project hebben beheerd en de manier waarop de projectorganisatie heeft gefunctioneerd. Die informatie ontbreekt en ik zou aan het College willen vragen om daar in ieder geval mondeling op toe te lichten hoe zij dat ziet. Dan viel mij ten aanzien van de anterieure overeenkomst op dat het College daar concludeert dat we te weinig rekening hebben gehouden met het scenario van geen nieuwe opdrachtgevers. En dat verwondert de Partij van de Arbeid, want dit was precies het punt wat wij op 18 december 2020 hebben gemaakt, daar zelfs een motie over hebben gemaakt. En dit is ook een punt wat in ieder geval door de Partij van de Arbeid, en ook door meerdere partijen, is aangedragen in iedere bijeenkomst die we over dit dossier hebben gehad. Wat is plan B? Ik kan de gevlogen term nog noemen: het maakt me niet uit wat we daar bouwen, als we er maar iets bouwen. En het verbaast mij dat de Staten daar zoveel nadruk op heeft gelegd en dat het College dan nu stelt: daar hebben we onvoldoende rekening mee gehouden met dat dat überhaupt een mogelijkheid zou kunnen zijn dat wij daar geen nieuwe opdrachtgevers zouden aantrekken. Daar zou ik ook graag nog een reflectie op willen, en voor de rest sluit ik mij aan bij de bijdrage van de heer Sol.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Tot slot gaan we naar mevrouw Wesseling van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Er zijn al veel vragen gesteld, dus ik zal proberen het kort te houden. Wij zien de potentie van deze site als een mogelijke groeilocatie voor nieuwe en toekomstige innovaties: defensie, batterijtechnologie en duurzame mobiliteit, en dan ook de koppeling naar onderwijs. En we vragen het College dan ook om die gesprekken met bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen actief te blijven voeren en in te zetten op een stevige motor voor werkgelegenheid in Limburg. En wij vinden het ook belangrijk om als Staten goed betrokken te blijven bij de nieuwe koers. Wat zijn de doelen? Welke publieke middelen zetten we in en hoe gaat GS uiteindelijk de Provinciale Staten goed betrekken? En met het administratieve afsluiten van VDL als een 'Groot Project' mag ook de openstaande natuurcompensatie natuurlijk niet verdwijnen, dus wij kijken ook uit naar de jaarlijkse rapportage die hierover zal verschijnen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw commissie en gaan we over tot de beantwoording door de GS en geef ik het woord aan Gedeputeerde Satijn, en u heeft 25 minuten.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij is het de ambitie, ben ik goed te horen, want ik zit op enige afstand van de microfoon, het is ook voor mij een nieuwe situatie, om recht te doen aan het feit dat u deze commissie in ieder geval met enige spoed wilt doorlopen, maar er zijn natuurlijk een aantal vragen gesteld, zeker ook als het gaat om reflectie van dit project. Het is een project dat langdurig onderdeel uitmaakt van beraadslagingen in deze Staten, wat heel veel aspecten kent. Ik denk dat het ook voldoende aan de orde geweest is in deze commissie met de vragen die er zijn gesteld, voorzitter, maar ook in het verleden, als we kijken hoe vaak we hier met elkaar over gesproken hebben, besloten en openbaar, over elementen als het opdrachtgeverschap van VDL, als het gaat over natuurcompensatie. Achteraf hebben we heel veel met elkaar gesproken en er is ook heel veel uitgewisseld. Dat maakt het zeker zo belangrijk om, als je op het punt staat om dit af te sluiten, nog eens een keer terug te kijken met elkaar. Die reflectie is ook gevraagd. Waar ik altijd wat

voorzichtig mee wil zijn, is dat je soort van terugkijkend weet wat er is gebeurd en dan allerlei vormen van oordelen gaat vestigen. Ik kan mij heugen, in de bijna zes jaar dat ik hier Gedeputeerde ben, dat ik dit dossier in de hand heb gehad, bij wijze van spreken, dat we natuurlijk al veel eerder met elkaar zijn gekomen tot het maken van afspraken rondom dit project. En we hebben ook al vele malen met elkaar gesproken over of dat nou goed is gegaan overal en wat beter had gekund. En ik ben te allen tijde bereid om dat gesprek met u te blijven voeren, of het nou gaat over natuurcompensatie, of het gaat over de economische kansen die daar zijn geweest en die er zijn gemist, bij wijze van spreken, en welk effect dat heeft gehad. En ik denk dat mevrouw Berghorst in het verleden ook heel veel aandacht heeft gevraagd, niet alleen voor de positie van de industrie die er zou moeten komen, maar ook voor herstellende natuurcompensatie. Er is zelfs een apart debat over geweest met de heer Faassen, als het gaat over de kap van het Sterrebos, waar natuurlijk een hele hoop aandacht voor is geweest, terechte aandacht voor is geweest, maar ook gewoon het missen van de economische kans en uiteindelijk het verlies van heel banen dat heeft plaatsgevonden. Dus dit dossier kent best wel veel verliezers als je erop terugkijkt. En dan heb ik het niet alleen over geld, want dat vind ik het minst belangrijke misschien in dit perspectief. Dan gaat het over natuur, het gaat over banen en zeker ook het perspectief van sommige mensen en gezinnen hier in Limburg. Al die elementen vindt het College even belangrijk. En daar kunnen we met elkaar van gedachten over wisselen, daar kunnen we het met elkaar eens worden of niet eens worden, dat raakt ons allemaal. En we kennen elkaar ook goed genoeg hiervoor, dat geldt net zo goed voor de natuur, ik zal zo meteen de vragen beantwoorden, maar ook als het gaat over de kwaliteit van de anterieure overeenkomsten die we hier ooit met elkaar hebben afgesproken en met VDL. Daar hebben we ook al heel veel van gevonden dat dat ook niet op alle momenten even ideaal is geweest en dat dat in ieder geval heeft geleid tot een constructie waardoor we nu hier een nieuwe overeenkomst hebben gesloten met elkaar over de vervolginfilling van het gebied. Dus er zitten heel veel elementen aan. En ik kan u ook in alle oprechtheid zeggen: gelukkig ben ik zeker niet met hoe een aantal dingen zijn gelopen daarin. Alleen, ik wil ook voorzichtig zijn. Nogmaals, niet zozeer dat ik niet wil veroordelen, maar dat we dat leggen langs de schaal van wat we nu weten, terwijl we destijds altijd voor de opportuniteit zijn gegaan dat we daar mogelijk een heel mooie industriehal hadden kunnen vestigen voor Limburg. En als dat was gelukt, dan hadden we op een andere manier waarschijnlijk naar dat project gekeken dan dat we dat nu met elkaar doen. Dus daar zitten wat elementen in waar ik altijd op aan te spreken ben, voorzitter. De reflectie op de spreker is ook gevraagd door mevrouw Berghorst. Er was een heel mooi aanbod gedaan, volgens mij door de heer Sol. Althans, dat heb ik gehoord in de commissie, in zijn bijdrage, ik zou bijna zeggen een beetje in het begin van de commissie, maar ik ben te allen tijde bereid. Ik heb de woorden van de spreker goed gehoord. Als de storende factor bij de Provincie ligt, dan wil ik ook graag weten wat dat dan is. Dus dan gaan we ook dat gesprek aan met elkaar om te bezien van hoe wordt het dan beleefd, in dit geval bij de spreker. En dan wil ik ook het aanbod van de heer Sol toch maar gewoon meenemen dat we dan ook het gesprek gaan voeren hoe in ieder geval De Groene Sporenwolf de ontwikkeling rondom die brug ziet en hoe daar de opinies over zijn aan hun kant en de opinies aan de kant van het College. Dus ik hoop niet dat de heer Sol het vervelend vindt dat ik zijn voorstel ongevraagd overneem, maar ik denk wel dat als er een beeld ontstaat bij een partij waar de Provincie zaken mee doet, en dat beeld zou zijn dat de Provincie Limburg niet zou willen meewerken of niet meewerkt of niet goed meewerkt, dan wil ik ook graag altijd weten: waar ligt dat dan precies aan? Gaat dat echt over de inhoud of zijn er andere beelden die er bestaan over stukjes samenwerking? Waarvan ik het in ieder geval belangrijk vind dat we te allen tijde het zeker ook oneens met elkaar zouden kunnen zijn, maar het altijd moeten hebben over het feit dat we het goed met elkaar erover hebben gehad. Dus dat is een toezegging, voorzitter, die ik met plezier doe. Dan mag u zelf besluiten of u die bij mevrouw Berghorst of bij de heer Sol zet of bij allebei. Dat laatste lijkt mij verstandig, gelet op de toekomst. Een aantal vragen, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie het, Gedeputeerde. Er is een vraag van mijnheer Loomans van Horizon.

Gedeputeerde Satijn: Ja.

De heer Loomans (Horizon): Even een vraag. Ik had het even in mijn bijdrage over de afspraak die met VDL is gemaakt dat er een hop-over voor vleermuizen over die N297 gerealiseerd zou moeten worden. Als zij nu niet verder meewerken aan de brug of het viaduct, dan blijft toch die verplichting openstaan dat er wel iets gedaan moet worden, als ik het goed begrepen heb? Dus zij kunnen eigenlijk hun handen er niet helemaal van aftrekken, lijkt mij. Klopt dat?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dat is juist, maar ik was nog niet bij die beantwoording gekomen. Als dat uw destillatie is van mijn eerste inleiding, dan heeft u gelijk. Ik wil dan graag komen tot beantwoording van de vragen, voorzitter, gelet op de tijd. Ik begin bij de Partij voor de Dieren, de heer Kraa, de eerste vraag. Wij hebben natuurlijk als College eerder toegezegd aan PS dat we u goed op de hoogte houden van de voortgang van de realisatie van de natuurcompensatie. Het is in het debat rondom dit dossier al aan de orde geweest, maar ook in het aparte debat wat mevrouw Berghorst destijds heeft gehad over de natuurcompensatie, hebben we goede afspraak gemaakt over het feit dat we u daar halfjaarlijks over op de hoogte te brengen, dus daar nemen we dat in mee. Uw tweede vraag: de wettelijke natuurcompensatie moet te allen tijde aan de kwaliteitseisen voldoen van de mitigatie van het natuurcompensatieplan en aansluiting vinden bij het Limburgs natuurwerk, netwerk. Hier staat toch echt natuurwerk. Ik ben blijdragend, maar dit kan ik nog lezen. Reflectie op waarom we destijds ... [6:11:19] infrastructurele investeringen en niet de kap van het Sterrebos. Achteraf kun je daar natuurlijk heel verschillend naar kijken. Op dat moment is op basis van de toen geldende omstandigheden dat besluit genomen, en dat is mede ook door PS genomen. Dat is niet bedoel als jii-bak, maar op dat moment was dat voor ons de voorliggende beslissing. Een terechte vervolgvraag van u, of constateer ik niet alleen van u, ook van andere partijen, is hoe voorkomen we in de toekomst dat bos gekapt wordt voordat blijkt dat het ook echt noodzakelijk is. Ik denk dat we met elkaar, ook vanuit dat dossier en ook in de gesprekken die we daarna hebben gevoerd, daar waar het gaat over grote projecten hier in Limburg, ook in deze Staten en ook voor een deel omvattend SiS 4.0, echt die controle aan de voorkant echt goed hebben ingeregeld om ervoor te zorgen dat dat niet meer gaat gebeuren, in ieder geval dat we daarover met elkaar goed het gesprek over hebben gevoerd dat er dan een geldend besluit wordt genomen. De gevoelens die er daarover zijn, daar heb ik veel respect voor. Ik schat in dat dat in de toekomst niet zo snel zal gebeuren op de wijze waarop dat is gebeurd. Dan heeft u een vraag gesteld, althans, gevraagd om een toezegging dat compensatie zou worden uitgevoerd. Dank je wel. Dat hebben wij reeds toegezegd. Dat hebben we ook bevestigd op 17 september 2025 met een mededeling portefeuillehouder. Dan heeft u nog gevraagd of ik kan toezeggen dat recreatief groen niet als volwaardige natuurcompensatie wordt aangemerkt. We zijn wel degelijk inderdaad ... Met de gemeente Sittard-Geleen hebben we de afspraak gemaakt dat de bovenwettelijke natuurcompensatie bij Huize Holtum wordt gerealiseerd.

De voorzitter: Dat roept een vraag op van mijnheer Kraa, van de Partij voor de Dieren.

Gedeputeerde Satijn: Oké, dat mag.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dank je wel, voorzitter. In het stuk staat nog dat het nog op losse schroeven staat of de gemeente Sittard-Geleen dat gaat uitvoeren.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dat geldt niet voor Huize Holtum. Even zien. Worden er eisen gesteld aan de ecologische kwaliteit? De wettelijke natuurcompensatie bestaande uit natuurtype bos, inheems planmateriaal. Met soortkeuzes wordt rekening gehouden met de toenemende droogtes, dus we houden ook rekening met de compensatie naar het ecologisch beeld op dat moment. Dan kom ik bij de heer Sol uit, die vroeg ...

De voorzitter: Er is alsnog een vraag van mijnheer Kraa, Partij voor de Dieren.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Wij lezen in het stuk dat de compensatie dus ook uitgevoerd kan worden als gemeentelijk groen, dus als recreatief groen, en dat kunnen wij ook zien als parken of als recreatief gebruik voor mensen en niet per se voor natuur. En daarom onze vraag: aan welke eisen moet deze natuurcompensatie voldoen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dat wat u stelt, geldt niet voor de wettelijke natuurcompensatie.

De voorzitter: Mijnheer Kraa.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dank je wel. Dus in dit geval gaat het natuurlijk om de bovenwettelijke natuurcompensatie, en daar gelden die eisen dan niet, kan ik van u ...

Gedeputeerde Satijn: Dat klopt. Dus je hebt de wettelijke natuurcompensatie, die moet wel voldoen aan die eisen, en de bovenwettelijke hoeft daar niet aan te voldoen. Even zien. Dan kom ik bij de heer Sol uit, die vroeg om een reflectie. Nou, die heb ik bij mijn introductie zo breed mogelijk proberen in te steken. Ik hoor in de tweede termijn of dat tot zijn tevredenheid is. Even zien. Ik kom dan ... Heef mevrouw Smeets geen vraag gesteld?

Mevrouw Smeets (SP): Nee.

De voorzitter: U bent heel verbaasd.

Gedeputeerde Satijn: Ja. Nee, ik weet, de dag is nog niet voorbij.

Mevrouw Smeets (SP): Ik wilde naar huis.

De voorzitter: Dat mag.

Gedeputeerde Satijn: Ik kom bij de heer Zeedzen uit over zijn opmerking hoe we ervoor zorgen dat die anterieure overeenkomst een go- en een no-go-moment heeft. We hebben het er volgens mij in de debatten met elkaar al heel vaak over gehad, over het feit dat ook het College, weliswaar met een blik vanuit de toenmalige situatie, ook die hele anterieure overeenkomst geen beste overeenkomst vond, zal ik maar zeggen. Daar hebben we elkaar ook al vaak over beetgepakt hier in deze Statencommissie en in de Staten zelf. Dus wat ons betreft is dat volstrekt helder dat dat nooit meer hoeft te gebeuren, en volgens mij volgens u ook. Dus wat dat betreft hebben we daar goed van geleerd, zeker als je kijkt naar welke hindernissen dat oplevert als je zo'n anterieure overeenkomst wil beëindigen en je hebt daar geen goede afspraken met elkaar over gemaakt. Voor de lopende

verplichting, kan GS een overzicht geven wat er na de intrekking van de status nog openstaat? Ook daar hebben we in het verleden over gerapporteerd. Ik zal daarop toezeggen dat we dat alsnog gaan doen. Ik zal u daar een brief over sturen, en daar zullen we ook gelijk de vraag van de heer Bloi in meenemen, want die heeft er ook om gevraagd. En dan doen we dat in een totaalpakket en dan sturen we u dat zo spoedig mogelijk toe. Het kruispunt van het CDA, mijnheer Hanegraaff. We blijven het gesprek voeren met VDL over de ontwikkeling van de site zelf. Datgene wat u opmerkt, is ons ook opgevallen, dus we vinden het ook belangrijk om dat gesprek met elkaar te blijven voeren. Dus wordt het in de toekomst noodzakelijk om daarin te blijven investeren, dan zullen we daar goed een gesprek over blijven voeren. Op dit moment hebben we daar niks voor gereserveerd, financieel ook niet, maar ons is ook opgevallen, ook de gemeente Sittard-Geleen, overigens, dat het een kruispunt van betekenis is, dus wat dat betreft is dat een goed opgemerkt punt van u, wat ons als College ook al helder was. Dus er worden gesprekken over gevoerd met Sittard-Geleen en met VDL zelf, maar het maakt als zodanig geen onderdeel meer uit van het project, noch van de financiële middelen die daarvoor zijn gereserveerd. Ik kom bij de heer Bloi uit, de eerste vraag. Ja, GS heeft u toegezegd om u te informeren over de definitieve afrekening, die is nog afhankelijk van gesprekken die er op dit moment lopen met een aantal ministeries ten aanzien van de hoogte van de bijdrage die ze hebben toegezegd en ten opzichte van de veranderende omstandigheden. En zoals ik al zei, ik zal dat samen sturen met de verantwoording die ook de heer Zeedzen heeft gevraagd in zijn vragen. De gemeente Sittard-Geleen is aan zet wat betreft de realisatie van die 5,51 hectare. Het is ook aan hen om die afweging te maken hoe toekomstig beheer plaatsvindt en welke kosten daarmee zijn gemoeid. Als u daarin bent geïnteresseerd, dan kunnen we altijd nog even navragen bij de gemeente zelf hoe ze ertegenaan kijken en kunnen we dat op een later moment aan u doen toekomen. Dan had u nog de vraag gesteld over de keuze die we hebben gemaakt rondom de ontwikkeling en de meerwaarde die het oplevert voor Holtum, Nieuwstadt en de directe omgeving. Wat we ook al eerder hebben gerapporteerd, is dat we geen geschikte gronden konden vinden en ook niet konden verwerven. Daarom hebben we echt moeten kijken naar omringende gebieden. Dus we hebben echt wel de inspanningen gedaan om te bezien of dat daar kon. Dat lukte niet om verschillende redenen, en daarom vinden we het wel belangrijk dat het plaatsvindt, maar dat we wel buiten de kern gaan kijken zoals we eerder bedoeld hebben. U had ook een aantal vragen gesteld over de toekomstige ontwikkeling van de site. Daar zijn we nog over in gesprek om tot nieuwe doelstellingen te komen. Hier ligt natuurlijk de beëindiging van de status 'Groot Project', en we zullen het u separaat laten weten als er doelstellingen worden geformuleerd rondom de ontwikkeling van die site, wat dat dan zal betreffen. Op dit moment vinden er ook gesprekken plaats met de VDL hoe we dat met elkaar willen gaan inrichten, en we houden u daar uiteraard van op de hoogte. Daar waar het gaat om de openstaande verplichtingen houden u via de jaarcyclus op de hoogte. En u wordt ook ... En dat heb ik zojuist ook al beantwoord bij een aantal van uw collega's. Er is een toezegging uit een debat wat destijds met mevrouw Berghorst heeft plaatsgevonden: we stellen u halfjaarlijkse op de hoogte van de voortgang van de natuurcompensatie. Dan kom ik uit bij de nieuwe fractievoorzitter van de PVV, nogmaals van harte gefeliciteerd daarmee. U vroeg rondom de realisatie van de natuurcompensatie naar termijnen die daaraan zijn gekoppeld. Ik zei al zojuist in de beantwoording bij de heer Bloi: dat is weer afhankelijk van de beschikbaarheid van de rollen die er zijn, dus er wordt hard aan gewerkt en er wordt naarstig naar gezocht. Dat wordt wel lastig voor ons om daar een heel concrete inschatting te maken van de planning, aangezien de ruimte in het gebied wel beperkt is, zoals ik al zei. Maar als u erop aandringt, kan ik altijd wel even teruggaan naar het cluster om te vragen of dat te voorzien is, maar dat is met de omslachtigheid zoals ik het zojuist heb beantwoord, dus echt een keiharde deadline of een keiharde planning is er niet op aan te geven. Maar er is een continu proces van het vinden van gronden om die natuurcompensatie te realiseren, dus daar ligt het zeker niet aan. Wat zijn de lessen voor de toekomst, voornamelijk op de gemaakte proceskosten? Was dit nodig? Terugkijkend, het was op dat moment wel een bewuste keuze van ons allemaal, zou ik willen zeggen,

dat we die kosten gingen maken, in het vooruitzicht dat er natuurlijk een soort van economische activiteit behouden zou blijven van het gebied. En daar is destijds de keuze gemaakt, en dat zelfs zonder dat er sprake was van een bekende goal. Dus dat is een les die we met z'n allen moeten trekken als we het hebben over het maken van afspraken met elkaar, wanneer we komen tot het maken van bepaalde kosten, en dat maakt feitelijk onderdeel uit van de lessons learned als we het zo willen bekijken, ook van dit project, maar ook van heel veel andere projecten die we met elkaar doen. Dus we kunnen continu met elkaar bewaken dat we het op de goede momenten inzetten en zorgen dat we elkaar er ook scherp op houden. Dan kom ik uit bij de heer Loomans van Horizon. Wij voelen absolute verantwoordelijkheid, want dat was uw vraag, om ervoor te zorgen dat de natuurcompensatie zowel wettelijk als bovenwettelijk wordt gerealiseerd. En nogmaals, we zullen u daarvan op de hoogte houden, maar, zoals ik al zei, ook tegen de heer Bloi, we zijn wel naarstig op zoek naar locaties waar dat kan. Maar dat betekent niet dat we dat niet blijven inzetten om dat met elkaar te realiseren, hoe mogelijk ingewikkeld dat ook is als het gaat over het vinden van gronden. Dan heeft u nog een vraag gesteld over smeerolie. Dat ging ... Dat moet u zien in de toezegging die ik al heb gedaan, dus even met elkaar het gesprek aan te gaan over wat is er nou precies aan de hand, wat is nou het beeld van De Groene Sporenwolf als het gaat over de Provincie en de samenwerking daarmee. Dus die toezegging heb ik al gedaan. Dan had u nog een opmerking gemaakt. Ja, u raakt natuurlijk aan het Sterrebos. En er zijn natuurlijk bij u, vanuit uw perspectief, en ook voor ons natuurlijk, best wel wat ergernissen op de wijze waarop dat is gegaan destijds, wat ik in ieder geval goed begrijp. We willen dat niet wegpoetsen, helemaal niet zelfs. Wat wij daarin in ieder geval altijd belangrijk hebben gevonden, is dat er voldoende voor een compensatie komt, maar dat hebben we wel gemeend toen te rapporteren. Dat neemt natuurlijk niet het beeld weg wat sommigen van u of een aantal mensen specifiek hebben als het gaat om die kap van dat Sterrebos. Dat willen we helemaal niet wegpoetsen, willen we niet onbelangrijk maken. We willen het ook niet niet noemen. Wat wij heel belangrijk vinden, is dat we in ieder geval rondom die kap van het Sterrebos, rondom de economische ontwikkeling die destijds daar stond geprogrammeerd en waarom zaken zijn gebeurd zoals ze gebeurd zijn, er wel in ieder geval voor zorgen dat we onze afspraken nakomen rondom die natuurproblemen. En dat neemt helemaal niet de ergernis weg die er is, de ellende die sommige mensen voelen door de kap van dat bos. Dat willen we ook helemaal niet wegpoetsen in een rapportage als deze. Dus dat wil ik nog hier nog wel hebben gemeld. En wat het ook gewoon formeel betekent, en die vraag heeft u al gesteld, is dat wij erop zullen toezien dat die wettelijke en bovenwettelijke natuurcompensatie er dus ook gewoon komt. U heeft het zelf in uw eigen bijdrage gezegd. Daarmee neem je niet weg en kun je niet datgene wegnemen wat er is gebeurd, dat er een 200 jaar oud bos is gekapt. Dat gaat gewoon niet. Dat kunnen we niet terugbrengen.

De voorzitter: De heer Loomans, Horizon.

De heer Loomans (Horizon): U zegt heel mooi we willen het niet niet noemen, het Sterrebos, maar het staat ook inderdaad niet in de evaluatie. En 'niet niet', dan zou ik dus eigenlijk verwachten dat het wel in de evaluatie zou moeten, dus daar heb ik eigenlijk om gevraagd. Zou je niet op zijn minst daar een alinea toevoegen met het punt wat we daarvan hebben geleerd? En u heeft eigenlijk al gezegd dat u er in het vervolg beter op zal letten, maar leg het dan ook ergens vast dat het ook ergens terug te vinden is dat we dat voornemen hebben.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik heb geen enkel bezwaar om dat op te nemen. Zoals ik het hier aan u uitleg, is gewoon zoals wij dat en zoals ik dat ook zie, voel, hoe je het wilt bekijken, dus dat is niet dat we het niet wilden noemen of zo. Dus, voorzitter, ik wil best een toezegging doen dat we dat gewoon op die

wijze opnemen, en dan is dat hopelijk voor u in dit geval voldoende. Niet dat ik dat daarmee, nogmaals, de gevoelens die hier zijn rondom Sterrebos wegneem, maar dat is ook nooit de intentie geweest om dat op die manier zo te doen. Even zien. Mevrouw Berghorst, dat ging over de motie in 2020 die u had ingediend. Zoals aangegeven is de Provincie geen tegenstander in het realiseren van de verbinding over de N297. We hebben in de beantwoording van de brief aan De Groene Sporenwolf uiteengezet dat een dergelijke verbinding in ons eigendom en beheer komt. En ik heb natuurlijk goed gehoord wat de ... U zit mij een beetje ...

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): De motie die ik had ingediend, voorzitter ...

Gedeputeerde Satijn: O, ja. Nee, klopt.

Mevrouw Berghorst (PvdA): ... gaat niet over die verbinding, dus ik was even aan het bedenken waar u met die beantwoording naartoe ging.

Gedeputeerde Satijn: U heeft gelijk. Ik zat verkeerd te lezen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Die reflectie ... Ja, ook hier. We kunnen elkaar natuurlijk aanspreken op zaken die destijds met elkaar zijn gewisseld. Ik denk dat we hier met elkaar ... Nogmaals, ik zit hier bijna zes jaar in dit dossier. U zit er nog veel langer in, bij wijze van spreken. Er zijn allemaal punten te noemen waarop je achteraf kunt zeggen: hadden we dat toen maar scherper bekeken met elkaar. Ik poets daar helemaal niks mee weg. Het is gelopen zoals het is gelopen. Uiteindelijk denk ik dat we goed gezien hebben waar we met elkaar nog scherper kunnen acteren, ook naar elkaar toe. Dus ja, ik snap de vraag om reflectie. Ik heb al, denk ik, in het begin ook zo breed mogelijk proberen aan te geven, zonder dat dat direct betrekking had op uw motie, waar we allemaal tegenaan zijn gelopen in dit project. En nogmaals, er zit politieke ideologie achter bij sommige vragen, er zit ook common sense achter, er zit soms ook politieke realiteitszin achter. Dat alles komt terug in een proces van zes jaar, waarin je initieel met z'n allen het goede hebt bedoeld, en dat was destijds natuurlijk in het behoud van de banen waar mevrouw Smeets het over heeft gehad. Dat was het ultieme doel, en dat nog verder uit te breiden zodat er 6.000 mensen daar aan de slag zouden kunnen. Dat is niet gebeurd.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, kijk, achteraf is het makkelijk, maar ik vraag me gewoon af wat daar nou gebeurt op het moment dat Statenleden, meerdere Statenleden van meerdere fracties vergadering op vergadering, sessie op sessie, gesprek op gesprek aangeven: we moeten ook werken aan een plan B. Het College zegt joa, is goed, maar dat blijkt eigenlijk een joa, joa, maar er gebeurt niet zoveel. Dus je kunt niet tegen ons zeggen, mevrouw Berghorst, dat doen we, daar zijn we over aan het nadenken, en dan nu, als we aan de eindevaluatie zitten, concluderen dat je daar toch te weinig rekening mee hebt gehouden. Dat verwondert mij. En Provinciale Staten heeft op dit dossier, denk ik, als ik terugdenk aan de periode tot 2018, tot het besluit in 2020, heel vaak met de beste bedoelingen geprobeerd om bij te sturen in dit dossier en ik denk dat we dat op een aantal punten ook goed hebben gedaan. En dan denk ik: College, even een punt van reflectie van dit Statenlid naar het College, u mag soms wel een beetje luisteren naar de gevoelens en sentimenten die er in zo'n vergadering zijn, zeker als die bij herhaling worden geuit. Dat doen wij niet omdat wij denken dat we

het beter weten. Dat komt voort uit oprechte zorgen en met de beste bedoelingen voor Limburg. En het verwondert me gewoon dat we nu bij de evaluatie van dit mislukte plan moeten concluderen dat, onlangs dat Provinciale Staten meermaals heeft aangedrongen op een plan B, het College toch niet bezig was met een plan B, terwijl we nu uiteindelijk op scenario plan B zitten.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Naar feedback moet je altijd goed luisteren, heb ik geleerd, dus ik ga hier niet in het verweer en zeggen dat het niet zo is. Dat zou ook niet passend zijn. Ik weet alleen niet, als ik er zelf zo over zit na te denken, of hier een College zit wat daar niet gevoelig voor is of dat daar niet responsief op is. Volgens mij is dat wel zo, maar ik kan het niet helemaal beoordelen vanaf het moment dat u er mee bij betrokken bent geweest. En zeker, het was destijds ook natuurlijk onderdeel van een proces waar we natuurlijk ook met z'n allen afhankelijk waren van processen bij het bedrijf zelf zoals zij op dat moment, en de heer Sol dat ook terecht in zijn bijdrage forecast, als ik het zo mag zeggen. En daar heb je elkaar uiteindelijk ook in beet te pakken. We zitten hier in een vorm van lekenbestuur en dat geldt voor een deel ook voor het College, bij wijze van spreken, en zeker als het gaat om deze heel specifieke industrie. Soms heb je het ook te doen met de informatie die je op dat moment krijgt, en ook in de wetenschap dat dat waarschijnlijk de beste informatie is die er is als het gaat om de toekomstige mogelijkheden op die site, als het gaat om de economische vooruitzichten. Maar ik poets het helemaal niet weg, helemaal niet zelfs. Ik prijs mij ook altijd, dat hoort u mij ook met enige regelmaat zeggen, over deze commissie en over deze Staten als het gaat om de vorm van bijdragen die ze hebben op diverse projecten. Ik kan dat niet vaak genoeg zeggen, en dat zeg ik hier niet omdat u mij die vraag stelt, dat voorstellen, die ook van GS vaak op deze tafel belanden, veel beter de zaal uit gaan op het einde van een commissie. Dat is ook zo. Alleen, neem ik daarmee datgene weg wat er gebeurd is? Nee.

De voorzitter: Eerst een vervolgvraag van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst: Kijk, begrijp me niet verkeerd. Het is echt makkelijk oordelen, en ik ga u hier ook niet verantwoordelijk houden voor uw voorgangers, maar wellicht is hier wel een les te leren. En ik denk dat de les die we hier met elkaar kunnen leren, is op het moment dat wij met veel gemeenschapsgeld een ondernemer proberen te helpen en wij met elkaar zien dat die ondernemer niet bezig is met plan B, wij wel bezig moeten zijn met plan B, omdat wij dat verplicht zijn aan de Limburgse belastingbetaler die die economische ontwikkelingen mogelijk maakt. En ik denk dat dat de les is die we met elkaar mogen leren, dat we daar, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, misschien in dit dossier wat scherper op hadden kunnen zijn en dat we dat dus voor de toekomst moeten onthouden dat we daar scherp op zijn.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik ben het met mevrouw Berghorst eens, maar ik zou het woord 'ondernemer' eruit laten. Ik denk dat we het altijd moeten doen, overal waar we met gemeenschapsgeld aan het investeren zijn. En of dat nou gaat over openbaar vervoer, of het gaat over ondernemen, het is altijd belangrijk om met elkaar scherp te blijven op de doelstelling waarop je dingen doet, dus ik ben het met u eens in de meeste brede zin van het woord.

De voorzitter: Een laatste vervolgvraag. Laten we wel even bij het actuele agendapunt blijven zonder de discussie te ver te verbreden.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Geen zorgen, ik ga het niet over het vliegveld hebben.

De heer Loomans (Horizon): Ik zat erop te wachten.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik ben blij dat het College dit deelt, daar ben ik blij om. Maar toch zou ik ondernemers in algemene zin wel even willen verbijzonderen, want als het gaat om de publiek-private samenwerkingen die wij aangaan met ondernemers, soms zelfs niet eens vanuit een privaatrechtelijke rol, maar ook vanuit een publiekrechtelijke rol, dan zie ik dat zodra die publiek-privaatrechtelijke verhoudingen met elkaar worden gemixt, we dan soms denken: maar dat is aan de onderneming. Een ondernemer die onderneemt met gemeenschapsgeld of voor wiens onderneming de gemeenschap diep in de buidel tast, daar moeten wij richting die ondernemer specifiek scherp zijn op het brede plaatje, en dat is het punt wat ik hier wil maken. En ik deel met u dat we altijd scherp moeten zijn op het brede plaatje, maar ik constateer dat we dat bij een aantal investeringen waar publiek en private belangen door elkaar lopen, soms wel een beetje vergeten, en ik zou het College willen meegeven: laten we daar met elkaar scherp op zijn.

De voorzitter: Ik hoor geen vraag, dan ga ik even door naar de vraag van mijnheer Sol.

De heer Sol (GroenLinks): Dank u. Het is wel in aanvulling op, uiteraard ook. Kijk, mijn stelling is niet dat het College wegloopt voor de keuzes die zijn gemaakt. Mijn stelling is dat de evaluatie, zoals die is meegestuurd bij de stukken, ook gelet op de verwoording en het debatje wat we net hadden, voor mijn gevoel wat weinig zelfkritisch is. Er staat letterlijk: 'Het voornaamste risico, namelijk het uitblijven van nieuwe opdrachtgevers, is opgetreden, punt.' End of story. Dan denk ik van daar had wel een verdieping op gerechtvaardigd kunnen zijn. En te meer daar, want we hebben het inderdaad in heel veel gevallen, of juist in dit soort gevallen, over ondernemers. Ondernemers zijn per definitie optimistisch, anders dan start je geen onderneming. Dus dat laagje moet je er altijd eerst even afschrapen, en ik denk dat we dat onvoldoende hebben gedaan.

De voorzitter: Ook dat was een statement, en ga ik volgens mij door naar de beantwoording van uw vragen. Aan u het woord. Er zijn geen vragen meer in deze eerste termijn. Dat betekent dat we overgaan naar de tweede termijn, waarvoor ik één minuut per fractie geef, en ik begin bij mijnheer Van Est, 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Nee, dank u, voorzitter, ik heb niks toe te voegen. Ik dank de Gedeputeerde voor de antwoorden.

De voorzitter: Mijnheer Kraa, Partij voor de Dieren.

De heer Kraa (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter, niks toe te voegen.

De voorzitter: Mijnheer Sol, GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Ja, het kan heel kort. Dank voor de toezegging. Ik hoop dat de uitnodiging van het College in ieder geval in goede aarde valt. Over de evaluatie hebben we het net al gehad. Wat de compensatie betreft, we moeten ons wel realiseren, Haeselaarsbroek is tien kilometer van de VDL-locatie af, dus we hebben wel ons best moeten doen. Ik ga nu geen sneer maken over Yard, daar hebben we al eerder over gediscussieerd, dat is even een gegeven, dat blijft bedrijventerrein, automotive, het zij zo. Laat ik het daarbij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Smeets, SP.

Mevrouw Smeets (SP): Dank, voorzitter. Ik ben heel blij, allereerst dat de VVD heeft gevraagd naar die goede monitoring, een van de ontwikkelingen op de VDL-site, want dat is nou precies waar ik zelf ook nog graag even op was teruggekomen. En wij zouden eigenlijk aan de Gedeputeerde willen vragen om daar toch halfjaarlijks over te rapporteren. Ik weet dat u heeft gezegd wij rapporteren zodra er nieuwe informatie is, maar we hebben toch best wel, u heeft, ik niet, een aanzienlijk bedrag daaraan besteed. We ronden dit nu op deze manier af, dan verwacht ik ook wel dat u ons één keer per half jaar op de hoogte houdt over die ontwikkelingen, en natuurlijk ook over die € 5 miljoen beschikbaar gestelde middelen voor natuurcompensatie die daarbij horen, en of die dan ook is gerealiseerd. Dus ik hoop dat u dat kunt toezeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Zeedzen, BBB.

De heer Zeedzen (BBB): Ik houd het ook kort. Bedankt voor de, ik weet niet of het toezegging is, maar in ieder geval de belofte om het overzicht te sturen. En heel blij om te horen dat we het eens zijn dat de anterieure overeenkomst hier aan de wensen overliet. En ik denk dat we in SiS 4.0 ook hier met elkaar afspraken over gaan maken, dus ik ben blij met dit debat. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Hanegraaff. Niet. Mijnheer Bloi? Niet, mijnheer Roso? Niet. Mijnheer Van Bijnen, PVV.

De heer Van Bijnen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ten eerste, ik ben niet zo heel erg gelukkig met deze microfoons. Maar goed, ik hoor er niks van. Ik moet helemaal vooroverhangen, dus misschien kan dadelijk toch weer die andere microfoon terugkomen, als het gaat, of dat ding dichterbij geplaatst worden. Los daarvan, van het stuk zeker verder akkoord, maar wel natuurlijk met pijn in het hart. En we roepen GS nog op om in ieder geval ervoor te zorgen dat de rest van de sectoren in Limburg niet gesloopt gaan worden. En er werd net lacherig gedaan toen ik het betoog deed, maar uiteindelijk is het allemaal echt een gevolg van maatregelen die in Brussel worden genomen, links activistisch beleid, wat leidt tot nu sluiting of uiteindelijk geen voortgang bij VDL. Dat wil ik jullie wel allemaal meegeven, want uiteindelijk komt alles daarvandaan, dus denk dan ook na over de toekomst, want anders krijgen we nog heel veel eindrapportages. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Bijnen. Mijnheer Loomans, Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Dank aan de Gedeputeerde voor de toezegging, En ik hoop ook voor de inwoners van Nieuwstadt dat de twee openliggende puntjes naar behoren kunnen worden afgehandeld, dus dan heb ik het over de natuurcompensatie en de brug. Per slot van rekening zou hun omgeving natuurlijk in eerste instantie dramatisch veranderen door de uitbreiding van VDL. En nu dat niet doorgaat, krijgen ze een gratis defensielocatie, om het zo maar te zeggen, voor de deur. Dus ik kan me voorstellen dat daar af en toe de gevoelens in ieder geval alle kanten oplopen, dus laten we daar met voorzichtigheid mee omgaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst, PvdA? Niet. Mevrouw Wesseling, D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik had ook nog een aantal vragen gesteld over de toekomst van VDL en hoe PS daarvan op de hoogte wordt gehouden, maar ik kan me op zich ook vinden in de toezegging waar mevrouw Smeets zojuist om vroeg.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord aan de Gedeputeerde voor de beantwoording in deze tweede termijn.

Gedeputeerde Satijn: Dank, voorzitter. Dank ook nogmaals aan de commissie voor het debatje, zoals de heer Sol het noemde. Ik denk dat dat goed was, ook in de aanscherping van hetgeen wat er staat en wat we met elkaar hebben bedoeld. Zoals we dat met elkaar zien, dan denk ik zeker als College dat ik kan zeggen: daar hebben wij in ieder geval nog qua intonatie iets aan kunnen toevoegen, denk ik, aan het gevoel wat er ook leefde bij een aantal van uw fracties. Voorzitter, ik vind het prima om de toezegging aan mevrouw Smeets te doen. Ik hoorde ook even de opmerking van de heer Sol over die natuurcompensatie, en ik snap zijn opmerking heel goed, alleen we doen dat in samenspraak met de gemeente, die heeft dat ook feitelijk zo aangemerkt. En we proberen het in ieder geval met elkaar te realiseren, en als dat het resultaat is, ben ik blij dat we het met elkaar kunnen realiseren. En dan snap ik heel goed dat u zegt van dat is natuurlijk verder af van het gebied dan wat wij met elkaar hadden bedoeld, maar in ieder geval wordt er gecompenseerd, en dat vind ik een winstpunt in het totale perspectief, voorzitter, dus dank voor de bijdrage van uw Statencommissie. Ik beëindig hiermee mijn beantwoording.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn we aan het einde van deze tweede termijn gekomen. Er zijn al een viertal toezeggingen genotuleerd, waarvan ik er even een aantal nog probeer te herformuleren door u. **De eerste was in ieder geval dat de Provincie in gesprek gaat met De Groene Sporenwolf op enige termijn, en welke termijn mag ik ervoor noteren?**

Gedeputeerde Satijn: Wat mij betreft zo snel mogelijk, dus laten we zeggen dat we in ieder geval de uitnodiging binnen twee weken naar De Groene Sporenwolf sturen.

De voorzitter: Binnen twee weken een uitnodiging richting De Groene Sporenwolf.

Gedeputeerde Satijn: Wat mij betreft maandag, maar om even een perspectief te geven.

De voorzitter: Dat is prima.

Gedeputeerde Satijn: Ja.

De voorzitter: Dan heeft u iets gezegd, een toezegging gedaan over de rapportage in het vervolg. Hoe formuleren we deze?

Gedeputeerde Satijn: We hebben een toezegging gedaan op de ontwikkelingen van de site zelf. Dat is eigenlijk niet echt onderdeel vanuit het project wat hier ligt, en daar is gevraagd voor een halfjaarlijkse rapportage door mevrouw Smeets. We hadden al een rapportage over de natuurcompensatie toegezegd. Dat is geen nieuwe toezegging, voorzitter. Dat had ik destijds afgesproken met mevrouw Berghorst, betreffende het debat.

De voorzitter: Het gaat nu over de toezegging richting de BBB, de heer Bloi, over de ... [6:41:37].

Gedeputeerde Satijn: Ja, dat ging over de financiële afrekening, die sturen we, in ieder geval voor wat we weten op dit moment, ook binnen vier weken. En als er nog toekomstige afrekeningen komen, we hebben aangegeven dat een deel van informatie er nog niet is, die zullen we dan toesturen wanneer die er is, afhankelijk van gesprekken met de ministeries. We zorgen in ieder geval dat die voor de Statenvergadering bij u ligt.

De voorzitter: Dan heeft u een toezegging gedaan over ...

Gedeputeerde Satijn: Ik zie mevrouw Smeets met een hand omhoog zitten, maar ik ...

De voorzitter: Naar mevrouw Smeets toe, inderdaad, en zou ik ook graag nog even geformuleerd willen zien.

Mevrouw Smeets (SP): Ik zal hem even helpen dan.

Gedeputeerde Satijn: Ja, u stak uw hand omhoog, dus ...

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dat ging wel over die toezeggingen, voorzitter. Dus ik wilde, ik dacht ik help even met de formulering daarvan, want volgens mij heb ik gevraagd om een halfjaarlijkse toezegging over de ontwikkelingen, de nieuwe ontwikkelingen naar aanleiding van het besluit dat we een tijdje geleden hebben genomen over de herbestemming van de middelen voor VDL, waarbij wel die natuurcompensatie, die daar onderdeel van uitmaakt van dat besluit, wordt meegenomen, en dat hoort niet bij de toezegging die eerder al gedaan is, wat mij betreft.

Gedeputeerde Satijn: Ja, dat is correct.

Mevrouw Smeets (SP): Ja, dus die. Ja? Ieder half jaar. Dank u wel.

De voorzitter: En tot slot heeft GS ook de toezegging gedaan dat zij de lessen over de kap van het Sterrebos opneemt in de eindevaluatie die richting de Staten zal komen.

Gedeputeerde Satijn: Ja.

De voorzitter: Ik kijk even rond of daarmee alle toezeggingen zijn genoteerd? Dat is het geval, en daarmee komen we tot de vraag of u het Statenvoorstel behandelrijp vindt. Mag ik handen zien van degene die dat niet vindt? Daarmee kan ik concluderen dat het Statenvoorstel behandelrijp is. En mag ik ook handen zien op het moment dat u dit een bespreekstuk vindt. Ik zie twee, drie keer een hand, twee keer een hand voor een bespreekstuk, van GroenLinks en van Partij voor de Dieren. Dat noteren we zo, en daarmee kunnen we dit agendapunt afsluiten, waarvoor dank.

T9884: Gedeputeerde Satijn zeg toe dat de Provincie het bestuur van de Stichting De Groene Sporenwolf op korte termijn zal uitnodigen voor een gesprek over de door de Provincie gestelde eisen voor realisatie van een voetgangersbrug over de N297.

T9885: Gedeputeerde Satijn zegt toe PS te informeren over de verplichtingen die na beëindiging van het Groot Project 'Gebiedsontwikkeling uitbreiding VDL Nedcar' nog openstaan.

T9886: Gedeputeerde Satijn zegt toe dat in de bij het Statenvoorstel G-26-018 gevoegde eindrapportage alsnog aandacht wordt geschonken aan de kap van een deel van het Sterrebos.

T9887: Gedeputeerde satijn zegt toe PS halfjaarlijks te informeren over de besteding van de door PS beschikbaar gestelde middelen voor herpositionering van de VDL-site en voor de ontwikkeling van additionele natuur / vergroten van de leefbaarheid.

9.2 Mededeling portefeuillehouder inzake Q4-kwartaalrapportage 2025 BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo, brief gedeputeerde Satijn van 7-4-2026

De voorzitter: En dat brengt ons bij agendapunt 9.2. Mededeling portefeuillehouder inzake Q4-kwartaalrapportage 2025 BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo. De kerntaak van het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo is gebiedsontwikkeling, waarbij men vestigingsmogelijkheden voor bedrijven aanbiedt en economische groei en werkgelegenheid realiseert. Periodiek wordt uw Staten geïnformeerd over de voortgang van B.V. Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo. We gaan deze kwartaalrapportage in één termijn behandelen, met een maximaal spreektijd van drie minuten per fractie, en ik begin bij de heer ...

Gedeputeerde Satijn: Ik zit nog even te wachten op wat mensen naast mij.

De voorzitter: O, u zit nog even te wachten. Dan wacht ik even tot het zover is.

Gedeputeerde Satijn: Ah, daar komen ze.

De voorzitter: Dan beginnen wij de bijdrage. Wij zullen de bijdrage beginnen bij mijnheer Hanegraaff van het CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Drie minuten was het, hè?

De voorzitter: Ja.

De heer Hanegraaff (CDA): All right. Het is niet mijn dossier, dat wil ik er even bij zeggen. Mirjam doet normaal het dossier, dus ik heb het even met een frisse blik gelezen. En eerst werd ik er best wel depressief van toen ik het aan lezen was, en dat is met name ook om de situatie waar we in zitten. Het stond door het hele stuk heen, met stikstof kunnen we niks, met netcongestie kunnen we niks, er is geen vooruitgang, projecten worden afgezegd. Ik werd daar toch wel een beetje deprimerend van, dat ik dacht: waar zijn we nou met z'n allen mee bezig in Nederland. Maar goed, dat is misschien een debat voor later. Een aantal punten die mij opvielen, wederom, misschien is dit al lang een keer besproken in de commissie, maar het viel mij op als buitenstaander, dus ik zeg het gewoon. vidaXL, hoe staan we daar nu mee? Dit proces loopt natuurlijk al lang. Er zijn toezeggingen gedaan, er zijn uitspraken gedaan in de media, die volgens mij heel erg toegeeflijk waren richting vidaXL, en nu lees ik dat het toch weer vastzit aan de kant van de Provincie. Wat gaat er nou gebeuren? Kan de Gedeputeerde daar wat meer duidelijkheid over geven of het nou wel of niet mogelijk wordt om daar arbeidsmigranten te plaatsen? De tweede vraag: is er überhaupt ... Er zijn nog kavels over waar grootschalige projecten kunnen. Is er is er eigenlijk nog behoefte aan dat soort grootschalige projecten? Is daar onlangs nog onderzoek naar gedaan? Wat is de uitkomst ervan? Als het gaat om Californië, kan het College aangeven hoe groot die aanvullende betaling nou eigenlijk was door de oud-directeur? Want dat zag ik niet terug, misschien heb ik het gemist. En in hoeverre compenseert dat nou eigenlijk het financiële verschil, waar eerder al over gesproken, is tussen die € 8 die er uiteindelijk betaald is, en de € 30 die eigenlijk betaald had moeten worden. Leggen wij hier nu bij in of betaalt de oud-directeur eigenlijk al dat geld wat we nu moeten betalen? Ik hoop dat laatste. Ook graag nog eventjes wat de stap is ... Wat is nou uiteindelijk de ... Het kan natuurlijk niet zo gezegd worden, maar komt er ooit nog een uitkomst van dat straffenrechtelijk onderzoek? Dat duurt ook al een eeuwigheid. Het zou wel leuk zijn om daar een update over te krijgen. Een ander punt is de geothermie, het faillissement. Dat vind ik toch wel echt schokkend en zeer jammer dat die geothermie, hoe heet dat, Warmte-Infrastructuur Limburg Geothermie, nu eigenlijk weg is. Dus daar zit ontzettend

veel kennis, infrastructuur en toch ook wel kansen voor de toekomst. Kan de Gedeputeerde daar nog eens over reflecteren wat de stand van zaken is? Dus ik denk dat dit echt misschien wel de enige overlevingskans is voor veel tuinders, zeker in Noord-Limburg. Geothermie is daar een van de mogelijkheden om het toch competitief te houden. Het kan wel in andere regio's van Nederland. Dus wat is daar nu de stand van zaken, en wordt er wel hard genoeg aan de deur geklopt in Den Haag om dit ook echt op te lossen? Daar laat ik het bij.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hanegraaff. Ik ga naar mijnheer Nijskens van de VVD.

De heer Nijskens, (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het heel kort houden. Dank voor de reportage. De vorige spreker haalde het ook al aan, stikstof als grote boosdoener om eigenlijk zaken te kunnen blijven doen. Dus ik ben ook heel benieuwd naar de beantwoording op die opmerkingen die de vorige spreker daarover heeft gemaakt. Verder, als je dat buiten beschouwing laat, denk ik dat het een relatief saaie rapportage is met alles staat in de startblokken. Er is nog één vraag. Op de balans staan de stikstofrechten in de stikstofbank voor een lager bedrag als in 2024, dus op melding van een verkoop, maar er staat ook een melding van dat mogelijk die hele stikstofbank te niet gaat. Is daar in het contract of in de overdracht rekening mee gehouden of heeft die koper het daadwerkelijk volledige risico op zich genomen? Dus ik was eigenlijk gewoon nieuwsgierig naar de onderliggende afspraken daarin. En verder heb ik geen toevoeging.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Roso, JA21.

De heer Roso (JA21): Voorzitter, ik ga het ook relatief kort houden, ik wil me aansluiten bij de vragen die eigenlijk zojuist zijn gesteld, zowel door het CDA als de VVD. En graag wil ik wel nog twee reflecties van de Gedeputeerde. Een daarvan is als je puur naar liquiditeit kijkt, die lening ging van € 5 miljoen naar € 16 miljoen, en er is een eenmalige transactie waardoor in een keer die lening terugbetaald kon worden, maar dat betekent wel dat er structureel dus dat jaar € 11 miljoen uitliep zonder die transactie, daar graag een reflectie op. Dat is één. En ... Even kijken. De rest was al weg. En we hebben natuurlijk gezien dat daar een directie best wel zeer aan ... [6:49:29] voor de commissarissen, maar we zien ook in de cijfers terugkomen dat in diezelfde periodes ook geen enkele hectare is verhandeld, zeg maar, want in 2026 stond nog van alles op de rol. Heeft dat met elkaar te maken of juist niet? En daar wil ik graag een reflectie op. Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de fractie PVV, mevrouw Jiménez.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank, voorzitter. Nu even via mijn telefoon, want mijn tablet is uitgevallen. Ik ga het kort houden. Ik ga ook niet alles herhalen nu. Laat ik in ieder geval beginnen met een compliment, de liquiditeit is op orde, de flexlening is volledig afgelost en de solvabiliteit is verbeterd. Dat mag gezegd worden, en dat is ook een compliment waard, ook aan het Ontwikkelbedrijf. Goed, de heer Hanegraaff haalde net al de Californië-affaire aan. Onze fractie heeft hier al eerder kritische vragen over gesteld, samen met andere partijen, en om overhead gevraagd. We zijn blij dat er nu een schikking ligt waar de tuinders mee zijn gecompenseerd en het bedrijf dus verder kan met Californië 2. Wel horen we graag van de Gedeputeerde of deze schikking losstaat van de lopende strafrechtelijke aangiften en wanneer de Staten hierover meer duidelijkheid tegemoet kunnen zien? Waarom nu en niet afwachten? Goed, netcongestie, stikstofproblematiek werd al aangekaart. Tot slot willen we ons eigenlijk aansluiten bij het advies om de risicoanalyse verder aan te scherpen, met name als het gaat om het duidelijk beleggen van verantwoordelijkheden. We vertrouwen erop dat dit in de volgende rapportage beslag krijgt en danken de Gedeputeerde alvast voor de toezegging die daar al over is gedaan. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de PvdA, mevrouw Berghorst. En dan is het woord aan mevrouw Wesseling van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank u, voorzitter. Greenport Venlo komt in een nieuwe fase en de bestaande kavels raken op, terwijl ruimte, stikstofruimte, netcapaciteit en natuur steeds schaarser worden. En voor D66 betekent het dat de vraag niet alleen moet zijn hoeveel hectare we nog kunnen ontwikkelen, maar vooral welke economie we waar willen, van volume to value. En dat wordt ook heel concreet bij Klaver 7. Kan het College ook aangeven welke inhoudelijke criteria de Provincie als aandeelhouder wil hanteren bij de verdere ontwikkeling en uitgifte, en is GS bereid daarbij ook expliciet te sturen op regionale toegevoegde waarde, ruimte voor mkb en innovatieve maakbedrijven, circulariteit, kwaliteit van werk en een aantoonbaar passende energie- en landschapsoplossing? Want daarnaast zien we dat netcongestie zowel nieuwe bedrijvigheid als verduurzaming blokkeert. En tegelijkertijd wordt voor Klaver 7 en de Boskamer een energiehub onderzocht, en in hoeverre zit er ook een afhankelijkheid tussen de komst van een eventuele energiehub en ook het soort nieuwe bedrijvigheid dat op die locatie kan plaatsvinden? En mocht daar ook een afhankelijkheidsrelatie tussen zijn, kan GS ook toezeggen om de uitkomst van dat onderzoek, inclusief een concreet vervolg en tijdpad, met PS te delen en die energie-infrastructuur daadwerkelijk dan ook als randvoorwaarde mee te nemen? Want op die manier borgen we dan ook dat de keuzes over de verder inrichting van Klaver 7 passend zijn op die energy hub. En tot slot stelde de Griffie terecht dat er duidelijk eigenaarschap nodig is bij de belangrijkste risico's, dus D66 ziet graag in de volgende rapportages ook helder terug wie verantwoordelijk is voor welke beheersmaatregel. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan gaan we naar mijnheer Van Est van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ten aanzien van deze kwartaalrapportage heb ik toch moeten vaststellen dat ik veel meer moeite had met deze rapportage dan de gebruikelijke 4x3 sudoku die ik morgen weer naar het regionale dagblad zend. Laat ik het zo zeggen, ik had daar nog wel wat vragen over, maar ik ben er nog niet helemaal uitgekomen, dus dat maakt het ook moeilijk om een oordeel te geven, want eigenlijk had ik het vermoeden toen ik het aan het lezen was: er is eigenlijk bijna niets gebeurd. Dus laat ik het zo zeggen, dat was eigenlijk mijn conclusie. En ik heb ook de analyse van de Griffie gelezen, en toch blijf ik daar als 50PLUS mee worstelen of dat niet te veel een samenvatting is en dat hierdoor de analyse wellicht wordt ondersneeuwt. En dat is niet zo efficiënt dat je twee stukken aan het lezen bent en vaak, soms denkt dat heb ik al gelezen in het andere stuk. Dus dat vind ik toch ... Daar worstel ik wel mee, en dat vind ik wel moeilijk om dan een goed oordeel te geven over dergelijke kwartaalrapportages. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Sol, GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Dank, voorzitter. We zien in de rapportage toch in ieder geval wat voorzichtig positieve ontwikkelingen, zowel financieel als qua structuur en governance, waarmee we zo een best wel heel lastige periode voor Greenport in ieder geval een beetje achter ons laten. Het blijft wel kwetsbaar, ook door allerlei externe factoren die al door collega's zijn benoemd. Ik heb vooral nog vragen over Klaver 7, ook in aanvulling op de vragen die collega Wesseling ook al heeft gesteld, omdat ik begrijp dat Greenport als, zeg maar, onderneming veel waarde hecht aan met name het uitgeven van grote kavels op Klaver 7, terwijl de gemeente daar, als ik goed ben geïnformeerd, andere opvattingen over heeft. En dat snap ik niet zo goed, omdat uiteindelijk, ja, grond is grond. Aan wie je het verkoopt, maakt in principe niet zo heel veel uit. En sterker nog, gemeentelijke inkomsten,

de OZB, worden over het algemeen gewaardeerd op de stichtingskosten van het bedrijf en zouden dus juist bij kleinschalige bedrijvigheid hoger zijn dan bij heel grote loodsen die voor betrekkelijk weinig geld worden opgericht, over het algemeen. Dus, kunt u iets zeggen over wat nou uiteindelijk de financiële balans is in de discussie over groot of klein op Klaver 7?

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Smeets van de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Dank u wel, voorzitter. Allereerst, mijnheer Hanegraaff, heel erg fijn dat u het zo nieuwsgierig heeft gelezen, dat is altijd verfrissend, en al die mooie vragen die u er ook bij stelt. En we hebben kennisgenomen van deze kwartaalrapportage. U weet van ons dat wij echt vinden dat deze rapportages altijd zeer laat komen voordat wij daarover kunnen spreken met elkaar, maar voor vandaag heb ik eigenlijk slechts drie vragen over het Ontwikkelbedrijf, en dat gaat, ook zoals mijnheer Sol zei, met name over de ontwikkeling van Klaver 7. Gezien ook de opstelling ook van de gemeente Horst aan de Maas, die wij overigens echt heel goed kunnen volgen ten aanzien van de kleinschaligheid, heeft onze fractie wel behoefte aan een mededeling over de stand van zaken vanuit GS. U heeft ons daar eerder ook een mededeling over gestuurd. Er lagen enkele scenario's voor, dat is ook geen geheim. En we zijn gewoon heel benieuwd: wat betekent deze opstelling nou ook voor de Provincie en wanneer wordt daar dan nog een besluit over genomen door de aandeelhouders? Dus ik hoop dat de Gedeputeerde dat zou kunnen toezeggen. Daarnaast willen wij ook graag weten wat de stand van zaken is van Park Zaarderheiken, natuurlijk inmiddels ook een veelomvattend dossier, en zouden we willen weten, en mevrouw Wesseling zei er al iets over, wat de stand van zaken is van de energy hub. Dat was het voor vandaag.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. Dan gaan we tot slot van uw termijn van Staten over naar de inbreng van de fractie van de BBB, mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Dank u wel. Voorzitter, het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo nadert zijn eindfase, maar de resterende opdracht wordt er niet eenvoudiger op. In 2025 zijn koopovereenkomsten gesloten voor 4,1 hectare, minder dan 6,28 hectare in 2024. Tegelijkertijd is de 56 hectare grond nog niet uitgeefbaar. Procedures, ontbrekende omgevingsplannen, netcongestie en stikstofwetgeving zorgen voor de vertraging. De omzet bleef bijna € 20 miljoen achter bij de begroting. Het resultaat is positief en de huidige liquidatiepositie is voldoende. Toch waarschuwde de rapportage dat in 2026 mogelijk opnieuw een groot beroep moet worden gedaan op de flexlening van de aandeelhouders. De Statenonderzoeker noemt het niet realiseren van de grondexploitatie dan ook als een belangrijk risico voor de Provincie. BBB wil daarom beter inzicht in de financiële gevolgen van de vertraging. Bij Klaver 7 is nog geen besluit genomen over de kavelgrote, dat werd net ook al benoemd. Daardoor is er ook geen omgevingsplan in voorbereiding. In de risicoanalyse wordt de wens van de gemeente Horst aan de Maas om kabels te beperken tot een maximum van vijf hectare, gekoppeld aan de kans van meer dan 90% op de financiële gevolgen van meer dan een miljoen euro. Dat is een flinke kwalificatie, maar een onderbouwing ontbreekt. Het bedrag is geen concrete schaderaming, maar de hoogste categorie binnen de gebruikte risicomethodiek. Onduidelijk blijft welke ontwikkelvarianten er zijn onderzocht en welke financiële gevolgen iedere variant daadwerkelijk heeft. De discussie raakt aan de door Provinciale Staten aangenomen BBB-motie van mijn collega Van der Pol over de grootschalige blokkendozen. De motie vraagt om zorgvuldiger ruimtegebruik en stelt grenzen aan de steeds groter wordende complexen. Wanneer het Ontwikkelbedrijf daar financiële bezwaren tegenoverstelt, verwachten wij ook wel feiten. Hoeveel opbrengst gaat er nou eigenlijk verloren? Welke bedrijven kunnen er niet worden bediend en welke mogelijkheden zijn er voor hoogwaardige bedrijvigheid en regionale mkb en bedrijven met banden met Noord-Limburg? We moeten bovendien voorkomen dat alle vertragingen bij Klaver 7 aan de maximale kabelgrote worden

gekoppeld. Netcongestie, stikstofwetgeving, juridische procedures enzovoort spelen natuurlijk ook een grote rol. En dan hebben we nog een paar vragen. Even kijken, moet ik hier even kijken. Hoe zorgt GS ervoor dat kleinschalig mkb en agrarisch gerelateerde bedrijven op deze locaties niet onevenredig worden belast door de kosten van verplichte off-grid-systemen of energiehub als gevolg van de aanhoudende netcongestie, die werd net benoemd. Hoe rechtvaardigt GS ... Oké, ik maakt mijn zin af.

De voorzitter: U sluit toch af.

De heer Goossen (BBB): Ja ... dat het Ontwikkelbedrijf, waarin de Provincie een meerderheidsbelang van 58,6% heeft, bij de Raad van State procedeert tegen de medeaandeelhouder, gemeente Venray, inzake De Spurt, en welke kosten zijn daar juridisch mee gemoeid? En dan de laatste: op welke gronden houdt GS het aandelenbesluit van de Smakterheide-Noord aan en koppelt zij de realisatie van dit terrein aan Klaver 7, terwijl beide gemeenten juist kiezen voor het beteugelen van XXL-boxen en ruimte bieden aan de lokale economie? Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Ik denk dat we meteen door kunnen naar de beantwoording. Zijn er technische vragen die beantwoord moeten worden? Ik kijk even naar de Statenonderzoeker. Niet.

De heer Bodewitz (Statenonderzoeker): Dank u, voorzitter. Misschien even één heel korte opmerking. Deze analyse, zoals wij die hebben gemaakt, wijkt iets af van andere analyses. En waarom is dat? Normaal leggen we onze analyses naast de Regeling Grote Projecten. Deze rapportages worden echter geschreven voor meerdere partijen, niet alleen voor de Provincie, maar ook de andere aandeelhouders die erbij betrokken zijn. Die komt ook niet zeg maar hiervandaan, maar die gebeurt onder redactie van de directeur, dus dat wijkt iets af. Dat betekent ook dat we iets anders analyseren dan dat we dat normaal gesproken doen. Maar dus dat is meer een technische opmerking over hoe die analyse tot stand komt.

De voorzitter: Dank voor de toelichting. Dan gaan we naar de beantwoording door de Gedeputeerde. Mijnheer Satijn, u heeft daar 25 minuten voor.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. De heer Satijn laat zich ook vergezellen door de nieuwe directeur van het Ontwikkelbedrijf. Dus ik zou ook van die gelegenheid gebruik willen maken, voorzitter, als dat mag, dat hij zich in ieder geval even kort voorstelt en misschien dan ook gelijk even alle vragen die aan hem gericht zijn, althans, die hij vanuit zijn positie kan beantwoorden, ten opzichte van de politieke vragen, kan beantwoorden. Dan moet u wel zorgen dat het binnen 25 minuten gebeurt, anders blijft er niks meer over voor de Gedeputeerde.

De voorzitter: En dat betekent ook dat we even van positie moeten wisselen, anders dan bent u en niet in beeld en niet te verstaan. Aan u het woord.

De heer Kinderdijk: Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Om te beginnen zal ik me even kort voorstellen. Ik ben Richard Kinderdijk. Sinds september vorig jaar ben ik de nieuwe directeur van het Ontwikkelbedrijf. Daarvoor ben ik enige tijd of eigenlijk heel lang werkzaam geweest in de gemeentelijke overheid, gemeente Meierijstad, maar ook de gemeente Gennep, Noord-Limburg. En sinds een goed jaar nu aan het stuur bij het Ontwikkelbedrijf, waarbij natuurlijk al heel veel stappen gezet zijn en we inderdaad in de laatste fase zitten van de gebiedsontwikkeling, werklandschap, maar natuurlijk ook niet te vergeten de natuur en het landschap wat erbij komt kijken. Daar hebben we ook heel mooie stappen bij gezet. En belangrijk is natuurlijk om u ook even mee te nemen waar we nu

staan, tenminste, een aantal actualiteiten die ik misschien mee kan geven die nog niet in de rapportage staan, maar wellicht wel interessant zijn om even mee te geven. Er wordt namelijk gesproken over een grote grondtransactie die niet is doorgegaan met vidaXL. Het laatste nieuws is dat deze overeenkomst helaas recent is ontbonden. Dus wij gaan voor Klaver 4A, zoals wij dat noemen, op zoek naar een nieuwe partij die ook past op de kavel van 10,1 hectare en ook zo optimaal mogelijk gebruikmaakt van de planologische mogelijkheden van dat perceel. Over Park Zaarderheiken werd ook een vraag gesteld, daar kan ik misschien ook meteen op ingaan, de laatste stand van zaken. De executieveiling van het erfpachtrecht heeft plaatsgevonden op 2 juli. Daar was één inschrijver, die hebben we ook het erfpachtrecht gegund. En wij zijn op dit moment met die partij in gesprek om te kijken hoe hij zeg maar verder vorm kan geven aan de invulling van de verplichtingen die hij heeft overgenomen uit deze executie. Ik weet niet of het helemaal helder is, maar om eventueel het beeld weg te nemen dat het maar om € 1.000 ging wat geboden was. Nee, er kwam natuurlijk veel meer bij kijken. Het was naast die € 1.000 ook de achterstallige canon die deze beste partij moest gaan betalen. De kosten voor de executie moesten worden betaald. En wat natuurlijk minstens zo belangrijk is, deze partij moet, al dan niet samen met een andere partij, de voorwaarden van de erfpacht alsnog nakomen op het gebied van natuurontwikkeling, maar ook op het gebied van de inrichting en de verdere ontwikkeling van de golfbaan. En ten slotte ook interessant om te weten: de uitvoeringsovereenkomst over de Groote Molenbeek is in juni gesloten. Dat is een overeenkomst tussen het Ontwikkelbedrijf, de gemeente Horst aan de Maas en het Waterschap Limburg. De aanbesteding daarvan heeft plaatsgevonden, en het gaat over de ontwikkeling van ongeveer twintig hectare nieuwe natuur en landschap. En wij verwachten dat dit jaar ook daadwerkelijk wordt gestart met de uitvoering van die werkzaamheden. Dan heb ik volgens mij in ieder geval al een aantal technische vragen beantwoord. Er werd een vraag gesteld over het risico als er een overeenkomst werd gesloten over stikstofrechten. Bij wie ligt dat risico dan? Dat risico ligt bij het Ontwikkelbedrijf. Dus, mocht het blijken dat een overeenkomst niet geëffectueerd kan worden om een bepaalde regelgeving, dan heeft de koper de mogelijkheid om die overeenkomst te ontbinden en dan moeten wij dat bedrag voor die stikstofrechten ook aan die koper terugbetalen.

De voorzitter: Dat roept nog toch even een technisch vraag, hoop ik, op voor de heer Kinderdijk.

De heer Nijskens (VVD): Op zich een korte reactie. Waarom staat dat risico dan niet benoemd op de balans of in de financiële stukken? Het is een relatief klein bedrag, het kan misschien in de afronding zitten, maar ...

De heer Kinderdijk: De vraag is of het matig is, inderdaad, maar ik kan daar het antwoord op dit moment zo niet op geven, maar dat kunnen we terugkoppelen na deze vergadering waarom dat zo is. Vervolgens werden er ook een aantal suggesties gedaan voor het aanpassen van de risicoparagraaf. Wie verantwoordelijk is voor de beheersmaatregel? Ja, die persoon zit voor u op dit moment. Het is de vraag: willen we dat nog verder detailleren of niet? Dat heeft denk ik niet zo heel veel zin. We zullen natuurlijk wel andere adviezen meenemen, ook als het gaat over de suggesties die we hebben ontvangen van de heer Van Est over het meer inzichtelijk maken van de grondtransacties en hoe zit het nou precies met die grondoverdracht op welke klavers, want soms is het inderdaad lastig om te voorzien waar het nou precies over gaat, maar je hebt ook wel heel lastige sudoku's die ook wel lastig te maken zijn, maar vooruit. Over de energiehubs, daar loopt op dit moment een onderzoek waar zowel de campus als het Ontwikkelbedrijf opdracht toe hebben gegeven. Dus het gaat dan zowel over het campusterrein als over de nog te ontwikkelen terreinen van het Ontwikkelbedrijf. Een energiehubs is een van de mogelijke oplossingen, dus het is niet zo dat we meteen inzetten op een energiehubs. Het kan ook een mix zijn van, of bijvoorbeeld een GTO, grootverbruikstransportovereenkomst. Dat onderzoek loopt op dit moment en we verwachten de eerste resultaten ergens in

oktober, november van dit jaar. Wij merken wel inderdaad dat het kunnen leveren van energie een belangrijke voorwaarde is voor bedrijven om zich te kunnen vestigen op een perceel. Dat. Even kijken. Heb ik dan ...

De voorzitter: Dat roept nog een vraag op van de heer Nijskens, VVD.

De heer Nijskens (VVD): Ja, ik weet niet zeker of die technisch of politiek is, maar als energielevering een probleem is, in hoeverre heeft Greenport dan nagedacht om zeg maar een complete batterijconstructie te installeren die met restcapaciteit van de bedrijven op zo'n klaver gevuld kan worden, omdat die bedrijven nooit 24 uur per dag hun volledige capaciteit nodig hebben?

De heer Kinderdijk: Nee. Ik zou die vraag kwalificeren als een technische vraag. Het is een van de mogelijke oplossingen die in het onderzoek wordt meegenomen.

De voorzitter: Mijnheer Goossen, BBB.

De heer Goossen (BBB): Geven jullie daar ook garanties op, op de levering van stroom?

De heer Kinderdijk: Op dit moment geven wij nog geen enkele garantie op het leveren van stroom.

De heer Goossen (BBB): En heeft dat wel potentie voor de toekomst, of ...

De heer Kinderdijk: Dat is afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek.

De heer Goossen (BBB): Oké.

De heer Kinderdijk: Kijk, wij zijn geen energiebedrijf en wij kunnen op dit moment ook niet garanderen dat er ergens bepaalde capaciteit beschikbaar is. Wij willen vanuit onze rol in de gebiedsontwikkeling natuurlijk wel faciliterend zijn en vooral kijken waar bepaalde combinaties tussen bedrijven mogelijk zijn die ook ons helpen bij de verdere ontwikkeling van het gebied. Maar het gaat te snel om te zeggen of van dat wij daar echt risico kunnen gaan dragen. Dat kan ook niet. Dat valt buiten mijn mandaat op dit moment.

De voorzitter: Mevrouw Smeets, SP.

Mevrouw Smeets (SP): Ik was heel even ... Ik moest heel even mijn radertjes laten werken, maar u zei iets over de overeenkomst van de overeenkomst met vidaXL. Ik wil daar toch nog even graag een vraag over stellen, een verduidelijkende vraag. Want betekent dat dan heel concreet, zeg maar dat ook de plekken voor arbeidsmigranten daar dan niet meer aan de orde zijn?

De heer Kinderdijk: Dat is dus een politieke vraag die ik graag aan de heer Satijn doorspeel.

Mevrouw Smeets (SP): U heeft goed getraind.

De voorzitter: De heer Hanegraaff heeft nog een technische vraag.

De heer Hanegraaff (CDA): Dan zou mijn vraag ook ... O, sorry.

Mevrouw Smeets (SP): Even aanvullend nog een andere vraag nog wel. Of u misschien iets zou kunnen delen over de reden van de ontbinding van die overeenkomst?

De heer Kinderdijk: De reden is dat er al natuurlijk heel lang wordt gekeken naar de ontwikkeling van deze locatie in combinatie met de huisvesting van werkersmigranten en een truck parking. Op enig moment hebben wij de Provincie gevraagd om een bestuurlijk standpunt. Dat standpunt hebben wij ontvangen en ook besproken met vida. En met de condities die vanuit de Provincie werden aangegeven, was het in ieder geval voor vida niet mogelijk om het perceel op de manier te re-ontwikkelen zoals we oorspronkelijk in gedachte hadden.

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Mijn vraag was precies hetzelfde als mevrouw Smeets, dus bij dezen beantwoord.

De voorzitter: Dan schakel ik even door naar mijnheer Goossen.

De heer Hanegraaff (CDA): Tenminste, voor de helft, dus ik kijk uit naar de antwoorden van de ...

De voorzitter: Telepathie, zullen we maar zeggen. Ja, dit gaat goed, ja. Mijnheer Goossen, BBB.

De heer Goossen (BBB): Heeft dat nog consequenties voor de huidige locatie van vidaXL? Niet dat zij hierdoor het idee zouden kunnen krijgen van nu lukt deze locatie niet, dus is de huidige locatie voor ons niet meer interessant.

De heer Kinderdijk: Als u bedoelt of de keuze om de overeenkomst te ontbinden gevolgen heeft voor de bestaande locaties, die signaleren hebben ons niet bereikt. Dus dat, voor zover wij weten, niet, nee.

De voorzitter: U was aan het einde van uw technische beantwoording gekomen, mijnheer Kinderdijk?

De heer Kinderdijk: Tenzij ik naar uw mening nog vragen gemist heb, dan ...

De voorzitter: Niet. Ik merk dat de commissie heel enthousiast wordt over actualiteiten, die wellicht in de volgende kwartaalrapportage weer aan de orde komen.

De heer Kinderdijk: Ja, precies. Dank u wel.

De voorzitter: Ik geef het woord aan Gedeputeerde Satijn voor de verdere beantwoording.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. En wellicht wil ik toch nog gebruik gaan maken van wat actuele kennis van de directeur van het Ontwikkelbedrijf als het gaat om de beantwoording van een aantal vragen. Ik zal niet meer de vragen behandelen die al door de heer Kinderdijk zijn beantwoord. De tweede vraag van de heer Hanegraaff was: is er dan nog wel behoefte aan grootschalige projecten? Er is in ieder geval wel een behoefte aan grootschalige kavels. Dat is ook in de POVI zo opgenomen en de markt vraagt dat eigenlijk ook nog, even los van of dat gaat gebeuren al dan niet. Dus die grootschalige ontwikkelingen, daar is vanuit de markt zeker nog behoefte aan. Ik heb hier een vraag staan: kan het College aangeven hoe groot de aanvullende betaling is van de oud-directeur van Californië, in dit geval, en in hoeverre compenseert dit het financiële verschil? Ik weet niet of die

kennis voorhanden is bij de directeur van het Ontwikkelbedrijf, maar dit gaat om een privaatrechtelijke overeenkomst die is overeengekomen tussen Californië en de directeur. Die informatie hebben wij dus niet en we kunnen dus ook niet het antwoord op die vraag geven. Tenzij u dat wel heeft?

De voorzitter: Dat roept een vraag op van mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Dat snap ik, maar hoe kom ik daar dan wel achter? Want ik vind het wel belangrijk dat ik enigszins inzicht heb in of het een beetje dekkend is, want uiteindelijk zijn wij de aandeelhouder, dus wij zijn wel degelijk degene die het uiteindelijk betalen.

De voorzitter: Mijnheer Satijn.

De heer Hanegraaff (CDA): Moet ik gaan bellen met het grondbedrijf, of wat is het plan?

Gedeputeerde Satijn: Ik kan zo meteen even voor de twee termijnen overleggen met de heer Kinderdijk of daar vanuit ons een antwoord op te krijgen is of dat wij een informatiepoging gaan doen om die informatie boven water te krijgen of boven tafel te krijgen. Daar zal ik zo meteen even, als het kan, voorzitter, in de pauze tussen de eerste termijn en de tweede termijn tijd insteken.

De voorzitter: U mag daar op terugkomen, maar ik moet er even op attenderen dat wij geen tweede termijn hebben.

Gedeputeerde Satijn: Oké, maar dan pauzeren we even voor de laatste beantwoording en dan doe ik dat in de laatste beantwoording van de eerste termijn. Hebt ik dat goed verzonnen of ...

De voorzitter: U heeft dat zo goed verzonnen dat wij dan eerst waarschijnlijk even schorsen en meteen na de schorsing even terugkomen met het antwoord.

De heer Satijn: Precies, uitstekend. U had ook een vraag over het strafrechtelijk onderzoek. Wij vragen veelvuldig bij het OM wat de stand van zaak is. Wij hebben daar geen nadere informatie over gekregen, dus ook niet over de stand van de zaken. Daar is het OM niet bepaald mededeelzaam in. Wij doen nog steeds ook beleidsmatig onderzoek naar geothermie. We zijn het trouwens eens met de toevoegde waarde die het kan betekenen voor het gebied, daar wordt ook echt serieus naar gekeken. Het ontwikkelbedrijf is daar echter geen partner in, bij wijze van spreken, heeft dat ook niet nog in eigendom op de balans staan, maar het is wel de inzet van het College om te bezien of we dat kunnen behouden en kunnen ontwikkelen naar de toekomst toe, en dat doet met name de heer Kuntzelaers met veel overtuiging.

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff, CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Dan kan ik mijn vraag dan wellicht beter ook richten tot de heer Kuntzelaers, want waar het mij om gaat: is er beweging vanuit Den Haag om ... Want ik weet dat in de vorige periodes het loket gewoon dicht was in Den Haag als het ging om geothermie in Limburg. Het was heel moeilijk. Ik denk echt dat het cruciaal is vanuit Limburg als het gaat om die energievoorziening voor de tuinbouw, dus ik hoop dat het iets opener is in Den Haag. Dus ik weet niet of deze Gedeputeerde dat weet, maar anders kan ik dit misschien ook schriftelijk beantwoord krijgen via de heer Kuntzelaers.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik zal u hierop toezeggen om dat schriftelijk te gaan beantwoorden. Als het gaat over de inzet voor geothermie, daar verschillen we niet van inzet over, het College en deze Staten. Weet ook dat er een aantal partijen zijn die daar ook bij zijn betrokken, waaronder TNO, bijvoorbeeld, maar ik zal die vragen nog even schriftelijk laten beantwoorden door het College. Maar wat ik al zei, voorzitter, daar waar het gaat om de inzet van de heer Hanegraaff en het belang wat hij hecht aan geothermie, daar verschillen we niet van mening over. En we weten inderdaad dat we in het verleden natuurlijk in het Staatstoezicht op de mijnen daar allerlei opvattingen over hadden. Ik weet niet of die recentelijk zijn gewijzigd, maar dat kunnen we even voor u navragen en dan komen we daarop terug met uw welbevinden. De vraag van de VVD is keurig beantwoord door de heer Kinderdijk, met vervolgvragen van de heer Nijskens, die zijn ook beantwoord. Mijnheer Roso merkte terecht op dat er een nieuw bestuur zit bij de onderneming, daar heeft u zojuist kennis mee gemaakt. U vraagt om een reflectie naar de liquiditeit van de lening. Wat ons betreft heeft het Ontwikkelbedrijf een ruim voldoende liquiditeitspositie, en die wordt ook zorgvuldig gemanaged door het bestuur, zoals dat naast mij zit. Een rekening-courantkrediet van € 24 miljoen maakt hier ook onderdeel van uit. En in 2026 is er tot op heden geen gebruik gemaakt van dat krediet, dus wat ons betreft is dat een solide situatie. U bent er ondertussen wel achter dat uw stellingname niet correct was dat er geen hectare verhandeld is, dus dat hoef ik niet nog een keer te beantwoorden, denk ik. Dan kom ik uit bij de PVV, maar die heeft de zaal verlaten. Maar ik zal het in ieder geval voor de orde wel beantwoorden. Dat was de vraag ...

De voorzitter: Ik kom even terug bij de heer Roso, die heeft een vraag voor u.

Gedeputeerde Satijn: O, oké.

De heer Roso (JA21): Voorzitter, er stond wel nog: verkocht met nog een levering die in 2026 plaatsvond. Dat stond wel ook in het dossier zelf. Maar in 2025 heeft er geen levering plaatsgevonden, daar refereerde ik aan.

Gedeputeerde Satijn: Ja. Excuseer, u heeft gelijk, een terechte constatering. Dan kom ik bij de PVV uit. Staat de schikking, en dat is waarschijnlijk de schikking die de heer Hanegraaff bedoelt, los van de strafrechtelijke aangifte? Het antwoord daarop is ja. En over wanneer er meer duidelijkheid komt over die strafrechtelijke aangifte heb ik zoiets het antwoord op gegeven. Daar is geen nieuwe informatie over ontvangen van het OM, ook niet na navraag. Ik kom uit bij D66, Klaver 7. Welke inhoudelijke criteria gehanteerd worden bij verdere uitgiffen van Klaver 7? Op dit moment is die er niet, want er is geen planologisch kader wat herontwikkeling mogelijk maakt. Dus er zijn ook geen criteria, want de gemeente Horst aan de Maas is daarin bevoegd gezag, en die zijn niet vastgesteld, dus daar kan ik geen antwoord op geven. De vraag over de energy hub is door heer Kinderdijk gegeven. Ik kom zo meteen nog even terug op Klaver 7-vragen van de heer Sol, want u stelde de vraag van kunt u iets zeggen over de opbrengsten en de kosten die verband houden met de ontwikkeling? Mathematisch is het zo dat grootschalige kavels meer opleveren, significant meer zelfs. Vanuit de gemeente zelf, Horst aan de Maas, en dan kom ik even terug op dat planologisch kader, is in ieder geval aangeven dat men in ieder geval een andere invulling ziet van het gebied. Dus ook als je gaat kijken naar de wensen die er in de gemeenteraad van Horst aan de Maas zijn geuit, daar waar het gaat om de verdere invulling van Klaver 7, waar dus nog geen planologisch regime voor is, zal dat zeer waarschijnlijk, zoals in ieder geval de oude gemeenteraad ernaar keek, leiden tot een kleinschaligere indeling. En dat zal, daar waar het gaat om de nodige infrastructuur, meer kosten met zich meedragen. Als je dat moet gaan opdelen en er komen meer bedrijven, heb je meer kosten met elkaar te maken. En dat zou ook kunnen betekenen dat de grondprijzen mogelijk lager komen te liggen, dus dat heeft wel degelijk een

effect. Als we gaan kijken naar het totale plaatje, wat moeten we tot het einde van de grondexploitatie daar nog met elkaar gaan verhandelen, dan moeten we nog ongeveer € 240 miljoen opbrengsten realiseren en € 107 miljoen aan kosten maken, uitgaande vanuit het plan zoals het er nu ligt. Dus als er dan een wijziging plaatsvindt, kan dat gaan veranderen. En dat is ook natuurlijk we hier met elkaar ook stevig vasthouden aan het plan wat er ligt, omdat als we daar een wijziging in aanbrengen, dat echt financieel behoorlijk iets betekent voor de Provincie en voor aandeelhouderschap, even los van het feit hoe Horst aan de Maas dat ruimtelijk planologisch gaat invullen. De heer Kinderdijk gaf u al wat actualiteit.

De voorzitter: Er is een vraag van mijnheer Sol, GroenLinks.

De heer Sol (GroenLinks): Dank voor deze reactie, die begrijp ik, maar is ook in enige mate te kwantificeren, want volgens mij kun je daar gewoon wat aan rekenen, wat dan het verschil zou zijn? Hebben we het over een miljoen, € 5 miljoen, meer?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Nee, dat kan zeker in de tientallen miljoenen lopen als je daar heel anders mee omgaat dan zoals het nu in de grondexploitatie staat, dus het gaat echt over serieuze bedragen, wat ook feitelijk de positie van de Provincie als aandeelhouder rechtvaardigt en de processen zoals we dat tot op heden hebben gehad. Voor ons staan er grote belangen op het spel. U weet ook dat bij een grondexploitatie ... Nou, u bent een gelouterd politicus, de grondexploitatie rendeert het meest op het laatst van de grondexploitatie, dan komen de meeste opbrengsten binnen. Dus en we zitten in Klaver 7, wat feitelijk de staart is van de ontwikkeling van het gebied, de grootschalige ontwikkeling die daar plaatsvindt, dus daar moeten feitelijk de meeste opbrengsten gaan plaatsvinden, dus ook relatief gezien voor de Provincie Limburg. Dus stel dat daar dus een ruimtelijke planologische wijzigingen op aankomt, dan heeft dat echt serieuze consequenties voor zoals het grondbedrijf bij ons in de boeken staat. Vandaar ook de terughoudende reactie van de aandeelhouder Provincie als het gaat om een mogelijk nieuw ruimtelijk planologisch regime van de gemeente Horst aan de Maas, die wel bevoegd gezag is. Dus het staat in die zin met spanning op elkaar, dat is ook niet onbekend, denk ik, en daar gaan natuurlijk ook veel gesprekken over met de andere aandeelhouders. En er zijn ook een aantal andere aandeelhouders die ook wat grotere belangen hebben, en die staan net zo op die positie, de gemeente Venlo, bijvoorbeeld, zoals wij dat staan. Ik ga wat verder met de inkleuring over de actualiteit, wat ook voor een deel mogelijk een antwoord is op de vraag van heer Sol of van mevrouw Smeets. Kunnen we een update geven van de stand van zaken? Op dit moment niet. Er ligt nog geen nieuwe planologische kader, ook niet vanuit Horst aan de Maas. Wat we natuurlijk wel hebben gezien met elkaar, en ook hebben meegemaakt, er zijn natuurlijk gemeenteraadsverkiezingen geweest. Er zit nu een nieuw College in Horst aan de Maas en daar hebben wij ook de afgelopen weken gesprekken mee gevoerd om even met hen te verkennen van hoe staan zij in de wedstrijd, als je het zo wil noemen. Hier staat zelfs in mijn annotatie: er is sprake van een nieuw College met nieuw elan. Ja, staat hier. Maar, op dit moment is er geen nadere duiding. Maar, in alle eerlijkheid, we voeren wel met hun gesprekken en zij zien ook dat dit nu tot een oplossing moet komen, en dat geldt ook voor de ontwikkeling van het gebied in Venray. Dus we gaan of we zijn al druk in gesprek met elkaar. We gaan de komende weken met elkaar in gesprek om te bezien of we daar kunnen komen tot een nieuwe ontwikkeling, want we zien natuurlijk dat de financiële situatie, zoals de heer Roso dat ook heeft gevraagd, op zich goed is, maar je kunt je niet laaien naar de toekomst toe dat je op liquiditeit verder gaat inboeten, ook als het gaat over het werkkapitaal, maar ook als het gaat over dat staatje waar ik het zojuist over heb gehad met de heer Sol, als het gaat over de grondexploitatie. Je moet bij elkaar een oplossing vinden, waarin je moet wikken en wegen wat uiteindelijk voor iedereen het beste

is. Stilstaan is in dit geval, ook wat ons betreft, achteruitgaan, dus we moeten wel met elkaar een weg vooruit zien te vinden. Daar zijn we druk mee bezig.

De voorzitter: Mevrouw Smeets, SP.

Mevrouw Smeets (SP): Dank u, voorzitter. Er zijn natuurlijk eerder al een aantal scenario's uitgewerkt. Wij hebben die ook kunnen inzien, wel onder geheimhouding, uiteraard. Daar stond ook natuurlijk van alles in. Ik ben heel erg benieuwd of u iets meer duiding zou kunnen geven over het financiële kader waar we over zouden spreken met elkaar in het geval van de wens zeg maar zoals Horst aan de Maas die uitspreekt en wat dat dan zou betekenen voor de Provincie Limburg. En u hoeft dat niet per se hier voor mij te beantwoorden, maar het zou wel fijn zijn om daar een beetje meer richting van te krijgen wat dat dan zou betekenen. Of zegt u dat kan niet, want daarvoor hebben we echt die kaders nodig van de Omgevingsverordening?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Er hebben natuurlijk in het recente verleden, ik zeg maar even met het oude gemeentebestuur, ook wat mij betreft met veel elan hoor, een aantal gesprekken plaatsgevonden en die hebben geleid tot een mogelijk aantal scenario's, die heeft u gezien. Ik kan niet met zekerheid zeggen of dat ook de scenario's zijn waar het huidige College mee gaat werken. Ik denk dat het weinig zin heeft om toe te zeggen dat u de oude scenario's nog een keer kunt inzien. **Laten we in ieder geval de afspraak met elkaar maken, dat mag u benoemen als een toezegging, dat als er een nieuwe ontwikkeling komt de komende periode, weken, maanden, dat zodra daar een berekening plaatsvindt, we die uiteraard ook aan voorleggen onder de gebruikelijke omstandigheden, zodat u daar kennis van kunt nemen.** Want ik weet nogmaals niet ... We zijn die gesprekken met dat nieuwe College aan het voeren. Nogmaals, die zijn tot op heden heel positief, maar een exacte keuze is nog niet gemaakt. Dus wat dat betreft kan ik daar nog niet op antwoorden, omdat we niet weten welke varianten dat mogelijk gaan worden. **Laten we wel met elkaar afspreken of toezeggen, voorzitter, als u dat zo wilt zien, dat zodra die contouren zichtbaar zijn, dat we u daar over informeren en dan kunt u dan kennismaken van wat er mogelijk voorligt.** Maar wat ons betreft is het wel het standje voorwaarts, als ik het zo mag zeggen, om toch te komen tot een ontwikkeling, want nogmaals, stilstaan is absoluut achteruitgaan. Voldoende beantwoord? Mooi. Even zien, dan kom ik bij heer Goossen uit.

De voorzitter: Mevrouw Smeets, SP.

Mevrouw Smeets (SP): Misschien in de aanvulling op wat de directeur zojuist heeft gezegd over de ontbinding van overeenkomsten met vidaXL. Ik heb daarover een politieke vraag gesteld aan u, en dat gaat dan met name over de komst van de huisvesting van de arbeidsmigranten, die 600 die daar gepland stonden, en of het dan doorgaat of die ook is afgewezen in dit geval? Of afgewenteld, laat ik het zo zeggen.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Op dit moment is het huidige plan natuurlijk niet meer actueel, dus dat betekent dat er geen invulling is op dit moment. Dus die kavel komt, denk ik, vrij voor de verkoop?

De heer Kinderdijk: Ja.

Gedeputeerde Satijn: En dan zal er mogelijk een nieuw partij komen die daar op welke manier dan ook invulling aan kan geven. En zodra duidelijk is wat die invulling gaat worden, kan dan worden getoetst aan, laat ik zeggen, de verordening zoals die door de Provincie wordt vastgesteld en of dat past binnen het gebied waar die kavel op dit moment ligt. Maar het huidige plan is van tafel. Dan kom ik toch bij u uit, mijnheer Roso, de tweede keer. **Ik heb hier nog een vraag, misschien dat u dat kunt beantwoorden, over die juridische kosten die gemoeid zijn met het procederen tegen de gemeente Venray. Ik heb die informatie niet, maar als u die niet heeft, moet die even naar u toekomen, want dat wist ik niet helemaal zeker of u die wellicht had.**

De voorzitter: Mijnheer Kinderdijk.

De heer Kinderdijk: Die informatie hebben wij op dit moment niet direct beschikbaar. Die kunnen we uiteraard wel boven water krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Dat wordt dan in dezelfde brief als de heer Hanegraaff toegestuurd?

Gedeputeerde Satijn: Ja.

De heer Goossen (BBB): Dank u.

Gedeputeerde Satijn: Dus in die toezegging neem ik dat mee. Fijn voor de aanvulling. Volgens mij is het ook een voorzitter, hè, die weet hoe dat hoort in de commissie. Dan had u nog een vraag: hoe zorgt GS ervoor dat kleinschalige mkb en agrarische bedrijven niet onevenredig worden geraakt door kosten gemoeid met aanhoudende netcongestie? Ik was even aan het zoeken waar die vraag relevantie had voor het Ontwikkelbedrijf, omdat als het gaat over energieoplossingen op de site zelf, in het gebied zelf, worden die in ieder geval gedeeld door de kavelhouders, als die al niet door het Ontwikkelbedrijf zelf worden ontwikkeld [7:27:42]. Ik zat even te zoeken naar wat precies uw vraag was hierin, of dat in het omliggende mkb is en de agrarische bedrijven of ... Want op de site wordt het gewoon keurig door het ontwikkelbedrijf georganiseerd.

De heer Goossen (BBB): O, oké, dan is dat zo prima.

Gedeputeerde Satijn: Oké, prima. Dan had u nog de vraag gesteld over Smakterheide. We hebben destijds, ook vanuit het strategisch perspectief, zoals ik dat zojuist heb toelicht, om de financiële afwikkeling van het een gezegd van we vinden het belangrijk om over beide klavers gelijktijdig een besluit te nemen, en dat is de reden waarom dat aan elkaar is gekoppeld. En dat heeft er natuurlijk alles mee te maken, want je bent aandeelhouder van een Ontwikkelbedrijf. Je probeert het Ontwikkelbedrijf zo goed mogelijk in positie te houden en dat is ook de reden waarom we in ieder geval als aandeelhoudende Provincie hebben gezegd: we zien dat graag gekoppeld. Dat is niet omdat we graag op de rem staan, maar dat we wel willen dat het ontwikkelbedrijf ook een eenduidige opdracht krijgt. Want de persoon die naast me zit, de bestuurder, opereert gewoon een opdracht van de aandeelhouders. Dat betekent ook dat wij duidelijkheid moeten verschaffen aan de jonge man die naast mij zit om ervoor te zorgen dat hij ook datgene gaat doen wat wij als aandeelhouders beogen, ook met de financiële resultaten, maar ook met de inrichting van het gebied. Dus dat is de reden waarom dat is gebeurd zoals dat is gebeurd. Goed dan ben ik bij de laatste vraag gekomen ... Dat was de laatste vraag aan de heer Goossen, en volgens mij had u een schorsing beloofd?

De voorzitter: Dat klopt, Gedeputeerde. Ik heb een schorsing beloofd om dat u dan even terug kunt komen op twee vragen die er zijn gesteld. En mijnheer Van Est heeft nog een vraag.

De heer Van Est (50PLUS): Ik heb nog één vraag. Laat ik het zo zeggen, ik ben benieuwd naar de verandering van sudoku vier sterren naar de sudoku twee sterren. Maar een ander vraag, we hebben nu actualiteiten gehoord, maar zijn die toe te rekenen aan Q1, Q2 of Q3? Want wij krijgen nog kwartaalrapportages waar ze wel of niet in staan, dan denk ik van zeg dan nu ook eventjes waar ze betrekking op hebben. Als vidaXL nu weer in Q3 zit, dan hebben we volgend jaar zomer dat we dat misschien een keertje in een rapportage krijgen. En dat vind ik dus heel ongemakkelijk bij het lezen van de rapportages, dus hoe gaan we daarmee om?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, voorzitter, het is de luxe als we natuurlijk actualiteiten met elkaar gaan uitwisselen, dus dat we dan deze vraag met elkaar moeten gaan beantwoorden. **Ik denk wel dat het goed is, we hebben een aantal toezendingen gedaan, dat we daar gewoon een aantal zaken in opnemen en dan de rapportages in de toekomst laten zoals ze zijn, maar dat we een aantal actualiteiten meenemen in de brieven die we ook gaan sturen naar aanleiding van de toezegging en dat we die consequent verwoorden in de rapportage die gaan komen, dan krijgen we ook geen verwarring van het ontbreekt ergens of het is niet toegezegd. Is hij wel uitgesproken, ook op de behoefte van de commissie, dan voldoen we er natuurlijk graag aan, maar laten we er ook voor zorgen dat we dat in de betreffende kwartaalrapportage op een goede manier laten landen.** Ja? Dan had ik even om een schorsing gevraagd.

De voorzitter: Dank u wel. Ja, u krijgt een schorsing, en dat heeft er ook mee te maken dat er iets warmes geserveerd wordt voor de inwendige mens, dus ik schors de vergadering voor twintig minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. En we waren aangekomen, net voor de schorsing, om een paar technische vragen beantwoord te krijgen. En volgens mij gaat de heer Kinderdijk daar een antwoord op geven.

De heer Kinderdijk: Zeker. Dank u wel, voorzitter. Voordat ik met de beantwoording van de nog openstaande technische vragen begin, wil ik graag onder uw aandacht brengen dat wij op 15 oktober onze jaarlijkse bijeenkomst organiseren voor de Raads- en Statenleden – voor zover dat nog niet bij u bekend was. Dus bij dezen ook de hartelijke uitnodiging om dan aanwezig te zijn. Het definitieve programma moet nog worden gemaakt, maar dat komt binnenkort. Dan hadden we volgens mij nog twee onderwerpen openstaan. Terugkomend op de overeenkomst met vida kan ik nog iets meer informatie geven over de reden waarom de overeenkomst is ontbonden. Dat heeft alles te maken met de instandhoudingstermijn van de huisvesting. Die werd gesteld op vijftien jaar en dat was voor vida de reden om te zeggen: het is voor ons niet financieel haalbaar. Of in ieder geval, niet voldoende om tot een financieel haalbare businesscase te komen. De briefwisseling die heeft plaatsgevonden tussen de Provincie en vida en het ontwikkelbedrijf, daar zullen wij nog met vida afstemming over zoeken of zij ook akkoord zijn om die informatie en die briefwisseling met de commissie te delen. Dus daar komen we dan op terug. Het tweede onderwerp ging over de overeenkomst die door Californië BV met de voormalige directeur en de raad van commissarissen is gesloten. Kort gezegd hebben wij als aandeelhouders in Californië met elkaar afgesproken dat wij

verder geen informatie zullen delen over de overeenkomst die is gesloten dan de informatie die met de verschillende betrokkenen is gedeeld en ook openbaar is gemaakt.

De voorzitter: Dank u wel voor deze beantwoording. Dat roept nog een vraag op van mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Ja, even terug naar de beantwoording nog van de vijftien jaar, de businesscase. Heeft dat te maken met dat ze bijvoorbeeld tien jaar nog daar zouden willen zitten en dan voor de resterende termijn alsnog verantwoordelijk zijn? Of dat niet?

De heer Kinderdijk: Nee, het heeft ermee te maken dat je ongeveer 25 jaar nodig hebt om überhaupt de investeringen die je moet doen voor de huisvesting überhaupt terug te kunnen verdienen. Dus het zit echt op de 25 jaar.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Mijnheer Hanegraaff, CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Deze zal denk ik voor de Gedeputeerde zijn. Maar hoe ga ik er dan achter komen? Ik vind het wel van belang dat ik dat weet, want uiteindelijk komt het wel uit onze zak als wij dat moeten gaan bijleggen. Komt dat dan ergens nog in een jaarrekening te staan, wat wij dan afdragen aan ... Hoe gaan wij daar dan bepaald toch inzicht in krijgen? Dat ik enigszins een idee heb van wat kost ons dit?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, zoals gezegd bij de eerste termijn, en dat is ook mijn termijn: dit is een privaatrechtelijke overeenkomst. Ik kan, nogmaals, navragen of we dat ergens inzichtelijk kunnen krijgen. Maar we zijn natuurlijk wel gebonden aan afspraken die er gemaakt zijn. Daar kunnen wij niet zomaar in een vergadering iets op gaan zeggen. Dus ik neem dat even mee terug, voorzitter, en ik kom daar binnen twee weken per brief op terug bij de heer Hanegraaff.

De voorzitter: Dank u wel. **Ik heb een tweetal toezeggingen genoteerd. De eerste is dat er een schriftelijke mededeling volgt over de stand van zaken met betrekking tot de mogelijkheden voor geothermie. Wanneer mogen we die verwachten?**

Gedeputeerde Satijn: Vier weken.

De voorzitter: Vier weken. **En tweedens, indien nieuwe ontwikkelingen in Klaver 7 zich voordoen, dan zullen deze ook ter kennisgeving aan PS worden toegezonden, al of niet onder geheimhouding.**

Gedeputeerde Satijn: Ja, dat is correct.

De voorzitter: Daarmee mag ik dit agendapunt afsluiten. Nog even een punt van orde maken, want er komen van verschillende kanten wat signalen binnen over het geluid en de nieuwe microfoonopstelling. We moeten daar allemaal aan wennen. Ik heb er zelf eerlijk gezegd ook wat last van. We gaan de volgende vergadering wel even kijken of we het geluid van de microfoons wat beter versterkt kunnen krijgen, zodat iedereen het beter mee kan krijgen. Dat voor wat betreft het geluid.

T9889: Gedeputeerde Satijn zegt toe Provinciale Staten middels een mededeling portefeuillehouder schriftelijk te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de mogelijkheden voor geothermie.

T9888: Gedeputeerde Satijn zegt toe Provinciale Staten schriftelijk middels een mededeling portefeuillehouder - al dan niet onder geheimhouding - te informeren indien zich nieuwe ontwikkelingen in Klaver 7 voordoen.

9.3 Informerend stuk inzake Derde Voortgangsrapportage Groot Project 'Transitie MAA' peildatum 1-1-2026, brief GS van 7-7-2026 (GS DOC-00881251)

De voorzitter: Wij komen tot slot van deze lange vergaderdag bij agendapunt 9.3 en dat is het Informerend stuk inzake de Derde Voortgangsrapportage Groot Project 'Transitie MAA', met peildatum 1 januari 2026, en de brief van Gedeputeerde Staten van 7 juli jongstleden. Provinciale Staten worden met voorliggende rapportage geïnformeerd over de voortgang van de transitie van Maastricht Aachen Airport (MAA) naar een duurzame, omgevingsbewuste en toekomstbestendige luchthaven. En voordat we het onderwerp inhoudelijk behandelen, wil ik het woord graag geven aan onze inspreker, de heer Sprangers, namens de Stichting Natuurlijk Geuldal. Mijnheer Sprangers, u bent bekend met de procedure hier: ik geef u graag het woord voor vijf minuten.

De heer Sprangers: Hoe houd je het prestigeproject MAA in de lucht? Ten eerste spreek je met de coalitiepartijen af dat wat er ook gebeurt zij geen kritiek zullen leveren op het bij voorbaat mislukte project MAA. Anders valt de coalitie. Vervolgens verzin je een verhaal dat MAA voor Limburg als onmisbaar doet uitschijnen. MAA zou namelijk deel uitmaken van de basisinfrastructuur.

De voorzitter: Ik mag u even onderbreken. Mijnheer Nijskens ...

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter, ik wilde een punt van orde maken. Dat doe ik nu heel bewust. Er staat een rapportage op de agenda. Als commissie krijgen we in principe in de stukken te lezen dat we moeten reageren op de blauwgemaakte tekst, die een verandering is van de vorige rapportage. Daar mogen sprekers op spreken. En we krijgen weer hetzelfde verhaal, dezelfde langspeelplaat – dat is iedere keer als MAA in een titel van een punt staat – van de spreker. Met alle respect voor de moeite die de spreker doet, met alle respect voor de strijd die de spreker voert, maar ik wil daar mijn tijd niet meer aan verknoeien. Wat is daarop uw antwoord?

De voorzitter: Mijn antwoord is daarop dat de voortgangsrapportage Groot Project Transitie MAA op de agenda staat. De heer Sprangers gaat over zijn eigen woorden in dezen. En ik mag aannemen dat de heer Sprangers ook inhoudelijk gaat reageren op datgene wat er voorligt op de agenda.

De heer Sprangers: Jazeker, ook. Basisinfrastructuur. Nou, dat is kul. Maar je blijft het wel steeds herhalen, opdat mensen het gaan geloven. We zijn hier in een situatie gekomen met de geschiedenis. En het is gewoon niet slim om de geschiedenis weg te poetsen. De huidige toestand van MAA is het resultaat van vier jaar struisvogelpolitiek. En die wil ik aan de orde stellen. En als dat niet kan, dan is dat censuur. Kan ik verdergaan?

De voorzitter: U kunt verdergaan.

De heer Sprangers: Werkgelegenheid. MAA zou van groot belang zijn voor de werkgelegenheid. In de MKBA van de Provincie staat echter dat het nettoverlies aan werkgelegenheid bij sluiting van MAA inclusief de Aviation Valley rond de 240 personen ligt. Samenwerking met Schiphol – staat ook in de

VGR. Schiphol werd gezien als redder in nood. Hiervan blijkt echter niets. Zij heeft wel haar deelneming in MAA voor een prikje kunnen verwerven, met het beding geen cent te hoeven bijdragen aan de vele miljoenen kostende investeringen en verliezen. Het businessplan – staat ook in de VGR. De Provincie komt al tientallen jaren lang met businessplannen met op wensdenken berustende cijfers en vooruitzichten, die echter nog nooit gerealiseerd zijn want altijd ontbreekt elke vorm van serieuze onderbouwing. Er komt ook geen onderbouwing in de vorm van een marktverkenning of marktonderzoek, omdat bij voorbaat al vaststaat dat een geloofwaardige onderbouwing niet te maken valt. Diverse kritische rapporten zijn verschenen over de ongefundeerde prognoses in het businessplan, en de onhaalbaarheid ervan. Maar de fatale conclusies uit die rapporten, die worden doodgezwegen. In weerwil van het dringende advies van de Zuidelijke Rekenkamer om een exitstrategie op te stellen weiger je dit pertinent, vanwege de simpele reden dat het nu reeds vaststaat dat elke grens die je trekt door MAA in negatieve zin overschreden gaat worden. Met MAA worden alsmaar indringende gesprekken gevoerd over haar rampzalige toestand. Ze leveren echter nooit iets op, behalve dat MAA er zelf nog in gelooft. Maar een onderbouwing daarvoor? Ho maar. Limburg zit vanwege stikstof op slot. Met miljoenen euro's worden boeren uitgekocht. Toch wordt de zesde stikstofuitstoter van Limburg, MAA, op de been gehouden met eveneens miljoenen euro's. Hoe kunt u dat verdedigen? Vliegveld Luik is verreweg de grootste concurrent van MAA. In juli werd daar nog 40 maal zoveel vracht afgehandeld als op MAA. Toch wordt Luik als dusdanig in de VGR volkomen genegeerd. Wat vindt u daarvan? Niet een maar zelfs twee keer laat u zich buitenspel zetten door buiten u om gelden die bestemd zijn voor achterstallig onderhoud, in te laten zetten ter dekking van de almaar oplopende miljoenenverliezen. Hoe kunt u dit laten gebeuren? Om de discussie over de uitzichtloze situatie bij MAA de kop in te drukken wordt steeds meer info onder geheimhouding gedeeld. Hierdoor kan PS deze info in openbare debatten niet aan de orde stellen. Tot slot, hoe lang nog laat u zich door de Provincie inzake MAA in de luren leggen en ontloopt u uw verantwoordelijkheid? Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Sprangers. Ik kijk even of er verhelderende vragen zijn vanuit de commissie. Dat is niet het geval. Dan dank ik u voor uw inbreng en mag u plaatsnemen op de tribune. Dan gaan we door met de inhoudelijke behandeling van dit informerend stuk. En die behandeling zal plaatsvinden in één termijn met een maximale spreektijd van drie minuten. En ik begin dit keer bij de heer Zeedzen, van de BBB.

De heer Zeedzen (BBB): De Derde Voortgangsrapportage Groot Project Transitie MAA. Voorzitter, bij deze Voortgangsrapportage over MAA wil BBB vooral voorstaan bij informatievoorziening aan PS. Die is wat ons betreft onvoldoende op orde. We zien inmiddels een structureel probleem met de tijdigheid, actualiteit en openbaarheid van de informatie die wij ontvangen. En aan wie dat ligt, laten wij in het midden. We constateren het gewoon. Deze rapportage heeft als peildatum 1 januari 2026 en gaat daarmee over de situatie van 2025. De behandeling was oorspronkelijk voorzien voor mei, en vandaag op 1 september bespreken wij haar. Laat dat even op ons inwerken. Wij spreken vandaag over een rapportage over 2025, terwijl we nog vier maanden verwijderd zijn van 2027. Dat kun je bij een groot project nauwelijks nog actuele informatievoorziening noemen. Als wij in september 2026 nog de voortgang over 2025 bespreken, dreigt de Groot-Projectstatus te verworden van een sturingsinstrument tot een achteruitkijkspiegel. Tegelijkertijd is actuele informatie, operationele en financiële informatie wel beschikbaar, maar voor een groot deel onder geheimhouding. BBB heeft daarom bewust gekozen geen inzage te nemen in de geheime stukken in aanloop naar deze commissievergadering. Niet omdat wij niet geïnformeerd willen worden, maar omdat wij juist vandaag vrijuit het debat willen kunnen voeren. Daarom onze eerste vraag: wat gaat GS concreet doen om PS actueler, tijdiger en zoveel mogelijk openbaar te informeren? En wordt steeds kritisch bekeken wat daadwerkelijk geheim moet blijven en wat gewoon openbaar kan? Voorzitter, dan een inhoudelijke

noot. In 2022 koos PS niet alleen voor het openhouden van MAA, maar vooral voor een duurzame, omgevingsbewuste en toekomstbestendige luchthaven. Vanuit de omwonenden wordt opnieuw aandacht gevraagd voor hinder van het proefdraaien van straalmotoren en mogelijke geluidsafschaling. Maar bij een omgevingsbewuste luchthaven hoort ook het natuurdossier. MAA beschikt nog steeds niet over een definitieve onherroepelijke natuurvergunning. De vergunningsprocedure is nog niet afgerond. En dat wringt. Heel Nederland, en Limburg in het bijzonder, worden geconfronteerd met stikstofmaatregelen waarbij opnieuw met een vergrootglas naar onze boeren wordt gekeken. Dan is het moeilijk uit te leggen dat van een boer wordt verlangd dat iedere milligram stikstof wordt verantwoord, terwijl een luchthaven met vrachtluchten en proefdraaiende straalmotoren al jaren opereert zonder definitieve onherroepelijke natuurvergunning. Voordeel van het niet hebben van zo'n onherroepelijke natuurvergunning is uiteraard dat hij ook niet ingetrokken kan worden.

De voorzitter: U rondt af?

De heer Zeedzen (BBB): BBB vraagt hierbij dan ook simpelweg om dezelfde bestuurlijke scherpheid en rechtszekerheid. Tot slot, de volgende VGR heeft als peildatum 1 juli 2026. Dan is ook mijn enige vraag aan GS: kan GS garanderen dat deze tijdig wordt aangeboden én behandeld, zodat deze Staten binnen deze Statenperiode nog inhoudelijk kunnen reflecteren op de voortgang van MAA? Voorzitter, een Groot Project vraagt om transparantie, tijdig informeren, actuele informatie en openbaarheid waar dat kan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga door naar mijnheer Hanegraaff, van het CDA. O, er is een vraag voor u van mijnheer Van Est, 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ik had één vraag aan mijnheer Zeedzen, in dat opzicht. We hebben net in het vorige agendapunt ook een Q4-rapportage over 2025 besproken. Toen heeft u dit niet genoemd. Ik ben het met u eens dat het laat is, maar dan moeten we het over alle zaken doen en niet specifiek dit eruit halen. Dus had u eigenlijk ook bij het vorige punt moeten aangeven dat het iets sneller had gekund.

De voorzitter: Mijnheer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Ik was daar trouwens niet de woordvoerder op, dat is het verschil. Maar ik ben het met u eens: dan hadden we dat daar ook moeten benoemen.

De heer Van Est (50PLUS): Ik begrijp ... [8:08:23] BBB nu is, ja.

De voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Hanegraaff, van het CDA.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja voorzitter, interessant onderwerp om over te praten. En ik wil ook complimenten geven aan mijn coalitiegenoten, want het klopt natuurlijk: we hebben hier afspraken over gemaakt. En ik vind dat ook wel een compliment waard dat ze zich daaraan hebben gehouden, de afgelopen tijd. De komende maanden gaan wij natuurlijk richting verkiezingen, dus ik vermoed dat dan andere posities ingenomen worden. Ik zou wel voorstellen dat we dat buiten dit huis doen. Ik bedoel, dit is nog steeds de ruimte waar we een coalitie zijn. Buiten deze ruimte kunnen we daar mooie discussies over voeren. Ik wil wel alvast daarbij opmerken dat wat het CDA betreft wij nog steeds vol achter het vliegveld staan. Sla de wetenschappelijke literatuur er maar op na: wil je investeren in je economie, wil je een investeringsklimaat wat top is, dan heb je gewoon een

luchthaven nodig. Dat zie je over de hele wereld. Dus wat het CDA betreft gaan we daar niet aan tornen. Dus alvast een voorschot op, laten we zeggen, de debatten die we hiernaast gaan hebben. Als het dan gaat om de ... En dan mogen jullie natuurlijk ook een korte zin erover zeggen. Als het gaat om de informatie ... Ik heb echt de tegenovergestelde positie dan de BBB wat dat betreft, want ik vind dat echt zo'n onzin, dat we praten over een luchthaven waar echt ... Beslissingen, die duren zo lang voordat het effect gaat hebben. Je ziet dat, alles staat in de krant als het gaat om luchtbewegingen, als er een nieuwe luchtvaartmaatschappij zit: je kan het geheim inkijken. En dan zitten we hier te mekkeren dat het acht maanden te laat zou zijn. Sorry, wat mij betreft, wat het CDA betreft gaan we gewoon naar één keer per jaar een rapportage. We hoeven niet elke keer ditzelfde circus te doen, waar niemand echt wat kan zeggen. We hebben dat debat niet echt. En dan kunnen we eens een echt debat één keer per jaar houden. Maar dat is in ieder geval de inzet van het CDA voor een volgende periode. Als het nog even gaat om concrete vragen ...

De voorzitter: U heeft hierover waarschijnlijk een vraag van de BBB.

De heer Zeedzen (BBB): Ja, het is geen vraag. En sowieso, de inbreng van een collega onzin noemen, dat vind ik niet bij de heer Hanegraaff passen. Dus dat zou ik achterwege laten. Feit dat u hem niet kunt pruimen, dat is een andere uitgangspositie. En ik miste, en daar kan de heer Hanegraaff niks aan doen ... Vanmorgen hadden we een andere discussie over een veel kleiner dossier en daar werden alle muggen gezift die er maar gezift konden worden. Dus het is heel cherry picking wat ik hier zie. Dat was geen vraag, maar een constatering.

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Maar ik ga er toch even op reageren. Dan ga ik hem even meteen terugkaatsen als: daar was ik niet bij aanwezig, heer Zeedzen. Dus dat vind ik een beetje een vreemde conclusie dan. Misschien het woord 'onzin': ja, ik vind dat niet zo heel zwaar, maar het irriteert mij gewoon. Sorry daarvoor, dat is niet persoonlijk; dat gaat ook gewoon over die opvatting, dat hijgerige op dit dossier, dat vind ik gewoon niet gepast bij de aard van het probleem. Dat is eigenlijk mijn probleem. Misschien moet ik een andere woordkeuze daarvoor doen; daar bied ik dan mijn excuses voor aan. Maar het gaat wat mij betreft om die ... [8:11:10].

De voorzitter: Dat roept een vraag op van mevrouw Berghorst, PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, want u zegt: hijgerigheid. U bagatelliseert eigenlijk een beetje de terechte zorgen van een aantal collega's hier. Ik ga er maar zo van uit dat als het rondje afgemaakt is, dat u nog een aantal keer poogt te interrumperen omdat de bijdrages van een aantal collega's aan deze kant van de tafel u ook te hijgerig overkomen. En aangezien er ook nog is gezegd zojuist, dat de coalitiepartijen niet kritisch durven zijn, ga ik u gewoon een vraag stellen. Mijnheer Hanegraaff, vindt u eigenlijk dat het goed gaat op het vliegveld?

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Nee, het gaat absoluut niet goed. Maar dan ...

De voorzitter: Mevrouw ...

De heer Hanegraaff (CDA): Maar ik mag toch ook wel even antwoorden dan?

De voorzitter: Ik was in de veronderstelling dat dat ... [8:11:55].

De heer Hanegraaff (CDA): Nee, het gaat op dit moment absoluut niet goed. Alleen, mijn punt is nu juist: dat vind ik absoluut geen reden om continu maar elk moment, elke drie maanden met het vergrootglas erop te staan. Het punt wat wij al vaker hebben gemaakt is dat ik een correlatie zie tussen hoe wij hier over de luchthaven praten en hoe het daadwerkelijk op de luchthaven gaat. Dat is één. Twee is: ik zeg het net. Dus luchthavens trekken aan – en dat zie je over de hele wereld – op het moment dat de economie, en dat zeker de kennis, de innoverende economie aantrekt. Wat wij hier al een hele tijd proberen te doen. We hebben € 100 miljoen geïnvesteerd in BFF, we investeren in de verschillende Brightlands ... in de hoop dat die technologische bedrijven hier allemaal heen komen. Om vervolgens tegen diezelfde bedrijven die dan willen gaan investeren hier potentieel, te zeggen: ja, maar de luchthaven gaat potentieel weg. Dat vind ik gewoon niet een heel slim signaal. Het is gewoon wetenschappelijk bewezen dat multinationals hun dochterondernemingen plaatsen op plekken waar gewoon luchthavens in de buurt zitten. Dat buitenlandse investeringen gewoon veel hoger zijn als er een luchthaven aanwezig is. Ook al functioneert die nog niet, dat wil niet zeggen dat die in de toekomst cruciaal kan zijn voor die economische groei en die banen, die ook de PvdA heel graag wil.

De voorzitter: PvdA, mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Een tijdje geleden, al wat langer geleden, hadden wij een informatiesessie van Chemelot over de verduurzaming van Chemelot. Dat was helemaal aan het allereerste begin toen we met die ontwikkeling bezig waren. Ik herinner het me nog goed, want er gebeurde namelijk iets supergrappigs in die sessie. De heer Van den Akker was daar ook nog, dus het is echt al een tijdje geleden. Daar stond die CEO van Chemelot. Die was daar aan het vertellen dat het zo mooi was dat er ook allemaal luchthavens in de buurt waren. En toen stelde een raadslid uit de gemeente Sittard-Geleen de vraag: maar maakt u ook gebruik van MAA? En het antwoord van de CEO van Chemelot was: nee. Dus mijn vraag aan u is ... Kijk, ik snap wat u zegt. U zegt: als er een luchthaven in de buurt is, belangrijk voor de economie, het zorgt ervoor dat de economie aantrekt et cetera, et cetera. Maar welk effect hebben we daar nou de afgelopen jaren van gezien? Even los van het feit dat onze grootste industriële bedrijven geen gebruik maken van het vliegveld voor hen aan..., hun toevoer.

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff, u mag deze vraag natuurlijk beantwoorden, maar om even de woorden van de heer Nijskens nog terug te halen: we hebben het hier wel over de voortgangsrapportage van MAA.

De heer Hanegraaff (CDA): Wat mij betreft zegt dat dat wij het economisch zwaar hebben in Limburg. En dat die economische activiteit moet aantrekken, en dat dan de luchthaven als vanzelf meegaat. Dat is wat we ook hebben gezien in Groot-Brittannië bijvoorbeeld, bij London City, de luchthaven. Dat was een luchthaven die verlies draaide, totdat op een gegeven moment we zien dat de financiële sector in de city ontzettend belangrijk gaat worden. Wat zie je dan? Dat die luchthaven vanzelf meegaat en dat het een enorm positief effect heeft gehad op de economische waarde van het gebied. En dat zien we terug in belastingopbrengsten, dat zien we terug in banen die daar zijn geweest. Dus ja, ik zie dat als één en één verbonden. En ik respecteer andere meningen daarin, daar gaat het mij niet om. Ik zeg alleen, en dat is mijn oprechte overtuiging, dat de manier waarop wij er continu over praten niet helpt in dit proces. En dat is mijn overtuiging.

De voorzitter: Mevrouw Boven, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja dank u, voorzitter. De heer Hanegraaff stelde net dat de luchthaven de motor is om multinationals hier te krijgen. Maar volgens mij is er ook onderzoek naar gedaan dat juist financiële en juridische deskundigheid een reden zijn waarom multinationals zich ergens plaatsen. En dat zie je ook hier in Limburg, want zowel SABIC als OCI hebben hun hoofdkantoor verplaatst naar Amsterdam. Dus ik zie die correlatie niet. Volgens mij is de volgorde anders. Bent u dat met mij eens?

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Nee, en mevrouw Boven weet ook wel dat er meerdere oorzaken zijn die iets verklaren. Dus er is niet één verklaring waarom je een goed investeringsklimaat hebt waarom multinationals hier blijven. Er zijn er meerdere, dat klopt. Het personeel is daar één van. Maar ik zal u de publicaties toesturen. Ook het hebben van een luchthaven is een van de belangrijkste factoren voor bedrijven om beslissingen te maken over buitenlandse investeringen. Ja, u kunt het niet geloven, maar het staat in wetenschappelijke journals als Nature en Science. Ik bedoel, dat zijn de topjournals in het gebied en die doen die onderzoeken. Het ministerie heeft zelfs pas nog onderzoek gedaan, zeg maar een metastudie om te kijken: wat zijn nou die effecten van luchthavens. Daar bleek ook uit dat het merendeel van de wetenschappelijke studies aantoont dat het een positief effect heeft op economische ontwikkeling. Dus ik zeg, het CDA zegt daarom: laten we wat zuiniger zijn op die luchthaven. Laten we het een brede, brede kans geven om ervoor te zorgen dat straks als die economie aantrekt, wat we allemaal willen, dat we dan die luchthaven ook een succes kunnen maken.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik hoor de heer Hanegraaff zeggen: een brede kans geven. Hoeveel jaren lang mag Maastricht Aachen Airport nog verlies lijden totdat het iets economisch op moet gaan leveren? Dus waar zit dat keerpunt dat de heer Hanegraaff zegt: joh, het was een leuk experiment, het was een duur experiment, maar nu hebben we gezien dat die wetenschappelijke literatuur misschien niet van toepassing is op deze situatie in Limburg, en moeten we toch de stekker eruit trekken? Hoeveel miljoenen moet het kosten, hoeveel jaren moeten we rode cijfers zien?

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): We hebben daar al afspraken over gemaakt in 2022 dat het rode cijfers moet laten zien – wat is het – 2035? Dus we zijn daarmee bezig. En er is een natuurlijk evaluatiemoment ingeboekt en dan gaan wij die gesprekken natuurlijk weer voeren. Dus ik vind die afspraken die we gemaakt hebben prima en helemaal goed zelfs om die vinger ... Maar ik geloof niet dat je voor dit soort projecten elk kwartaal de vinger op de pols moet houden, en continu maar datzelfde gesprek. Dit heeft gewoon een effect op wat er op die luchthaven gebeurt.

De voorzitter: Dat is een mooi bruggetje naar het feit dat we elk kwartaal deze rapportage hebben en dat we daarover praten. Een vervolgvraag van mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dus ik hoor de heer Hanegraaff zeggen: tot 2035 mogen er rode cijfers zijn geweest. En dan, als er dan nog steeds rode cijfers zijn trekken we wel de stekker eruit? Of is het: en dan gaan we heroverwegen, gesprekken voeren, kijken of we niet nog een keer voor zoveel jaren een kans geven? Ik ben een beetje op zoek naar: op welk moment is de wetenschappelijke literatuur dan volgens de heer Hanegraaff niet meer leidend en kun je wel zeggen: we moeten kijken naar de businesscase die hier nu voorligt, en die werkt niet?

De heer Hanegraaff (CDA): Ik ben een optimist. Ik geloof dat wij ... Het mag niet, hoor ik net, in de politiek. Maar ik blijf het toch. Ik heb net uitgelegd: kijk, wij investeren in de economie met de overtuiging dat dat ons gaat lukken. We zijn nu de zevende meest innovatieve regio van heel de wereld. Het probleem wat we daar nog een beetje mee hebben – ‘een beetje’, behoorlijk – is dat we het niet naar de markt kunnen brengen. Dus dat die innovaties nog niet landen in Limburg. We hebben daar een prachtig fonds voor in het leven geroepen: € 100 miljoen. Ik ben ervan overtuigd dat dat gaat werken. En ook daar zegt de wetenschappelijke literatuur dat er best een grote kans is dat dat gaat werken. Zijn er garanties? Nee. Maar ik ben er wel van overtuigd dat als dat gaat renderen en wij hier die innovatieve technologieën, bedrijven krijgen die wij zo graag willen in Limburg, dat dan de luchthaven niet de doorslaggevende wellicht, maar wel een belangrijke bijdrage kan leveren aan het feit of we bepaalde bedrijven, of we bepaalde investeringen naar Limburg kunnen trekken. En daarom zeg ik: ik heb geduld daarmee.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling heeft nog een tweede vervolgvraag.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja want voorzitter, het was niet helemaal antwoord op mijn vraag. Ik was heel erg benieuwd naar, op welk moment is het: genoeg is genoeg? Ja, de heer Hanegraaff heeft heel veel geduld. Reikt dat geduld tot 2050? Op een gegeven moment kun je niet meer volhouden van: ja, maar volgens de wetenschap zou dit toch echt moeten bijdragen aan de economie. En ook als die fondsen van BFF geweldige innovaties aantrekken, waar D66 echt wel vertrouwen in heeft dat dat gaat gebeuren, hoeft dat nog niet te betekenen dat opeens die luchthaven gaat bloeien of dat dat iets te maken heeft met onze luchthaven, die alleen maar rode cijfers blijft laten zien. Dus als al die verbanden er niet blijken te zijn, wanneer is het voor het CDA dan klaar?

De voorzitter: De heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Ik kan niet in de toekomst kijken. Ik kan het misschien op deze manier verwoorden: zolang ik in de Staten zit voor het CDA zal ik me binnen mijn partij keihard blijven maken voor dit standpunt. Ik weet niet hoelang ik hier nog zit, 2029? Dus misschien kun je daarna met mijn opvolger over dit standpunt praten.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil mevrouw Mertens nog het woord geven, maar als het over dezelfde inhoud van het debat gaat, dan is dat ook de laatste bijdrage in dit debat. Mevrouw Mertens. Ik bedoel in die zin: het gespreksonderwerp.

Spreker [8:21:30]: Mag ik ...

De voorzitter: Als het over hetzelfde gaat. Want we hebben het over de voortgangsrapportage – dat wil ik dan nogmaals benadrukken. Volgens mij hebben we dan de standpunten wel uitgewisseld. Dan is dit echt de laatste bijdrage, als het over deze inhoud gaat van het debat. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Wesseling (D66): Maar voorzitter sorry, punt van orde. Ik vind het ook wel heel erg streng, om heel eerlijk te zijn. Want de voortgangsrapportage, daar gaan volgens mij deze vragen over. En we hebben het nu over de financiële positie, die naar voren komt uit de voortgangsrapportages. Dus al deze vragen lijken mij zeer relevant.

De voorzitter: Maar ik merk dat het een herhaling van zetten wordt. En dat voegt volgens mij niet veel meer toe aan dit debat, vandaar dat ik daarop wil ingrijpen. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. Ik wilde nog inhaken op wat de heer Hanegraaff zei over: we nemen op een bepaald moment het besluit of wij nog voor voortzetting zijn van het vliegveld. Maar wat ik mij afvroeg is dan: op basis van welke gegevens gaat u dan dat besluit nemen? Want alle gegevens die er zijn over de financiële situatie, daar kunnen wij niet over spreken. Dus hoe gaan we dat debat dan met elkaar voeren? Ik ben wel benieuwd hoe u dat dan voor zich ziet. Of verwacht u dan dat wij tegen die tijd wel openbare cijfers gaan krijgen? Dus hoe staat u tegenover het feit dat die cijfers niet openbaar zijn? En verwacht u dan dat we dan wél openbaarheid gaan krijgen, zodat we erover met elkaar kunnen discussiëren? Want we moeten natuurlijk wel kunnen uitleggen waarom we een bepaald besluit nemen.

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja nogmaals, volgens mij zijn de meeste gegevens die relevant zijn voor dit soort besluiten redelijk openbaar. En anders wordt het wel openbaar. Maar natuurlijk ga je op dat moment dat het op tafel zou liggen en je gaat erover praten ‘moeten we doorgaan of niet doorgaan?’, moet je natuurlijk alle gegevens hebben. Dat lijkt me logisch, dat is mijn punt niet. Mijn punt is, in 2022 hebben we in een moeilijk politiek besluit een besluit genomen: we gaan door, we gaan ervoor, we gaan een traject in tot 2035. Ja, voor mij hoeven we dan niet elk jaar weer die discussie te hebben van: moeten we door of moeten we niet door. Wat mij betreft vind ik dat niet gunstig voor de ontwikkeling van de luchthaven en wordt het een soort van self-fulfilling prophecy. En daar heb ik soms wel wat moeite mee. Ik vind de manier waarop de coalitie zich heeft geuit continu echt complimenten waard. Want ik weet hoe zij in dit dossier zitten. Dus daar heb ik helemaal geen kritiek over. Maar door dat elke keer weer op de agenda te zetten, elk kwartaal weer, waar er eigenlijk bijna niks wordt gezegd, creëer je wel een soort sfeer die ik gewoon niet gunstig vind voor de ontwikkeling van een luchthaven.

De voorzitter: U mag door met uw betoog.

De heer Hanegraaff (CDA): Een andere belangrijke voorwaarde voor een succesvolle luchthaven is natuurlijk ook wel de beschikbaarheid in de omgeving. En als ik dan kijk naar Schiphol, waar de luchtbewegingen op een gegeven moment toch minder moeten gaan worden ten opzichte van wat het was, vind ik het persoonlijk wel lang duren voordat Schiphol de luchthaven hier wat meer vluchten gaat gunnen, om het zo maar te zeggen. Ik bedoel, zij zijn partner hier. Zij kunnen heel makkelijk zeggen: wij gaan een aantal vluchten deze kant uit dirigeren – al is het alleen maar om het debat hier een beetje wat positiever te stemmen. Dus ik zou toch wel eens graag willen horen hoe die rol van Schiphol nu precies is. En wat de prognose daar is, hoe zij er eigenlijk naar kijken. Ik heb voor de rest eigenlijk geen vragen. Ik vond het een leuk debat. Ik laat het hierbij.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hanegraaff. We gaan naar mijnheer Roso, JA21.

De heer Roso (JA21): Ja voorzitter, ik ben het grotendeels ook wel eens met wat de heer Hanegraaff zojuist betoogde. We hebben een afspraak gemaakt. En die afspraak, die loopt. We hebben een herijkmoment in 2027. Dat staat in het voorstel, hebben we met elkaar afgesproken, moeten we ons ook aan houden. En ik ga even een stukje tekst herhalen van zowel 2023, 2024, 2025 die ik al meerdere keren heb uitgesproken. We hebben het hier over een voortgangsrapportage, en dan gaan we het continu hebben over het vliegveld in het algemeen, behalve over die rapportage zelf. En daarmee ben ik vier keer begonnen: in 2023, 2024, en we gaan er nu weer op die manier mee beginnen. We gaan continu ...

De voorzitter: Het levert een vraag op van de heer Zeedzen, BBB.

De heer Zeedzen (BBB): Ik zou graag van de heer Roso willen horen welk deel van mijn inbreng niet te maken had met de voortgangsrapportage.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Voorzitter, de inbreng van de heer Zeedzen zelf niet, maar ik refereer eigenlijk eerder aan die discussie die zojuist ook hier weer gevoerd werd.

De heer Zeedzen (BBB): Volgens mij moet iedereen nog aan de beurt komen, dus u heeft een vooruitziende blik. Maar dank u.

De heer Roso (JA21): Ik was vorige keer als eerste aan de beurt, toen heb ik het ook aangegeven. En toen bleek het ook waar te zijn, voorzitter.

De voorzitter: U mag door.

De heer Roso (JA21): Ja. Over de rapportage kunnen we eigenlijk alleen zeggen: we hebben het ter kennisgeving aangenomen. En eigenlijk moeten we het daarbij laten. Want het zijn cijfers van januari. Ja die zijn oud, we hebben gelukkig wel een dashboard, hebben we laatst een inlooppuur over gehad om de informatie daaruit te kunnen halen. Die is gelukkig actueler. Daar kunnen we beter op sturen. En ik ben het met de heer Hanegraaff volledig eens dat we dit soort discussies en deze voortgangsrapportage een volgende periode naar één keer per jaar kunnen brengen. Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar een vraag van mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. Dus u wilt uw kaderstellende en controlerende rol inperken? Dat begrijp ik niet. Kunt u dat verklaren?

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Voorzitter, welke controlerende rol anders dan aandeelhouderschap hebben wij hier?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Voorzitter, PS stelt kaders. Op basis van de regeling Grote Projecten is dit een Groot Project. Er komen rapportages. En nu moeten wij kijken of die rapportages voldoen aan de kaders die wij gesteld hebben. En dat is uw taak hier in deze commissie. Waarom neemt u die taak dan niet op zich? Dat is een dankbare taak. Die kunt u nu vervullen.

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja voorzitter, er zit wel een heel groot verschil in als aandeelhouder kijken naar cijfers die voorliggen en op de stoel van de directie willen gaan zitten. En dat laatste, elke keer als we deze discussie hebben, dat laatste is continu wat er gebeurt. En bij alle andere dossiers waar

wij afspraken maken wordt ook gezegd: we moeten een goede opdrachtgever zijn, we moeten een goede partner zijn voor al onze deelnemingen en alle bedrijven waar we mee samenwerken. Alleen hier niet. En als ergens anders een rapportage niet goed gaat, dan wordt ook gezegd: ja, we hebben de afspraak gemaakt, we gaan er volgend jaar naar kijken. En hier iedere drie maanden opnieuw hebben we dezelfde discussie. En ik vind daar wel iets van.

De voorzitter: Dat levert nog een tweede vervolgvraag op van mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja voorzitter, zoals collega Zeedzen al geconstateerd heeft, hadden we deze voortgangsrapportage in het voorjaar moeten behandelen. We behandelen die nu in het najaar, in de negende maand van het jaar, dus redelijk laat. En behandelen we dit dus niet voor de zoveelste keer. Volgens mij gaan wij als commissie niet iedere keer op de stoel zitten van de aandeelhouder. Wij kijken naar de rapportage met een kritische blik. En wij constateren wat er gebeurt en we stellen daar vragen over. Dat is hetgeen er gebeurt. En ja, dat zijn kritische vragen. En ja, het zijn pijnlijke vragen. Dat klopt. Maar meer dan dat gebeurt er niet, hier in deze commissie. Dus ik snap de kritiek niet van de heer Roso.

De voorzitter: De heer Roso.

De heer Roso (JA21): Nou voorzitter, dan zou ik mevrouw Mertens alle notulen van de afgelopen voortgangsrapportages kunnen voorlezen, maar dat zal ik maar even laten. Waar ongeveer continu wel een voorstel komt van: 'als we het op deze manier dan aanpakken', 'kunnen we daar niet beter op sturen', 'kunnen we daar niet beter op letten', we kunnen continu op de stoel van de directie proberen te gaan zitten. Er worden continu voorstellen gedaan om dat te doen. En dat kunt u gewoon letterlijk teruglezen in de notulen. En ja, ik ben het wel met u eens in zoverre dat we de cijfers laat krijgen en dat het inderdaad eerder had moeten. Maar het klopt ook wat de heer Van Est zojuist aangaf: van het vorige dossier hebben we ook 2025 net behandeld. Dat is ook deels een beetje de natuur van hoe dit werkt.

De voorzitter: Dank u wel voor de beantwoording. Het ging geloof ik meer over de rol van PS dan over de voortgangsrapportage, in dit geval. Maar ik kom bij een vraag of bij de inbreng, mevrouw Berghorst? Aan u het woord, ja.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, want de heer Roso is financieel specialist, hè. En ik vroeg mij af of de heer Roso zich zorgen maakt over de voortgang van dit dossier. Gewoon vanuit financieel-technisch oogpunt: maakt u zich zorgen?

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Ik denk dat iedereen die de cijfers ziet zich zorgen zal moeten maken over hoe dit gaat. Dat staat buiten kijf.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik ben blij om te horen dat u zich ook zorgen maakt. Ik maak mij ook zorgen. En ik ben op zoek naar een manier, een manier die niet volgens de theorie van de heer Hanegraaff de voortgang op het vliegveld torpedeert, maar waarmee we wel onze rol als Statenleden kunnen pakken. Want uiteindelijk beheren wij hier dit gemeenschapsgeld. En dit is een private onderneming waarin wij met veel gemeenschapsgeld investeren, in de hoop dat die onderneming

floreert. En op het moment dat we dan moeten constateren dat dat moeizaam gaat, wiens taak hier is het dan om daar vragen over te stellen?

De voorzitter: De heer Roso.

De heer Roso (JA21): Ja, dank u wel. Dan heb ik een wedervraag aan mevrouw Berghorst. Is dit een private onderneming?

De voorzitter: Dat gaan we niet doen, een wedervraag stellen. U mag een antwoord geven.

Mevrouw Berghorst (PvdA): ... [reageert zonder microfoon]

De heer Roso (JA21): We hebben heel veel semi-overheidsbv's. En die worden niet allemaal privaats genoemd, hier in dit huis.

De voorzitter: Een tweede vervolgvraag van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Stel nu dat dit een publiek bedrijf was en dit is de uitkomst. Maakt dat verschil, in dit geval?

De voorzitter: Mijnheer Roso.

De heer Roso (JA21): Dat maakt in die zin verschil dat er dan nog meer op die manier [8:33:19] controle ook is. Heel bewust kiezen wij hier voor een ... Het is wel een separate bv, maar wij zijn altijd grootaandeelhouder hiervan. Is een verschil met 100%. En de andere 40% is van Schiphol, dus indirect ook van een overheidsinstantie. Op die manier zou je ernaar kunnen kijken van: het is publiek of privaat, semi. Maar als het volledig in onze handen zou zijn, dan zouden we daar wel op een andere manier ook controle op kunnen uitoefenen. En we hebben hier gekozen voor een bepaald construct met een zetel als aandeelhouder en niet als directeur. En dat onderscheid moeten we wel blijven maken.

De voorzitter: Dank voor uw beantwoording. Ik ga over naar de inbreng van de PvdA, mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, ik hoop dat mijnheer Roso met zijn vooruitziende blik ons kan vertellen wanneer we hier uit de problemen komen. Want voorzitter, dat we in dit dossier met elkaar in de problemen zitten, volgens mij zien we dat allemaal. En volgens mij zien we ook allemaal dat het niet lukt om bij te sturen. En dat zien wij omdat we dat hier regelmatig met elkaar bespreken. Er worden regelmatig door diverse collega's kritische vragen over gesteld. En we zien gewoon dat, wat er ook gebeurt, wat het College ook doet, de situatie verandert niet, verbetert niet. Of de Partij van de Arbeid haar kritische vragen nou vier jaar lang inslikt of vier jaar lang uit, mijnheer Hanegraaff echt waar, ik ben een briljant Statenlid, maar zo briljant ben ik nou ook weer niet dat mensen zo ineens denken: nou, laat ik MAA maar vermijden. Echt niet. Dus ik zie, en volgens mij zien we het allemaal: het gaat hier niet goed. En volgens mij hebben we allemaal de dure plicht en de verantwoordelijkheid om dat te bespreken met elkaar, het beest in de bek te durven kijken, in het belang van Limburg en in het belang van de Limburgse belastingbetaler. En de discussie die hier nu gaande is over wel of niet ieder kwartaal hierover vergaderen, ik vind dat echt een vreemde discussie. Maar goed, mijn vragen over deze voortgangsrapportage zijn eigenlijk vrij simpel. Maakt het College zich ook zorgen? Maakt het College zich zorgen? Vindt het College dat zij voldoende grip heeft en voldoende kan bijsturen om

erger te voorkomen? En zo ja, waarom vindt het College dat? En tot slot, ik ben het zeer eens met de opmerking van de heer Zeedzen over de vertrouwelijk ter inzage gelegde stukken. Ik ben ze ook niet gaan inzien, voorafgaand aan deze commissievergadering. Ik had bedacht om dat volgende week te gaan doen. En ik kom tot de conclusie dat deze stukken tot uiterlijk maandag vertrouwelijk ter inzage liggen. Nou, dat is heel erg vervelend, want dat betekent dus nu dat ik verlof moet opnemen op mijn werk om hier stukken te komen inzien. Dus ik zou het College willen vragen om de termijn van terinzagelegging te verlengen, zodat Statenleden dat gewoon op een vrijdag kunnen doen en zich kunnen laten informeren. Want de reden waarom een Statenlid als de heer Zeedzen en ik die stukken niet voor een debat gaan inzien is omdat wij onbevangen ons werk hier kunnen doen en niet het gevoel willen hebben dat we bepaalde vragen niet kunnen stellen omdat we informatie hebben gezien in vertrouwelijke stukken. Maar dat wil niet zeggen dat ik die vertrouwelijke stukken niet tot mij wil nemen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. We gaan naar D66, mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Volgens mij kan iedereen hier in deze zaal concluderen dat het niet goed gaat met MAA. En ook GS constateert dat de werkelijkheid achterblijft bij het businessplan van 2022, juist op het punt van groei, financiële gezondheid – de kern van het plan. En toch concludeert GS: er is geen aanleiding om het plan bij te stellen. Onbegrijpelijk. En sterker nog, GS stelt zelfs dat het niet duidelijk is of de doelstellingen ooit gehaald zullen worden. Dan kun je niet tegelijkertijd doen alsof er niets aan de hand is. En welke afwijking is voor GS wel reden om het plan te herijken? Bestaat die drempel eigenlijk, waarop GS zegt: vanaf nu moeten we wel ingrijpen? En de passagiersaantallen zijn fors lager. In 2025 nog maar 152.000 tegen 266.000 in 2022. En die daling versnelt. En er is hoop dat nieuwe maatschappijen, zoals Wizz Air ... Maar één nieuwe carrier is natuurlijk ook geen structureel herstel. En ook de vluchten die tijdelijk zullen vertrekken vanuit MAA tijdens de sluiting van Eindhoven Airport zal zich slechts vertalen in een tijdelijke verbetering in cijfers. Maar ook deze zullen dus tijdelijk zijn. En hoe groot is die kloof nog tot het pad naar 2030? Acht GS dat pad nog realistisch? En bij vrachtverkeer zien we voorzichtig herstel, van 30.000 ton naar 40.000 ton in 2025. Dat lijkt in eerste instantie positief, maar het is altijd nog wel fors minder dan de 108.000 ton uit 2022. En dan de financiën, waar D66 zich ook het meeste zorgen om maakt, daar zien wij een verlies van € 6,8 miljoen in 2023 oplopen tot € 11,5 miljoen in 2024. Groter dan het businessplan voorzag. En over 2025 ontbreekt elk actueel beeld. En voor een onderneming die zo zwaar leunt op publieke financiering is dat echt onvoldoende. En wil het College toezeggen dat rapportages voortaan ook een actuele jaarprognose en een meerjarige vooruitblik bevatten? Is er een concreet pad naar een gezonde luchthaven in 2035? En welk financieel risico loopt de Provincie ook als dat niet lukt? Ik zie een vraag.

De voorzitter: Ik zie een vraag van de heer Roso ook. Aan u het woord.

De heer Roso (JA21): Ja voorzitter, een vraag aan mevrouw Wesseling. Wat wilt u met de informatie doen die u nu extra in de rapportage wil hebben?

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ik heb zojuist goed geluisterd naar een aantal bijdragen, met name aan de overkant. En dan denk ik dat het deze collega's mogelijk zou kunnen helpen om te overtuigen dat het niet meer goed zou kunnen gaan. Dus ik denk dat dat inzicht met name voor de collega's die toch nog iets van oogkleppen op hebben mogelijk een verheldering zou kunnen zijn. En dat gun ik ons allemaal heel erg.

De voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Als dat de reden is: er is geen behoefte aan, aan deze kant. Dus dan kunnen we het net zo goed niet doen.

De voorzitter: Ik hoorde daarin geen vraag richting mevrouw Wesseling. Dat is dan een statement. U mag door met uw betoog.

Mevrouw Wesseling (D66): Nee, precies. En volgens mij onderschrijft dat ook mijn statement wat ik zei over: oogkleppen op. Ook elektrisch vliegen ontwikkelt zich trager dan voorzien. En het is begrijpelijk dat niemand de technologie ook kan voorspellen, maar juist daarom vroeg D66 ook eerder om een haalbaarheidsstudie. En die kwam er niet, want de markt zou te onzeker zijn. Maar voorzitter, onzekerheid is juist reden om met scenario's te gaan werken. Dus wij vragen GS nogmaals om met zo'n scenarioanalyse te komen. En tot slot het Luchthavenbesluit: opnieuw vertraging, met gevolg voor exploitatie en voor ambities zoals hinderbeperking en uitfasen van lawaaiige toestellen. Hoe voorkomt GS dat die ambities steeds verder naar achter schuiven? En voorzitter, D66 waardeert dat deze rapportage eerlijk is over de problemen die we hebben. Maar eerlijk benoemen is niet hetzelfde als consequenties verbinden. En wat ons betreft mag afwachten niet langer het antwoord zijn van het College. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef het woord aan mijnheer Van Est, van 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja dank u wel, voorzitter. Voorzitter, dit commissielid komt gelukkig niet in de verleiding om geheime stukken te zien. Dus ik kan altijd onbevangen en vrijuit spreken. Maar laat ik dan maar weer eens klagen over de ergonomische wijze waarop deze rapportage gepresenteerd wordt: een donkerblauwe tekst op lichtblauwe achtergronden, en zelfs blauwe letters met groene achtergronden kan ertoe leiden dat er hallucinaties optreden bij het lezen hiervan. En op basis van de door de heer Hanegraaff naar mij genoemde doctrine zijn we zeer terughoudend in het commentaar. We verheugen ons op een positief bericht eind juli over het aantal vluchten. En ten aanzien van de rapportage ziet 50PLUS tevreden dat er een significante vermindering is van het aantal melders en het aantal meldingen over verkeershinder. We blijven altijd een kritische blik houden, zeker. Maar wel op enige gepaste afstand waar de Provincie uitsluitend aandeelhouder is. Negativisme gaat geen bijdrage leveren om de businesscase te halen. Als je een internationale beurs naar Maastricht wilt halen, dan is het een pluspunt als je kunt zeggen dat je een vliegveld in de buurt hebt. En vorige week hadden wij hier in het MECC ongeveer 5.000 mensen van een internationale beurs die zich bezighielden met het G7-ontwerp, uit heel de wereld. Dat is de zaak waar we naar zoeken. We weten niet of dat wetenschappelijk is, maar de vraag die je moet stellen: of de bijdragen die wij hier vandaag leveren vertrouwen geven bij mensen die hier willen investeren om dat te doen. Die vraag zou iedereen zich voor zich moeten stellen. En dat staat los van de kritische punten die we kunnen zien. En de zorgen die we hebben, die delen we allemaal. Maar laten we wel de positie als aandeelhouder beschouwen net zoals wij bij de verbonden partijen en bij de SiS 4 zaken ook bij alle andere partijen doen. En hier is Maastricht Aachen Airport geen uitzondering in, maar ook gewoon een verbonden partij. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is het woord aan mevrouw Boven, van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja dank u, voorzitter. De CBS-cijfers en eenvoudige extrapolatie van de businesscase en de jaarcijfers geven ons voldoende inzicht in de financiële

situatie van MAA. Daar is geen geheime informatie voor nodig. Ook potentiële klanten kunnen met openbare cijfers dezelfde conclusies trekken: MAA is al jaren technisch failliet en wordt overeind gehouden door de Provincie Limburg. Het is daarom acceptabel dat de cijfers en de toekomst in de Provinciale Staten worden besproken. De openbare cijfers laten ook zien dat de businesscase uit 2022 een luchtkasteel is. GS heeft onvoldoende kritisch naar de businesscase van MAA gekeken. Zo zijn de ambities voor elektrisch vliegen niet getoetst bij een deskundige partij, zoals bijvoorbeeld de TU Delft. De aanname dat de omzet met 20% zou gaan groeien in een volwassen en concurrerende markt werd geaccepteerd zonder onafhankelijk marktonderzoek. Ook zijn risico's zo laag ingeschat dat de rente voor de lening voor de landingsbaan 30 jaar is vastgezet – een douceurtje voor MAA. De snelheid waarmee vergunningen verkregen zouden worden is ook veel te optimistisch ingeschat. De businesscase was bovendien verbloemend: de afwaardering door de verkoop van de aandelen aan Schiphol werd precies gecompenseerd door een even grote ingeschatte boekwaardestijging van MAA. Risico's werden uitgedrukt in netto contante waarde, in plaats van mogelijke verliezen. En als extra geld nodig was, zou MAA dat wel op de financiële markt gaan halen. Inmiddels weten we dat externe partijen MAA geen lening willen geven. Blijkbaar schatten zij het risico hoger in dan GS. Die verbloeming zien we opnieuw in deze rapportage. Doelstellingen staan op oranje, terwijl rood eerlijker zou zijn. In 2025 hield de Gedeputeerde nog vol dat break-even in 2028 haalbaar was. Nu blijkt de termijn ineens niet zo hard. Zelfs bij 20% groei komt break-even pas rond 2035 in beeld. En als achterstallig-onderhoudsgeld tijdelijk mag worden gebruikt om verliezen te dekken, wanneer is het potje van de Provincie leeg en moet GS geld hiervoor aan PS gaan vragen? Collega's, waarom maakt de Partij voor de Dieren zich zo druk over financiële resultaten en leningafspraken? Omdat Statenleden in 2022 mogelijk anders gestemd zouden hebben als GS wel een realistische businesscase had voorgelegd. Wat hier gebeurt is opportunistisch en verbloemend informeren en rapporteren. Gebeurt dit om de kikkers in de kruiwagen van het coalitieakkoord te houden? Of misschien uit goedgelovigheid in de maakbaarheid van de markt? Of omdat het College zo graag een luchthaven wil ...

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, toch even als het mag. Hier worden toch wel kwalificaties gebruikt, vind ik, over het College waar ik zeer nadrukkelijk afstand van wil nemen. En u laat het hier toe. 'Douceurtjes', dat soort terminologieën, 'verbloemen': met alle respect, ik ben enorm voor goed openbaar bestuur. Ik ben enorm voor het algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Maar alsjeblieft zeg!

De voorzitter: U spreekt mij aan op het toelaten van woorden. Ik wil nogmaals benadrukken dat iedere inbreng in principe gaat over de eigen woordkeus, mits dat een bepaalde grens overschrijdt. En ik denk, in dit geval heb ik dat niet zodanig gekwalificeerd dat u daar deze interruptie op zou kunnen of moeten plaatsen. Maar wellicht dat mevrouw Boven daar ook nog een kwalificatie aan kan geven.

De heer Van Est (50PLUS): Daar wil ik dan toch iets over zeggen. Wij hebben het debat in 2022 gevoerd. Dat was een open debat waar de zaken op tafel lagen, open, waar niks achter zat, waar alles open is gegeven. En dan moet je nu volgens mij hier niet praten over iets wat niet realistisch is. Dat kun jij vinden, dat wat toen lag, maar het is wel openbaar besproken en dergelijke. En dan moet je dus niet nu kwalificaties doen of dat er toen bewust zaken anders zijn voorgesteld. Of dat daar misschien afwegingen zijn gemaakt die iedere partij anders maakt. Maar doe nu niet alsof er toen iets neergelegd is wat niet openbaar is, waar stukken achter zijn gehouden. En die suggestie, die leek mevrouw Boven wel te doen. En daarvoor snap ik dat de Gedeputeerde daar een probleem mee heeft. En dat moeten wij denk ik als Staten toch wel voorkomen, dat we zo met elkaar omgaan. Dat je afwegingen maakt, dat is een andere zaak, maar daar voorzichtig in de woordkeuze.

De voorzitter: Met die uitleg over wat u zegt over wat er destijds besloten is, in alle openheid – want dat ben ik meteen met u eens – mag ik dan de commissie vragen om beter op de woordkeus te letten. De heer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Ja, ik was misschien ook niet alert genoeg. Ik heb het niet meegekregen, de woorden die uitgesproken zijn. Dat is niet heel handig, omdat de heer Nijenhuis mijn partijgenoot is, maar geloof me op mijn woord dat ik dat ook voor elke andere voorzitter had gedaan. Ik vind dat wij zelf als commissie hier het zelfreinigend vermogen moeten hebben om dan in te grijpen als we vinden dat het te ver gaat. En ik vind dat voor een voorzitter echt het allerlaatste middel. Dat zal hem ook niet in dank afgenomen zijn. Dus ik reflecteer hier naar onszelf: laten we deze kreet serieus nemen, maar laten we vooral het zelfreinigend vermogen bij onszelf gaan zoeken.

De voorzitter: Met die woorden ga ik ... U was klaar met uw bijdrage, mevrouw Boven?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nee.

De voorzitter: Dan mag u nog even door, maar uw tijd zit er in principe op.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Volgens mij was ik hier, maar het kan ook een herhaling zijn. Of omdat het College zo graag een luchthaven wil dat het haar verantwoordelijkheid voor onafhankelijk onderzoek opzij zet. En de coalitiepartijen laten zich daarin meenemen. Een herijking naar onderbouwde realistische alternatieven, inclusief sluiting, wordt nog steeds behandeld als een schending van het coalitieakkoord. Voorzitter, ...

De voorzitter: Er is een vraag voor u van mijnheer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Bent u echt van mening dat alle coalitiepartijen zich daarin laten meenemen? Want dat zegt u.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, zo gauw er iets over MAA, een motie ligt wordt het altijd afgeraden. En dat is het goed recht van het College, maar er is geen partij die dan toch voor die motie stemt.

De voorzitter: Mijnheer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Dat zou ook met de inhoud van de motie te maken kunnen hebben en niet per se met het MAA. Dus ik wil dat frame ... En natuurlijk heb je als coalitiepartij – en dat spreekt de heer Hanegraaff ook uit – terecht reageer je anders. Maar ik probeer hier oprecht die petten goed te kunnen scheiden. En enerzijds het respect voor de coalitie hier te handhaven in mijn woordvoering, maar anderzijds ook de dingen wel te benoemen zoals ze zijn. Dat is steeds mijn insteek geweest in dit debat.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dit is eigenlijk geen vraag. Ik geloof wel dat iedereen dit naar eer en geweten doet. Alleen, hoe je iets waardeert, heeft ook te maken met hoe je naar een

luchthaven kijkt. En als je iets politiek heel graag wilt, dan kan het best zijn dat je daar minder kritisch over bent over de cijfers dan wanneer je een luchthaven minder graag wilt.

De voorzitter: Mijnheer Hanegraaff.

De heer Hanegraaff (CDA): Ja, ik voel me daar natuurlijk ook een beetje op aangesproken. Maar volgens mij ben ik net heel open en eerlijk geweest over of het goed gaat met de luchthaven. Ik betwist toch op geen enkele manier de cijfers die er liggen? Ik geef alleen aan dat, precies zoals mevrouw Boven zegt, dat ik een andere mening erover heb. Maar volgens mij is het andersom toch ook zo? Natuurlijk, het zou mooi zijn als onze politieke opvattingen geen effect zouden hebben op hoe wij hier praten. Ik bedoel, dat is toch de hele essentie van wat wij hier doen? Dus ik wil dat toch van elkaar scheiden. Want ik moet zeggen, ik vind die insinuatie van 'voor het karretje laten spannen van', dat soort insinuaties, ik vind dat ook niet prettig. Alsof wij hier met een soort van geheim belang zitten en achter de schermen nog een soort van ... Die suggestie wordt wel een beetje gewekt door hoe u uw betoog opbouwt. Dus ik zou toch ook willen vragen of u even wil reflecteren op wat de Gedeputeerde zei. Want dat heeft u helemaal niet gedaan. Bent u het ermee eens dat de manier zoals u het kwalificeerde toch niet helemaal, ik hoop niet helemaal is wat u bedoelde? Want zo ken ik u namelijk niet. Want het klonk een beetje ... 'Verbloemen', dat is niet een term die heel veel integriteit suggereert. En ik kan me toch niet voorstellen dat u de Gedeputeerde of ook de coalitiepartners een gebrek aan integriteit verwijt. Dus ik zou willen vragen of u daarop zou willen reflecteren. Waarom heeft u voor die woordkeuze gekozen? En vindt u dat dus ook, of niet? Want bedoelt u iets anders, dan moet u dat wel even uitleggen. Dat is een beetje het punt.

De voorzitter: Dat mag best u even uitleggen, maar dan constateer ik dat we toch weer afdwalen van de voortgangsrapportage. Heel kort dan.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Voor mij is het woord 'verbloemen' niet gelijk aan integriteit ter discussie stellen. Maar politiek laat niet altijd dat zien wat beschikbaar is. En dingen niet zeggen is verbloemen, wat mij betreft. En dat is niet hetzelfde als integriteit.

De voorzitter: Mijnheer Van Est.

De heer Van Est (50PLUS): Ja mevrouw Boven, ik krijg af en toe het gevoel dat u niet heeft meegekregen hoe de besluitvorming toen tot stand is gekomen. Er lagen scenario's voor. Er waren vier alternatieven, als ik het uit het hoofd goed zeg. Waar veel onderzoek is gedaan, waar we meer data hadden dan ... Waar het voorstel van het College niet geaccepteerd is, maar een amendement is gekomen om het acceptabel te krijgen waar alles lag. En dan maak je de afweging. En we wisten allemaal dat het een afweging voor lange tijd is. En voor de duidelijkheid, mijn partij heeft niet voor het amendement gestemd. Dus wat dat betreft is het een heel andere situatie. Maar het is niet ... [8:56:14] dat er een Collegevoorstel was. Nee, er waren vier alternatieven, waar de Staten over kon kiezen en waar het debat over is gevoerd en hoe die cijfers lagen. En dan zeg ik: dan vind ik uw inbreng nu vandaag daar niet ... [8:56:29]. Eigenlijk is de bal bij de Staten toen gelegd en niet bij het College. En daar is een amendement op gekomen, en daar heeft de meerderheid gekozen voor de ... [8:56:37], met de wetenschap dat dit voor langere termijn was, met evaluatiepunten op langere termijn. En dat we dan niet iedere maand moesten gaan herbeoordelen, want het zou tegen kunnen vallen. En dus denk ik dat uw kwalificatie die u hier noemt echt ver bezijden de waarheid is. En ik denk dat u daar toch op terug zou moeten komen.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, ik was niet van plan terug te komen op wat ik heb gezegd. Als de cijfers zoals ze zijn en er enorm verlies wordt geleden, en er dan geld voor achterstallig onderhoud wordt gebruikt om verliezen te dekken terwijl dat niet het plan was wat in de businesscase staat ... In de businesscase staat dat we in 2028 break-even gaan spelen. En dat we dan in het najaar van 2025 met heel slechte cijfers te horen krijgen dat we 2028 nog steeds break-even gaan spelen, waarmee je weet ik hoeveel hoge cijfers, groeicijfers moet laten zien, ik vind dat verbloemend. Ik vind dat je dan de problemen die er zijn verbloemt.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een vraag van de heer Roso. Gaat het over de woordkeus of is het een inhoudelijke vraag?

De heer Roso (JA21): Ja voorzitter, ik ga toch over de woordkeuze één opmerking maken. Want er wordt wel gewoon door mevrouw Boven hier aangegeven dat er informatie niet gezegd is geworden die wel beschikbaar was. En dat is letterlijk, dat wordt net wel gezegd: er wordt informatie niet verstrekt. En dat vind ik wel een kwalificatie, waar u ook na de opmerking van de heer Van Est niet op terugkeert. Dat vind ik wel bijzonder.

Mevrouw Wesseling (D66): Voorzitter, toch even een punt van orde als dat mag.

De voorzitter: Ja, dat mag.

Mevrouw Wesseling (D66): Want volgens mij worden er hier door vier partijen nu woorden in de mond gelegd, terwijl mevrouw Boven het leek te hebben over een businessplan van 2022 wat niet realistisch was. En dat dus leek op onrealistische scenario's verbloemen. En volgens mij is dat een heel ander verwijt dan cijfers verdraaien of wat dan ook. En het begint nu wel te lijken alsof ze weet ik veel wat in de schoenen van het College heeft geschoven, wat volgens mij niet gebeurd is. Dus misschien kunnen we hierbij ook de discussie sluiten over allemaal partijen die MAA fantastisch vinden en daarmee de woordkeuze van mevrouw Boven per definitie verkeerd vinden.

De voorzitter: Wij gaan het ... Want die discussie over die woordkeus hebben we via de Gedeputeerde en via een aantal inbrengen van u voldoende behandeld, wat mij betreft. Daar gaan we niet meer op terugkomen. We gaan het over de voortgangsrapportage hebben. En als daar nog een vraag over gaat van u mijnheer Roso, dan mag u die stellen maar niet over de woordkeus.

De heer Roso (JA21): Niet over de woordkeus, maar voorzitter, er wordt mij vanuit mevrouw Wesseling nu gezegd alsof ik iets heb verdraaid, geparafraseerd, en dan zou ik graag willen dat de band erop teruggeluisterd wordt om daadwerkelijk de woordkeuze na te luisteren. Want het is namelijk wel gezegd.

De voorzitter: Waarvan akte. Ik denk dat u klaar was met uw inbreng, mevrouw Boven?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, *[reageert zonder microfoon [9:00:07]]*.

De voorzitter: Dan ga ik door naar de inbreng van mevrouw Mertens, van GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ja, het klopt in ieder geval wel dat dit dossier een heleboel discussie en debat oplevert, voorzitter. Voorzitter, collega's hebben het ook al gezegd, met de voortgang van het vliegveld gaat het niet zo goed. En dat blijkt weer uit de

voortgangsrapportage. En voorzitter, dat verbaast ons als GroenLinks uiteraard niet. We hebben van zodra dat er de eerste cent in het vliegveld werd gestoken door de Provincie al meteen gewaarschuwd dat dat geen goede keuze zou zijn, voorzitter. En achter die woorden staan wij nog steeds. Want de E-Aviation loopt achter – daar waren we kritisch over in 2022. En zo blijkt, moeten we nu weer zijn. De vastgoedstrategie loopt niet volgens schema, als gevolg van wisselende CEO's. GroenLinks was ook al kritisch over die snelle wisselingen, voorzitter. De nieuwe meerjarenprognose voorzitter, daarvan vragen wij ons af wanneer die er zal zijn. En wij zouden ook graag willen weten wanneer het businessplan bijgesteld gaat worden en waarom MAA er nog steeds vanuit gaat dat er in 2027 break-even gedraaid zal worden, terwijl dat nog niet te onderbouwen valt. En voorzitter, wij willen ook graag weten waarom de – dus de waaromvraag – waarom de jaarcijfers van 2025 nog niet gepubliceerd zijn. Wanneer ze wel gepubliceerd gaan worden. En waarom het College zo optimistisch is bij de inschatting van de risico's in de voortgangsrapportage. En dan gaat het met name over de inschatting bij de kleurcodes, waarom er niet een aantal meer op rood staan in plaats van op oranje. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. We gaan tot slot van uw inbreng naar mevrouw Smeets, van de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Ja dank, voorzitter. Dat ik geen kritiek zou leveren op MAA als coalitiepartij, dat wil ik toch echt even ontkrachten. U kent mij denk ik toch als een van de kritische leden hier in het MAA-debat. En ik voel me zeker geen kikker in een kruiwagen, maar eerder een krokodil. Even alle gekheid op een stokje, ik vind het heel belangrijk om vanuit drie vragen antwoord te hebben op basis van de rapportage. En dat heeft betrekking op de eerder besproken meerjarenprognose die we zouden ontvangen. Het bevreemdt ons dat die nog niet is binnengekomen en we zouden ook heel graag willen weten wanneer we die zouden kunnen verwachten. Wanneer we de CEO zouden kunnen ontmoeten. En als laatste ook de jaarcijfers: hoeveel uitstel is er gevraagd en wanneer mogen we die verwachten? Die twee laatste vragen heeft mevrouw Mertens net ook al gesteld. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. Ik wil de vergadering even schorsen voor vijf minuten, want dan kan ik even mijn klamme handen afwassen.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering voor het laatste deel voor deze dag. En we zijn aangekomen bij de beantwoording door GS, en de termijn voor GS staat voor 25 minuten. Het woord is aan Gedeputeerde Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Dank, voorzitter. Laat ik beginnen met de vragen die gesteld zijn door de commissie. Ik begin uiteraard bij de heer Zeedzen, dat was ook de eerste spreker, met de vraag: wat gaat GS concreet doen om PS actueler, tijdiger en openbaar te informeren? En wordt steeds gekeken naar wat gepubliceerd kan worden?

De voorzitter: Kunt u iets duidelijker spreken? Want we hebben nog steeds wat problemen met het geluid, geloof ik.

Gedeputeerde Satijn: Oké. Als ik mijn iPad even aan de kant schuif, want die staat in de richting van de microfoon.

De voorzitter: Een technische vraag?

De heer Zeedzen (BBB): Ja, semi-technisch. Ik hoor de vraag geherformuleerd door de Gedeputeerde. Misschien kan ik hem helpen. De vraag is concreter: hoe groot is de kans dat wij de volgende voortgangsrapportage wel op tijd kunnen behandelen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dat is een heel concrete vraag, daar ga ik ook op in. Die informatiepositie is natuurlijk in dit dossier enorm belangrijk. Dat weten wij ook. We hebben natuurlijk de afgelopen jaren ook wel eens het verwijt gekregen dat soms informatie in de media te vinden was voordat de Staten al geïnformeerd werden. Dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. Daar hebben we toen ook serieus op geacteerd en ook gezegd: we vinden het toch belangrijk om een soort tussenweg te vinden naast deze rapportages om met een dashboard te gaan werken. Dat hebben we ondertussen ook. We hebben dat uitgebreid met een vertrouwelijk deel van een dashboard. En daarbuiten zijn we nog een keer gaan werken met mededeling portefeuillehouder zodra dat noodzakelijk zou zijn. De volgende rapportage, kan ik u alvast toezeggen, die zal op tijd bij u komen. Maar ik moet u wel zeggen, daar zit ook een beetje een verhaal achter in de periode dat ik dit dossier beheer. Dat is gewoon een heel eerlijk verhaal. Want we hebben hier ook wel eens een keer zo'n voortgangsrapportage behandeld, en dan was die niet helemaal compleet, omdat een aantal partijen die informatie niet hadden aangeleverd. En toen was het verwijt, het terechte verwijt, van de commissie: ja, we zitten een rapportage te behandelen, maar hij is niet helemaal compleet en niet iedereen heeft zijn stukken aangeleverd. Nou, hier was de reden dat we wat later zijn dat niet iedereen de stukken had aangeleverd. Dus we hebben gezegd: wij gaan hem aanleveren als die compleet is, dan krijgen we dat verwijt niet. U snapt hem al een beetje: ik vind echt uw informatiepositie het allerbelangrijkste wat er is. Daar is geen enkele discussie over, maar de volgende die komt op tijd, honderd procent. Of die compleet is weet ik niet, maar hij gaat komen.

De voorzitter: Mijnheer Zeedzen.

De heer Zeedzen (BBB): Dank voor die toezegging. Ik weet niet of het een echte is, maar goed, voor mezelf zal ik hem zo benaderen. Ik herinner me die discussie ook. En ik heb denk ik daarstraks in mijn bijdrage dat ook benoemd. Ik leg niet per se de schuld bij iemand. Ik constateer gewoon. En ik denk gewoon dat het helpt als we dit soort dingen ... Dan hebben we daar in ieder geval geen discussie meer over. Maar dat zult u met me eens zijn.

Gedeputeerde Satijn: Ik ben het heel erg met u eens, maar ik was niet zo heel erg bang in dit dossier dat we geen discussie zouden hebben. Maar dat terzijde. Maar dat ben ik volstrekt met u eens. Maar we proberen – en dat is ook de houding van GS – om u zo goed mogelijk te informeren. Dat geldt natuurlijk ook voor informatie die is toegezegd rondom vertrouwelijke informatie. Daar is ook om gevraagd door uw Staten. Het is natuurlijk aan uzelf of u die informatie tot u neemt. En daar gaan wij niet over, dat is aan uzelf. Dan de natuurvergunning. Die Wnb-vergunning, die is nodig, maar ik kan me herinneren dat er ook nog een debat gaat komen. Althans, dat is een toezegging die is gedaan ook door mevrouw Berghorst met het College rondom de natuurvergunning. Die is nodig in het kader van het Luchthavenbesluit. En op dit moment opereert MAA onder de omzettingsregeling. En wij zijn in afwachting van het ministerie van LNV. Maar dat speelt natuurlijk op heel veel terreinen. En we hebben ook het ministerie uitgenodigd voor een overleg met u, om eens even te komen toelichten hoe dat precies werkt. Dus dat we met elkaar kunnen constateren: hoe ziet dat speelveld er nu uit. Maar ook bij het ministerie zelf, die al die afwegingen moeten maken in het complexe veld zoals u dat

schetste in de vraag die u stelt. Uw derde vraag is: kan GS garanderen dat de volgende VGR tijdig wordt aangeleverd? Het antwoord daarop was al ja. Maar nogmaals, ik heb ook geprobeerd te duiden van: we proberen dat in alle gevallen te doen, maar die volgende die komt zeker op tijd. Mijnheer Hanegraaff: wat is nu de rol van Schiphol? En kan Schiphol geen maatschappijen naar MAA sturen? Ik snap dat die drang er zit. We hebben natuurlijk ook destijds in 2022 in het debat het erover gehad dat: het moet geen afvoerputje worden – dat zijn de letterlijke woorden die gebruikt zijn – van Schiphol, als ik het zo mag zeggen. En zo ziet Schiphol dat ook niet. Zij zijn echt een aandeelhouder die een partner zijn, kennis en kunde en ook heel veel marktkennis inbrengt van een heel grote luchthaven met heel wat internationale verbindingen. Schiphol bevestigt ook continu dat ze geloven in de toekomst van die luchthaven. En hebben dat feitelijk ook tot uitdrukking gebracht in een gezamenlijke strategie rondom luchtvracht, waar MAA ook onderdeel van uitmaakt. Alleen, Schiphol kan zelf niet maatschappijen verplichten op MAA te gaan vliegen. Dus daar zit natuurlijk wel een beperking. Het is niet dat zij kunnen zeggen: u vliegt vandaag op Amsterdam, en dan kunt u morgen vanaf Maastricht vliegen. Dat gaat niet. Dan kom ik bij mevrouw Berghorst uit: maakt GS zich ook zorgen? Nou, we hebben natuurlijk in juni ook een debat gehad met u, en daarin hebben wij ook veelvuldig al benadrukt dat wij ons zeker zorgen maken. En die hebben we voorlopig ook nog even. Want we hebben toegelicht ook in het debat: wij zijn een actieve aandeelhouder. Dat is een term die misschien wat heel stoer klinkt, maar dat is een term die we ook gebruiken in SiS 4.0. Dat betekent dat wij met heel veel aandacht met het bedrijf spreken en ook echt de zorgen die ... Maar dat hebben we ook telkenmale gedaan. Dat is ook een toezegging die ik aan mevrouw Boven destijds gedaan heb – ‘Brengt u ook de zorgen over van de Statencommissie in de aandeelhoudersvergadering?’ Ja, dat doen wij ook. Dus vanuit de positie die we kunnen innemen maken we dat op alle mogelijke momenten en bij alle gelegenheden ook echt duidelijk.

De voorzitter: Dat levert een vraag op van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, want ik vraag mij dan wel af: u maakt dat duidelijk, u bent een actief aandeelhouder, maar treft u ook maatregelen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, daar hebben we het natuurlijk ook al over gehad. Er zijn ook een aantal vragen over gesteld. Ja, maatregelen treffen als aandeelhouder is in die zin lastig, omdat je niet direct in het bestuur van de onderneming zelf zit, welke onderneming je ook hebt. We kunnen ook geen maatregelen bij een campus treffen, bij wijze van spreken. Wat we wel kunnen doen, is natuurlijk vragen aan de toezichthouder, in dit geval de RvC en de onderneming zelf, om te komen met een maatregelenpakket. En dat hebben we ook gevraagd. Dus we hebben ook gevraagd om verbetermaatregelen bij de onderneming zelf. Dus het is niet alleen – dat beeld wil ik hier ook strikt wegnemen – dat we een gesprekje hebben en zeggen goh, we maken ons zorgen. Die maken we zeker. Maar we dringen er ook op aan bij het bedrijf om te komen met verbetermaatregelen. En die zullen wij ook aan u terugkoppelen, in lijn met de toezegging die we al gedaan hebben eerder, om gesprekken die we voeren in een AVA, met de RvC en met de medeaandeelhouder om u daar inzicht in te geven. En dat is de vertrouwelijke informatie weliswaar, die u nu nog niet heeft kunnen inzien. Daar kom ik zo meteen nog even op terug, op uw vraag. En daarin kunt u lezen wat we daarin doen, om die zorg die u heeft, die wij ook hebben, om die duidelijk te maken bij de onderneming zelf. Dus het blijft niet bij woorden, in die zin. Wel ook aandringen bij de organisatie om te komen tot verbetermaatregelen.

De voorzitter: Het levert een vraag op van mijnheer Van Est, 50PLUS.

De heer Van Est (50PLUS): Ja dank u wel, voorzitter. Ja, we zijn wel een actieve aandeelhouder, maar heeft u ook het gevoel dat we een actieve RvC hebben die dat oppakt, wat u als actieve aandeelhouder doet? Want dat is eigenlijk meer interessant voor ons.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Het antwoord daarop is: ja, dat is ons beeld.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja voorzitter, ik ben nog nieuw op dit dossier, dus ik probeer het ook te begrijpen. Maar ik zou denken: als meerderheidsaandeelhouder kun je tijdens een aandeelhoudersvergadering wel ook actief bijsturen. En dat kan middels meer dan gesprekken. Je kan daar besluiten nemen tijdens een aandeelhoudersvergadering. Toch? Of zijn er dan afwijkende afspraken voor gemaakt ten opzichte van normale deelnemingen?

Gedeputeerde Satijn: Nee. Maar ook het komen tot een set aan verbetermaatregelen is een besluit.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, en daar zou je dan toch normaal actief op kunnen sturen als meerderheidsaandeelhouder. Toch?

Gedeputeerde Satijn: Dat is ook gebeurd. Ja, zeker.

Mevrouw Wesseling (D66): Maar ik bedoel, dat is dan meer dan gesprekken voeren.

Gedeputeerde Satijn: Dat is ook wat ik zeg. Dus het blijft niet alleen bij een gesprek waarin je je zorgen uit. Dan vragen we ook echt aan een onderneming om maatregelen te nemen om te komen tot een verbetering van datgene wat je ziet. En dat is ook gevraagd. Maar daarvoor verwijs ik u ook naar de informatie die beschikbaar is gesteld.

De voorzitter: Mevrouw Boven, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja dank u, voorzitter. Ik ga ervan uit dat het management en de directie van MAA al alles geprobeerd heeft om de businesscase ook daadwerkelijk tot uitvoering te laten komen. Ik twijfel niet aan de deskundigheid van de directie. Denkt u dat er nu nog maatregelen te nemen zijn die niet al geprobeerd zijn?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, ik moet hier extra gaan uitkijken want ik ga me echt bevinden op informatie die mogelijk vertrouwelijk is, dus ik ga daar in de openbaarheid niet op antwoorden. Ik verwijs u dan echt naar de informatie die ter inzage ligt.

De voorzitter: Mevrouw Boven

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, een vervolgvraag. Dan is het antwoord dus ja, neem ik aan.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, als u mij het woord geeft moet ik helaas herhalen wat ik zojuist gegeven heb. Ik ga daar niet in de openbaarheid nu op antwoorden. Ik verwijs u echt naar de vertrouwelijke informatie.

De voorzitter: Dan kunt u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Satijn: Dan had mevrouw Berghorst nog een vraag van: kunnen we de vertrouwelijke informatie wat langer inzien dan ... vandaag, was het geloof ik? Dat kan uiteraard. We zullen die termijn met veertien dagen verlengen. Dan kan ook de heer Zeedzen daar gebruik van maken. Maar het vertrouwelijk deel van het dashboard is sowieso altijd voor u in te zien bij de Griffie. Dan kom ik uit bij D66. U heeft gevraagd: welke afwijking is voor GS wel reden om het plan te herijken of in te grijpen? Ik heb al zojuist gezegd: dat doen we in samenspraak met ook de andere aandeelhouder. Ook daarin verwijs ik u naar de informatie die vertrouwelijk ter inzage ligt. Dan had u nog een vraag gesteld: acht u het pad richting 2030 nog realistisch? Nou, we hebben niet voor niets al eerder ook aangegeven dat we hebben gevraagd naar verbetermaatregelen. Dat is ook niet voor niks. Dat heeft u zelf ook al geconstateerd. En die meerjarenprognose ligt ook voor bij de onderneming. Die wachten wij af, die hebben we nog niet ontvangen. Zodra die is vastgesteld, dan delen we die met u uiteraard. Dat is gewoon ook de toezegging die gedaan is in juni. Dat geldt natuurlijk ook voor de toevoeging van rapportages. Daar hebben we ook al heel vaak gesprekken over gevoerd hier, in deze commissie: waar moet die rapportage nou aan voldoen en waar niet aan. Zodra wij die meerjarenprognose tot onze beschikking hebben zullen we die delen met u. Die wordt wel vastgesteld eerst door de AVA. Dat is een gebruikelijk traject, gebeurt ook bij alle andere ondernemingen. En dan zullen we die ook met u delen.

De voorzitter: Er is een vraag voor u van mevrouw Mertens, GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja voorzitter, dank u wel. En onze vraag was dan: wanneer verwacht u dat die er zal zijn?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ik heb daar eerlijk gezegd nu geen zicht op. We hebben die vraag wel gesteld. Maar ik kan het nog even voor u navragen, dus wat dat betreft kunnen wij even bij de onderneming gaan vragen wat een planning is rondom dit traject. Dat kan ik u separaat laten weten. De scenarioanalyse – daar heeft u ook al een keer eerder om gevraagd, hier in de commissie. Dat is ook al vaker aan de orde geweest. In de rolverdeling die we ook hebben in de AVA stellen wij natuurlijk het businessplan regelmatig aan de orde. Daarin zegt de onderneming tot op heden dat ze daaraan kunnen voldoen. We hebben natuurlijk wel gevraagd om die verbetermaatregelen en die meerjarenprognose. Ik wil die even afwachten voordat we daar een toezegging op doen wat we dan gaan doen met scenario's. Ik ben ook heel erg benieuwd naar de uitkomsten daarvan, net zoals u dat bent. En mogelijk dat dat aanleiding is om naar scenario's te gaan kijken. Dus op dit moment gaan we dat eerst even afwachten.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja voorzitter, ik weet niet of we helemaal elkaar goed begrijpen, maar mijn vraag was ook specifiek op het gebied van elektrisch vliegen, wat heel erg achter lijkt te blijven. Bedoelt de Gedeputeerde dat ook?

Gedeputeerde Satijn: Dat ook vooral [9:26:50]. Wat we wel zien is dat de luchthaven op zich heel actief is op dat gebied. Maar strikt genomen, datgene wat is afgesproken redden ze niet. Dus ook daar gaan we gewoon op doorvragen. Het geldt niet exclusief op de exploitatie zelf. We hebben gewoon afspraken gemaakt in dit huis, het is een vastgesteld Statenvoorstel. Dat is voor ons College de leidraad om te acteren naar de organisatie toe – met geen enkele uitzondering, zo simpel is het. Is er een concreet pad naar een gezonde luchthaven na 2035? Welk financieel risico als dat niet lukt? Ja, het businessplan, destijds vastgesteld, heeft 2035 als horizon. Daar heeft u het ook al vrij uitgebreid over gehad hier, met elkaar. Tot het moment dus dat dat niet gered kan worden op welke manier dan ook, of dat we daar informatie over krijgen van de organisatie, dan zullen we daarop sturen. Maar u heeft denk ik al uit mijn antwoorden begrepen dat we al actief in de aandeelhoudersvergadering aan het spreken zijn over dat businessplan, omdat wij net zoals u zorgen hebben over de voortgang daarop. Dan had u nog een vraag: hoe voorkomt GS dat ambities met overlast steeds verder naar achteren schuiven? Ook hiervoor geldt dat de kaders die zijn vastgesteld in 2022, die zijn wat ons betreft gewoon verankerd en die worden ook verankerd in het in januari aangevraagde Luchthavenbesluit. Dus dat is gewoon wat ons betreft een-op-een. Dat geldt ook voor het gebruik van de volledige lengte van de baan. En wij zien samen met u heel erg uit naar de vaststelling van het Luchthavenbesluit, maar dat is er nog niet. Dus al die elementen die u belangrijk vindt, die vinden wij net zo belangrijk, en die vinden als het goed is hun positie in het Luchthavenbesluit, wat er helaas nog niet is. Dat is de realiteit. Dan kom ik bij mevrouw Mertens uit. Maar niet zonder dat ik toch zeg dat ik het heel jammer vind voorzitter, dat mevrouw Mertens heeft aangekondigd dat ze niet herkiesbaar is. Want ik moet altijd denken ook aan dat debat in 2022, wat we op een heel goede manier met elkaar gevoerd hebben. En laat ik zeggen, de standpunten van mevrouw Mertens – het is een klein beetje herhaald in het begin van haar betoog, dat was veel uitgebreider dan in 2022 – heb ik altijd in haar een zeer gewaardeerd Statenlid gezien, en ik vind het persoonlijk heel jammer maar snap ook haar overwegingen dat ze mogelijk de politiek gaat verlaten; zeg nooit nooit. In ieder geval, heel veel succes bij uw toekomstige ambities en uitdagingen die op u af gaan komen. Maar ik vind het persoonlijk heel jammer dat u de politiek gaat verlaten. Maar u heeft nog een aantal kritische vragen gesteld, daar kom ik op terug.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja precies, oké. Dan moet ik nog wachten.

Gedeputeerde Satijn: Daar gaat u niet milder over zijn dan dat u normaal bent. Die illusie had ik ook niet, hoor.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ik wou graag dank u wel zeggen, want ik waar...

Gedeputeerde Satijn: Nee, het was geen vorm om u te suikeren aan de voorkant, want ik weet dat u ... Ik ken u ook een beetje.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ik waardeer het dat de Gedeputeerde die woorden naar mij uitspreekt, voorzitter.

Gedeputeerde Satijn: U stelde ook een vraag wanneer die nieuwe meerjarenprognose er zal zijn. Nou, ik heb zojuist al gezegd: zodra die er is, dan laten we dat weten. Hij is er nog niet en ik ga er nog op doorvragen wanneer hij er wel zou kunnen zijn. Het businessplan bijstellen – dat hangt ook sterk af

van de verbetermaatregelen die wij gevraagd hebben. Als er aanleiding toe is, dan zullen we dat daar gaan bespreken, in de AVA laten vaststellen, en u daarover laten weten, als dat past binnen de kaders uiteraard, van het Statenvoorstel. Zo niet, dan hebben we ons met u te verbinden. Dan was uw vraag: waarom gaat MAA er nog steeds vanuit dat in 2027 een break-even gedraaid kan worden, zonder onderbouwing? De toenmalige CEO – en u heeft terecht geconstateerd dat daar een te snelle wissel heeft plaatsgevonden in het verleden, ook wat ons betreft – heeft in 2025 toegelicht waarom hij ervan uitging dat die luchthaven in 2027 break-even draait. Dat is voor ons nog steeds een lijn die ook nog wordt bevestigd door de onderneming zelf. De onderbouwing daarvan is onderdeel van de jaarstukken. Maar nogmaals, we hebben hier ook weer op gevraagd die verbetermaatregelen en die langetermijnprognoses, om die te vernieuwen en daar de actualiteit in mee te nemen. En nogmaals, zodra die bekend is bij ons zullen we dat met u delen. Dan had u nog een vraag over de jaarcijfers, de publicatie daarvan. De luchthaven heeft in ieder geval bij ons ook aangegeven meer tijd nodig te hebben om de jaarrekening op te stellen. Die dient voor 1 januari van het daaropvolgende jaar te worden gedeponneerd, en na vaststelling in de AVA worden de cijfers met PS gedeeld. Ook hier zal ik nog eens even op navragen wat de planning daarvan is. De risico-inschatting, stelt u die vraag aan het College: waarom staan er niet een paar meer op rood? Dat zou mevrouw Smeets fijn vinden, denk ik ook. De tabel geeft een weergave van de kans van optreden en dus wat ons betreft een beeld van de risico's. Waarbij ik wel moet zeggen, dat ook hier weer wat ons betreft de reflectie van de onderneming enorm belangrijk is op die verbetermaatregelen. Dus als daar onvoldoende grond voor zou zijn om daar op welke manier dan ook een ander beeld bij te krijgen, dan vind ik ook echt dat we daarop moeten gaan kleuren, als ik het zo mag zeggen. Dus wij zullen zodra die informatie bekend is daar bij de volgende voortgangsrapportage, als die van toepassing is op dat tijdsdeel, daar ook naar kijken.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, een verduidelijkende vraag. Dus begrijp ik goed: van zodra de jaarcijfers gepubliceerd worden? Of gaat u in de volgende voortgang ... Ik begrijp u niet. Want het lijkt alsof u zegt: er wordt hierna nog gevraagd om te reflecteren op ... Maar ...

Gedeputeerde Satijn: Nee, wat ik probeerde duidelijk te maken is: we hebben natuurlijk onze zorgen geuit. Die verbetermaatregelen waar we om gevraagd hebben, daar krijgen we een beeld van, die worden uiteindelijk doorgevoerd. We moeten even precies kijken in welke periode die vallen, want we hebben hier te maken met halfjaarlijkse rapportages. Dus op welk jaardeel vallen ze. Want wij moeten u correct informeren over de periode waar het over gaat. Maar zodra er ook voor ons aanleiding is dat de risico's zoals de onderneming die aanziet en zoals wij die taxeren anders is geworden, dan gaan we dat uiteraard aanpassen. Dat is wat ik zeg. En dat zou afhankelijk kunnen zijn van bijvoorbeeld die verbetermaatregelen of dat pakket wat men nu aan het voorstellen is.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ik probeer uw antwoord te begrijpen. Want het klinkt mij een beetje in de oren als: zolang de ondernemer zegt dat het goedkomt, dan blijft zo'n indicator op oranje staan. Zo klinkt het een beetje bij mij in de oren. Maar ik zie u heftig schudden, dus dat is niet de bedoeling. Oké, maar hoe moet ik het dan begrijpen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: U moet zich voorstellen: wij analyseren natuurlijk. Dus de onderneming reikt ons cijfers aan met een onderbouwing, en wij gaan die uiteraard beoordelen. Het is dus niet aan de ondernemer of de onderneming hoe de kleur eruitziet. Dat is aan ons. Dus voorzitter, dan kom ik bij de SP uit. Die heeft een aantal vragen gesteld, die wij ook al beantwoord hebben. Dat ging over de meerjarenprognose, wanneer die komt. Wanneer ontmoeten we de CEO? Die datum wordt in overleg met de Griffie ingepland. We hebben eerder al aangegeven: we willen ook dat de goede man in dit geval zich even kan inwerken, zodat hij met echt actuele kennis de Staten tegemoet kan treden. Dat is ondertussen het geval. Dus we zijn met de Griffie in overleg wanneer dat zou kunnen zijn. Dan is een vraag gesteld: hoeveel uitstel is er gevraagd en wanneer kunnen we de jaarcijfers ontvangen? De vaststelling van de jaarrekening kan met vijf maanden na 1 juli worden verlengd. Dat is overigens de wettelijke termijn; of dat gaat gebeuren weten we niet. Voor het overige heb ik die vraag ook al bij mevrouw Mertens beantwoord. En dan kom ik bij het einde van mijn beantwoording.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. En ik heb geen toezeggingen genoteerd. Wel een actiepunt dat de inzagetermijn van de geheime stukken met veertien dagen wordt verlengd.

Gedeputeerde Satijn: En ... [9:34:53] mevrouw Mertens.

De voorzitter: En u komt nog even terug bij mevrouw Mertens, inderdaad. Daarmee komen we aan het eind van dit agendapunt.

- 9.4.1 **Rondvraag**
- 9.4.2 **Mondelinge mededelingen portefeuillehouder**
- 9.4.3 **Actualiteiten IPO**

- 10 **FINANCIËN EN OVERHEAD**
- 10.1.1 **Rondvraag**
- 10.1.2 **Mondelinge mededelingen portefeuillehouder**
- 10.1.3 **Actualiteiten IPO**

De voorzitter: Voor de agendapunten 9.6.1 tot en met 10.1.3 zijn geen punten aangedragen.

11 **Sluiting**

De voorzitter: Ik ga dan ook meteen door naar agendapunt 11, en dat is zowaar de sluiting. En daarmee wil ik u allen hartelijk danken voor uw inbreng vandaag, voor de lange zit en de goede bijdrages. En graag tot een volgende keer. En daarmee sluit ik de vergadering om 19.42 uur.

(De vergadering eindigde om 19.42 uur)

Vastgesteld in de vergadering van 9-10-2026,

De commissiegriffier,

De voorzitter,

Weesepeel

Mertens

